

S.O.S. RACISMO INFORME ANUAL 2003
Sobre el racismo a l'Estat espanyol

Poble gitano Llei de Extranjeria Mesquites Explotació laboral
Agressions racistes Segregació educativa

INFORME ANUAL 2003

Sobre el racismo a l'Estat espanyol

Direcció: Federació Estatal de SOS Racismo.
Coordinació i redacció: Isabel Martínez Luna i Núria Vives.
Equip d'informe: Marisol Calpe, Àurea Castosa, Ferran Esteve, Olga Hidalgo, Ximena Muñoz, Xavier Rius-Sant, Mª José Rodríguez y Cristina Vilasó.
Il·lustracions: Forges.
Fotografies: Unió Romani, Carlota Basols, Fernando García, Ignasi Manrubia.
Fotografia de contraportada: Ignasi Manrubia.
Traduccions de la presentació: Juan de Dios Ramírez-Heredia, Carmen Prado, Paulo Otero i Agustín Unzurruzaga.
Traducció informe: Joan Carles Azkoitia, Carla Cano, Luis de Felipe, Yannick Garcia, Màxim Serrano, Scheherezade Surià.
Coordinació traducció i revisió informe: Pau Albiol.

Una part de les informacions aquí recollides han estat recopilades d'articles de premsa escrita espanyola durant l'any 2002; consegüentment, no podem fer-nos responsables de les possibles distorsions d'alguns dels fets aquí reproduïts.

© SOS Racismo, 2003

© d'aquesta edició:
Icaria editorial, s.a.
Ausiàs Marc, 16, 3.º 2.ª / 08010 Barcelona
www.icariaeditorial.com

ISBN: 84-7426-639-4
Dipòsit legal: B-20.532-2003

Fotocomposició: Text Gràfic
Disseny de la coberta: Laia Olivares

Imprès per Romanyà/Valls, S.A.
Verdaguer 1, Capellades (Barcelona)

Imprès en paper ecològic

Printed in Spain. Imprès a Espanya
Prohibida la reproducció total o parcial

Índex

Presentació (català)	11
Presentación (castellà)	13
Presentación (galego)	16
Aurkezpena (euskera)	17
Shinaripen (romanó)	19
Presentación (asturianu)	21
1. Retrocés dels drets humans com a conseqüència d'una lògica mundial obsessionada per la seguretat	23
1. Criminalització del món àrab	27
2. Europa es tanca a la realitat migratòria	30
3. Normativa europea sobre la lluita contra la discriminació	41
2. És pràcticament impossible entrar a l'Estat espanyol de forma legal	49
1. Fracàs del contingent	53
2. Tancament del règim general i enduriment	57
3. El drama de les fronteres: l'Estret, Canàries, Ceuta i Melilla i els aeroports	61
3. Vulneracions de drets humans i incompliments de la Llei d'Estrangeria	75
1. Irregularitats en devolucions i expulsions	79
2. Repatriació il·legal de menors	84
3. Situació dels centres d'internament: Fuerteventura	90
4. Retards, arbitriietats, falses notícies i caos en la gestió de permisos	94
5. Vulneració del dret d'asil	102

4. Explotació laboral: l'estranger com a treballador precari ideal	107
1. Explotació laboral	111
2. Temporers	124
3. Accidents laborals	127
4. Dificultats dels empresaris per a contractar treballadors estrangers	129
5. Xarxes de prostitució	131
5. Agressions i intimidacions	147
1. Augment de les agressions policíaqes i de les forces de seguretat	150
2. Agressions i abusos de particulars	160
6. Consolidació del racisme en el discurs i l'estructura social	179
1. Associació d'immigració i delinqüència	183
2. Extensió del discurs xenòfob	189
3. Segregació educativa	193
4. Discriminació en l'accés a l'habitatge	205
5. Sanitat	211
6. Mesquites i islamofòbia	214
7. Polítiques públiques d'immigració	226
7. Extrema dreta i neonazisme: l'amenaça del racisme explícit	247
8. Poble gitano: el racisme per omisió	265
Per ampliar la reflexió	303
Conclusions	311
Annex de dades	317
Per a saber-ne més	321
Llistat de mitjans i fonts consultades	323
Adreces de les associacions de SOS Racismo a l'Estat espanyol	325

Índex d'articles

Les condicions dels immigrants a la Itàlia del «període berlusconià» <i>Filippo Miraglia</i> , Responsable nacional d'immigració d'ARCI	44
Contra las restriccions derivades del sistema de contingents: per una altra política d'immigració <i>Federación de Asociaciones de SOS Racismo en el Estado español</i>	68
Vulneracions de Drets Humans i incompliments de la Llei d'Estrangeria <i>Diego Lorente Pérez de Eulate</i> , SOS Racismo Madrid	104
La Llei d'Estrangeria com a eina de precarització de la situació laboral de les persones immigrants <i>Agustín Unzurrunzaga</i> , Guipuzkuako SOS Arrazakeria	135
La discriminació contra treballadors immigrants des de la normativa pràctica <i>Ghassan Saliba Zeghondi</i> , Responsable del Departament de Migracions de CC OO-Catalunya	141
De l'explotació a la humiliació <i>Katrina Belsué y Carlos Carreras</i> , SOS Racismo Aragón	144
El compromís del Sindicat Unificat de Policia en la defensa de la llibertat i seguretat de tots els ciutadans <i>Mauricio Moya Lucendo</i> , Secretari de Relacions Institucionals del SUP	171
Contes i Recontres Ètnics <i>Fernando Villarreal</i> , Fundació Secretariat General Gitano <i>Daniel Wagman</i> , Escola contra el Racisme	174
Segregació Escolar <i>José María Avilés Martínez</i> , STES	196
Morofòbia i casticisme en els mitjans de comunicació <i>Javier Valenzuela</i> , Periodista i escriptor	220

Protocol d'actuacions per prevenir la mutilació genital femenina	233
Avaluació de la intervenció social amb els immigrants al municipi de Roquetas de Mar (1995-2002) <i>Juan Francisco Iborra</i> , Ajuntament de Roquetas de Mar	235
Pel dret a vot dels immigrants en les eleccions municipals <i>Catherine Withol de Wenden</i> , CNRS (CERI)	241
Els moviments d'extrema dreta, postfeixistes i populistes: una panoràmica europea, espanyola i catalana <i>Gustavo de Miguel</i> , SOS Racismo Catalunya	257
Els reptes actuals del poble gitano, preguntes plantejades a Fundació Secretariat General Gitano, Presència Gitana y Unió Romaní	287
Breu presentació de la situació del poble gitano a Europa: obstacles a la millora de la situació i reptes per al futur <i>Françoise Kempf</i> , Centre d'Investigacions Legales i Socials, Madrid	291
Avui, com ahir <i>Eugení Madueño</i> , Periodista	303
Oficines d'Informació i Denúncies <i>Federación de asociaciones de SOS Racismo en el Estado español</i>	308

Presentació

El present Informe Anual sobre el racisme a l'Estat espanyol, el vuitè des que iniciàrem aquesta publicació el 1996, arriba en un moment històric important. El propassat 15 de febrer, milions de persones es manifestaven a múltiples ciutats del món per expressar llur oposició a l'atac armat a l'Iraq. Per primera vegada es produïa un acte de protesta global, que feia patent que una bona part de la ciutadania mundial no comparteix l'actual rumb del món i hi reclama una participació més activa en les decisions polítiques.

Tenim davant nostre el repte d'ampliar aquesta creixent consciència ciutadana a d'altres temes en què la sensibilitat social no és pas tan alta, com ara la lluita contra el racisme i la xenofòbia. En l'oposició a la guerra d'Iraq, hi han aparegut un conjunt d'elements que haurien de fer-se extensius al tema del racisme, principalment pel que fa a la capacitat de qüestionar els discursos oficials, desvelar els interessos ocults i respondre socialment de forma activa i organitzada.

El present Informe vol contribuir a acarar aquest repte comptant amb la creixent insensibilitat social davant unes polítiques i uns discursos cada cop més obertament xenòfobs i racistes. Si creiem en la universalitat dels drets humans, plantequem-nos cadascun i cadascuna de nosaltres, començant pels governs i les forces polítiques, com hem de fer per eliminar els nombrosos obstacles legals, socials i mentals que impedeixen que, en la vida concreta de cada dia, tothom hi pugui tenir els mateixos drets i oportunitats.

En aquest Informe, hi oferim una visió global, per bé que basada en casos concrets, de les múltiples manifestacions del racisme al nostre país. Els diversos capítols temàtics no són compartiments estancs, sinó que tracten realitats interconnectades. Per exemple, l'explotació laboral és afavorida per la Llei d'Estrangeria, i el racisme social creix amb els discursos públics que tracten la immigració o el poble gitano com a problema d'ordre públic.

El contingut de l'Informe es basa en dues fonts principals d'informació: l'anàlisi comparatiu de més de 100 mitjans de comunicació escrita, i els casos presentats a les diverses oficines d'informació i denúncies que SOS Racismo té a l'Estat espanyol, els quals són citats al llarg de l'Informe amb les sigles OID abans del titular del cas. Aquestes oficines atenen denúncies per discriminació i les tramiten en l'àmbit que fa al cas (la mediació, els jutjats, etc.), vetllant per l'acompliment de tots els drets humans per a totes i cadascuna de les persones. També són utilitzades per a l'elabora-

ció de l'Informe, les dades oficials disponibles, alhora que informació proporcionada per d'altres organitzacions de defensa dels drets humans.

Aquest Informe no fóra possible sense la col·laboració desinteressada de moltes persones, a les quals i des d'aquí, els expressem el nostre agraïment: Forges, els articulistes, les persones i associacions consultades, l'equip de redacció, les oficines d'informació i denúncies... A totes elles, una forta abraçada. I al conjunt de la societat, a què s'adreça l'Informe, lucidesa per a entendre, sensibilitat per a indignar-se i coratge per a contribuir a canviar les coses.

Presentación

El presente Informe Anual sobre el racismo en el estado español, el octavo desde que iniciamos esta publicación en 1996, llega en un momento histórico importante. El pasado 15 de febrero, millones de personas se manifestaban en múltiples ciudades del mundo para expresar su oposición al ataque armado a Irak. Por primera vez se producía un acto de protesta global, que hacía patente que una buena parte de la ciudadanía mundial no comparte el actual rumbo del mundo y reclama una participación más activa en las decisiones políticas.

Tenemos ante nosotros el reto de ampliar esta creciente conciencia ciudadana a otros temas en los que la sensibilidad social no es tan alta, como la lucha contra el racismo y la xenofobia. En la oposición a la guerra de Irak han aparecido un conjunto de elementos que deberían hacerse extensivos al tema del racismo, principalmente la capacidad de cuestionar los discursos oficiales, desvelar los intereses ocultos, y responder socialmente de forma activa y organizada.

El presente Informe quiere contribuir a afrontar este reto ante la creciente insensibilidad social frente unas políticas y unos discursos cada vez más abiertamente xenófobos y racistas. Si creemos en la universalidad de los derechos humanos, planteémonos cada uno y una de nosotros, empezando por los gobiernos y las fuerzas políticas, cómo vamos a eliminar los numerosos obstáculos legales, sociales y mentales que impiden que, en la vida concreta de cada día, todas las personas puedan tener los mismos derechos y oportunidades.

En este Informe se ofrece una visión global, pero basada en casos concretos, de las múltiples manifestaciones del racismo en nuestro país. Los distintos capítulos temáticos no son compartimentos estancos, sino que tratan realidades interconectadas. Por ejemplo, la explotación laboral se favorece con la ley de extranjería, y el racismo social crece con los discursos públicos que tratan a la inmigración o al pueblo gitano como un problema de orden público.

El contenido del Informe se basa en dos fuentes principales de información: el análisis comparativo de más de 100 medios de comunicación escrita, y los casos presentados a las distintas oficinas de información y denuncias que SOS Racismo tiene en el Estado español, que se indican a lo largo del Informe con las siglas OI antes del titular del caso. Estas oficinas atienden denuncias por discriminación y las tramitan en el ámbito correspondiente (la mediación, los juzgados, etc.), velando por el cumplimiento de todos los derechos humanos para todas las personas. También se

utilizan para la elaboración del Informe los datos oficiales disponibles, así como información proporcionada por otras organizaciones de defensa de los derechos humanos.

Este Informe no sería posible sin la colaboración desinteresada de muchas personas, a las que desde aquí expresamos nuestro agradecimiento: Forges, los articulistas, las personas y asociaciones consultadas, el equipo de redacción, las oficinas de información y denuncias... A todas ellas, un fuerte abrazo. Y al conjunto de la sociedad, a la que se dirige el Informe, lucidez para entender, sensibilidad para indignarse y coraje para contribuir a cambiar las cosas.

Presentación

O presente Informe Anual sobre o racismo no Estado español, o oitavo dende que escomezamos esta publicación en 1996, chega nun momento histórico importante. O pasado 15 de Febreiro, millóns de personas manifestábanse en múltiples cidades do mundo para expresar a súa oposición ó ataque armado contra Irak. Por primeira vez, produciase un acto de protesta global, que facía patente que unha importante parte da cidadanía mundial non comparte o actual rumbo do mundo e reclama unha posición máis activa nas decisións políticas.

Temos perante nos, o reto de ampliar esta crecente conciencia cidadá a outros temas nos que a sensibilidade social non é tan alta, como é o caso da loita contra a xenofobia e o racismo. Na oposición á Guerra de Irak, apareceron un conxunto de elementos que deberíanse facer extensivos ó tema do racismo, principalmente a capacidade de cuestionar os discursos oficiais, desvelar os intereses ocultos, e responder socialmente dun xeito activo e organizado.

O presente informe quere contribuir a afrontar este reto perante a crecente insensibilidade social fronte a accións políticas e uns discursos cada vez máis abertamente xenófobos e racistas. Se cremos na universalidade dos dereitos humanos, plantexémonos cada un/a de nos, escomenzando polos gobernos e forzas políticas, cómo imos eliminar as numerosas trabas legais, sociais e mentais, que impiden que, na vida cotiá, que toda as personas poidan ter os mesmos dereitos e oportunidades.

Neste informe ofrécense unha visión global, pero baseada en casos concretos, das múltiples manifestacións de racismo no noso país. Os distintos capítulos temáticos non son compartimentos estancos, se non que trátanse de realidades interconectadas. Por exemplo, a explotación laboral foméntase ca lei de extranxería, e o racismo social medra gracias ós discursos públicos que tratan á emigración e ó pobo xitano como unha cuestión de orde público.

O contido do informe baséase en dúas fontes principais de información: a análise comparativa de máis de cen medios de comunicación escrita, e os casos presentados perante ás distintas oficinas de información e denuncia que SOS racismo ten no estado español, que indicaranse ó longo do Informe cas siglas O.I.D. antes do titular do caso.

Estas oficinas atenden denuncias por discriminación e tramítanse no ámbito correspondente (a tramitación, os xulgados, etc), velando polo cumprimento de todos os dereitos humanos para toda as personas. Tamén utilízanse para a elaboración do In-

forme, os datos oficiais dispoñibles, así como a información proporcionada por outras organizacións de defensa dos dereitos humanos.

Este informe non sería posible sen a colaboura desinteresada de moitas personas, ás que dende aquí, expresámola nosa gratitude: Forges, os articulistas, as personas e asociacións consultadas, a equipa de redacción, as oficinas de información e denuncia, ... A todas elas queremosllas mandar unha forte aperta. E ó conxunto da sociedade a que vai dirixida este informe, claridade de entendemento, sensibilidade para a indignación e carraxe para tentar que as cousas muden.

Aurkezpena

Esku artean duzun Estatu espainolean dagoen arrazismoari buruzko urteroko txosten hau, dagoeneko zortzigarrena, 1996an agerkaria hasi genuenetik, une historiko garrantzitsu batean dator. Pasa den otsailaren 15ean, milioika pertsona manifestatu ziren munduko hiri askotan, Iraken aurkako eraso armatuari ezezko borobila emateko. Protesta ekintza global bat egiten zen lehenengo aldia zen, garbi uzten zuelarik mundu osoko hiritarren zati handi batek ez duela onartzen gaur egungo munduaren norabidea, eta parte hartze handiago bat eskatzen duela erabaki politikoetan.

Hiritarren artean hedatu den kontzientzia hori, gizarte sentsibilitatea hain handia ez den beste gai batzuetara zabaltzean datza gure erronka, hala nola arrazakeria eta xenofobiaren aurka. Iraken aurkako gerraren oposizioan, arrazakeriaren aurka hedatu daitezkeen hainbat gauza interesgarri azaldu dira, hala nola diskurtso ofizialak zalantzan jartzeko gaitasuna, ezkutuan dauden interesak azaltzekoa eta sozialki era gogotsu eta antolatuan erantzutekoa.

Aurrean duzuen txosten honek, erronka horri aurre egiteko lagungarri izan nahi du, gero eta argiago azaltzen diren diskurtso eta politika arrazista eta xenofoboaren aurrean gizarte sentikortasuna astinduz. Giza Eskubideen unibertsaltasunean sinisten badugu, has gaitezen gu guztiok, eta lehen lehenik gobernu eta indar politikoak, eguneroko bizitzan pertsona orok eskubide eta aukera berdinak edukitzea galarazten duten hainbeste oztopo legal, sozial eta mentalak ezabatzearen aldeko jardunean.

Txosten honetan, Estatu espainolean arrazakeriak dituen aurpegi anitzak erakusten dira, ikuspegi orokor bat osatzen delarik, baina kasu konkretuetan oinarrituta. Gaikako kapitulu desberdinak ez dira konpartimentu itxiak, alderantziz, elkarrekiko lotura duten errealitateak tratatzen dituzte. Adibidez, Atzerritarren Legeak lan esplotazioa errazten du, eta arrazakeria soziala areagotzen da inmigrazioa edo herri ijitoa ordena publikoko arazo bezala tratatzen direnean.

Txostenaren edukiak bi iturri nagusi ditu: 100 idatzizko hedabide baino gehiagoren azterketa konparatiboa; eta SOS Racismok Estatu espainolean dituen salaketa eta informazio bulegoetan jaso diren kasuak, Txostenean OID siglekin azaltzen direnak, kasu konkretuaren titularraren aurrean. Bulego horiek diskriminazio salaketak jasotzen dituzte, gero behar den lekura bideratzeko (bitartekaritza, epaitegietara, eta abar), pertsona ororen giza eskubideak bermatu daitezzen. Txostena egiteko, eskuragarri dauden datu ofizialak ere erabili dira eta, baita ere, giza eskubideen defentsan aritzen diren beste elkarte batzuk igorritako informazioa.

Txosten honek pertsona askoren eskuzabaltasunari esker ikusten du argia. Bihoakie gure eskerrona: Forges, artikulu egileak, kontsultatuak izan diren pertsona eta elkarteak, erredakzio ekipoa, informazio eta salaketa bulegoak... Guztiei, besarkada handi bat. Eta gizarteari, azken finean berari zuzenduta baitago, ulertzeko buru argitasuna, haserretzeko sentibilitatea eta gauzak aldatzen laguntzeko adorea.

Shinaripen

O akava Referàto bershuno pa o ratsimos ande o Them serseno, o oxtòto ende ke shirdas akaia publiasipen ande 1996, resel ande jekh momènto historikano vasno. O nakhlo 15 katar februàra, miliona katar dyene ditcholènas pen ande tchordane fòre katar lùma vash te dishav làko mikobelipen k-o barauptipen shastravdo ka Irak. Per yekhti var kerèlas pe jekh kerdimos katar virud phenipen sasaro, ke kerèlas nango jèkhi latchi ulaveripen katar i themutnipen lumiàti na ulavel o somvaxtuno drom katar lùma thàj trobusel jèkhi achargonipen màj aktivi and-e detsitsie politikàke.

Si amen àngla ame o tromipen katar te buxjarav akaia barjurkero vodyi themutni ka avere tèma ande le sos i kovlimen sotsialno naj tran utchi, sar i tchingaripen mamui o ratsimos thàj i xenofòbia. And-i mikobelipen ka i maripen katar Irak iklisle jekh tapardo katar elemènte sos von musaj te musèna te kerav pe buxlevarèske k-o tèma katar ratsimos, shernes i shajnipen katar te putsavav le vakerimàta ofitsiale, te putcherdav le interesipe garavde, thàj te anglidav sotsialnes katar tchan aktivi thàj uriardi.

O akava Referàto kamel te kostiñar ka te silnav akava tromipen àngla i barjurkero broxi xatcharipen sotsialno karing jekhia politikàke thàj jekhe vakerimàta kanagòdi màj puterdes xenòfobe thàj ratsèske. Is patcharas and-i universalipen katar le hakaja manushikane, te chantas amen sako jekh thàj jèkhi katar ame, kerdisarindòj per le raibe thàj le zoria politikàke, sar àjde ka te eliminisarav le butane ordyunime thamikane, sotsialne thàj duxime sos sustilen ke, and-i traipen parelari katar sako chive, sara le dyene te shaj terelav le ikane hakaja thàj menribame.

Ande akava Referàto inzarel pe jèkhi dikhipen sasaro, ami purnardi ande sure konkrete, katar le tchordane ditcholipe katar ratsimos ande amaro them. Le vavere shere ladèske naj kàmbra dujarde, nùma ke sheftaren tchatchipe mashkarkerdarda. Misalake, i plaguripen da buti favorel pe sat i liri katar palatunèski, thàj o ratsimos sotsialno barjuvel sat le vakerimàta phukane sos sheftaren ka i nakhelipen andre ja k-o Them Romanò sar jekh problemori katar pestañf.

O theripen katar Referàto parnel pe ande dui xajine sherne katar dyanavipen : o diskipen mizilèsko katar màj katar 100 buta katar mothipen lekhavdi, thàj le sure shinarde ka le vaveria kegeña katar dyanavipen thàj pukavipe ke SOS RACISMO si les ande o Them serseno, sos butshinen pen ka so lùngo katar Referàto sat le patrane OID maj anglal katar namaro katar suro. Akala kegeña ankeren pukavipe per diskriminatsia thàj le bikaven ande o shutsiben paxabó (i mashkaripen, le Krisi, adi.),

ratkhelindòj per o archavipen katar sa le hakaja manushikane vash sara le dyene. Vi labaren pen vash i elaboràtsio katar Referàto le neviye ofitsiale komandinèske, kadiyal sar dyanavipen inkargindi per avera organizatsia katar ferisipen katar le hakaja manushikane.

Akava Referàto na te avèlas shajutno bi i hilfipen biinterasli katar bute dyene, ka le sos ende akòì dishas amaro palikeripen : Forges, le artikluri, le dyene thàj asotsiàtsie rodina, o ekìpo katar iskirinipen, le kegeña katar dyanavipen thàj pukavipe,... Ka sara von, jekh zoralo musjaripen. Thàj k-o tapardo katar i gadyikani tchel, ka i so orthoèl pe o Referàto, dudipen vash te halovav, kovlimen vash te xolarav pe thàj tromapen vash te kostiñar ka te paruvav le buchia

Presentación

Esti Informe Anual sobre'l racismu n'Estáu español, l'octavu de magar entamemos esta publicación en 1996, llega nun momentu históricu importante. El 15 de febreru pasáu, millones de persones manifestábensse nuna montonera de ciudaes del mundu p'amosar la so oposición al ataque armáu a Irak. Yera la primer vegada que se daba un actu de protesta global que dexaba a les clares qu'una parte curiosa de la ciudadanía mundial nun ta d'alcuerdu col rumbu del mundu anguaño y reclama una participación más activa nos determinos políticos.

Tenemos delante de nós el retu d'enanchar esta conciencia ciudadana, cada vegada mayor, a otros asuntos onde la sensibilidá social nun ye tan alta, como la llucha contra'l racismu y la xenofobia. Na oposición a la guerra d'Irak surdieron una riestra d'elementos que taba bien facer estensivos al tema del racismu, sobremanera la capacidá de cuestionar los discursos oficiales, desatapar los porgüeyos escondíos, y responder socialmente de forma activa y organizada.

Esti Informe quier ayudar a encarase con esti retu ante una insensibilidá social que medra frente unes polítiques y unos discursos cada vegada más a les clares xenófobos y racistes. Si tamos enfotaos na universalidá de los derechos humanos, tenemos que nos plantiar caún y caúna de nós, principiando pelos gobiernos y les fuercies polítiques, cómo vamos desanicar les munches estorbises llegalas, sociales y mentales que quiten de que, na vida concreta de cada día, toles persones puedan tener los mesmos derechos y oportunidaes.

Nesti Informe bríndase una visión global, pero encontrada en casos concretos, de les munches manifestaciones del racismu nel nuesu país. Los capítulos temáticos nun son compartimentos estancos, sinón que traten realidaes interconectaes. Por exemplu, la explotación llaboral favorezse cola llei d'extranxería, y el racismu social medra colos discursos públicos que traten la inmigración o'l pueblu xitano como un problema d'orde públicu.

El conteníu del Informe sofítase en dos fontes principales d'información: l'análisis comparativu de más de 100 medios de comunicación escrita, y los casos presentaos a les oficinas d'información y denuncies que SOS Racismu tien n'Estáu español, que s'indiquen a lo llargo del Informe coles sigles OID enantes del titular del casu. Estes oficinas atienden denuncies por discriminación y tramítienles n'ámbitu correspondiente (la mediación, los xulgaos, etc.), mirando pol cumplimientu de tolos derechos humanos pa toles persones. Tamién s'usen pa iguar l'Informe los datos oficiales dis-

ponibles, amás d'información qu'apurren otre organizaciones de defensa de los derechos humanos.

Esti Informe nun diba ser posible ensin l'ayuda desinteresada de munches persones, a les que dende aquí espresamos el nuesu agradecimientu: Forges, los articulistes, les persones y asociaciones consultaes, l'equipu de redacción, les oficinas d'información y denuncies... A toes elles, un abrazu fuerte. Y a tola sociedad, pa la que va l'Informe, comprendoria pa entender, sensibilidá p'asoliviase y coraxe p'ayudar a cambiar les coses.

1

**Retrocés dels drets humans com
a conseqüència d'una lògica mundial
obsessionada per la seguretat**

Queda clar que la denuncia del racisme adquireix cada vegada una dimensió més internacional. D'una banda, pel caràcter global de les causes dels actuals fluxos migratoris, totalment lligats als avatars d'una economia mundialitzada i a la desigualtat creixent del planeta. D'altra banda, per la influència que el panorama internacional exerceix en la situació concreta dels grups que pateixen una major discriminació, com és el cas de la població musulmana i/o d'origen àrab (amb grans dosis de confusió entre tots dos termes) arran dels atemptats de l'11 de setembre de 2001. I, en darrer terme, per la progressiva elaboració de discursos i polítiques comuns, que tendeixen a dibuixar un «pensament únic» a nivell mundial a partir de la criminalització de la immigració irregular i de la difusió d'un racisme culturalista que associa el conjunt de l'Islam amb el fonamentalisme i el menyspreu pels drets humans.

No obstant això, tot plegat no ha generat fins al moment cap oposició també mundial a l'actual estat de les coses, que sí que s'ha produït en altres temes com el rebuig a l'atac a l'Iraq o la crítica al model de globalització. És un repte de les associacions antiracistes, i de les nostres societats en general, guanyar terreny per exigir de forma massiva que els drets humans siguin de debò universals, tal i com es recull en la Declaració de 1948.

En l'àmbit mundial, durant l'any 2002 s'accentuen els efectes negatius de l'11-S, portats fins a l'extrem per la voluntat del Govern americà de justificar davant la comunitat internacional un atac militar a l'Iraq objectivament injustificable. Els interessos pel control del petroli s'amaguen darrere la tombarella d'intentar vincular Al-Qaeda amb Sadam Hussein. S'intenta que allò que és inversemblant sembli creïble, tot creant una barreja confusa en què tot sembli la mateixa cosa, però sense que ningú inquereixi per què. D'aquesta manera, en una amalgama tèrbola, s'entrellacen tots els suposats enemics del suposat món occidental, especialment el terrorisme, el fonamentalisme islàmic i la immigració irregular. Mentrestant, l'«USA Patriot Act» aprovat després dels atemptats de l'11-S atorga al Govern nord-americà poders especials per detenir indefinidament els estrangers, sense la necessitat de ser acusats ni processats. Als Estats Units, les agressions sofertes per la població musulmana han crescut un 1.700 %, segons Human Rights Watch. Cal esperar que el rebuig d'alguns governs i de gran part de la població mundial a la guerra mení també cap al rebuig del discurs xenòfob amb el qual s'intenta justificar.

La Unió Europea ha retrocedit en l'últim any fins a postures restrictives que havien estat qüestionades en els darrers anys. Es retorna a l'«Europa fortaleza», com va quedar patent en la Cimera de Sevilla celebrada durant la presidència europea espanyola. La política europea d'immigració s'està construint en base als següents eixos: blindatge policíac coordinat de fronteres, enduriment del sistema de visats, restricció del dret d'asil, expulsions coordinades, i proposta de traslladar el control de fluxos

S'unifiquen les accions policiaques, però no els drets de les persones estrangeres

mantenint els acords de cooperació a la seva actitud davant la immigració clandestina. S'unifiquen les accions policiaques, però no els drets de les persones estrangeres que viuen a la UE. En correspondència amb aquesta tendència comunitària, diversos països europeus han modificat darrerament les seves legislacions per fer-les més restrictives: Dinamarca, Itàlia, l'Estat espanyol, el Regne Unit, Àustria i Holanda.

No en queda fora d'aquesta visió de la immigració, el relatiu auge dels partits d'extrema dreta. A Holanda, Pim Fortuyn, posteriorment assassinat, aconseguia un inesperat resultat electoral. A França, Le Pen, amb un 17% dels vots durant la primera volta, disputava a Chirac la segona volta en les eleccions presidencials. Per tal d'arreglar el descontent social i el descrèdit dels partits clàssics, aquests partits han accentuat la seva vessant de demagògia populista, que en ocasions incorporen alguns partits democràtics per intentar contrarestar la seva tirada electoral. Davant d'aquesta situació cal exigir als partits que afrontin els problemes reals que té plantejats la societat, i que no cedeixin ni un mil·límetre davant la demagògia, com passa darrerament en centrar el debat polític sobre el tema de la seguretat.

En el costat positiu, a l'any 2002, hi destaca l'aprovació d'una Directiva comunitària antidiscriminatòria que estableix mesures concretes per a la igualtat de tracte que hauran de ser incorporades a les legislacions estatals abans del 19 de juliol de 2003. Aquestes mesures, a més del seu valor intrínsec, constitueixen una oportunitat per plantejar en la seva globalitat la lluita contra la discriminació racista, que no pot reduir-se a l'àmbit de la immigració. D'una banda, contribueixen a rescatar de l'oblit la situació del poble gitano, i, de l'altra, ajuden a situar-nos en un nou context del procés migratori en què hi ha cada cop més persones espanyoles amb diferents colors de pell, cognoms, creences religioses, etc.

1. Criminalització del món àrab

HOLANDA. Febrer. **Holanda revisa les escoles concertades islàmiques per por a la seva radicalització.** L'executiu holandès va afrontar la possibilitat que vuit de les 32 escoles musulmanes obertes al país i subvencionades per l'Estat estiguessin fomentant el rebuig al mode de vida occidental. La llibertat de culte està sancionada a Holanda pel primer article de la seva Constitució. Els serveis secrets nacionals van obtenir aquesta informació i el Ministeri d'Educació va ordenar la primera inspecció de les classes de religió impartides en un centre confessional del país.

ESTATS UNITS. Març. **«Caça de bruixes» als Estats Units.** El cap de la Policia de Portland (Oregon), A. Kirkland, va confirmar que als EUA s'ha desencadenat una persecució policíaca racista contra els ciutadans i immigrants musulmans. L'FBI té la cobertura de l'USA Patriot Act, aprovat després dels atemptats de l'11-S, que atorga al Govern poders especials per detenir indefinidament els residents que no tinguin la nacionalitat nord-americana, sense necessitat de ser acusats ni processats i a discreció d'allò que decideixi el fiscal general. Fins al 5 de novembre de 2001 havien detingut 1.182 persones, segons el Departament de Justícia. Les organitzacions de drets civils només van poder esbrinar que seguien presos, fins al març, 460 individus. D'aquests, 370 eren sospitosos de tenir connexions terroristes. També es reben denúncies per detencions arbitràries prolongades, denegació d'assistència lletrada i presoners incomunicats. Alguns presos van explicar a les seves famílies que van ser torturats. Aquesta campanya governamental ha exacerbat la xenofòbia i ha desfermat un allau de racisme que ja s'ha resolt, com a mínim, amb sis assassinats de ciutadans paquistanesos, sikhs i àrabs. Desenes de comerciants musulmans estan venent els seus negocis i propietats i marxen del país per por a assetjament policíac i a l'odi dels seus veïns. Un altre exemple de crispació

Carlota Basols

va venir provocat quan en ple Ramadà, l'Administració Bush va congelar tots els comptes de les organitzacions caritatives islàmiques, la qual cosa no només és una intromissió en la llibertat religiosa, sinó que crea un ambient en el qual qualsevol musulmà és presumptament culpable fins que no pugui demostrar la seva innocència.

ESTATS UNITS. Abril. **El Senat dels Estats Units va aprovar un projecte de llei per incrementar la vigilància sobre els immigrants i els estudiants estrangers.** Aquesta mesura va adoptar-se en el marc de la política antiterrorista del president George W. Bush. La llei obliga el Servei d'immigració i Naturalització a establir un sistema per controlar els moviments dels estudiants estrangers, des del moment en què són acceptats per les institucions d'educació superior. Segons Bush, «la legislació enfortirà la seguretat fronterera i atorga als agents de l'ordre eines addicionals per assegurar el territori».

UNIÓ EUROPEA. Maig. **L'Observatori de Fenòmens Racistes i Xenòfobs de la UE alerta d'un augment d'«islamofòbia».** L'Observatori Europeu de Fenòmens Racistes i Xenòfobs va alertar sobre un increment de la por cap a tot allò relacionat amb l'Islam, després dels atemptats de l'11 de setembre, que ha propiciat un augment a Europa de forma alarmant dels atacs contra els immigrants. El president de l'Observatori, Bob Purkiss, va advertir que la població europea ha desenvolupat globalment un sentit més agut de la por, exacerbant d'aquesta manera vells prejudicis i incitant a la violència, bé sigui a través d'agressions o d'assetjament sobretot contra musulmans i, tot allò que simbolitza l'Islam. També va destacar-se la creixent intolerància religiosa, unida a una recruada de la violència racista i xenòfoba a Europa. La crisi de l'Orient Mitjà ha servit també d'excusa per a un allau antisemita.

ESTATS UNITS. Maig. **EEUU retalla a un mes l'estada dels estrangers.** Amb la finalitat d'endurir les normes d'immigració, el Servei d'Immigració dels EEUU va activar una nova normativa que redueix de sis mesos a 30 dies les estades permeses a tots aquells que viatgin al país com a visitants o per raons de negocis. Per augmentar l'estada serà precís provar mitjançant documents la necessitat de fer-ho.

ALEMANYA. Març. **El Govern alemany extreparà els controls d'entrada per a ciutadans de 22 països.** Berlín ha instaurat controls per als ciutadans de 22 països que desitgin viatjar a Alemanya. En la llista, hi apareixen països com ara Egipte, Iran, Aràbia Saudita, Afganistan, Paquistán i Corea del Nord. Les dades d'aquests viatgers seran acarades amb les dels serveis secrets alemanys. La mesura alemanya s'emmarca dins la política de la UE per blindar el continent al terrorisme.

FRANÇA. Juny-octubre. **Presenten una querella contra el llibre «La ràbia i l'orgull» d'Oriana Fallaci.** Segons el Moviment contra el Racisme i per l'Amistat entre els Pobles (MRAP), el llibre és un exemple d'odi racial. Fallaci defensa la superioritat occidental davant la islàmica i acusa el món àrab, entre altres coses, del fet que la immigració actual, procedent dels països àrabs, sigui provocada. Per aquests motius, l'advocat d'MRAP va demanar la prohibició del llibre. L'advocat de la Lliga dels

Drets Humans va demanar que el llibre anés acompanyat del text de la sentència i una multa per a l'editorial. El llibre va publicar-se a les darreries del 2001 a Itàlia i se'n van vendre un milió d'exemplars; a França, 50.000.

ESTATS UNITS. Novembre. **Creixen les agressions contra musulmans als EEUU, segons una ONG.** Les agressions sofertes per la població musulmana dels EUA s'han incrementat en un 1.700% des de l'11-S, segons Human Rights Watch (HRW). Aquestes agressions inclouen assassinats, assalts, incendis provocats i vandalisme. Les agressions no són noves, perquè ja s'havien produït en altres casos de conflicte, com ara la guerra del Golf. Malgrat la denuncia de les agressions, l'Administració nord-americana va reconèixer el seu esforç per intentar evitar aquests incidents.

ESTATS UNITS. Desembre. **Un comentari racista obre una greu crisi en el partit republicà.** Trent Lott, estrateg i ideòleg del Partit Republicà i líder de la majoria en el Senat dels EEUU, va incloure, en un discurs de la festa en què se celebraven els 100 anys del senador de l'Strom Thurmond i el seu comiat del senat, la següent frase «Quan Thurmond va presentar-se a president el vam votar, i si la resta del país hagués fet el mateix que nosaltres, no hauríem tingut tants problemes al llarg d'aquest any». El problema de la declaració és que Thurmond va presentar-se a president sota la bandera del segregacionisme. Aquestes declaracions van obligar Lott a dimitir.

2. Europa es tanca a la realitat migratòria

Lleis més restrictives en matèria d'asil i immigració

REGNE UNIT. Febrer-novembre. **Enduriment de la legislació d'estrangeria.** Des del mes de febrer es perfilava la reforma de la legislació d'estrangeria. Els nous ciutadans britànics haurien de jurar lleialtat a la Reina, i els immigrants passar un examen sobre cultura, costums i estil de vida britànics. El 30 de maig es va fer una proposta governamental de deportar de forma automàtica al seu país d'origen tots aquells sol·licitants d'asil, la petició dels quals va ser considerada infundada, a diferència, per exemple, dels sospitosos de terrorisme que tenen dret a seguir en el país si trameten una apel·lació. Aquesta mesura, que també s'aplica a Suècia i Holanda, sembla contrària a la Convenció de Dublín. Finalment, la reforma va arribar el mes de novembre, amb el conseqüent enduriment de les condicions de la ciutadania, el reforçament dels controls d'identitat i l'acabament de la imatge del Regne Unit de paradís d'asil. Una setmana després, el centre de Sangatte va tancar-se, d'acord amb França. El tancament va sembrar el caos entre els centenars de persones que acabaven d'arribar-hi. A la ciutat de Calais es van generar tensions i 120 refugiats es van tancar a l'església de Saint-Perre et Saint-Paul. Tot i que als estrangers els van oferir allotjament en diversos centres d'acollida lluny de Calais, aquests no desitjaven renunciar al seu viatge a la Gran Bretanya.

UNIÓ EUROPEA. Febrer. **La UE vol igualar els drets laborals dels immigrants.** La Comissió Europea va aprovar una iniciativa que permet que un estranger que treballi en condicions legals en un estat membre pugui beneficiar-se i acumular els mateixos drets socials que un ciutadà comunitari, si es desplaça a un altre país de la UE. Els objectius de la mesura són facilitar la integració de nacionals de tercers països mitjançant l'equiparació dels seus drets als dels nacionals comunitaris i, fomentar la mobilitat laboral. La normativa estava pendent d'aprovació del Parlament Europeu i, posteriorment, de l'adopció formal dels Quinze.

UNIÓ EUROPEA. Març. **Pla de la UE per tal de repatriar a milions de residents en situació irregular.** La UE va posar en funcionament un pla per expulsar els immigrants que resideixen il·legalment a la Unió amb la difusió del Llibre Verd «Una política comunitària de retorn dels residents il·legals», elaborat per la Comissió Europea. El document pretenia provocar reaccions abans del 31 de juliol per tal de redac-

tar el text legal que permetés enviar als seus països d'origen les persones que resideixen de forma irregular a Europa.

ALEMANYA. Març-desembre. **Els conservadors aconseguen la nul·litat d'una nova llei d'immigració.** Al mes de març, el *Bundestag* va aprovar una llei que permetia l'entrada regular d'estrangers. Els conservadors van mostrar la seva oposició a la nova llei. Tot i això, el *Bundesrat* va ratificar dies després la llei, però l'oposició democristiana va considerar invàlida la votació i va acusar el Govern de provocar una crisi constitucional. El cap d'estat, Johannes Rau, va ratificar la llei, tot i que sota una gran pressió per part dels democristians, i va aconsellar aquells que creien que la llei es va aprovar de forma irregular, que la recorreguessin al Tribunal Constitucional. Finalment, al desembre, el Tribunal Constitucional va anul·lar la llei pel procés de votació, ja que la llei es va aprovar amb el vot de Brandenburg. El president d'aquest *Land*, socialdemòcrata, va votar a favor i el seu ministre de l'Interior, democristià, ho va fer en contra, motiu pel qual el vot del *Land* va ser nul.

DINAMARCA. Maig-juny. **Aprovació d'una nova llei que estableix expulsions immediates per als irregulars.** La llei nega l'accés a les ajudes socials fins que el període de residència sigui de set anys, restringeix el dret d'asil i refugi, dificulta el permís permanent (que passa de tres a set anys) i la nacionalitat, exàmens de danès i ciutadania. Al mes de juny, dirigents dels principals partits de l'esquerra de Dinamarca van publicar el llibre «Defensa de la comunitat», en el qual proposaven l'enduriment de la Llei d'Estrangeria. Algunes de les mesures eren la prohibició dels matrimonis entre cosins per tal d'impedir els matrimonis de conveniència, impossibilitar la reagrupació familiar abans dels set anys, i retallar l'ajuda social de llarga durada adreçada als estrangers.

ÀUSTRIA. Juny. **Nova Llei d'Estrangeria.** Aprovació de l'esborrany d'una nova llei que farà que tots aquells que als quatre anys de viure a Àustria no hagin après alemany perdin el permís de residència. La mesura afectarà les persones que entren a partir de l'1 de gener de 2003. El cost dels cursos d'idiomes es repartirà al 50% entre el Govern i l'immigrant.

ITÀLIA. Juny. **Itàlia endureix la seva legislació d'estrangeria amb una gran protesta de la oposició, i aprova la «Llei Bossi-Fini».** Un estranger que entri a Itàlia després d'haver estat expulsat comet un delictes que pot ser penalitzat amb quatre anys de presó i amb sis anys per falsificació de documents. El permís d'estada tindrà una durada de dos anys i es concedirà als estrangers amb una oferta de treball; si es queda sense feina durant aquests dos anys, haurà de marxar del país. El termini per obtenir el permís permanent de residència passa de cinc a sis anys.

HOLANDA. Juny. **Possible enduriment de la Llei d'Estrangeria.** El nou Govern de democràcia cristiana (CDA) planteja un pacte amb la Llista Pim Fortuyn (LPF) i els liberals de dreta (VVD), amb dos eixos principals: l'enduriment de les lleis d'immigració i l'estalvi pressupostari. L'enduriment inclouria proposar una revisió que fes encara més restrictius els acords europeus de Schengen.

PORTUGAL. Juny. **Portugal endureix la normativa d'immigració.** El Govern portuguès va aprovar un avantprojecte de llei que pretenia acabar amb l'entrada d'immigrants clandestins. La norma permetrà que els municipis estableixin el nombre d'immigrants que necessiten com a mà d'obra.

RÚSSIA. Juny. **Rússia endureix la Llei d'Estrangeria.** La Duma Estatal de Rússia va aprovar una nova llei que endureix les condicions per tal que els habitants dels països sorgits de la desintegració de l'URSS el 1991 puguin adquirir la ciutadania russa. Un total de 235 diputats van votar a favor de la llei, que recollia la majoria de les emmenes presentades per Vladimir Putin a través de la seva administració. Aquesta és la primera llei d'estrangeria postcomunista. El nombre d'estrangers a Rússia supera els deu milions, dels quals gairebé la meitat són clandestins. La llei té com a objectiu acabar amb la immigració clandestina.

UNIÓ EUROPEA. Juny. **40 ajuntaments europeus critiquen les lleis d'immigració.** Tècnics i polítics d'uns 40 ajuntaments de la Unió Europea, entre ells Barcelona i Brussel·les, van criticar les legislacions europees d'immigració i el seu enduriment a través de les modificacions que s'hi volen introduir. Les lleis són excloents, i en molts casos inaplicables, fet que deixa sense drets a moltes persones i complica el treball dels serveis socials.

UNIÓ EUROPEA. Setembre. **100.000 refugiats afganesos es troben a la UE en situació d'irregularitat després del canvi de règim del seu país.** Antonio Vitorino, Comissari europeu d'interior, va assenyalar que la situació d'aquests refugiats era el fet més urgent del moment i va reclamar coordinació dels estats membres amb les autoritats afganeses per tal que la repatriació es faci amb garanties.

Reducció de la política d'immigració al control de fronteres

UNIÓ EUROPEA. Febrer. **L'Estat espanyol planteja la unificació dels criteris de expulsió d'immigrants i de concessió de visats a la UE.** En la cimera de ministres de Justícia i Interior de la UE, Ángel Acebes i Mariano Rajoy, que ocupaven la presidència, van plantejar l'elaboració d'un pla comú per la lluita contra la immigració clandestina i el tràfic d'éssers humans. El pla recollia 20 mesures referents a la política de visats, l'intercanvi d'informació sobre irregulars, l'enduriment del control de fronteres, l'harmonització de les polítiques de repatriació i readmissió per tercers països, l'increment de la cooperació policíaca i el tractament penal unificat contra el tràfic i el comerç d'éssers humans. Els ministres reunits van aprovar les línies mestres del pla, que inclouen la creació d'un banc de Visats Únic per acabar amb el *visashopping*, i el peregrinar dels sol·licitants de visats d'un consolat cap a un altre de la UE, junta-

ment amb l'obertura de Oficines Conjunes de Visats, que no suposen la desaparició dels consolats, ja que seria un sistema informàtic comú. També es proposa la modificació del model de visat per introduir una foto digitalitzada del titular i la creació d'un arxiu central d'empremtes dactilars (Eurodac) de sol·licitants d'asil i refugi, ja que França ha retirat les seves reticències A llarg termini, es proposa la creació d'una Guardia de Fronteres.

ITÀLIA. Febrer. **Itàlia expulsa 1.300 immigrants en situació irregular després de diverses batudes massives.** L'operació va ser presentada en roda de premsa pel ministre d'interior, Berlusconi, i per Gianfranco Fini. Es va dur a terme en vuit ciutats Italianes i va acabar amb l'expulsió de 1.300 persones. L'operació servia per justificar la necessitat d'endurir la llei de estrangeria.

ITÀLIA. Març. **El Govern Italià decreta l'estat d'emergència davant l'arribada imminent de diversos vaixells amb immigrants.** El Consell de Ministres italià va aprovar un decret que estableix l'estat d'emergència per poder afrontar la migració creixent amb mesures excepcionals, entre les quals destaca la designació d'un Comissari Extraordinari que coordinarà les accions. La decisió del Gabinet de Berlusconi es va produir després de l'arribada de vaixells d'immigrants com el «Mónica», que va arribar a les costes de Catània amb unes mil persones, la majoria kurds, entre els quals hi havia 300 nens i 200 dones. Els immigrants havien pagat 3.800 euros per adult, i 1.800 per cada menor.

UNIÓ EUROPEA. Març. **La UE busca un acord amb la Xina i el Vietnam per a la repatriació d'immigrants.** El Regne Unit, Alemanya i França tenien molt interès en arribar a un acord amb la Xina i el Vietnam per a repatriar els immigrants indocumentats d'aquestes nacionalitats que resideixen en el seu territori. A l'Estat espanyol aquesta immigració representa el 5% del total, però tot i això el Govern, com a president de torn de la Unió Europea, va organitzar una conferència internacional de l'ASEM (Trobada Àsia Europa), en la qual van participar els Quinze i 10 països asiàtics. La reunió va reduir-se a tot un seguit de bons propòsits i va finalitzar sense arribar a cap acord immediat.

REGNE UNIT. Març. **60 immigrants clandestins entren al Regne Unit pel túnel de la Mànega.** Uns 60 immigrants afganesos van aconseguir entrar clandestinament al Regne Unit en un tren de mercaderies. Un mínim de 55 van ser detinguts després d'intentar escapar per les vies. Un portaveu dels ferrocarrils britànics va fer una crida per demanar l'augment de la seguretat del costat francès.

UNIÓ EUROPEA. Març-maig. **Les policies de la UE detenen 4.587 immigrants irregulars a 25 aeroports.** L'operació policíaca dels Quinze, anomenada RIO (sigles en anglès d'Operació sobre els Riscos de la Immigració), va ser coordinada per l'Europol, d'acord amb la proposta de la Direcció General de la Policia en el marc de la presidència espanyola de la Unió Europea. Els seus objectius van ser perseguir els grups organitzats transnacionals dedicats a la immigració clandestina i controlar els que

intenten accedir per via aèria als països de la UE. Del 2 al 4 de març es van dur a terme controls fronterers, intercanvi de funcionaris policíacs en funció d'observadors i l'establiment a cada estat participant d'un Centre de Coordinació Nacional. L'operació va refusar 410 immigrants clandestins, per no poder justificar el motiu de viatge, per documentació falsa, i per no disposar de permís de residència, principalment. L'operació va repetir-se a 25 aeroports de 20 països (els de la UE, Noruega, i quatre candidats a ingressar) durant un mes. La foto va revelar durant aquest interval de temps van intentar entrar il·legalment a Europa 4.597 immigrants, escortats per 34 traficants de persones. Dels 4.597 estrangers, 1.225 van ser detinguts al Charles De Gaulle i 601, a l'aeroport de Barajas, dels quals 3.774 van ser expulsats immediatament. A més es van interposar 543 sancions a companyies aèries per deixar embarcar els irregulars.

UNIÓ EUROPEA. Març-novembre. **La UE supedita els acords amb el Marroc a la seva actitud envers la immigració clandestina.** Els ministres de Justícia i Interior de la UE reunits a Luxemburg van aprovar revisar a la baixa els seus acords de cooperació amb aquells països que no lluitin contra les xarxes de tràfic il·legal de persones o que deixin sortir de les seves costes vaixells carregats amb immigrants, com ara Albània i el Marroc. Els Quinze van considerar que aquests estats haurien de signar acords de readmissió. Al mes de juny, l'Estat espanyol va tornar a sacrificar les relacions amb el Marroc en nom del triomf parcial d'aconseguir vincular la immigració a la política exterior de la UE. La proposta de sancions contra els països que no controlin degudament l'emigració il·legal va ser interpretada pel Marroc com un atac directe. Jacques Chirac va defensar els països d'emigració i va emfatitzar que Europa no hauria d'emprar en cap cas l'amenaça, sinó, ans al contrari, promoure el diàleg i l'ajuda al desenvolupament. Un diputat marroquí va expressar el seu alleujament per les tesis franceses, però va dir que «de l'Estat espanyol no esperava cap altra cosa que no fos l'amenaça, quelcom que Aznar acostuma a fer». Després de la Cimera de Sevilla, el primer ministre marroquí, Abderraman Yussufi, va visitar la Comissió Europea i li van lliurar 40 milions d'euros per reforçar les seves fronteres. També a finals del mes de juny, experts de la UE van desplaçar-se al Marroc per ajudar al control de les fronteres. El 18 de novembre, els ministres d'exteriors dels Quinze van pactar que qualsevol acord de cooperació i col·laboració amb una sèrie de països, entre els quals figura el Marroc, hauria d'incloure-hi una clàusula per a la gestió conjunta dels fluxos migratoris i per a la readmissió d'immigrants clandestins.

UNIÓ EUROPEA. Maig. **La Comissió Europea proposa una policia marítima comú contra la immigració en situació irregular.** La Comissió Europea va aprovar un document en el qual es proposava crear el Cos Europeu de la Policia de Fronteres, la primera missió del qual seria «la vigilància comuna» de les fronteres marítimes europees. Els ministres de l'Interior de la UE van estudiar a Roma una proposta italiana per a la creació d'unitats policíiques de «resposta ràpida» que es desplaçarien a qualsevol país de la Unió, a petició de les autoritats, per enfrontar-se a «situacions de crisi d'immigració clandestina massiva a les fronteres». La creació d'aquests «contingents de funcionaris internacionals» s'inclouïa en l'Estudi de Viabilitat d'una Policia

Europea de Fronteres, la elaboració de la qual fou coordinada pel ministre d'Interior d'Itàlia, Claudio Scajola.

UNIÓ EUROPEA. Maig. **El 80% dels europeus, contraris a la immigració clandestina.** Segons l'Eurobaròmetre, un 55% dels europeus opina que les accions de la UE contra la immigració clandestina no són eficaces, i gairebé un 48% pensa que l'ampliació comportarà més immigració dels països candidats. El 80% opina que la lluita contra la immigració clandestina és una prioritat.

REGNE UNIT. Maig. **El Govern britànic mostrarà per televisió les deportacions massives de refugiats.** La mesura de televisar les expulsions dels refugiats a que se'ls denegui la petició d'asil va ser aprovada després dels bons resultats electorals de Le Pen a França i del partit de Pim Fortuyn a Holanda. Els grups de drets humans i els sectors més progressistes van denunciar aquesta mesura.

UNIÓ EUROPEA. Juny. **Els Quinze reforçaran la seguretat als ports pel terrorisme i la immigració.** A la reunió de ministres europeus de Foment i Transport es va acordar obrir un debat internacional sobre la seguretat dels ports marítims davant el terrorisme i la immigració. Les propostes, que tenen com a objectiu una major eficàcia dels ports, van quedar recollides en la «Declaració Gijón».

UNIÓ EUROPEA. Juny. **L'Estat espanyol proposa que un satèl·lit vigili els fluxos d'immigrants que s'apropin a la UE.** L'Estat espanyol va proposar que els fluxos migratoris irregulars que entren a Europa pel sud, puguin vigilar-se mitjançant un satèl·lit. L'Estat espanyol i la Comissió Europea van considerar que aquesta havia de ser una eina fonamental contra la immigració clandestina. Aquesta proposta forma part del sistema Galileu, de gestió integrada de fronteres.

UNIÓ EUROPEA. Juny. **Prodi insta a reforçar la lluita contra la immigració.** El president de la Comissió Europea, Romano Prodi, va demanar als Quinze que durant la cimera de Sevilla es reforqués el control de les fronteres externes, a partir del desenvolupant d'una estratègia fronterera integrada i global per a la UE.

BRUSSEL·LES. Juny. **Amnistia Internacional va fer una crida urgent sobre els riscos que corren els drets humans enfront «la guerra a la immigració».** L'organització humanitària va afirmar que «els populistes de tot Europa estan avivant els clixés i estereotips sobre els demandants d'asil i els immigrants irregulars, i les referències a la política comuna d'asil i immigració a la UE estan sent segrestades per una mentalitat més aferrada a l'Europa fortalesa». Aquesta era la crida d'A.I., prèvia a la Cimera Europeu de Sevilla.

UNIÓ EUROPEA. Juny. **França i Suècia s'oposen a castigar els països d'origen de la immigració clandestina.** La guerra contra la immigració clandestina proposada per Blair i Aznar no va ser recolzada per països com ara França, Suècia, Grècia, Irlanda i Finlàndia. En la reunió de ministres d'Interior celebrada a Luxemburg, s'hi van mani-

festar en contra del fet que la UE castigui els països dels quals provenen els immigrants clandestins. El Parlament europeu va afegir-se a les crítiques i va reclamar un equilibri entre les mesures restrictives i la integració dels immigrants. En la mateixa reunió els Quinze van coincidir en la necessitat d'estudiar mesures conjuntes per dur a terme expulsions massives. La UE vol que hi hagi centres on la policia pugui concentrar els estrangers en situació irregular de tota la UE.

UNIÓ EUROPEA. Juny. **Cimera Europa de Sevilla durant la presidència espanyola de la Unió Europea.** Les polítiques relatives a la immigració i l'asil van constituir una qüestió prioritària del Consell Europeu. La discussió es va basar en quatre pilars bàsics: immigració i dret d'asil, que incloïa també el dret al refugi; pla d'acció comú contra la immigració il·legal; control de fronteres externes a Europa, i acords amb tercers països d'origen de la immigració clandestina. Els líders europeus van arribar a Sevilla sense un pacte en política d'immigració. La discussió de les mesures de la presidència espanyola contra la immigració clandestina obria l'agenda, tot i que la immigració no apareixia esmentada en l'Informe sobre el Consell Europeu de Sevilla que el Govern espanyol va remetre al Congrés dels diputats, una setmana abans. Les propostes eren les següents: coaccionar els països emissors d'emigració amb el cessament dels acords de cooperació si no lluiten contra l'emigració i consideren un delictes el tràfic d'immigrants; negociar acords de readmissió d'irregulars amb els països d'origen i instar-los a que facin campanyes de sensibilització; promoure la policia de fronteres, el control de les fronteres i el paper de l'Europol; i fixar normes comunes per a les repatriacions. Les conclusions del Consell van ser les següents: els futurs acords d'associació amb tercers països inclouran una clàusula sobre immigració clandestina, però sense amenaces de suspensió si no s'acompleixen; la Unió prestarà les ajudes econòmiques necessàries perquè els països d'origen readmetin els seus nacionals; també hi haurà processos d'avaluació de les relacions amb aquests països i en cas d'incompliment per la seva banda, la Unió podrà denunciar la seva actitud per unanimitat. La cimera va acabar amb un pacte sobre immigració una mica allunyat dels plantejaments inicials, en el qual el càstig es va convertir en suport financer per a aquells que lluitin contra la immigració clandestina. Mentrestant, a Sevilla va tenir lloc el Fòrum Social alternatiu, en el qual 250.000 persones van manifestar-se a favor d'una altra globalització.

PORTUGAL. Juny. **Durao Barroso, primer ministre portuguès, exigeix que el Govern espanyol demani perdó per les agressions policiaques a portuguesos.** Un grup de ciutadans portuguesos que viatjaven a la Cimera de Sevilla, entre ells un diputat, van ser agredits a la frontera per policies espanyols. Els partits polítics de Portugal van unir-se per exigir al Govern espanyol una explicació per la violència de les forces de seguretat a la frontera. El Parlament portuguès va aprovar un vot de càstig a l'Estat espanyol. El ministre d'Exteriors, Josep Piqué, va demanar disculpes pels fets.

SICÍLIA (ITÀLIA). Juny. **Centenars d'immigrants clandestins arriben a Itàlia.** Un centenar de persones, de nacionalitat tunisiana, van desembarcar a Sicília en tres dies. Un

altre grup de 85 magribins van arribar a Pantelleria, illa situada al sud-oest de Sicília, i a la illa de Lampedusa, van arribar-hi 329 immigrants.

UNIÓ EUROPEA. Octubre. **L'Estat espanyol quadruplica les penes per als traficants d'immigrants irregulars.** La Unió Europea va aprovar una decisió marc i una directiva per castigar a aquells que es dediquen al tràfic d'éssers humans. Així, la figura dels traficants serà castigada amb un mínim de vuit anys de presó. Els Quinze disposen de dos anys per adaptar les seves legislacions nacionals.

UNIÓ EUROPEA. Octubre-desembre. **La UE inicia les patrulles marítimes contra la immigració clandestina.** Els ministres d'Interior de la UE van insistir al mes d'octubre en la importància de posar en pràctica mesures policiaques per evitar l'entrada clandestina d'immigrants i combatre les xarxes de tràfic il·legal d'immigrants. Al mes de novembre, el delegat del Govern per a l'Estrangeria i la Immigració, Ignacio González, va explicar que l'*Operació Ulisses* per al control de fronteres marítimes de la UE, que coordina l'Estat espanyol, tindrà el seu centre a Palma de Mallorca. A principis de 2003, Grècia, Itàlia, Portugal i el Regne Unit van sumar-se a les patrulles conjuntes al Mediterrani.

UNIÓ EUROPEA. Novembre. **La UE farà expulsions conjuntes d'immigrants en situació irregular en vols xàrter.** Els ministres de la UE van adoptar un pla de repatriació d'immigrants en situació irregular que preveu operacions coordinades, com ara expulsions conjuntes de clandestins en vols xàrter, tot i que sense arribar a definir si el finançament seria amb fons dels estats membres o comunitaris.

FRANÇA. Novembre. **França multiplica les detencions d'immigrants indocumentats.** Les autoritats franceses van multiplicar les batudes policiaques contra grups d'immigrants en situació irregular, i van començar a considerar com a clandestins els estrangers que no duen en els seus passaports el segell d'entrada en un país de l'espai Schengen. D'acord amb aquestes mesures, 38 persones de nacionalitat búlgara van ser traslladades a centres de retenció d'estrangers per a ser expulsats. Una ONG va recórrer davant la justícia al·legant que aquest seria un procediment d'expulsió col·lectiva, prohibit per un protocol annex a la Convenció dels Drets Humans, però els jutges van rebutjar-ne el recurs.

UNIÓ EUROPEA. Desembre. **Els Quinze acorden exigir visat als equatorians que vulguin viatjar a la UE.** Els ministres de Justícia i Interior van acordar que els equatorians necessitaran visat per viatjar a Europa. Aquest acord requereix que Madrid i Quito modifiquin el seu conveni bilateral. Equador va passar a formar part de la llista de 135 països als ciutadans dels quals la UE els exigeix visat. Al mes de maig, el president d'Equador, Gustavo Noboa, va expressar la seva preocupació per aquestes polítiques migratòries restrictives per a rebre immigrants i per a regularitzar la situació de llatinoamericans que es troben en situació irregular.

Populisme i extrema dreta

ÀUSTRIA. Març. **Haider proposa federar l'extrema dreta per a les eleccions europees de 2004.** Segons Jörg Haider, a Dinamarca, Holanda, Itàlia i al sud d'Alemanya hi ha potencial suficient com per formar un moviment europeu de dreta. El líder del Partit Liberal, que acull diverses formacions d'ultradreta i governa a Àustria en coalició amb els conservadors, va proposar conjuminar esforços en les eleccions al Parlament Europeu de 2004.

HOLANDA. Març-maig. **El líder xenòfob Fortuyn aconsegueix un avenç en les eleccions locals holandeses.** El polític va arrasar a l'Ajuntament de Rotterdam, la ciutat on resideix i on va aconseguir 17 dels 45 representants. Fortuyn es va comprometre a crear el seu propi partit. Aquesta victòria va obligar a revisar les lleis d'immigració holandeses. Pim Fortuyn va ser assassinat el mes de maig a Holanda.

ÀUSTRIA. Maig. **Eleccions anticipades.** El Partit Popular austríac (ÖVP) del canceller Scüssel va imposar-se al SPÖ amb una diferència superior als 4 punts (42% i 38%, respectivament). El partit de Haider va aconseguir un 10% dels vots enfront del 27% que havia obtingut el 1999. Els Verds tan sols van aconseguir passar d'un 7% a un 9%.

FRANÇA. Maig. **Le Pen disputa la Presidència a Jacques Chirac en la segona volta de les eleccions presidencials franceses.** El candidat d'ultradreta del Front Nacional, Jean-Marie Le Pen, va quedar en segon lloc (17% de vots) en la primera volta de les eleccions franceses. Tal vegada, un dels aspectes més sorprenents i preocupants d'aquest resultat és el del perfil dels votants. Un 20% són homes entre 18 i 24 anys, treballadors i empleats amb un escàs nivell d'instrucció; un 30% són a l'atur i un 57% dels seus electors van votar per por a la immigració. Le Pen va triomfar a 9 de les 21 regions franceses. Aquesta circumstància va obligar que els francesos votessin en massa a Jacques Chirac el 5 de maig amb la finalitat de defensar la República d'un líder xenòfob i d'ultradreta. El dia 1 de maig va tenir lloc a França una gegantesca manifestació sense precedents, en la qual van congregarse més d'un milió de persones a París.

ALEMANYA. Maig. **Un estat alemany ofereix diners a canvi de repatriar els immigrants.** L'estat de Hamburg planejava oferir als països africans més de 8.000 euros per la repatriació de cada persona la sol·licitud del qual hagués estat rebutjada per Alemanya. Van iniciar-se conversacions amb les ambaixades per poder signar el primer acord al 2002. La proposta pretenia allunyar qualsevol temor que pogués existir entre la població respecte del fet que la ultradreta monopolitzés els resultats obtinguts per Le Pen a França.

REGNE UNIT. Maig. **La ultradreta aconsegueix representació local a la Gran Bretanya.** Els resultats de les eleccions locals no van ser gens desastrosos ni per al partit laborista ni per als *tories*, però els resultats van atorgar als neofeixistes del Partit

Nacional Britànic (BNP) una mitjana del 18% a les circumscripcions on van presentar-se. Aquest resultat va ser considerat com si es tractés d'una victòria per part de la formació política. El seu president, Nick Griffin, defensa que l'islam és incompatible amb la democràcia i que podria arribar a destruir la civilització occidental.

FRANÇA. Maig. **França i Alemanya converteixen el control de la immigració en la prioritat de la UE.** Ambdós governs van acordar fer del control de la immigració la prioritat primera de la UE en la cimera franco-alemanya. La decisió estava motivada per la voluntat de controlar molt més l'entrada a l'espai Schengen i de no cedir aquesta qüestió a la ultradreta. Amb aquesta finalitat, apostaven per harmonitzar i endurir les lleis de immigració i asil.

ALEMANYA. Juny. **Günter Grass troba més perillosa l'eclosió de la dreta populista que no pas els neonazis.** L'escriptor va afirmar que durant massa temps els partits democràtics no han tingut el coratge suficient per afrontar temes com ara els fluxos migratoris, fet que ha provocat l'augment de la demagògia populista.

ESTATS UNITS. Juny. **Des de l'11 de setembre, l'FBI i ONG antiracistes han denunciat que la ultradreta nord-americana s'està reestructurant.** L'Església Mundial del Creador i, sobre tot, l'Aliança Nacional, són organitzacions sospitoses d'instigar una part important dels més de 8.000 delictes de caràcter racista o xenòfob comesos el 2001 als EUA. Aquests grups han estès les seves xarxes a altres països a través d'Internet. S'adrecen especialment als joves i difonen a través del seu web obres sobre la supremacia blanca, l'antisemitisme i la història d'Amèrica. Aliança Nacional és propietària del segell discogràfic «*Resistance Records*», dedicat a la distribució de música rock problanca i vídeo jocs de la mateixa temàtica.

HOLANDA. Juliol. **Holanda es el cinquè país de la UE, amb Itàlia, Àustria, Dinamarca i Portugal, que integra la ultradreta o els grups populistes en l'executiu de la nació.** Els populistes de la Llista Pim Fortuyn (LPF), que van convertir-se en la segona força política més votada en les eleccions del 15 de maig amb un discurs marcadament xenòfob, gestionaran les carteres d'Immigració, Economia, Salut i Transports i Gestió d'Aigües. La LPF havia exigint la cartera d'Immigració com a condició prèvia per formar part del Govern. Per dirigir el ministeri d'Immigració, Asil i Integració, la LPF ha recuperat un exmilitant del CDA, Hilbrand Nawijn, que del 1988 al 1996 va dirigir els serveis d'immigració del Ministeri de Justícia. Nawijn es confessa un gran admirador de la nova política restrictiva d'immigració danesa. Ell serà l'encarregat de posar en pràctica les idees contingudes en el pacte del govern de coalició amb l'objectiu de reduir dràsticament els fluxos migratoris. Entre altres, les de considerar la clandestinitat al país com un delicte punible amb la presó, la restricció dels criteris per al reagrupament de les famílies i la necessitat d'aprendre la llengua del país per optar a la condició de resident.

ALEMANYA. Setembre. **El centredreta explota la xenofòbia i l'antisemitisme durant les eleccions alemanyes.** L'oposició de centredreta va radicalitzar l'última fase de la campanya electoral amb un discurs xenòfob i antisemita, en un desesperat intent de recuperar vots enfront del partit socialdemòcrata. Els resultats van ser un 47,1% per al SPD, un 45,9% per al CSU, un 9% per als Verds y un 7% per al partit liberaldemocràtic FPD. Aquestos resultats van permetre governar en coalició al SPD i Els Verds.

3. Normativa europea sobre la lluita contra la discriminació*

Des de l'entrada en vigor del Tractat de Amsterdam, el 1999, la lluita contra la discriminació passa a formar part de les polítiques europees que hauran de ser comunitàries en un termini de cinc anys. El 29 de juny de 2000 es va aprovar la Directriu 2000/43/CE, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre les persones, independentment del seu origen racial o ètnic. Les directrius comunitàries són d'acompliment obligatori i exigeixen, si cal, la modificació de les legislacions estatals. Aquesta Directriu haurà de ser incorporada a les legislacions dels estats membres abans del 19 de juliol de 2003.

La Directriu 2000/43/CE suposa una oportunitat per plantejar en la seva globalitat la lluita contra la discriminació racista, que no pot reduir-se a l'àmbit de la immigració. D'una banda, s'ha de situar en un lloc central la discriminació vers el poble gitano, un dels grups pitjor valorats socialment. D'altra, en el procés migratori que viu l'Estat espanyol tenen una presència creixent els fills i filles d'immigrants, persones que en molts casos ja tenen la nacionalitat espanyola, però que, si es fa com a altres països europeus on la immigració és més antiga, no per això assoliran la igualtat de tracte. La transposició d'aquesta Directriu comunitària ens força, conseqüentment, a fer dos passos necessaris: rescatar de l'oblit la situació del poble gitano, i situar-nos en un nou context on cada vegada hi ha més persones espanyoles amb diversos colors de pell, cognoms, creences religioses, etc.

La transposició de la Directriu exigeix la revisió de la legislació estatal. Abans del 19 de juliol d'enguany hauran de modificar-se tots els aspectes que puguin ser contraris a la Directriu, així com ficar en marxa els nous mecanismes que aquesta estableix. Atès que el públic coneix poc aquesta normativa en relació a la seva gran importància en la lluita contra el racisme, des del present Informe Anual volem contribuir a la seva difusió, i exigir que la seva transposició sigui efectiva, més enllà dels necessaris canvis legals, per a la realitat concreta de les persones que sofreixen una desigualtat de tracte.

Exposem a continuació els principals continguts de la Directriu 2000/43/CE, relativa a la aplicació del principi d'igualtat de tracte entre les persones, independentment del seu origen racial o ètnic:

* Agraïm a la Fundació Secretariat General Gitano la informació facilitada per a la redacció d'aquest article.

a) Prohibició de la discriminació directa i indirecta:

La prohibició afecta els àmbits del treball, la protecció social i la seguretat social, les ajudes socials, la educació, la provisió de béns i serveis i l'accés als mateixos.

La discriminació indirecta es defineix com continua: «Existirà discriminació indirecta quan una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres situïn persones d'un origen ètnic o racial concret en desavantatge particular respecte d'altres persones, tret que l'esmentada disposició, criteri o pràctica puguin justificar-se objectivament amb una finalitat legítima i tret que els mitjans per a la consecució d'aquesta finalitat siguin adients i necessaris» (art. 2.2 b).

El concepte de discriminació indirecta només apareix en la actual legislació espanyola (Llei d'Estrangeria 8/2000, art. 23.2 e) referit a criteris que perjudiquen els treballadors estrangers, i no a la resta de pràctiques, activitats i col·lectius. Caldrà introduir, doncs, aquest concepte en tota la seva amplitud, i fora del marc de la Llei d'Estrangeria.

b) Definició de l'assetjament com a discriminació:

La Directriu inclou l'assetjament com a discriminació racista, en la línia oberta per la introducció de l'assetjament sexual i moral com a delicte. Segons el text, l'assetjament existeix «quan es produeix un comportament no desitjat, relacionat amb l'origen racial o ètnic, que tingui com a objectiu o conseqüència atemptar contra la dignitat de la persona i crear un entorn amenaçant, hostil, degradant, humiliant o ofensiu» (art. 2.3).

La legislació espanyola no inclou aquest tipus d'assetjament, que haurà de ser tipificat.

c) Possibilitat d'adoptar mesures d'acció positiva:

D'acord amb el text, l'acció positiva no és obligatòria per als Estats, sinó que es contempla com una possibilitat. En qualsevol cas s'entén com una compensació o prevenció de desavantatges que afecten a «persones d'un origen racial o ètnic complet», similar a la que s'aplica en territori espanyol en alguns casos que afecten a les dones.

d) Defensa de drets, diàleg social:

La Directriu disposa que «els Estats membres hauran de vetllar perquè les associacions, organitzacions o altres persones jurídiques, de conformitat amb els criteris establerts en el Dret nacional tinguin un interès legítim de vetllar per l'acompliment de la present Directriu, puguin iniciar, en nom del demandant o en el seu suport, i amb la seva autorització, qualsevol procediment judicial o administratiu previst per a exigir l'acompliment de les obligacions de la present Directriu» (art. 7.2).

La legislació actual limita aquesta actuació al procediment administratiu i únicament si es tracta de estrangers (Llei d'Estrangeria 8/2000, art. 20.3). Per això, transposar aquest apartat permetrà a les associacions un paper de garantia molt important, sobre tot per als col·lectius que desconeixen i desconfien del sistema legal.

D'altra banda, la Directriu exigeix als Estats fomentar el diàleg amb les organitzacions no governamentals del sector, així com amb altres agents socials com els sindicats. És a dir, exigeix que les ONG siguin tingudes formalment en compte

com a interlocutores, començant pel procés de transposició de la present Directriu.

e) Inversió de la càrrega de la prova:

La Directriu estableix que, si la víctima prova fets que permeten presumir l'existència de discriminació, serà l'acusat qui haurà de provar que no ha existit desigualtat en el tracte. En la legislació espanyola existeix aquest sistema de càrrega de la prova en la discriminació per motius sexuals, i la Directriu obliga a ampliar-lo a la discriminació racista.

f) Protecció contra represàlies:

La Directriu obliga els Estats a adoptar mesures per protegir les persones que hagin denunciat desigualtat de tracte contra possibles represàlies. El concepte de represàlia no existeix en la legislació espanyola, i haurà d'introduir-s'hi.

g) Sancions:

La Directriu obliga a dictar sancions efectives, proporcionades i dissuasives, que podran incloure indemnitzacions a les víctimes per garantir l'acompliment de la igualtat de tracte. La legislació espanyola inclou parcialment aquest aspecte, però cal recordar que l'apartat antidiscriminatori de la Llei d'Estrangeria no estableix sancions.

h) Divulgació de la informació, creació d'un organisme especialitzat:

La Directriu estableix la necessitat de divulgar la informació a totes les persones a les quals sigui aplicable. D'altra banda, obliga els estats a crear un o més organismes especialitzats per promoure la igualtat de tracte, que tindran la funció de prestar assistència a les víctimes, elaborar estudis i informes, i formular recomanacions sobre aquest tema. A l'Estat espanyol no existeix cap organisme dedicat a la lluita contra la discriminació i a la promoció de la igualtat de tracte.

A tall de conclusió, en primer lloc, caldria remarcar la gran importància d'aquesta Directriu. L'actual legislació espanyola contra la discriminació es troba prou dispersa, cosa que dificulta el seu coneixement i la seva utilització per part dels seus destinataris potencials. A més, la legislació actual tan sols recull parcialment els continguts de la Directriu, que permeten ampliar l'àmbit d'actuació a les persones no estrangeres. La seva transposició requereix, o bé modificar i completar l'actual legislació, o bé elaborar una nova normativa antidiscriminatòria que doni més coherència i simplicitat a la promoció de la igualtat de tracte.

En qualsevol cas, la Directriu és una eina útil per a la lluita contra la discriminació. Des de SOS Racismo instem a una transposició completa i efectiva, i que el paper que la Directriu atorga a les associacions en defensa de la igualtat de tracte es tingui en compte seriosament i que sigui dut a terme.

Les condicions dels immigrants a la Itàlia del «període berlusconià»

Filippo Miraglia

Responsable nacional d'immigració d'ARCI

En els darrers anys, la immigració ha esdevingut a Itàlia un fenomen social estable, amb una modificació estructural de la seva presència en el territori i una tendència a l'augment consolidada.

El 31 de desembre de 2001 els estrangers en situació regular eren 1.362.630, dels quals 147.495 eren ciutadans comunitaris, segons fonts del Ministeri de l'Interior, un nombre proper al 2,5% de la població.

Davant un fenomen que afecta l'administració pública a tots els nivells, sol·licitant respostes serioses i sostenibles, la política va respondre amb un greu atac als drets dels immigrants. El Govern de Berlusconi va aprovar recentment una llei

que modifica substancialment el *Testo Unico sull'Immigrazione* (Text Únic sobre la Immigració) - Decret legislatiu núm. 286 del 1998-, aprovat pel Govern de centre esquerra. El 30 de juliol de 2002, va aprovar-se la llei Bossi Fini (anomenada com els dos principals representants, líders dels partits més a la dreta de la coalició de Govern). Una llei que recull

Una llei que recull els pitjors sentiments racistes del país i els transforma en regles

els pitjors sentiments racistes del país i els transforma en regles per als immigrants, malgrat la Constitució Republicana i els tractats internacionals.

Aquesta llei és, sens dubte, fruit d'un clima polític negatiu pel que fa als estrangers, i d'una dreta racista que va cercar i cerca, encara avui, construir el seu consens negant els drets dels immigrants, però que també és filla de la miopia de l'esquerra italiana i europea que davant la hipòtesi prohibicionista de la dreta no va saber contraposar un projecte polític i cultural alternatiu.

Allò que va caracteritzar la discussió política durant el govern de centre esquerra, i que va produir la primera llei orgànica d'immigració, és el que va ser anomenat la lògica binària:¹ la idea de construir un conjunt de regles regides per la divisió entre regulars i irregulars com a immigrants bons i dolents. Una visió maniquea que nega la realitat de la història de la immigració a Itàlia.

Una visió que va empitjorar amb la llei Bossi Fini, un salt amb el qual es pot resumir tot allò que ha escrit el Govern Berlusconi, amb la introducció de la nova

1. De lògica binària, en parla Angelo Caputo en un assaig aparegut recentment en la revista Magistratura Democratica, «*questione Giustizia*», associació de magistrats. Caputo n'és el responsable d'immigració. Cf. A. Caputo *La condizione giuridica dei migranti dopo la Bossi Fini*, a *Questione Giustizia*, núm.5/2000.

lleï, on es parla de «...el perill d'una invasió d'Europa per part del poble que són la fam, víctima d'un inaturable atur o d'unes condicions...» Una visió instrumentalment dramàtica que defineix explícitament la figura d'estranger com a invasor, un enemic de qui cal defensar-se o, com a màxim, ser utilitzat únicament per la persona que l'ha de contractar i en demana la seva entrada.

I és aquí, en l'únic mecanisme que permet avui l'entrada regular, que sorgeix tota la hipocresia de la política de tancament de la «Fortalesa europea». Segons la llei italiana, la modificada Bossi Fini, l'equilibri entre demanda i oferta de treball es produirà a nivell planetari:² qui contracta és responsable del treballador i ha d'assegurar-li l'allotjament i el bitllet de tornada, sense conèixer-lo i escollir el treballador entre altres a milers de quilòmetres. Un procediment absolutament aliè a la realitat que comporta l'entrada il·legal. De fet, perquè es pugui aconseguir l'equilibri entre la demanda i l'oferta de treball cal una presència de treballadors al territori, que només pot aconseguir-se l'entrada il·legal. Aquest és el mur infranquejable per als clandestins i condueix els immigrants a entrar de manera il·legal.

Aquest mecanisme, després d'un breu període de 2/3 anys, provoca una presència d'irregulars al territori i en el món del treball massa evident i incòmoda i obliga el Govern a fer-ne una regularització.

De la Itàlia de la primera llei d'immigració fins a avui, hi ha hagut cinc processos de regularització. El primer, el 1986 (amb la llei 39/90), que va consentir l'emersió de 220.000 persones; 246.000 persones regularitzades després del procés de regularització extraordinari del període de 1995/96 (amb l'anomenat Decret Dini, llei 489/95); i prop de 250.000, entre 1999 i l'any 2000 amb la llei Turco Napolitano, esmentada anteriorment (llei del Govern de centre esquerra).

Avui, l'entrada en vigor de la llei Bossi Fini ha obert un altre canal de regularització que, per sobre de qualsevol expectativa, va presentar-se com el més important de la història italiana: fet i fet, més de 700.000 demandes presentades.

Aquestes dades ens suggereixen una senzilla observació: gairebé la totalitat dels immigrants presents a Itàlia han estat algun cop en la vida en situació regular (i per tant, la divisió entre regular i irregular és molt més feble que la feta pel Govern). Això explica com la política de tancament, d'entrada zero, preveu implícitament la possibilitat de la regularització. D'aquesta manera, tal com ho demostra la història recent de la immigració a Itàlia, l'entrada es converteix no pas en un dret, sinó en un favor, una concessió que implica un cost: el Govern italià, amb la recent regularització, ha

defineix explícitament la figura d'estranger com a invasor, un enemic de qui cal defensar-se o, com a màxim, ser utilitzat

2. En realitat el mecanisme va ser introduït per la primera llei d'immigració, la núm. 39/90, l'anomenada llei Martelli, i va romandre com el principal mecanisme d'ingrés també en la llei aprovada pel govern de centre esquerra de 1998.

Aquesta darrera preveia una quota d'ingrés per cercar feina que permetria l'entrada sota la garantia d'un «sponsor». Aquesta via d'ingrés va ser anul·lada per la llei Bossi Fini.

3. Són molts els casos de treballadors que, tot i que la llei preveu l'emersió del treball negre amb despeses a càrrec de la part contractant, han evidenciat que les despeses han estat pagades amb el salari del treballador estranger.

ingressat 400 milions d'euros! I els immigrants per poder accedir a la regularització, és a dir, per pagar la «quota» al Govern,³ en molts casos, han hagut de comprar les proves o pagar els costos a la persona que els contracta. En altres casos, en no poder disposar del mecanisme de la seva garantia jurídica, els immigrants es troben sempre caminant a través de pantans i poden caure en la irregularitat d'un moment a l'altre, independentment de la seva voluntat. Primer era la policia qui decidia la vida de l'immigrant, avui, a més de la policia, hi ha la persona que els contracta.

En aquest sentit, la llei Bossi Fini va introduir un nou tipus de permís de residència: el contracte de residència, que lliga la permanència de l'estranger al manteniment del seu lloc de treball. En la pràctica, s'introdueix un vincle inseparable entre la persona que contracta i el treballador, una nova forma d'esclavitud.

Les lleis atribueixen a la part contractant una competència que hauria de ser de l'Estat.⁴ De fet, que la part contractant reguli l'entrada de l'estranger o la seva permanència és la introducció d'una forta anomalia: el contracte de permanència, que representa un salt de qualitat en el procés de mercantilitzar el treball de l'immigrant i de discriminació al mercat laboral. A més d'haver introduït una relació de servilisme en el món laboral que afebleix tots els treballadors. Per als immigrants es tracta d'un estatus jurídic inferior, contra els principis constitucionals i el dret internacional de paritat de tots els homes i dones enfront les lleis.⁵

La normalització de les regularitzacions extraordinàries implica la normalització de la condició de clandestinitat o de semiclandestinidad representada per la fase de reconeixement del propi estatus de regularitat seguit per un procés de regularització extraordinari.

Les més de 700.000 demandes presentades entre l'11 de setembre i l'11 de novembre de 2002, com preveu la llei Bossi Fini, van fer que centenars de milers de persones romanguessin en suspens durant tot un any, amb el risc d'entrar en crisi a causa de la forta inestabilitat de la residència i de la fragilitat de la pròpia presència. Les dades que avui tenim a la nostra disposició ens indiquen que la regularització en curs no es tancarà abans de tres anys. Actualment, l'ascens d'una política que permet entrar regularment es traduirà en un nou procés de regularització extraordinari. Un sistema pervers que obliga els homes i les dones dels països del tercer món a creuar un període llarguíssim d'absència de drets, d'inestabilitat i incertesa.

Les condicions jurídiques d'inferioritat de les quals són víctima els immigrants determinen una condició d'exclusió social i marginació que es perfila com una veritable segregació.

En moltes ciutats italianes estan creixent els barris habitats majoritàriament per immigrants, de diverses nacionalitats, que tenen en comú una condició jurídica que els discrimina i una imatge d'enemics a combatre, potencials delinqüents que cal tenir sempre sota control.

4. Del «*ruolo pubblicistico*», en parlava Livio Pepino en un recent article en la revista *Diritti Immigrazione e Cittadinanza*, en el sentit, diu Pepino, «...que aconseguir o mantenir un estatus de rellevància pública, el permís de residència, acaba en mans de l'arbitrarietat de la part contractant. Livio Pepino, *La legge Bossi Fini. Appunti su Immigrazione e Democrazia*, a «*Diritti, Immigrazione e Cittadinanza*», núm.3/2002

5. El concepte d'inferioritat i segregació del treballador immigrant, a A. Caputo, ja esmentat.

Amb aquesta lògica també s'ha modificat el dret d'asil. La llei Bossi Fini ha introduït importants novetats en el procediment de la presentació de la demanda de la modificació pel reconeixement de l'estatus del refugiat.

La característica principal de la modificació que afecta l'asil és el pensament explícit que tot aquell qui demani asil ho fa per evitar la llei d'immigració.⁶

Aquesta sospita de fons ha induït el Govern a preveure el tracte als centres d'identificació o d'estada temporal del peticionari d'asil, en gairebé la totalitat dels casos. D'aquesta forma, augmenta el pes de la detenció administrativa en la gestió del fenomen migratori. La privació de la llibertat personal es converteix en una de les bases fonamentals de la cultura política referent als exclosos socialment.

Les previsions de tracte generalitzat per als peticionaris d'asil i d'un augment del període de detenció als Centres d'Estada Temporal per a persones amb ordres d'expulsió, denota una gestió de la immigració basada en la seguretat.

La gestió en termes polítics i d'ordre públic del fenomen de la immigració evoluciona al mateix temps que les fronteres externes de la Unió Europea. Fronteres representades per lleis, comportaments i representacions socials que neguen als immigrants la dignitat humana, prefigurant noves formes de separació perilloses per a la democràcia, per a totes les democràcies.

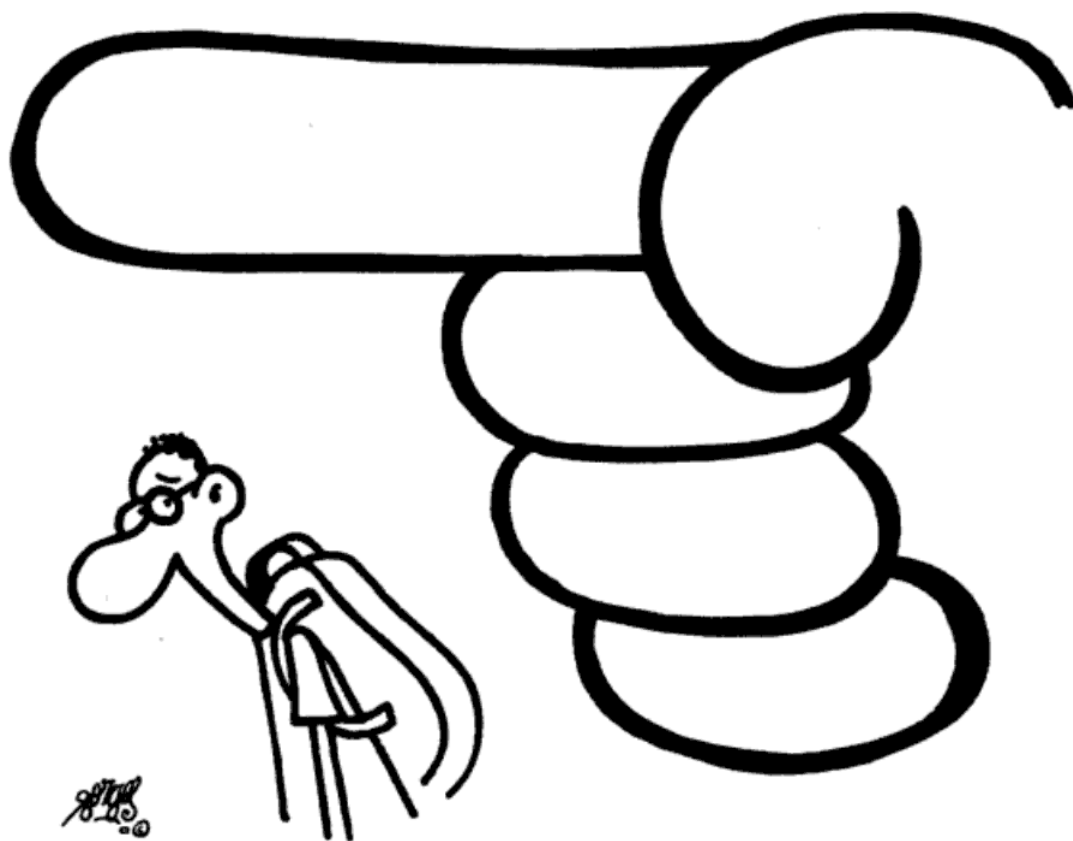
Davant d'aquest atac als drets dels immigrants, a Itàlia, el moviment que va néixer al costat del Fòrum Social s'esforça a trobar una dimensió política per poder incidir en tot allò que passa realment.

En general, es pot dir que en aquests anys el moviment per la defensa dels drets dels immigrants i les organitzacions dels immigrants han passat i estan passant per un període de dificultat i de marginalitat molt dur.

Malgrat les moltes iniciatives polítiques⁷ i la força de les reivindicacions fetes per aquests subjectes, la seva debilitat estructural no els ha permès de fugir de la recerca d'especialistes. I d'altra banda, les declaracions dels líders del moviment, dels partits d'esquerra i dels intel·lectuals concorden en el fet de mantenir la batalla pels drets dels immigrants. Tot i això, l'obstinació no és la mateixa en les afirmacions de principi i els resultats són, malauradament, insuficients.

6. Així va expressar-se el ministre d'Interior italià en una recent trobada europea de ministres d'Interior de 15 països.

7. Tothom recordem la gran manifestació nacional del 19 de gener de 2002 a Roma, que va congregari més de 250.000 persones: potser la manifestació antiracista més gran de tots els temps a Roma.

2

**És pràcticament impossible entrar
a l'Estat espanyol de forma legal**

Durant molts anys, des d'aquest Informe hem denunciat que la causa que força els immigrants a entrar de forma irregular és la manca de vies legals d'entrada. La majoria d'estrangers que avui resideixen legalment en territori espanyol s'han trobat en algun moment o altre en situació irregular.

Fins a l'any passat, la situació era molt greu, però oferia algunes vies de sortida: el règim general, o la contractació directa per part d'un empresari; els contingents anuals, que actuaven com un procés de regularització encobert per tal com hi accedien moltes persones que ja residien en territori espanyol; i els diversos processos de regularització extraordinària, que des de principis dels anys 90 s'han dut a terme per a disminuir periòdicament l'alta xifra d'irregulars produïda per la Llei d'Estrangeria.

Durant el 2002, totes aquestes vies han estat tancades pel Govern, amb la qual cosa s'ha creat una situació caòtica i dramàtica que fins i tot vulnera la Llei d'Estrangeria. Es tanca el règim general, es gestiona amb un fracàs absolut el contingent, i no s'obren vies de regularització. Les conseqüències: unes 600.000 persones en situació irregular al nostre país, la xifra més alta de la història i una de les més altes proporcionalment entre els països europeus; i un augment de l'activitat de les xarxes que comercien amb la desesperació de qui no té cap altra sortida que posar-se en les seves mans per aconseguir allò que no pot obtenir per vies legals.

Aquestes gravíssimes conseqüències són denunciades per múltiples raons. En primer lloc, per les morts que produeixen i que cada vegada afecten menys l'opinió pública; i per la vulneració de drets humans a la qual es veuen sotmeses les persones que es troben en situació irregular. En segon lloc, per la seva absoluta contradicció amb la realitat dels fluxos migratoris i amb el reconeixement que en la societat espanyola actual la immigració és un factor estructural, quelcom normal i necessari. I, finalment, perquè suposen un rotund fracàs dels objectius anunciats pel Govern: evitar la immigració irregular i lluitar contra les xarxes de transport clandestí.

El tancament del règim general vulnera la Llei d'Estrangeria 8/2000. Ha estat denunciat per múltiples instàncies, entre elles SOS Racismo, que han presentat recurs davant els tribunals, i s'ha dictat una sentència que avala la seva contradicció amb la Llei. Ha suposat que milers d'immigrants que es trobaven a l'Estat espanyol i disposaven d'ofertes de treball fermes no hagin pogut sol·licitar els permisos de treball i residència. Per al 2003 s'ha obert parcialment el règim general, però amb unes restriccions (contràries al text de la llei) que pràcticament impossibiliten la seva aplicació.

El contingent de 2002 va ser un fracàs absolut, i va rebre fortes crítiques d'organitzacions empresarials, sindicats i ONG per la seva manca d'adequació i la inoperància. La totalitat de les 32.079 ofertes de treball (10.884 per a treballs estables i 21.195 per a temporers) s'havien de fer en origen, a través d'organitzacions empresarials i amb un complex procés burocràtic. A pesar que existeix una demanda empresarial, només es van cobrir 13.633 places, de les quals únicament 3.113 corresponen a feines no temporals. Descomptant-hi els casos que poguessin accedir per altres vies (reagrupació familiar, principalment), només aquestes 3.113 persones van poder entrar de forma legal en el territori espanyol durant l'any 2002.

La situació de les fronteres continua sent, avui més que mai, dramàtica. Al mateix temps que es condemna l'entrada irregular, augmenten les devolucions i expulsions (43.690 entre els mesos gener i juliol de 2002). A les morts a l'Estret i les arribades a les costes canàries davant el blindatge de la frontera sud, fets ja coneguts tot i que no per això resolts, s'hi suma una nova situació sobre la qual volem alertar. Durant el 2002, el lloc des del qual es van realitzar més expulsions i devolucions va ser la frontera nord de Girona.

1. Fracàs del contingent

El 21 de desembre de 2001, un acord del Consell de Ministres, publicat en el Butlletí Oficial de l'Estat número 11, va establir els nous contingents per a l'any 2002 i va suspendre la contractació nominal d'empleats estrangers, prevista per la llei 4/2000. La resolució obliga a contractar en origen i a través d'organitzacions empresarials i impedeix la regularització dels treballadors estrangers que es trobin en situació irregular. També obliga a contractar treballadors només dels països amb els quals existeix conveni. El contingent del Govern per a l'any 2002 contemplava un contingent de 10.884 llocs de treball estables, 2.243 dels quals en el servei domèstic, i 21.195, de temporals. La norma va establir que les sol·licituds presentades a partir del 14 de gener de 2002 i que no es poguessin cobrir mitjançant el contingent ni el mecanisme previst per a completar-lo serien denegades en considerar l'existència de suficients treballadors en tot el territori nacional. El mes de juny, cinc mesos després de l'aprovació del contingent, el Govern només havia portat a l'Estat espanyol 27 treballadors estrangers per a cobrir els 2.243 llocs de treball que el contingent destinava al servei domèstic. Els empresaris havien presentat únicament 353 ofertes de les 8.374 fixes contemplades en el contingent, que s'esperava cobrir durant les setmanes següents. Al mes d'octubre, CiU i PP van presentar una reforma del procés del contingent per a traspassar a les autonomies la seva gestió, després de saber que els empresaris només havien cobert un 20% de les 10.884 propostes de treball fixes, fetes per l'Executiu. Finalment, al desembre, l'Executiu va proposar per al 2003 un contingent de 10.575 llocs de treball estables i 13.762 de temporals.

BARCELONA. GENER. **Els nous contingents bloquegen la contractació d'estrangers.** La resolució va establir la impossibilitat d'ampliar els contingents fins al mes de setembre, per la qual cosa els agents socials temien que augmentés l'escassetat de mà d'obra. Les organitzacions integrants del *Consell del Treball de Catalunya* (CC OO, UGT, Foment del Treball i Pimec-Sefes) van expressar el seu rebuig unànim cap a la política de contingents del Govern. A Catalunya s'havia sol·licitat un contingent de 14.000 persones, els empresaris en demanaven 30.000 i finalment el Govern va assignar-hi 4.000 treballadors. Les contractacions havien de formalitzar-se mitjançant les ambaixades i les demandes havien de canalitzar-se a través de les patronals, amb una representativitat superior al 10%.

TEROL. GENER. **Preocupació pels contingents.** A la província de Terol, el contingent va ser de 105 treballadors. La secretària d'Acció Social, Immigració i Dona de CC

OO., Asunción Salvador, va manifestar la seva preocupació per algunes contradiccions d'aquest sistema. Per exemple, els carnets de conduir no estaven homologats i 36 dels 105 llocs de treball eren per al sector del transport.

TERRASSA. Gener-febrer. **La CECOT (Confederació Empresarial Comarcal de Terrassa) demana facilitats per a contractar immigrants.** La patronal de Terrassa va declarar que el contingent de treballadors immigrants per al 2002 aportava més inconvenients que avantatges i assegurava que perpetuava l'arribada clandestina d'immigrants, ja que no aportava facilitats per a immigrar i no era un procediment àgil. Al febrer, la CECOT va demanar 500 treballadors a la Delegació de Govern.

BARCELONA. Gener-octubre. **La Generalitat obre deu oficines de contractació a l'estranger.** Al gener, el conseller en cap, Artur Mas, va anunciar al Consell Assessor d'Immigració la intenció de la Generalitat d'obrir deu oficines de contractació a l'estranger, principalment en aquells països d'on procedeixen molts dels immigrants de Catalunya. Aquesta mesura forma part del *Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004*. La Generalitat va reclamar el suport del Govern perquè el pla fos eficaç. L'exdelegat del Govern per a Estrangeria, Fernández-Miranda, va respondre que la legislació no contemplava aquesta possibilitat, ja que les competències per donar permisos de treball i residència són exclusives de l'Estat, però es va comprometre a seguir estudiant el projecte. Al mes de juliol, Artur Mas va declarar que considerava imprescindible assumir aquesta competència i que ho faria unilateralment com en d'altres ocasions ho havia fet l'executiu basc. Mas va anunciar la inauguració abans de final d'any d'oficines al Marroc i a Polònia, tot i no tenir l'aprovació del Govern. Al mes d'octubre, la Generalitat va obrir la contractació d'immigrants des de *casals* a l'Argentina. Al novembre, Mas i el conseller de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, Antoni Fernández, van inaugurar a Varsòvia la primera oficina de contractació en origen.

BILBAO. Febrer. **Contingent zero a Biscaia.** Després de tres reunions, els sindicats, la patronal i l'administració no es van posar d'acord per a determinar el contingent. Per això es va decretar que Biscaia tindria contingent zero, malgrat la necessitat de mà d'obra. Els tres agents negociadors es culpaven els uns als altres de la falta d'acord.

MADRID. Març. OID. **Denúncia del contingent fixat per al 2002.** La Federació d'Associacions de SOS Racismo de l'Estat espanyol, CEAR (Comissió d'Ajuda al Refugiat), VOMADE-VINCIT (Voluntariat de Mares Dominiques a l'Estat espanyol), Federació de Dones Progressistes, MPDL (Moviment per la Pau, Desarmament i la Llibertat) i ARI-PERU van presentar un recurs contenciós administratiu enfront d'aquest Acord. Al març es va presentar el recurs sol·licitant com a mesura de cautela la reobertura del règim general. A l'octubre va ser desestimada la mesura de cautela, però el recurs va seguir endavant i en tràmit, a l'espera de la decisió del Tribunal Suprem.

MADRID. Febrer-març. **CC OO. recorre la norma que impedeix contractar estrangers fora de contingent.** El sindicat va anunciar el recurs davant el Tribunal Suprem

de l'Acord de Consell de Ministres del passat 21 de desembre, que impedeix a les empreses contractar mà d'obra estrangera fora del contingent previst per a l'any 2002. El recurs es va presentar el 12 de març de 2002.

MADRID. Març. **El Col·legi d'Advocats de Barcelona recorre el contingent de treballadors estrangers.** El Col·legi va interposar un recurs contenciós administratiu contra l'Acord del Consell de Ministres pel qual es determinava el contingent per a l'any passat. Segons la Subcomissió d'Estrangeria, l'Acord vulnera la llei, que contempla la regularització presentant una oferta de treball i un visat per a treballar expedit al seu país d'origen.

OVIEDO. Juny-juliol. **Les empreses no han contractat cap dels 104 immigrants assignats a Astúries.** El Ministeri de Treball, a petició de la patronal, sindicats i administració autonòmica i central, va concedir 104 places per a treballadors estrangers a Astúries. Al mes de juny, cap empresa no havia contractat estrangers. La patronal FADE havia plantejat la necessitat de 1.350 immigrants, però la petició es va retallar a 120 i després a 104 places. D'altra banda, 59 dels contractes es van assignar al sector de la construcció, quan aquest sector no les necessitava i se'n demanaven per a d'altres. Al mes de juliol, l'Executiu va proposar per a Astúries un nou contingent de 1.789 immigrants, quan encara no s'havien contractat els 104 anteriors. El contingent no responia a les demandes de l'hoteleria, el transport i la neteja, que en van quedar exclosos. D'altra banda, a Astúries es contracten una mitjana de 120 immigrants al mes.

MADRID. Juny. **El Govern només cobreix el 4% dels 8.374 llocs de treball fixos que va aprovar per als immigrants.** Aquestes dades evidenciaven el fracàs del contingent i dels convenis signats amb alguns països d'origen, com Equador, on es van apuntar 30.000 persones i s'havien rebut quatre de les 21.195 places temporers convocades pel Govern. L'Executiu i els sindicats van culpar els empresaris per no voler presentar ofertes de treball. La patronal CEOE va respondre a les acusacions recordant que el passat 2 d'abril havia avisat el Ministeri de Treball i la Delegació del Govern per a l'Estrangeria que presentava el procediment de contractació dissenyat per l'executiu i els desajustos entre el contingent aprovat i les necessitats reals.

MADRID. Setembre. **El PSOE demana canviar el model sobre el contingent laboral d'estrangers.** Consuelo Rumí, responsable de política d'immigració del PSOE, va declarar el seu convenciment de la ineficàcia del contingent fixat per al 2002 i va proposar mesures per pal·liar els seus efectes l'últim trimestre de l'any. La proposta es basava a substituir el contingent provincial per un de nacional, la xifra del qual fos el resultat de sumar per sectors el contingent aprovat per cada província.

MADRID. Setembre. **El Ministeri de Treball admet retards, manca de mitjans i errors en el contingent.** Un document intern de la Direcció General d'ordenació de les Migracions apuntava com a causes del fracàs els retards en la gestió de les ofertes de treball per manca de mitjans i errors importants en la proposta del nombre de treba-

lladors necessaris. Aquestes traves burocràtiques per a dur a terme la contractació van ser denunciades per la patronal de Lleida, on només es va poder contractar 50 dels 461 treballadors previstos. Ignacio González, delegat per a Estrangeria, va fer la valoració del contingent al Congrés el mateix dia que acabava el termini per presentar les ofertes, la qual cosa tancava totes les vies legals de contractació. Finalment, dels 10.884 llocs de treball estables previstos, només se'n van cobrir 400.

BARCELONA. Octubre. **OID. Només nou estrangers han estat contractats a Barcelona per la via del contingent.** Aquesta dada la denunciaren els sindicats CC OO i USOC, juntament amb SOS Racismo, ATIME, Ibn Batuta, l'Associació de Residents Senegalesos a Catalunya i l'Associació de Treballadors Paquistanesos.

MADRID. Octubre. **El Govern negocia traspasar a les autonomies la gestió del contingent.** PP i CiU van presentar un esborrany de moció al Congrés de Diputats perquè les comunitats autònomes proposessin i gestionessin el contingent per a l'any 2003.

MADRID. Desembre. **L'executiu proposa un contingent de 10.575 llocs de treball estables per al 2003 i 13.762 permisos per a temporers al Consell Superior de Política d'Immigració.** La proposta va ser acceptada pel Consell de Ministres el dia 28 de desembre. Aquesta xifra, 7.000 places més que l'any passat, podrà variar durant l'any en funció de les necessitats econòmiques i d'acord amb els sindicats. Per sectors econòmics i sumades les ofertes estables i temporals, l'agricultura acapara 11.590 (47,7%); l'hoteleria, 3.333 (13,7%); i els serveis, 2.723 (11,22%). El procés estarà dividit en quatre fases per garantir l'eficàcia i la rapidesa, segons el ministre de Treball i Afers Socials, que es va referir al contingent del 2002 com «útil, transparent i eficaç» i va afegir que aquest «el millora i en corregeix errors». La xifra va ser rebuda amb escepticisme per partits polítics, sindicats i ONG, que mostraven reserves cap a la fiabilitat de les contractacions a causa de les capacitats de l'executiu i del compromís dels empresaris. També criticaven que el contingent no és una resposta per a l'embutxacament de mà d'obra en situació irregular.

2. Tancament del règim general i enduriment

MADRID. Gener. **El Govern rebutja des del 14 de gener les peticions de regularització dels immigrants.** L'Administració General de l'Estat va remetre el dia 14 de gener a les delegacions del Govern de tot l'Estat espanyol una ordre perquè fossin denegats els permisos de treball i de residència per a immigrants que ja es trobaven a l'Estat espanyol i tenien ofertes de feina fermes. La Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat i SOS Racismo van considerar que aquesta mesura condemna milers de persones a viure en la irregularitat. Van criticar també «la impossibilitat d'accés a uns drets fonamentals bàsics per a milers d'estrangers» a l'Estat espanyol, ja que la Llei d'Estrangeria vincula a l'obtenció d'un permís de residència el gaudir d'aquest dret. Aquesta mesura deixa en situació irregular 600.000 persones a tot l'Estat espanyol, segons Azurmendi, president del Fòrum de la Immigració.

BARCELONA. Gener. **Manifestació a Barcelona contra la Llei d'Estrangeria.** La Plataforma per la Ciutadania i Convivència va reunir gairebé 2.000 persones, segons la Guàrdia Urbana, 10.000 segons la Plataforma, que es van manifestar a Barcelona per protestar per la política d'immigració del Govern. Des de la Plataforma es va denunciar la situació en la qual es troben gran part dels immigrants i es va criticar durament la política de contingents. La Plataforma va titllar la llei d'antidemocràtica i irrespectuosa amb els drets humans més fonamentals» i es va afirmar que «cap dels objectius perseguits pel Govern amb la modificació de la llei s'han aconseguit i, en canvi, s'han creat situacions que contravenen els drets humans». A més, es va titllar la llei «d'inconstitucional i inhumana».

MADRID. Febrer. **20.000 immigrants no aconsegueixen regularitzar la seva situació.** El Ministeri de l'Interior va remetre una carta als 20.000 immigrants a qui no se'ls va admetre la sol·licitud de regularització en els diferents processos extraordinaris haguts el 1991, en la qual els «convidava» a abandonar l'Estat espanyol.

BARCELONA. Març. **Els immigrants que es van tancar a l'església del Pi, es tornen a mobilitzar.** Uns 350 immigrants es van reunir al centre catòlic St. Pere Apòstol, davant la impossibilitat de fer-ho al Pi, ja que les autoritats temien una nova tancada. CGT i 16 altres entitats lideraven aquesta acció i d'altres com una concentració per a reclamar que no es contractessin treballadors estrangers en origen, mentre a l'Estat espanyol hi hagi estrangers en situació irregular.

MADRID. Març. **OID. Denúncia del tancament del règim general.** La Federació d'Associacions de SOS Racismo de l'Estat espanyol, CEAR (Comissió d'Ajuda al Refugiat), VOMADE-VINCIT (Voluntariat de Mares Dominicanes a l'Estat espanyol), Federació de Dones Progressistes, MPDL (Moviment per la Pau, Desarmament i la Llibertat) i ARI-PERU van presentar un recurs contenciós administratiu davant d'aquest acord. Al març es va presentar el recurs sol·licitat com a mesura de cautela, però el recurs va seguir endavant i en tràmit, a l'espera de la decisió del Tribunal Suprem.

MADRID. Març. **Ezker Batua-IU recorre l'acord del Consell de Ministres.** Aquest partit va presentar un recurs contenciós administratiu ordinari a l'acord ministerial, per la qual cosa es va determinar la inadmissió a tràmit de tota sol·licitud de Permís de Treball i Residència per a treballador estranger que es presentés per un procediment que no sigui el contingent que es crea i regula a la resta de l'acord del Consell de Ministres de 21 de desembre de 2001.

BARCELONA. Maig. **Més de 200 persones segueixen un dejuni de 48 hores per demanar «papers per a tothom».** Els membres de 50 entitats de suport als immigrants van realitzar a l'església de St. Agustí de Barcelona i la del Pilar de Cornellà un dejuni per demanar que s'obris un nou procés extraordinari de regularització. Unes 600 persones es van manifestar en suport de la iniciativa.

GRANOLLERS. Maig. **Un home se suïcida en haver perdut el permís de treball.** Un jove senegalès de 25 anys que anava a ser repatriat, va morir en cremar-se a l'estil «bonzo» a prop del camp de futbol. El motiu del suïcidi va ser que l'administració espanyola li havia revocat el permís de treball.

MADRID. Juny-novembre. **El Govern prepara un esborrany de reforma de la Llei d'Estrangeria que afecta 31 articles.** La reforma de la Llei d'Estrangeria que va plantejar el Govern suposa la fi a tota possibilitat de regularització per als estrangers que romanguin a l'Estat espanyol sense documentació. Algunes d'aquestes mesures tenen com a objectiu suprimir la regularització per arrelament independentment del temps que el sol·licitant porti al país; endurir les penes als traficants de persones; tipificar com a infracció molt greu la contractació d'immigrants irregulars; limitar el reagrupament familiar només per al cònjuge i els fills menors de 16 anys; prohibir les regulacions extraordinàries, ampliar la llista dels països als quals se'ls exigeix visat, entre altres mesures, d'entre les quals destaca la concessió als jutges d'un termini màxim de només tres dies perquè decideixin sobre les expulsions dels estrangers processats per delictes per als quals la llei preveu penes inferiors als sis anys.

MADRID. Juny. **L'Església qualifica d'«immoral» la reforma de la Llei d'Estrangeria.** Diversos membres de la jerarquia eclesiàstica van criticar durament la reforma de la Llei d'Estrangeria anunciada pel Govern. El director diocesà de Migracions del bisbat de Cadis i Ceuta, Gabriel Delgado, va afirmar que aquesta reforma era «immoral» perquè es tractava de mesures «repressives» que «criminalitzen» la immigració i «utilitzen l'immigrant exclusivament com a mà d'obra».

SANTANDER. Juny. **Zapatero adverteix que la «política erràtica» del PP impossibilita pactar la Llei d'Estrangeria.** El PSOE va anunciar que no pactaria amb el Govern sobre la política d'immigració. El líder socialista, José Luís Rodríguez Zapatero, va criticar que es possessin sobre la taula possibles modificacions sense llançar en paral·lel «ni un sol missatge de diàleg amb altres forces polítiques parlamentàries». Per a Zapatero, no tenia fonament variar de política: «no es pot improvisar tot el dia i canviar lleis. L'únic que això posa de manifest és una manca absoluta de projecte, d'idees i de polítiques en la matèria». D'altra banda, Gaspar Llamazares, líder d'IU, també es va pronunciar i va afirmar que les mesures d'enduriment de la Llei d'Estrangeria «no són cap altra cosa que el programa de l'extrema dreta europea» i propiciaran la creació d'una nova classe social, «la dels pàries».

SEVILLA. Juny-juliol. **350 immigrants es tanquen en una universitat de Sevilla en demanda de la seva regularització.** Un grup de 350 estrangers en situació irregular procedents de Huelva es va tancar a la Universitat Pablo de Olavide, a Sevilla, per a denunciar l'incompliment de les promeses de precontractes de treball de la patronal agrícola i el compromís de regularització de l'executiu. La policia va detenir 50 persones que intentaven sumar-se a la tancada. Zapatero i Chaves van demanar l'expulsió dels tancats a la universitat. El defensor del poble andalús, José Chamizo, es va reunir amb ells per fer de mitjancer en les negociacions i va assegurar que més del 60% dels expedients podia ser revisat amb la finalitat de ser regularitzats. Vuit dies després de l'inici, les persones tancades ja eren 423 i van anunciar l'inici d'una vaga de fam de 48 hores que va coincidir amb la cimera europea. Després d'un mes de tancament, dos grups d'unes 50 persones van abandonar la tancada i Chamizo va anunciar que abandonava la mediació i que només gestionaria els casos dels 145 immigrants que li havien lliurat els seus papers. Després de l'anunci de Chamizo, un grup d'uns 200 va decidir iniciar una vaga de fam indefinida. Finalment, el dia 9 d'agost la policia va desallotjar els 273 immigrants que romanien tancats. La rectora va justificar el desallotjament perquè un grup obligava els més debilitats a continuar la vaga de fam i es negaven a acceptar solucions. Es van detenir els 273 i es van començar a estudiar els expedients per aplicar la Llei d'Estrangeria. A 210 dels estrangers, el jutge els va dictaminar l'ingrés en un centre d'internament. Els 63 restants van poder abandonar els calabossos, però només uns trenta tenien expectatives de regularitzar la seva situació. A finals d'agost, la meitat dels immigrants desallotjats ja havien estat expulsats.

MELILLA. Juliol-octubre. **Vaga de fam a Melilla: amenacen de no ingerir aigua.** Cinc iraquians van iniciar una vaga de fam i van amenaçar de no ingerir aigua amb sucre, el seu únic aliment, per reclamar la seva regularització. Al mes d'octubre, 87 immigrants del mateix Centre d'Estada Temporal van iniciar una vaga de fam. La delegació del Govern va anunciar que ja no toleraria més mesures de pressió i que estudiaria la situació cas per cas.

MADRID. Juliol. **Human Rights Watch denuncia arbitriietats en l'aplicació de la Llei d'Estrangeria.** Segons l'organització internacional *Human Rights Watch*, després d'una

És pràcticament impossible entrar a l'Estat espanyol de forma legal

investigació de set setmanes a l'Estat espanyol durant els mesos de juliol, octubre i novembre del 2001, l'executiu espanyol aplica injustament i arbitràriament la Llei d'Estrangeria, la qual cosa provoca un tracte discriminatori i serioses violacions dels drets dels immigrants.

MADRID. Març. **Un grup de 87 immigrants a Melilla, en vaga de fam per a demanar la seva regularització.** Un grup de 87 acollits al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla va reclamar la seva regularització i el trasllat a la península. Aquesta mesura la van prendre després que s'ajornés unes quantes vegades una solució oferta pel delegat del Govern de Melilla, Arturo Esteban. La Delegació va respondre que s'estudiaren els casos un a un, però que no tolerarien pressions.

VALÈNCIA. Novembre. **Es declara il·legal el tancament del règim ordinari de regulació d'immigrants.** El jutjat de contencions administratiu número dos de València va declarar il·legal la pràctica de la Delegació del Govern de la Comunitat Valenciana, de rebutjar les sol·licituds de regulació d'immigrants pel règim ordinari. Aquestes denegacions estaven emparades per un acord previ del Consell de Ministres que limitava la possibilitat de regulació a milers de persones a tot el país. La sentència declararà que un acord del Consell de Ministres mai no pot anul·lar una norma de major rang com és la Llei d'Estrangeria, que incloïa el règim ordinari entre les possibilitats de regulació.

3. El drama de les fronteres: l'Estret, Canàries, Ceuta i Melilla i els aeroports

Segons dades facilitades en roda de premsa pel delegat d'Estrangeria i Immigració del Govern, Ignacio González, a dia 3 de gener de 2003, durant l'any 2002 van ser detingudes a la seva arribada en pastera 16.504 persones, 9.756 van arribar a les Canàries i 6.748 a l'Estret. Els naufragis van ser nou, els ofegats 35 i 20 desapareguts. Les xarxes de trànsit il·legal de persones desarticulades van ser 735. I les devolucions van ser 74.467: marroquins (23.381), romanesos (18.865), equatorians (5.558), búlgars (5.399) i algerians (2.431).

GIRONA. Gener. **Detingut un funcionari de la Subdelegació del Govern a Girona.** L'acusat venia certificats falsos d'empadronament i altres documents que facilitaven la consecució de treball i residència. Va arribar a cobrar 9.616 euros per document.

MADRID. Gener. **Interior exigeix visat a tots els colombians que vulguin entrar a l'Estat espanyol.** El dia següent de la posada en marxa de la mesura, l'afluència de colombians a l'aeroport de Barajas va disminuir, els primers vols només transportaven 12 o 15 persones. Aquesta mesura pretén lluitar contra la delinqüència organitzada i el narcotràfic, segons fonts aeroportuàries.

MÀLAGA. Gener. **Desarticulada una xarxa de tràfic il·legal de persones.** La policia va detenir un grup format per ciutadans russos, ucraïnesos, armenis i un espanyol, membres d'una xarxa de tràfic d'immigrants als quals segrestaven quan arribaven a l'Estat espanyol per a obtenir més diners. En l'operació, es va alliberar un ciutadà ucraïnès que estava segrestat.

ALMERIA. Febrer. **Moren dos immigrants en intentar creuar l'Estret.** Dos joves magribins van morir asfixiats a l'interior d'un habitacle en els baixos d'un autocar que va creuar l'Estret en ferri procedent de Nador. La policia va trobar quatre joves amb vida en un altre habitacle. Setmanes més tard es va descobrir una xarxa que transportava immigrants des de Ceuta de la mateixa manera.

BARCELONA/MADRID/SARAGOSSA. Febrer. **La policia va desarticular diverses xarxes especialitzades en estafar immigrants.** La primera operava des d'una gestoria de Barcelona i havia estafat almenys 500 equatorians que dipositaven un primer paga-

És pràcticament impossible entrar a l'Estat espanyol de forma legal

ment de 600 euros per uns permisos de treball i residència inexistents. Dues xarxes més operaven a Madrid, una ubicada en un despatx d'advocats que va cobrar 421 euros a 1.155 immigrants a canvi de falsos contractes i permisos. La tercera actuava des d'una falsa ONG, Amanece Am rica, que cobrava 2.000 dòlars a ciutadans equatorians i uruguaians per traslladar-los a l'Estat espanyol, on rebrien papers i un contracte de treball, però en realitat arribaven a l'Estat com a turistes i ningú no els esperava. Per últim, a Saragossa la policia va desarticular una altra xarxa que operava de manera similar amb ciutadans brasilers i bolivians.

CADIS/CEUTA. Febrer. **Detinguts a Cadis i Ceuta.** 91 immigrants, majoritàriament subsaharians, són detinguts a les costes de Cadis en només dos dies. A Ceuta, trenta immigrants paquistanesos són detinguts a la badia nord de Ceuta. Mentre es tramitava la seva expuls o, van ser atesos pels Germans Franciscans de la Creu Blanca, en no tenir cabuda al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants, on s'amuntegaven 450 persones. Als voltants del centre, un altre centenar d'immigrants dormien en barraques. La situació s'agreujaria al març amb la detenció en només una setmana de 153 immigrants m s.

Fernando García

MELILLA/CADIS. Febrer. **Moren cinc immigrants en intentar entrar a l'Estat espanyol.** Tres immigrants subsaharians van morir ofegats mentre intentaven arribar nedant a Melilla des del port marroquí de Beniezar. Portaven flotadors rudimentaris, però no van poder suportar la baixa temperatura de l'aigua. A Almeria va ser interceptat al port, mentre

desembarcava del ferri, un autobús amb dos immigrants morts per asfíxia i uns altres set amagats als seus baixos. D'altra banda, 91 immigrants van ser detinguts en 48 hores en diferents platges de la província de Cadis.

CEUTA. Març. **Desarticulada una xarxa de tràfic d'immigrants.** La Policia Nacional va desarticular una xarxa d'immigració il·legal, en detenir 17 persones acusades d'introduir a l'Estat espanyol més de 2.000 immigrants, als quals els cobrava 3.000 euros. Des de Ceuta arribaven a la península en cotxes, camions i autobusos.

GIRONA. Març. **S'endureixen els controls a la frontera de Girona amb motiu de l'Euroconfer ncia europea.** Coincidint amb l'Euroconfer ncia de la Unió Europea que se celebrava a Barcelona, la policia va intensificar el control en les fronteres de la província de Girona i va impedir el pas a 2.000 immigrants procedents dels països de l'Est. Aix  mateix, tampoc es va permetre l'entrada a 1.141 activistes antiglo-

balització, majoritàriament belgues i francesos. Durant el 2002 van ser retornats des de les fronteres amb França a la província de Girona un total de 33.164 persones, la majoria d'ells de Romania i Bulgària.

LANZAROTE. Març. **Trobats 12 cadàvers d'immigrants a la zona turística de Costa Teguisse.** En dos dies van ser detinguts 122 magribins i subsaharians que arribaven a les costes de les Canàries.

MADRID. Març. **El Govern exigeix un visat als cubans el vol dels quals faci escala a l'Estat espanyol.** El Govern va comunicar aquesta decisió a les autoritats cubanes el passat 25 de febrer, per impedir que els cubans dels vols L' Havana-Madrid-Moscú demanin asil polític quan passen per Barajas. Segons l'Oficina d'Informació Diplomàtica, el 2001 van ser 3.000 les peticions d'asil de cubans.

VALLADOLID. Març. **Una xarxa de tràfic d'immigrants ubicada en una gestoria de Valladolid és desarticulada per la policia.** Els immigrants, després de pagar entre 2.000 i 6.000 euros per un fals contracte de treball, tramitaven els papers en el consolat espanyol de Casablanca.

LANZAROTE/CADIS. Abril. **Dotze morts en intentar arribar a Lanzarote.** Al mes d'abril, dotze immigrants van morir ofegats en naufragar la pastera en la qual viatjaven a les costes de Lanzarote. El mateix mes, a Cadis, la Guàrdia Civil va detenir 76 immigrants subsaharians a les platges de Tarifa.

VALÈNCIA/MADRID. Abril. **OID. Retinguts a l'aeroport de Barajas quan tornaven de recollir la documentació per a regularitzar la seva situació.** A.P. i A.V., un home i una dona d'origen romanès van ser retinguts a l'aeroport de Barajas quan tornaven del seu país d'origen de recollir la documentació que els mancava per regularitzar la seva situació. Ambdós immigrants resideixen a València. Van sol·licitar en aquesta capital el permís de residència en el procés de regularització corresponent a l'any 2001 i les seves sol·licituds es trobaven en fase d'instrucció. Anaven previstos de passaport i més documentació identificativa, però no portaven a sobre el resguard de sol·licitud i van ser retinguts a les dependències de l'aeroport. El Col·legi d'Advocats de València i SOS Racismo van sol·licitar la posada en llibertat dels dos immigrants retinguts mentre tramitaven la seva documentació.

CEUTA. Maig. **Condemnat a sis mesos de presó un sacerdot per ajudar a entrar un immigrant.** El jutjat Penal número 2 de Ceuta va condemnar a sis mesos de presó a un sacerdot que va ser sorprès el 15 de febrer a la frontera amb un immigrant amagat al seu vehicle. La sentència reconeixia que no va actuar amb cap mòbil econòmic.

CADIS/FUERTEVENTURA. Maig. **Detinguts al mes de maig.** 160 immigrants van ser detinguts en dos dies al camp de Gibraltar. El bon temps va facilitar l'arribada de pasteres. Fins al 12 de maig, 2.250 immigrants van ser detinguts a les costes canàries; 1.876, a Fuerteventura; 649, a Lanzarote i 25, a Gran Canària.

És pràcticament impossible entrar a l'Estat espanyol de forma legal

MADRID. Maig. **El Govern reforça els dispositius d'expulsió.** El Ministeri de l'Interior va reforçar el dispositiu d'enllaç amb els governs de Senegal, Nigèria i Mali, destinant un agent a cada un d'aquests països per agilitar els tràmits d'expulsió.

ALACANT/MADRID/SARAGOSSA. Juny. **Desarticulació de xarxes de tràfic il·legal de persones.** A Alacant, la policia va detenir 11 membres d'una xarxa que facilitava documents d'identitat o passaports espanyols falsificats a immigrants llatinoamericans sense papers i els assegurava la possibilitat de treballar al Regne Unit com a ciutadans comunitaris. El preu dels documents oscil·lava entre els 1.500 i 3.000 euros. En poc menys de sis mesos, la policia va desarticular sis xarxes de tràfic d'immigrants que operaven a Aragó. La majoria operava amb la participació de gestories fantasma o des de locutors telefònics. També a Madrid, al mes de juny, van ser jutjats 18 ciutadans de l'Est membres d'una xarxa que, després del pagament de 660 euros, portava immigrants des d'Ucraïna a Madrid, on eren tancats en una casa per després arrendar-los a latifundistes andalusos. La xarxa s'apropiava del sou pel seu treball. El fiscal va sol·licitar penes d'entre 4 i 16 anys. D'altra banda, la policia va detenir un expolicia colombià que dirigia una xarxa que mitjançant anuncis a la premsa captava ciutadans colombians que hipotecaven els seus béns per pagar el preu del viatge a l'Estat espanyol i l'obtenció d'un lloc de treball.

MADRID. Juny. **Detencions de patrons de pasteres.** Segons el Govern, 460 patrons de pasteres es trobaven a la presó a l'Estat espanyol. D'aquests, 237 estaven a la presó preventiva, davant de 223 que ja complien condemna.

MELILLA. Juny. **Entra en vigor la nova targeta digital per a l'accés de marroquins a Melilla.** La Policia Nacional va començar a expedir les targetes digitals per als més de 30.000 ciutadans marroquins de localitats veïnes de Melilla que passen diàriament pel lloc fronterer de Beni Enzar. És un nou sistema d'identificació mitjançant empremtes digitals, totalment revolucionari. La mesura pretén garantir l'ordre públic a Melilla.

FUERTEVENTURA/CADIS. Juliol. **Defensa reforça el control de fronteres.** Després d'uns dies en els quals l'arribada d'immigrants a bord de pasteres es va reduir notablement a causa del desplegament militar efectuat com a conseqüència de la crisi amb el Marroc per l'illot del Perejil, 195 immigrants van ser detinguts per la Guàrdia Civil, 164 a Canàries i la resta a les costes de Cadis.

ALGESIRES. Agost. **Tretze immigrants moren a les costes de Tarifa.** Els immigrants van morir en ser obligats a saltar a l'aigua pels dos patrons de l'embarcació, que els amenaçaven amb un matxet. Molts no sabien nedar. Segons els supervivents, havien pagat 1.200 dòlars per la travessia.

MADRID. Agost. **El Govern activa el sistema de vigilància de l'Estret.** El Ministeri de l'Interior va posar en marxa el programa Sistema Integral de Vigilància Exterior (SIVE), el projecte de blindatge electrònic que permetrà albirar a gran distància embarcacions. El dispositiu combina torres de radar per a la detecció d'embarcacions amb

càmeres de visió nocturna i diürna, la qual cosa permet la identificació i fins i tot conèixer el nombre de tripulants, segons les fonts consultades. Tot això, en plataformes terrestres, navals i aèries. Així, al mes d'agost, dos-cents immigrants van ser detinguts en només sis dies quan intentaven arribar en pasteres a les costes d'Almeria. La posada en marxa del Sistema de Vigilància de l'Estret va desplaçar el trànsit de pasteres cap al litoral d'Almeria. A Algesires, la Guàrdia Civil va detenir 20 magribins amagats en tres camions procedents de Tànger. El dispositiu compta amb un pressupost de 27,3 milions per a l'any 2003.

CADIS. Setembre. **Rescatats els tripulants d'una pastera.** La Guàrdia Civil va rescatar del mar 95 immigrants marroquins i subsaharians a bord de dues pasteres, una de les quals estava a punt de naufragar. Les pasteres foren albirades per un vaixell de guerra dels Estats Units que participava en unes maniobres de l'OTAN a l'Estret. Una setmana més tard, l'arribada de 213 immigrants, 30 d'ells dones amb 6 d'embarassades, va desbordar literalment els serveis d'assistència.

CEUTA. Setembre-octubre. **Control de fronteres.** La Delegació de Govern de Ceuta va advertir al setembre de la possibilitat de tancar el pas de Benzú, a causa dels aldarulls registrats a la zona i l'entrada d'immigrants. Per la seva banda, la Guàrdia Civil va interceptar un bot de només 8 metres d'eslora a punt d'enfonsar-se amb 52 immigrants a bord. Finalment, el Govern va tancar la frontera de Benzú per assegurar l'ordre públic. Per travessar la frontera, els marroquins residents a Beliones havien de justificar la seva residència en aquesta localitat o presentar a la Guàrdia Civil un document que acredités la seva feina a Ceuta.

FIGUERES (GIRONA). Setembre. **Condemnat a 20 mesos de presó el conductor d'un camió amb immigrants clandestins.** El Jutjat de Penal número 1 de Figueres va condemnar amb 20 mesos de presó i una multa de 2.800 euros el conductor d'un camió que va ser sorprès a l'octubre de 1998 a la frontera de la Jonquera amb 22 immigrants marroquins amagats a l'interior del vehicle.

LAS PALMAS DE GRAN CANARIA. Octubre. **La Junta culpa el Govern de traslladar 300 immigrants a Andalusia sense acord.** Davant la situació de col·lapse dels centres d'internament de Fuerteventura i Las Palmas, 61 immigrants van ser repatriats en avió a Nigèria, mentre que un altre grup va ser traslladat a Melilla per ser retornat al Marroc. Així mateix, diversos avions van traslladar un nombre indeterminat de subsaharians als centres d'internament de la península.

MADRID. Setembre. **Condemnats els membres d'una xarxa de tràfic il·legal de persones.** El Tribunal Suprem va confirmar la sentència dictada per l'Audiència de Cadis de 10 anys de presó per homicidi contra dos espanyols i dos marroquins membres d'una màfia, la pastera de la qual va naufragar i va provocar la mort de 3 immigrants.

ALGESIRES. Octubre. **Cinc magribins van ser trobats morts en un camió frigorífic carregat de verdura.** Un incendi en el sistema de refrigeració va ser la causa de la

És pràcticament impossible entrar a l'Estat espanyol de forma legal

mort. Després de l'ingrés a la presó del conductor del camió, la Federació Nacional d'Associacions de Transportistes Espanyols va exigir més control a la frontera marroquina, ja que en moltes ocasions les màfies introdueixen els immigrants en els camions sense coneixement del conductor. De gener a octubre, la Guàrdia Civil va detenir 2.459 persones que entraven a l'Estat espanyol per Ceuta, Melilla, Almeria i Algesires amagades en camions. El preu que arribaven a pagar a les xarxes de tràfic era entre 900 i 1.200 euros per persona.

TORTOSA (TARRAGONA). Octubre. **Descobertes furgonetes que transportaven immigrants clandestins.** Els mossos d'esquadra intercepten diverses furgonetes que transportaven ciutadans paquistanesos amagats. En un dels casos, portaven 23 immigrants en només 7 seients.

BARBATE (CADIS). Octubre. **Almenys nou immigrants moren en una pastera que va naufragar a prop de Barbate.** 28 persones van ser rescatades amb símptomes d'hipotèrmia. El bon temps dels primers dies del mes d'agost a les costes de Cadis va facilitar l'activitat de pasteres i es van arribar a detenir 103 immigrants en un sol dia. Des de la posada en marxa del Sistema de Vigilància de l'Estret (SIVE), moltes pasteres han modificat el seu recorregut i desembarquen als punts més occidentals de l'Estret, com Barbate o Los Caños. Dels 50 cossos d'immigrants sense vida recuperats des de gener a les costes espanyoles, la meitat corresponen al litoral de Cadis.

ALGESIRES. Novembre. **Detinguts en tres dies 181 africans.** Els immigrants ocupaven tres pasteres que intentaven arribar a les costes de Tarifa, Algesires i Barbate. En dues d'elles, hi anaven immigrants subsaharians, entre els quals hi havia diverses dones embarassades i un nen, mentre que la tercera estava ocupada per magribins.

VALÈNCIA. Novembre. **Condemnat el patró d'un vaixell que viatjava amb un polissó.** El capità del vaixell «MSC Laurent» va ser processat pel jutjat d'instrucció número 2 de València per llençar al mar el ciutadà de Costa d'Ivori Josias Conard, que havia pujat com a polissó al vaixell fugint de la repressió que hi va haver amb motiu de l'intent de cop d'estat d'octubre.

LARACHE (MARROC). Novembre. **Trenta morts en el naufragi d'una pastera.** Trenta persones, de les quals només es van recuperar 17 cadàvers, van morir ofegades a prop de Larache quan va sotsobrar la pastera que acabava de sortir en direcció a les costes de Cadis. La premsa del Marroc a penes dóna informació sobre les pasteres que naufraguen a les seves aigües, si bé l'Associació d'Amics i Familiars de les Víctimes de l'Emigració Clandestina estima que entre 1997 i 2001 almenys 10.000 persones han mort a l'Estret.

VALÈNCIA. Novembre. **OID. Un polissó és llençat al mar.** J.U.L., de 29 anys, natural de Costa d'Ivori, va ser llençat al mar des del vaixell CSC Laureen, on viatjava com a polissó, al port de València. Fugia del seu país perquè tenia problemes polítics amb el Govern. Va ser amagat al vaixell per un mariner. Als dos dies de ser allà, el capità

va ordenar als mariners que el llancessin per la borda. Després de ser rescatat, va haver de ser ingressat a l'Hospital Clínic de València, en estat de desnutrició i deshidratació. Actualment viu en un alberg per a persones sense sostre i ha sol·licitat l'asil polític. El cas està actualment en mans de la justícia, i les persones detingudes podran ser imputades per un delictes de temptativa d'homicidi.

MADRID. Desembre. **Convenis bilaterals.** L'Estat espanyol ja té set convenis bilaterals sobre regulació de fluxos migratoris, tres dels quals, amb Polònia, Romania i la República Dominicana, s'han signat aquest any. D'altra banda, als acords de readmissió de nacionals signats amb França, Polònia, Algèria i Guinea Bissau, s'espera afegir-hi durant el 2003 els de Senegal, Cap Verd i Ghana.

MÀLAGA. Desembre. **OID. A causa de l'incendi ocorregut a la comissaria de Màlaga, moren 7 ciutadans marroquins.** 17 persones creuaven en vaixell l'Estret i se'ls va espantllar el motor de l'embarcació. Van estar tres dies a la deriva i van cridar la policia perquè els rescatés. La policia els va detenir i els va portar a la comissaria a Màlaga. Després de dos dies a la comissaria, un dels detinguts va comprar un paquet de tabac i un encenedor i va calar foc als abrics dels seus companys. Els policies van obrir la cel·la, però no la porta del passadís. A.B. i altres companys es van protegir del fum i el foc en una altra cel·la i van sobreviure. A l'incendi van morir set persones, unes altres set van resultar ferides de diversa consideració. Els que no estaven ferits van ser traslladats a una altra comissaria on van declarar sense intèrpret i, com la majoria eren marroquins, van ser deportats. A.B., que té passaport algerià, no va ser expulsat. Es va traslladar a Barcelona amb una ordre d'expulsió no executada. Des de SOS Racismo es va contactar amb Málaga Acoge, que s'havia ocupat del cas, i va informar que A.B. era a Barcelona. A través d'un periodista que li havia fet un reportatge, A.B. va contactar amb SOS Racismo. A.B. estava molt espantat; la seva declaració, com la dels bombers, assegurava que van estar entre 25 i 45 minuts amb la porta del passadís tancada fins que la van obrir els bombers. La policia de Màlaga el cridava i li deia que havia de tornar a la comissaria a declarar i que li pagarien l'allotjament. A.B., d'acord amb SOS Racismo, va realitzar uns poders perquè els advocats de Málaga Acoge s'ocupessin de la seva defensa. També es va demanar que es donés a A.B. tractament de testimoni protegit, però es va denegar al·legant que, com qui havia provocat l'incendi havia mort, A.B. no tenia necessitat de protecció. El cas ha estat arxivat, es va interposar un recurs i s'està a l'espera que es reobri.

Contra les restriccions derivades del sistema de contingents: per una altra política d'immigració

Federación de Asociaciones de SOS Racismo en el Estado español

Característiques del contingent 2002

El contingent o quota d'immigrants per a 2002 va ser aprovat pel Govern, per resolució del Consell de Ministres, el 21 de desembre de 2001. Era el setè contingent des que un tal sistema s'hi va posar en pràctica, després de l'Acord del Ple del Congrés dels Diputats d'abril de 1991.

El contingent de 2002, en comparació amb els sis anteriors, presentava dues novetats importants:

- La totalitat de las 32.079 ofertes de treball, 10.884 per a llocs de treball estables i 21.195 per a temporers, s'havien de fer en origen, prohibint de manera expressa que immigrants que ja visquessin a l'Estat espanyol poguessin entrar en el contingent. Als sis contingents anteriors, aquesta prohibició no va existir-hi.
- El contingent bloquejava l'anomenat règim general, això és, la possibilitat reconeguda per la Llei d'Estrangeria que una persona immigrant que romangués a l'Estat espanyol i comptés amb una oferta de treball i la certificació de l'INEM segons la qual no hi havia treballadors espanyols disponibles per a ocupar aquest lloc, pogués sol·licitar el permís de treball i residència. Barrava també la possibilitat, reconeguda per la Llei d'Estrangeria, que les ofertes d'ocupació, comptant amb la certificació de l'INEM que fes al cas, pogués ser feta a persones que residissin als seus països.

A més a més d'aquestes dues qüestions de fons, el contingent de 2002 tenia la particularitat d'obligar que les ofertes d'ocupació que s'hi fessin fossin genèriques, no pas nominals.

D'altra banda, tan el número total com la distribució entre estables i temporers i les assignacions fetes a les províncies, defugien qualsevol mena de racionalitat o d'anàlisi del mercat de treball. Van ser una pura i simple imposició del Govern.

El contingent de 2002 ha estat un fracàs total

El bloqueig del règim general ha comportat que milers d'immigrants que romanien a l'Estat espanyol i disposaven d'ofertes d'ocupació fermes, no hagin pogut sol·licitar

els permisos de treball i residència. Les seves peticions eren automàticament no admeses a tràmit, tret que poguessin al·legar supòsits específics (sis en total) o bé fossin originaris de Xile o Perú, en virtut de les especificitats que els tractats de doble nacionalitat amb aquests dos països contemplen. Així doncs, el bloqueig del règim general ha obligat milers de persones a incorporar-se, per a sobreviure, a l'economia no formal, al treball «en negre», on no existeixen convenis col·lectius, ni nòmines, ni alta a la Seguretat Social, ni prestacions derivades d'aquesta alta i cotitzacions, talment baixa per malaltia o accident, desocupació, etc. La no admissió a tràmit o la denegació que molts han rebut com a resposta, també ha tingut l'efecte que molts altres ni tan sols hagin sol·licitat els seus permisos, malgrat que romanen aquí i no poden regularitzar la seva situació.

El bloqueig del règim general ha obligat milers de persones a incorporar-se a l'economia no formal

Pel que fa al treball temporal, el contingent ha comportat, a la pràctica, un bloqueig dels permisos temporals de treball tipus A i T, mitjançant la confusió deliberada creada pel Govern entre aquella mena de permisos i el contingent. D'altra banda, el contingent ha suposat el desplaçament de milers d'immigrants, especialment d'origen magribí, molts d'ells amb permís de treball i residència en vigor, de les feines agrícoles de caràcter temporal que històricament venien cobrint. Aquesta mena de desplaçament ha estat especialment evident entre els maduixers de Huelva.

Quant als llocs estables, a fi de setembre, data prevista per a tancar el contingent i procedir als ajustos fins a cap d'any, comprovem que només el 19% de les ofertes han estat cobertes, la qual cosa mostra que la gestió del contingent ha estat un gran fracàs.

Del que s'ha descrit fins al moment, se'n deriven les següents conclusions:

- Que el contingent, ni pel seu nombre total, ni per la seva distribució en estables i temporals, ni per la seva distribució geogràfica, no ha respost a les suposades necessitats del mercat de treball.
- Que el contingent, dins la seva mateixa mecànica, no ha funcionat pas. No han funcionat les ambaixades ni consolats; no ha funcionat el sistema d'oferta genèrica.
- Que el contingent ha creat una confusió deliberada entre les ofertes temporals i els permisos de treball temporals establerts en el règim general de la Llei d'Estrangeria, tipus A i T, a benefici de segons quins empresaris, per tal de proporcionar-los mà d'obra força barata.
- Que ha bloquejat el règim general, tot implicant la regularització, l'obtenció de permisos de treball i de residència a milers d'immigrants que romanien i romanen a l'Estat espanyol. Aquest ha estat el seu resultat més desastrós.

La presumpció de frau, corrupció i explotació laboral que SOS Racismo ha vingut destacant en els contingents d'origen, tal i com van ser formulats a la nova Llei d'Estrangeria, ha estat confirmada, per desgràcia, per la realitat. Tan els agents socials presents als països on les seleccions han estat fetes, com les opinions i realitats viscudes pels beneficiaris en aquest darrer contingent, relaten abusos constants, modificació a pitjor de les condicions laborals ofertes d'antuvi o irregularitats en l'actuació

dels consolats espanyols i autoritats d'aquests països.

La mena d'irregularitats a què fem referència, les podríem resumir en:

- Favoritismes i corruptel·les en la selecció realitzada per les autoritats consulars, filtració del contingut de les entrevistes, secretisme, ocultació de les dades oficials i de com s'anava desenvolupant el procés, etc.
- Descoordinació entre autoritats d'ambdós països, amb unes Comissions Mixtes que amb prou feines s'han reunit per a fiscalitzar el desenvolupament del procés.
- Manca d'informació sobre el procés i la realitat dels permisos a concedir, tan dels organismes del país d'origen encarregats de fer-ne la selecció com del propi estranger, que en força casos no coneixia pas l'obligatorietat de la tornada.
- Un cop arribats, minva de les condicions d'habitatge, higiene i laborals ofertes (hi ha hagut casos d'una discriminació del salari de fins a un 60% respecte de l'ofertat d'antuvi) i signades amb els ocupadors en el país d'origen.
- Amenaces dels ocupadors que incomplien les condicions ofertes als propis treballadors immigrants davant les seves protestes, de tornar-los als seus països si en denunciaven els incompliments.

De totes aquestes crítiques i denúncies, en destaquem l'afecció més intensa en aquells països que tenen una migració més gran cap a l'Estat espanyol (el Marroc, Colòmbia, la República Dominicana, l'Equador), que són justament aquells amb què tenien signats —o bé amb què s'han signat fa poc— convenis. A més a més, en aquests països, s'hi havien creat importants expectatives després de la signatura del conveni que fa al cas, les quals s'han vist rebaixades pel desastre en la seva aplicació i desenvolupament. A tall d'exemple, a la República Dominicana, s'hi van presentar 10.000 persones, de les quals han estat seleccionades 181. A Colòmbia, el SENA, organisme equivalent a l'INEM d'aquí i encarregat de fer-ne les seleccions, havia previst ocupació per a 5.000 persones, comptant que no ha arribat a 300 el nombre de llocs coberts.

Seria molt convenient que aquesta mena de realitats fossin tingudes en compte pels partits polítics i sindicats. La contractació en origen és una de les peces clau d'aquest procés i cal que sigui controlada mitjançant el contacte directe amb les organitzacions i associacions que, en aquests països, hi defensen els drets dels i les treballadores. El funcionament dels consolats espanyols deixa molt a desitjar. Hi ha força crítiques acumulades sobre el mal funcionament i els maltractes que hi dispensen de manera habitual.

¿Quina política d'immigració reflecteix el sistema de contingents?

La quota o contingent no és pas una tècnica o un model teòric, ans una política amb perfils i objectius força ben delimitats, amb onze anys d'història pel que fa a l'Estat espanyol i amb cent més a les seves espatlles pel que fa a les migracions internacio-

nals. En l'experiència espanyola, la política de contingents s'ha assentat en dos grans pressupòsits ideològics:

- La prioritat o preferència nacional. La mà d'obra immigrada hi és per tal de cobrir els llocs de treball que els treballadors i treballadores espanyols deixen «lliures».
- La consideració de la mà d'obra immigrada com a subsidiària, tan sols apta per a treballar en determinats sectors o llocs de treball per als quals no existís personal espanyol disponible.

L'anàlisi dels sis contingents corresponents als anys 1993, 94, 95, 97, 98 i 99 mostra amb força claredat aquest pressupòsits de fons. El 80% dels contingents corresponents a aquests anys va anar a parar a dos sectors: activitats agrícoles i servei de la llar. El 20% restant anava a parar a la construcció i altres serveis, sobretot hoteleria. Aquells sis contingents van ser complementaris del règim general i, de fet i en bona mesura, un sistema de regularització per la porta del darrere.

Des d'un punt de vista més estrictament econòmic, el contingent servia i serveix per proporcionar mà d'obra barata i amb menys drets a sectors econòmics concrets, marcats pels salaris baixos, una gran dependència i una forta inestabilitat. Són sectors en què proliferen els contractes a temps cert, per obra o servei determinat i acumulació de tasques, on hi ha força problemes amb les altes a la Seguretat Social i les cotitzacions.

Allò nou al 2002 és que hom ha volgut convertir aquesta política en l'única o principal, en l'únic o principal sistema que tenen els i les immigrants a l'hora d'entrar a l'Estat espanyol i incorporar-se al mercat de treball, en haver-se tancat pràcticament el règim general, tot limitant-lo als anomenats supòsits específics. Aquest sistema de contingents esdevé, a l'ensens amb la política de visats i el sistema sancionador, en un dels pilars o nuclis durs de la política d'estrangeria de l'Estat espanyol.

Valoració de la política de contingents

Tan l'experiència espanyola com la internacional mostren que la política de contingents és ineficaç com a sistema regulador de l'entrada al país per a treballar-hi, per la qual cosa es tracta més d'un mite interessat que no pas d'un sistema objectiu de control d'entrades.

El primer problema és la seva unilateralitat. Hom en fa abstracció, de per què s'emigra, del fet que aquest per què és múltiple i que, doncs, és poc coincident en el nombre i en els terminis amb les suposades planificacions que l'Estat en fa. A més a més, en una economia com més va més globalitzada. Ni bona part del mercat de treball ni els fluxos migratoris no funcionen pas d'aquesta manera.

Ens trobem a l'època de la globalització, caracteritzada per uns desequilibris mundials enormes, amb 3.000 milions de pobres, dels quals 1.500 pateixen una pobresa severa; la circulació sense fronteres de mercaderies, dels capitals i la tecnologia; una segmentació de la població en les societats europees entre competitiu, precaris i exclosos; una desregularització creixent de les condicions de treball, amb uns alts índexs de temporalitat i una gran circulació i mobilitat en el creixent sector

precaritzat; dualització de l'economia; empreses que es deslocalitzen... Tot plegat fa que el mètode de control a què hom hi aspira i la no regularització de qui hi ha entrat per altres mitjans causi força més problemes que no pas n'hi resol.

La pretensió que el sistema de contingent pur i exclusiva contractació a l'origen preservi de l'existència d'intermediaris i màfies és una autèntica fal·làcia. Les xarxes de transport clandestí continuaran existint mentre cobreixen la necessitat social de sortir que tenen milers de persones i aquestes necessitats no es cobreixin per procediments legals. Allò que aconsegueix és que el patiment sigui més gran, que desprenquin més diners per tal de venir-hi i que les seves condicions d'existència extremadament precàries es perllonguin al llarg de més temps. D'altra banda, la conversió dels Consolats Generals en oficines de contractació farà que la clau de pas estigui als països d'origen, on hi ha força menys condicions de control de transparència i objectivitat que no pas aquí.

Des del punt de vista del mercat intern, s'hi escau força malament que l'únic sector que ha d'estar subjecte a una planificació rígida, tancada, sigui el de la mà d'obra estrangera, els treballadors i treballadores immigrants. Als darrers vint anys, s'hi ha produït una important desregularització del mercat de treball, amb una gran proliferació de tota mena de contractes que han fet dels treballadors i treballadores una variable summament flexible. Aquesta flexibilitat generalitzada casa malament

amb la rigidesa del sistema de contingent (igual com casa malament, dit això de passada, amb els terminis de resolució de les peticions de permisos de treball en el règim general, superiors a sis mesos a la majoria de zones de l'Estat). Obliga els patrons, els empresaris, a planificar sis mesos per endavant una bona part de la mà d'obra, just el contrari d'allò que fan d'habitud amb la mà d'obra autòctona.

És un sistema que exerceix una gran violència contra els i les immigrants, tant contra els que hi entren mitjançant el contingent –ja que hom els vol com a mà d'obra barata i perquè sigui fortament explotada,

com contra tots els que han entrat al país mitjançant uns altres sistemes, que són i continuaran essent els més. A aquests darrers, hom els obligarà a llargs períodes d'irregularitat i, després, a regularitzar-s'hi via l'arrelament (aquells que puguin fer-ho) o per l'estada continuada de cinc anys (aquell que ho resisteixi i no sigui interpel·lat o detingut per la policia en aquest període). Això té també unes altres conseqüències, com ara el reforçament de les disposicions i l'aparat necessaris per a expulsar-los-en, aspecte aquest darrer ja consigna en els Pressupostos Generals de l'Estat, els quals preveuen un increment del 186% per a la partida dedicada a expulsions d'immigrants per a l'any 2003 –més de 8 milions d'euros.

En aquests moments, l'entrada regular i l'accés *in situ* a la regularització es troben greument limitats pels factors següents:

- Bloqueig estable del règim general com a sistema d'entrada, incorporació al mercat de treball i obtenció dels permisos de treball i residència. Enllà del

règim general, l'accés als permisos tan sols és possible en segons quins supòsits específics.

- Preeminència per al sistema de contingent pur. Cal tenir-hi en compte, a més, que a la Llei 8/2000, a diferència de la Llei 4/2000, el Govern no està obligat a convocar el contingent anualment.

Tan sols hi existeixen, a banda del contingent, les vies següents a l'hora d'aconseguir una situació de regularitat:

- Reagrupació familiar, la qual adquireix una gran importància mancant-n'hi altres vies, per bé que es realitza de manera força restrictiva.
- Regularització per la via de l'arrelament (art. 31.4), acomplint-hi les dues condicions establertes en aquell article: incorporació al mercat de treball i familiars directes. S'hi requereixen 3 anys d'estada.
- Regularització a partir dels 5 anys d'estada continuada.

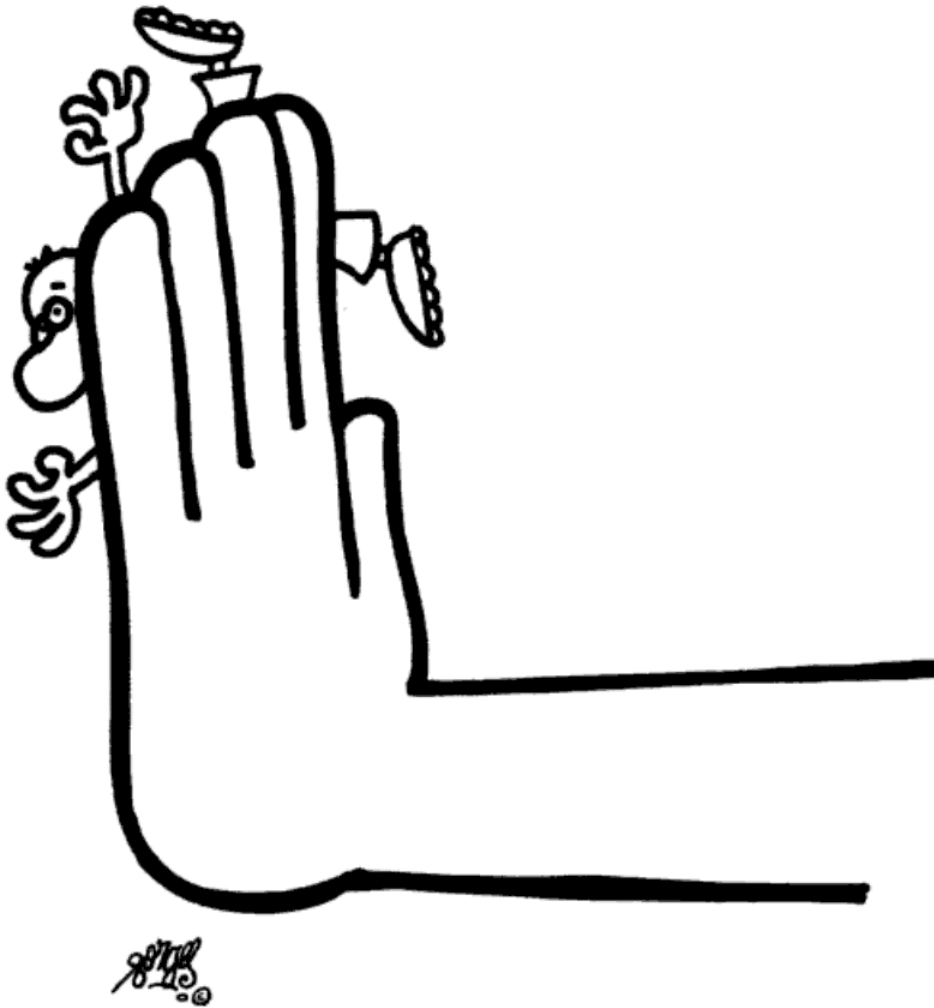
Propostes de SOS Racismo

Aquestes polítiques no són pas les úniques possibles. Hi caben altres, força més respectuoses amb el dret humà de desplaçar-se i de cercar una vida més digna en un lloc diferent al de naixement. Sobre aquestes qüestions, els grans partits polítics no hi discuteixen. Avui tothom és conscient que ja no és possible d'aplicar les polítiques d'immigració zero que s'endegaren a mitjans de la dècada dels setanta als Estats més importants d'allò que avui és la Unió Europea. Però s'hi planteja una política paradoxal, la qual oscil·la entre reconèixer la necessitat de la immigració, el seu caràcter estructural i la por a aquesta, tot plegat a fi que hi acabi primant la por.

SOS Racismo considera que una altra política és possible, i necessària. Aquesta política hauria de prendre en consideració:

- Que el contingent o quota no pot ser l'única o la principal forma d'entrar al país, assentar-s'hi i incorporar-se al mercat de treball.
- Que cal obrir el règim general, inclosa la possibilitat de sol·licitar permisos de treball i residència tot romanent al país.
- Que cal obrir vies legals d'entrada que, tal i com recomana la Comissió Europea (document de novembre de 2000), tinguin en compte les necessitats dels països emissors i no només les dels països receptors, la qual cosa implica tenir en compte criteris de solidaritat i demogràfics i no pas únicament laborals. Aquestes vies d'entrada han de ser àgils, transparents i accessibles des del país d'origen i també un cop ja es resideix de fet al nostre territori. Per a això, és bàsica una modificació radical de l'actuació dels consolatats i l'establiment de sistemes de control de l'actuació d'aquests. Podria posar-se en vigor un visat de recerca de treball, que faciliti l'accés de les persones estrangeres a un treball regular.
- Que cal eliminar les normes (com ara la limitació geogràfica i la limitació professional del primer permís de treball), les pràctiques administratives i els costums

- que obliguen els immigrants a accedir només a una mena de llocs de treball, la qual cosa acreix la segmentació ètnica del mercat de treball.
- Adopció de mesures que no impedeixin la mobilitat laboral dels immigrants, ni el seu accés a llocs de treball amb major estabilitat i seguretat contractual.
 - Cal deslligar la residència legal del contracte formal de treball i flexibilitzar els requisits de cotització i tipus de contracte per a les renovacions dels permisos de treball, alhora que establir altres elements que mostrin l'arrelament i la possibilitat de mantenir-se, com ara l'empadronament, la percepció d'Ajuts d'Emergència Social, Ingressos Mínims d'Inserció, escolarització dels fills i filles, acreditació d'habitatge. Cal reconèixer l'existència de persones en situació administrativa irregular, tot evitant-ne la penalització mitjançant traves legals i evitant que es produeixi la irregularitat sobrevinguda per les restriccions en les renovacions. Això requereix l'existència de mecanismes permanents de regularització i la concessió automàtica dels permisos de treball i residència a qualsevol persona que acrediti que treballa, malgrat que sigui a l'economia submergida.
 - Que hom admeti l'alta provisional a la Tresoreria General de la Seguretat Social des del moment en què s'hi presenti l'expedient de sol·licitud de permís de treball, practicant per part de l'administració i els sindicats els controls que calguin.
 - Que hom eximeixi l'obligació d'obtenir el visat de residència amb la resolució favorable al permís de treball, la qual cosa evitaria un gest absurd per a l'immigrant i n'afavoriria una més ràpida inserció laboral.
 - Considerem necessari d'acabar amb les polítiques selectives d'immigració, com ara la política de contingents i els convenis bilaterals que fomenten els permisos de temporada, que afavoreixen o discriminen determinats col·lectius en funció del seu origen. Cal acabar amb l'aplicació indeguda de l'estatut de temporers per a treballadors que, en realitat, són permanents i haurien de poder accedir a un permís de treball de major durada.
 - Les polítiques d'immigració no poden pas estar coordinades des del Ministeri de l'Interior, tal i com ocorre avui dia. La preeminència d'aquest Ministeri posa sempre damunt la taula els objectius de control, restricció, consideració de l'immigrant com a sospitós. Caldria passar-les a Presidència o a Treball i Assumptes Socials.

3

Vulneracions de drets humans i incompliments de la Llei d'Estrangeria

Els drets de les persones estrangeres no només es veuen obstaculitzats per una normativa restrictiva, sinó que a això cal sumar-hi que aquesta normativa s'incompleix en nombrosos casos, com han denunciat durant el 2002 algunes ONG, entre elles SOS Racismo, i el defensor del poble.

En els processos de devolució i expulsió es produeixen nombroses irregularitats. Hi ha deficiències en l'atenció jurídica: en ocasions, no s'informa els immigrants dels seus drets, hi manquen intèrprets, i l'assistència no és individual sinó col·lectiva. La conseqüència és que rares vegades s'hi presenten al·legacions contra les ordres de devolució, i que s'hi presenten molt poques sol·licituds d'asil polític. L'escàs temps que passa entre l'arribada i la tornada, i la impossibilitat d'accedir als centres d'internament, dificulten un coneixement més exhaustiu d'aquestes irregularitats.

Un cas especialment greu l'any 2002 va ser la repatriació il·legal de menors des de Melilla. Els acords internacionals de protecció als menors fan prevaler la condició de menor sobre la d'immigrant, i en conseqüència la llei obliga les administracions a tutelar a aquests menors, a prestar-los assistència i a tramitar la seva documentació al cap d'un cert temps. Només pot repatriar-se un menor si s'ha contactat prèviament amb la família i hi ha garanties que no en restarà desprotegit. L'ONU va denunciar l'Estat espanyol al juny pel tracte als menors immigrants, i va destacar en el seu informe maltractaments per part de la policia durant les expulsions, saturació i pèssimes condicions dels centres d'acollida, incompliments en la concessió de la residència temporal, denegació de l'accés a la salut i a l'educació, i expulsions sumàries sense comprovar que els menors tornen amb les seves famílies. Un informe de la fiscalia de Màlaga, de la qual depèn Melilla, denunciava que se li comunicaven les devolucions el mateix dia en què s'efectuaven, amb la qual cosa no podien recórrer-les. SOS Racismo va elaborar al setembre un informe amb recomanacions als organismes públics competents en la tutela de menors.

La reforma de la Llei del Menor aprovada el 2001, que permet l'internament forçós per un període màxim d'un mes de menors que vagaregin pels carrers o cometin petits delictes, va ser criticada pel consell General del Poder Judicial, que va reclamar majors garanties i més mitjans materials i personals, i pel defensor del Poble, que va denunciar anomalies en la seva aplicació i manca de mitjans.

Les condicions als centres d'internament també van ser denunciades durant el 2002 pel defensor del Poble i per diverses organitzacions, com ara *Human Rights Watch*. Saturació, pèssimes condicions d'higiene i alimentació, manca de ventilació,

assistència mèdica i jurídica deficient, vulneració de la prohibició d'internar a menors, prohibició de visites a familiars i d'utilització del telèfon, i manca d'intèrprets, són les denúncies més greus d'uns centres la pròpia existència dels quals és denunciabile, ja que priven de llibertat per un màxim de 40 dies a persones que no han comès cap delictes, sinó que únicament han comès la falta administrativa d'estar en situació irregular. Un altre incompliment de la normativa d'estrangeria és la pràctica habitual de tancar en centres d'internament durant un temps prolongat a immigrants arribats en pasteres, quan la llei diu que, si la devolució no es fa en un termini de 72 hores, han de lliberar-los.

Un altre aspecte denunciabile són els retards, arbitriarietats i caos en la gestió dels permisos. Al tracte degradant que reben els immigrants en les cues, on esmercen gran quantitat de temps que en nombroses ocasions afecta la seva activitat laboral; i a la tradicional lentitud dels processos de tramitació dels permisos, cal afegir-hi els efectes de la pràctica administrativa diària. S'hi deneguen permisos de residència per causes penals ja prescrites o per simples antecedents, la qual cosa viola la presumpció d'innocència. Els principis de necessitat de motivació, contradicció i proporcionalitat de les resolucions són gestingudes. En la reagrupació familiar, les sol·licituds al consolat del país d'origen s'eternitzen i impedeixen l'exercici real d'aquest dret. Aquestes pràctiques han motivat una jurisprudència reiterada dels tribunals de totes les instàncies.

Un darrer aspecte que es tracta en aquest capítol és la vulneració del dret d'asil. En l'àmbit europeu es tendeix a reduir dràsticament aquest dret, que a l'Estat espanyol sempre ha estat molt reduït. Hi arriben poques sol·licituds, per les dificultats per presentar-les, i d'aquestes només un 6% són acceptades. Al maig de 2002, 205 persones africanes (la majoria congolesos i angolesos) procedents de Johannesburg s'esperaven a Barajas a la sala de peticionaris d'asil. Després de diversos dies de retenció, 194 persones van ser expulsades, i només 5 sol·licituds van ser admeses a tràmit.

1. Irregularitats en devolucions i expulsions

ALMERIA/VALÈNCIA. Gener. **OID. Expulsió de vuit immigrants detinguts després de la concentració a Almeria contra la Llei d'Estrangeria.** Els vuit immigrants detinguts van ser traslladats al centre d'internament per a estrangers de Zapadores a València. Les associacions CEAR, CGT, l'Associació de Marroquins i SOS Racismo van sol·licitar la intervenció urgent del defensor del poble. Amnistia Internacional també va sumar-se a les denúncies protestant per la desatenció mèdica dels vuit marroquins, especialment la de les dues dones que presentaven un mal estat de salut. Posteriorment, el director del centre va declarar que si els interns no havien rebut atenció mèdica va ser «perquè no l'havien demanada». Malgrat les peticions d'atenció bàsica i l'intent de paraitzar les expulsions per part de les organitzacions implicades en el cas, els 8 immigrants van ser expulsats.

MADRID. Gener. **Amenaça d'expulsar els immigrants amb papers que es queden a l'atur.** Enrique Fernández Miranda, Delegat del Govern per a la Immigració, va anunciar que no es renovaran els permisos de treball i de residència dels estrangers que en el moment de presentar-hi la renovació no estiguin en actiu. Precisament, la demora de fins a nou mesos que han d'esperar molts dels sol·licitants de la renovació, els impedeix accedir a llocs de treball o renovar el contracte.

BARCELONA. Febrer. **L'Audiència de Barcelona posa límits a la reclusió d'immigrants.** L'Audiència de Barcelona va anul·lar l'ordre d'internament d'un immigrant colombià expulsat, atès que no havia comès cap delictes i no s'havia comprovat si tenia o no un lloc de treball. L'Audiència retreu l'internament sistemàtic d'aquells que estan pendents d'expulsió sense que el jutge d'instrucció n'estudiï cada cas individualment.

FUERTEVENTURA. Febrer. **Manca de garanties, d'informació, d'assistència jurídica i d'intendent i incompliment de la llei en les expulsions i devolucions realitzades des de Fuerteventura i Las Palmas de Gran Canaria.** Segons un exhaustiu informe de l'organització *Human Rights Watch* sobre la «Violació dels Drets Humans dels Immigrants i els Sol·licitants d'asil a les Illes Canàries», els immigrants que arriben a Canàries, majoritàriament de l'illa de Fuerteventura, molts d'ells procedents de països subsaharians que pateixen conflictes polítics i ètnics, hi veuen vulnerats tots els seus drets d'assistència jurídica i d'informació sobre la possibilitat de demanar asil i

refugi, tampoc no tenen interès, fet que vicia tot el procediment de devolució i expulsió. A més, segons *Human Rights Watch*, a tots ells se'ls imposa l'internament en un centre, quan es tracta d'una mesura que només hauria d'imposar-se a aquells a qui se'ls tramita un expedient d'expulsió, però no en els casos de devolució, tal i com preveu la llei per als que se'ls deté entrant en territori espanyol.

SAGUNT (VALÈNCIA). Febrer. OJD. **Es nega l'assistència jurídica a set polissons.** SOS Racismo va denunciar que la Delegació del Govern, seguint ordres del Ministeri de l'Interior, vulnera els drets més elementals de les persones i impedeix l'exercici dels drets constitucionals. Green Peace es trobava realitzant una acció al port de Sagunt, amb la qual pretenia impedir-hi el desembarcament de forma il·legal del buc Meltelmi, de bandera liberiana, que es trobava atracat al moll, quan van detectar la presència de set polissons a l'embarcació, tots ells liberians i, alguns, menors d'edat. L'organització ecologista va donar l'avís a Amnistia Internacional, a la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR), a SOS Racismo i al Col·legi d'Advocats de València. Els set polissons, davant la desesperada situació, van fer arribar, a través de les finestres, una nota a l'embarcació Rainbow Warrior de Green Peace que deia: «Help, help help!!! We need your help x the help of United Nations. We are seven Ls running away from war. War. We are seeking for refuge our whole life is in danger in Liberia». Per ordre de la Delegació del Govern es va impedir l'accés al vaixell de l'advocat d'ofici, incomplint, d'aquesta manera, la llei que garanteix l'assistència jurídica.

VALÈNCIA. Març. OJD. **Es nega l'assistència jurídica a tres polissons al port de València.** SOS Racismo va denunciar que al port de València va atracar un vaixell amb tres polissons, dels quals, com a mínim dos, eren menors d'edat, i se'ls va negar assistència jurídica. En aquells moments l'advocada d'ofici competent es trobava a peu d'escala, però se li va impedir pujar al vaixell. L'advocada va donar part dels fets a la Fiscalia de Menors, que al seu torn va interposar una denúncia contra el vaixell per impedir que sortís del port si no tenia en compte els drets dels menors.

MADRID. Abril. **El Fiscal General de l'Estat ordena en tres ocasions l'expulsió d'immigrants amb delictes menors.** Jesús Cardenal va admetre al Congrés haver enviat, durant els mesos de juliol i desembre de 2001 i de febrer de 2002, circulars a la fiscalies en què suggeria als fiscals optar per l'expulsió dels estrangers en situació administrativa irregular acusats de cometre delictes amb penes inferiors als cinc anys, en lloc de demanar-ne l'internament a la presó.

MADRID. Agost. **Interior expulsa 2.885 immigrants durant el mes d'agost.** La Delegació del Govern per l'Estrangeria i la Immigració va informar que, entre l'1 i el 26 d'agost, va deportar 2.285 immigrants en situació irregular des de diferents llocs de l'Estat espanyol: d'aquestes deportacions, 931 van ser expulsions executades, 1.187 van ser devolucions i 767, denegacions.

CEUTA. Setembre. **Gairebé 300 immigrants viuen al ras a Ceuta pel bloqueig de les expulsions.** Més de 280 irregulars, la majoria d'ells asiàtics, van dormir als carrers de

Ceuta durant més d'un mes a causa de la saturació del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) i de la paralització dels trasllats cap a la península. Algunes organitzacions van denunciar que la situació es podria haver forçat per aconseguir el recolzament social que hagués permès el tancament del pas fronterer de Benzú, al qual s'hi oposaven els comerciants. La Delegació del Govern ho va desmentir, però no va explicar la frenada de les sortides d'estrangers.

MADRID. Setembre. **Interior demana als empresaris canaris ajuda per pactar amb països africans la repatriació d'immigrants.** El delegat del Govern per a l'Estrangeria, Ignacio González, va demanar a les Cambres de Comerç de les Canàries que fessin gestions davant dels governs de països de l'Àfrica occidental per negociar futurs acords de repatriació d'immigrants irregulars. Les cambres mantenen excel·lents relacions comercials a la zona, fet que atorga una important influència en països en què l'Estat espanyol ni tan sol hi té ambaixada.

MADRID. Setembre. **El Govern espanyol activa un pla d'emergència per repatriar 1.000 marroquins des de les Canàries.** En 72 hores van arribar a les Canàries 491 immigrants. Al centre d'internament de Fuerteventura va arribar a haver-hi un miler de persones, si bé l'aforament màxim és de 300 persones. Aquest fet va provocar que el Govern decidís posar en marxa un pla per repatriar 1.000 persones en deu dies. Els estrangers detinguts a l'antiga terminal, a l'antic quarter de Fuerteventura, a la sala de rebutjats de l'aeroport de Lanzarote, al centre d'internament i a la comissaria de Las Palmas, van ser traslladats amb avió a Almeria i des d'allà van embarcar cap a Melilla per tal de ser retornats al seu país d'origen per la frontera de Beni Enzar. A Las Palmas i a Fuerteventura es va reforçar el nombre de funcionaris encarregats de tramitar les ordres d'expulsió, així com el nombre d'agents de policia.

VALÈNCIA. Setembre-novembre. **OID. Obertura d'expedients d'expulsió.** La directora general de la Dona, Clara Abellán, va comunicar als responsables de dos dels centre d'acollida concertats amb el seu departament, que quatre de les immigrants irregulars que allà s'hi trobaven, havien de presentar-se davant del Grup d'Estrangers de la Policia que es troba en el quarter de Zapadores, on els van dir que els obririen un expedient d'expulsió. Les entitats amb pisos d'acollida per a dones immigrants, concertades amb la Conselleria de Benestar Social, van debatre quina estratègia seguirien per protegir les dones estrangeres en situació irregular remeses per la Direcció General de la Dona. Alguns dels centres van decidir de no fer cas a les notificacions verbals i van exigir una ordre judicial o una resolució per escrit de la Delegació del Govern perquè es presentessin davant de la policia. Núria Espí, portaveu del PSPV, va sol·licitar al Síndic de Greuges que elaborés una sèrie de recomanacions per veure quin tracte ha de donar l'administració autonòmica a les immigrants que pateixen maltractaments. A més, va demanar que es complís la filosofia d'aquests centres d'acollida, ja que l'actuació de la Direcció General de la Dona en aquest àmbit resulta completament contradictòria. SOS Racismo va denunciar davant de l'agència de protecció de dades que la Generalitat Valenciana va obligar les cases d'acollida de dones maltractades a comunicar les dades de les

immigrants sense papers a la Delegació del Govern. Per la seva banda, Clara Abellán, va disculpar-se'n dient que complien amb la llei i amb el deure d'informar l'administració competent en matèria d'estrangeria. Durant el mes de novembre, Amnistia Internacional va denunciar el fet que la directora general de la Dona, Clara Abellán, facilités a la policia les dades d'algunes dones en situació irregular víctimes de maltractaments.

GRANADA. Octubre. **La Subdelegació del Govern va ordenar l'expulsió d'una congoleesa que segueix tractament contra el càncer.** La Subdelegació del Govern va rebutjar la petició de prorrogar l'estada a l'Estat espanyol d'una congoleesa amb càncer de mama, allotjada a domicili d'un metge d'una clínica privada que va aconseguir els permisos per ser operada a l'Estat espanyol.

MADRID. Octubre. **Interior triplica el pressupost per expulsar immigrants en situació irregular.** Ignacio González, delegat d'Estrangeria, va anunciar que l'any 2003 disposarà de 8.617.000 euros per repatriar immigrants indocumentats, la qual cosa suposa un increment del 186%.

MADRID. Octubre. **Vint argentins rebutjats a Barajas.** Malgrat que complien els requisits de la normativa espanyola per als ciutadans argentins que vulguin entrar a l'Estat espanyol, la policia va impedir-hi l'entrada a vint estrangers que van haver de tornar al seu país. Segons la legislació espanyola, per poder entrar al país només cal que tinguin bitllets d'anada i tornada, 30 euros per dia, reserva d'allotjament i una assegurança d'assistència. Davant de l'increment de ciutadans argentins que arriben a l'Estat espanyol per la crisi que viuen al seu país, i el fet que no sigui necessari el visat d'entrada, la policia rebutja arbitràriament aquells que pensa que no venen com a turistes, sinó com a immigrants.

MADRID. Novembre. **L'Executiu retorna 15.000 dels 90.000 equatorians que entren a l'Estat espanyol cada any.** Els ciutadans equatorians no tenen necessitat de visat per entrar a l'Estat espanyol, només els cal tenir bitllet d'anada i tornada, una previsió de 30 euros diaris, allotjament o reserva d'hotel i assegurança mèdica. Malgrat això, la policia impedeix cada dia l'entrada a l'Estat d'una part dels passatgers que arriben amb avió a Madrid procedents de Quito. Segons les organitzacions d'equatorians, la selecció és arbitrària i afirmen que molts dels setanta expulsats que hi ha com a mitjana cada setmana, complien els requisits per entrar al país.

MADRID. Novembre. **OID. Irregularitats en els procediments d'expulsió.** SOS Racismo va denunciar les irregularitats en les expulsions d'immigrants irregulars, així com la manca freqüent d'assistència d'advocats d'ofici, assistències col·lectives i la impossibilitat de recórrer a advocats particulars per part dels afectats. Es va enviar un escrit de queixa davant la Brigada d'estrangeria de Madrid. També es va denunciar la situació dels calabossos de la Brigada d'Estrangeria de Madrid, a la comissaria de Huertas. En aquest sentit es presenta una queixa al defensor del poble per a una investigació.

BORRIANA (VALÈNCIA). Desembre. **OID. Expulsions i assetjament.** El col·lectiu d'im-

migrants de València va denunciar la persecució, detenció i expulsió indiscriminada d'estrangers a tot el País Valencià. Aquesta situació, que es viu des de fa uns quants mesos, es va intensificar durant els últims mesos de l'any.

MADRID. Desembre. **Els jutges rebutgen que Interior pugui expulsar immigrants sense que hi hagi sentència.** Les associacions de jutges i els partits polítics van expressar el seu rebuig a la reforma de la Llei d'Estrangeria que prepara el Govern espanyol, segons la qual els estrangers que cometin delictes per als quals el Codi Penal preveu penes inferiors als sis anys, seran expulsats de l'Estat espanyol si el jutge no es pronuncia en un termini determinat.

2. Repatriació il·legal de menors

MADRID. Gener-febrier. **OID. No documentació de menors estrangers no acompanyats.** Durant tot l'any 2002, des de SOS Racismo s'ha mantingut la denúncia oberta sobre la no documentació dels menors estrangers no acompanyats per part de l'Institut del Menor i de la Família de la Comunitat de Madrid.

BARCELONA. Gener-maig. **Aprovada per unanimitat la reclusió dels «nens del carrer» de Barcelona.** La reforma de la Llei del Menor endurirà les mesures de control sobre aquest col·lectiu. Al mes de març, el Parlament de Catalunya va donar llum verda a la reforma de la llei de protecció de menors desemparats, que preveu l'internament forçat, per un període màxim d'un mes, d'adolescents que vagaregin pel carrer o cometin petits delictes. L'estada dels menors podrà prorrogar-se i la Generalitat podrà imposar sancions disciplinàries quan hi hagi una conducta antisocial o s'incomplixin les normes internes. El catedràtic de Dret constitucional de la Universitat de Barcelona, Eliseo Aja, va criticar durament la llei i va assegurar que vulnera drets bàsics del menor en no existir cap tipus de procediment judicial ni advocats i en crear la figura de «l'adolescent d'alt risc social».

MELILLA/MADRID. Gener-febrier. **Partits i ONG critiquen l'expulsió de les famílies de menors marroquins delinqüents.** La decisió del delegat del Govern de Melilla, Arturo Esteban, d'expulsar les famílies de menors marroquins que cometin delictes, va provocar crítiques i indignació. Els partits polítics, les organitzacions socials i sindicals, i les associacions de jutges van qüestionar la legalitat de la mesura, aprovada per la Junta de Seguretat de Melilla, en què es van reunir el president de la comunitat, Juan José Imborda, i els responsables de la policia i la Guàrdia Civil. Els responsables d'immigració del PSOE i IU van afirmar que la decisió era un greu error que criminalitzava els menors immigrants i les seves famílies. Des de CC OO., la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR) i l'Associació Pro Drets de la Infància (Prodein) van exigir que s'adoptessin iniciatives de reinserció social i que no s'amencés les famílies. Les associacions de jutges van recordar que la responsabilitat dels delictes és exclusiva de la persona que l'ha comès. No obstant això, les dues federacions veïnals de Melilla, van donar suport a la proposta.

MADRID. Febrer. **Gallardón vol crear reformatoris exclusius per a menors magribins.** L'Executiu autonòmic d'Alberto Ruiz-Gallardón va decidir encarar els problemes als centres de reforma encarregant un informe a experts sobre la situació dels interns. La

seva intenció era segregar els interns menors magribins i crear centres específics per a ells.

BARCELONA. Març. **Els jutjats de menors aplicaran la justícia immediata als menors que cometin delictes lleus.** Els menors seran jutjats en un màxim de 72 hores. La mesura tindrà especial incidència en els joves magribins multireincidentes. La iniciativa va partir del degà de Barcelona, Juan Bayo. Madrid i Barcelona seran les úniques ciutats que podran aplicar la justícia immediata a menors quan el Ministeri aprovi la reforma del reglament de guàrdies i els jutjats de guàrdia no s'utilitzin només per urgències, ja que son les dos úniques ciutats amb més de quatre jutjats de menors, nombre mínim per tal que hi hagi torn de guàrdia. Segons Juan Bayo, la resposta ràpida de la justícia tindrà un efecte pedagògic en els menors.

MÚRCIA. Març. **Dos menors marroquins arriben a Múrcia amagats en un camió.** Els menors, de 13 i 14 anys, van declarar que havien pujat al camió a Tànger i van ser lliurats a un centre d'acollida a Múrcia.

CEUTA/MELILLA. Abril. **Amnistia Internacional acusa les autoritats de les ciutats de no protegir els menors i d'expulsar-los del país.** L'organització afirma que les autoritats espanyoles «no compleixen els compromisos internacionals sobre l'atenció i la protecció de menors». L'informe relata que la policia treu els nens dels centres d'acollida, on alguns hi han viscut fins a deu anys i no els comuniquen el lloc on seran expulsats. Els policies els condueixen fins a la frontera i els lliuren a agents marroquins que, simplement, els abandonen

CEUTA/MELILLA Maig. **Human Rights Watch denuncia el tracte a menors immigrants a Ceuta i Melilla.** L'ONG nord-americana ha denunciat els maltractaments que reben els menors per part de les forces i cossos de seguretat de l'Estat i del personal dels centres d'acollida, així com la vulneració dels seus drets i les repatriacions sumàries a què es veuen sotmesos. Segons l'informe, els menors immigrants acusen les forces de seguretat de colpejar-los amb uns bastons de metall folrats de plàstic. A més, l'informe assenyala que els centres d'acollida estan superpoblats (un llit per a cada tres menors) i que s'hi vulnera el dret a la salut recollit a la Llei d'Estrangeria, ja que en cap dels centres hi ha metges i els infermers no sempre estan disponibles. La majoria dels joves tampoc no estan escolaritzats.

MADRID. Maig. **El Poder Judicial reclama el reglament de la Llei del Menor.** El Consell General del Poder Judicial (CGPJ) va denunciar la necessitat de promulgar el reglament de desenvolupament de la Llei del Menor, per tal d'evitar la manca de regulació d'aspectes com ara el règim de les mesures d'internament. El consell també va denunciar les necessitats de mitjans materials i personals de jutjats i fiscalies de menors.

MADRID. Maig. **Rajoy afirma que el Marroc demostra una preocupació nul·la pels seus menors.** El senador de Coalició Canària va preguntar al ministre de l'Interior,

Mariano Rajoy, sobre els nens que patronegen les pasteres que arriben a les Canàries. Rajoy va respondre que durant l'any 2001, només un dia, l'1 d'abril, es va trobar un nen que feia de patró de pastera. També va explicar que a Fuerteventura hi havia recollits 33 menors, cinc d'ells amb la repatriació acordada, a més de 57 a Lanzarote, 18 dels quals amb bitllet de tornada. Rajoy va declarar la seva preocupació pel tracte que el Marroc ofereix als seus menors i va recordar que l'informe sobre Melilla de l'ONG *Human Rights Watch* desvetllava que els nens retornats pateixen maltractaments gairebé sistemàtics al Marroc.

MADRID. Maig. **El defensor del poble denuncia que en la repatriació de menors es vulnera la llei.** Una investigació de la institució denunciava que el Govern incompleix la Llei d'Estrangeria en les reagrupacions familiars dels menors marroquins. Enrique Múgica va denunciar l'abandonament dels menors lliurats a la frontera sense saber on es troben les famílies i sabent que la policia marroquina no els conduirà cap a elles. L'estudi afirmava que en la majoria dels casos no s'analitza la situació sociofamiliar del menor per tal d'assegurar que el millor per al menor sigui la reagrupació familiar. En la majoria de casos, el menor expulsat tornava al cap d'unes hores a Melilla, on se li tornava a dictaminar l'expulsió sense aprofundir en el seu cas. Després de la investigació, el defensor del poble va enviar diverses recomanacions a la Delegació del Govern a Melilla i a la Conselleria de Benestar Social de la ciutat. Múgica va recomanar conèixer la situació familiar de cada menor, i en cas de ser retornat amb la família i que, tot i així, el menor torni a Melilla, aprofundir més en el seu cas. Si la reagrupació familiar fracassa, el temps que s'interromp ha de formar part dels nous mesos necessaris per aconseguir la documentació del menor. A més, cal deixar constància de tots aquests tràmits.

MADRID. Maig. **La delegació informava el fiscal el mateix dia en què expulsava els joves.** Tot i haver-ho desitjat, la fiscalia no hagués pogut recórrer els reagrupaments familiars decretats per la Delegació de Govern de Melilla, ja que la comunicació dels tràmits es feia el mateix dia en què estava prevista la devolució. Així ho confirmava un informe de la fiscalia de Màlaga, de la qual en depèn Melilla. L'informe denuncia que tampoc no es donava audiència als menors abans de ser reagrupats, ni hi havia expedients per a cada cas amb una resolució final que es pogués recórrer i el lliurament dels nens a instàncies diferents de les seves famílies o dels serveis socials del Marroc.

MELILLA. Maig. **Un menor marroquí mor atrapat a la tanca fronterera de Melilla.** El jove va morir asfixiat quan intentava passar entre els barrots d'una tanca que encercla un rierol. Aquest és un perill al qual se sotmeten molts nens cada dia en intentar creuar la frontera que separa el Marroc de la ciutat autònoma.

MELILLA. Maig. **El Govern de Melilla addueix que el Marroc rebutja des del mes d'abril la devolució de menors.** El Govern de Melilla va denunciar que des del mes d'abril, les autoritats del Marroc es negaven a admetre els menors retornats a Melilla. Aquest fet va provocar el col·lapse dels centres d'acollida i va fer que el Govern

municipal anunciés que no podria acollir més menors marroquins. El Govern de Melilla els prestaria els serveis socials bàsics, però demoraria la tutela dels menors acabats d'arribar. El mes de maig a Melilla donava allotjament, alimentació, roba, educació i assistència sanitària a 180 menors, en sis centres i a tres pisos d'acollida.

MELILLA. Maig. 65 dels 72 nens retornats per Melilla al Marroc fins al mes de maig de 2002, han tornat a Melilla en menys de 48 hores. Només set dels 72 menors immigrants repatriats l'any 2002 des de Melilla cap al Marroc, van quedar-se al seu país. La resta va tornar a Melilla en un màxim de 48 hores. Així, centres de menors com ara «El Hogar del Puerto» i «Gota de Leche» es trobaven desbordats. A Melilla, al mes de maig, hi havia acollits 180 menors i el pressupost destinat per l'Estat era d'1,5 milions d'euros. La despesa real era de sis milions d'euros.

MADRID. Juny. L'ONU denuncia l'Estat espanyol pel tracte a nens immigrants. El Comitè per als Drets del Nen de l'ONU va exigir al Govern mesures urgents per tal d'eradicar els maltractaments per part de funcionaris de l'administració, la saturació i les males condicions dels centres d'acollida, les errades en la concessió de la residència temporal, la denegació de l'accés a la salut i a l'educació i les expulsions sumàries. L'ONU coincideix amb els informes de *Human Rights Watch*, Amnistia Internacional i el defensor del poble, que van ser rebutjats pel Govern. L'informe exigia al Govern que solucionés la situació dels menors desemparats, sobre tot dels marroquins de Ceuta i Melilla. L'informe destacava els maltractaments en mans de la policia durant les expulsions, errades a l'hora de proporcionar la residència temporal a la qual hi tenen dret legal, les males condicions dels centres d'acollida, la denegació de l'accés a l'atenció sanitària i a l'educació, les expulsions sumàries sense comprovar si els nens tornen amb les famílies. Els governs de Ceuta i Melilla, així com el Govern espanyol i algunes associacions van negar les denúncies de l'ONU i van declarar el seu malestar per aquestes acusacions. L'oposició va exigir la compareixença al Parlament d'Enrique Fernández-Miranda que va desmentir les greus crítiques expressades pel defensor del poble, la Fiscalia i, especialment, la Comissió de Drets del Nen de l'ONU i va assegurar que les reagrupacions es realitzen sense incomplir la llei.

MÚRCIA. Juny. La Guàrdia Civil desmantella una xarxa que prostituïa a immigrants menors d'edat. Els agents van detenir a dotze persones i van confiscar tres armes de foc, nombroses armes blanques, drogues i diners en efectiu en una operació realitzada a Múrcia, València i Granada. Durant els registres, els agents van rescatar a una menor que estava essent explotada.

SEVILLA. Juny. La Guàrdia Civil troba a tres menors dins d'un camió. Els joves presentaven símptomes de deshidratació i van ser ingressats en hospitals de Sevilla. Els agents els van descobrir en els baixos del camió, al costat de la càrrega.

MADRID. Setembre. OID. SOS Racismo elabora un informe sobre la situació dels menors estrangers no acompanyats i en situació d'abandonament. SOS Racismo va elaborar un informe social i jurídic de la situació dels menors no acompanyats,

amb una sèrie de recomanacions als organismes públics competents en la tutela del menor. Aquestes recomanacions consistien en el garant de la documentació del menor, concedir validesa de permís de residència al Certificat de tutela, dotar els menors dels avantatges continguts en la normativa d'estrangeria, atenent a cada situació específica. Entre les recomanacions també hi havia l'aplicació del reglament i, per tant, la validesa de permís de treball als documents que reunissin les condicions necessàries; dotar de la protecció adequada els menors sol·licitants d'asil i en cas que els menors estiguin a punt d'arribar a la majoria d'edat, s'hauran d'acomplir els terminis administratius per tal de procedir a la demanda de permís de treball i de residència.

MADRID. Setembre. **La Conselleria de Serveis Socials acull en nou mesos 485 menors magribins desemparats.** La Comunitat de Madrid va atendre en total 606 menors. El percentatge de magribins és un 25% superior que el 2001. Molts d'aquests menors han arribat a l'Estat espanyol després de viure una situació límit. El darrer a ingressar-hi al mes de setembre portava vagarejant sol pels carrers deu dies i no tenia cap amic ni cap familiar a prop i, a més, no parlava castellà.

MADRID. Octubre. **El defensor del poble denuncia múltiples anomalies en l'aplicació de la Llei del Menor.** L'informe de valoració del primer any d'aplicació de la Llei del Menor, considerava necessària la creació de jutjats de menors en determinades ciutats i la implantació de jutjats exclusius i jutges especialitzats. També denunciava la necessitat de fiscals i de personal auxiliar en els jutjats i personals per als equips tècnics, que puguin elaborar un informe complet de la situació del menor. Així mateix, destacava la manca de centres d'internament, un nombre mínim per a cada comunitat autònoma. Per acabar, també parlava de la necessitat de professionals especialitzats en les dependències policiaques.

MADRID. Octubre. OID. **Agressió racista.** Una menor brasilera va denunciar l'agressió soferta en un Mc Donald's, per part de quatre joves espanyoles. L'agressió li va causar greus lesions per una mossegada en un dit.

BARCELONA. Novembre. **Denuncien el «maltractament institucional» de la Generalitat als centres de menors.** El Comitè d'intercentres del departament de justícia va assegurar que als centres de menors de la Generalitat es produeixen «incidents greus, com ara motins, agressions als educadors i autolesions d'interns per manca de recursos i per la massificació d'aquestes instal·lacions». A més, els sindicats van denunciar la manca de voluntat política per atendre adequadament un sector tan desfavorit com el dels menors, dels quals, entre el 50 i el 70% són immigrants.

BARCELONA. Novembre. OID. **Tres policies apallissen tres menors en el centre d'acollida Alcántara.** L'educadora del centre d'acollida va denunciar que un divendres, un agent de la Guàrdia Urbana de Barcelona va agredir un menor i el diumenge següent van ser agredits dos menors més. El motiu de l'agressió era pressionar-los per tal que donessin informació sobre traficants d'haixix. Des de SOS Racismo i des del centre

es van enviar cartes al Defensor del Menor. Al tancament de l'anuari s'està a l'espera de rebre l'informe per redactar la denúncia.

BARCELONA. Novembre. OJD. **Dos menors són expulsats del tren per tres guàrdies de seguretat.** Dos menors es disposaven a realitzar el mateix trajecte de cada dia, Barcelona-Castelldefels, per anar a un curs de formació ocupacional. Un cop al vagó, tres treballadors de PROSEGUR els van demanar la documentació i el bitllet. Els nois van ensenyar el bitllet degudament validat, però no tenien documentació ja que estan sota la tutela de la DGAM. Els guàrdies de seguretat els van fer baixar i els van fer fora de l'estació. En el moment en què un dels nois va voler apuntar la identificació dels guàrdies, no li ho van permetre i el van colpejar. Els nois van esperar que marxessin els guàrdies i van tornar en metro a Barcelona, on un dels educadors els va acompanyar a l'hospital i a posar la denúncia. SOS Racismo i la DGAM van decidir que el centre presentaria acusació lletrada. Des de SOS Racismo es va establir contacte per carta amb PROSEGUR. Actualment s'està a l'espera de la resposta de PROSEGUR.

PALMA DE MALLORCA. Novembre. **S'investiga la pallissa a un menor equatorià per motius racistes.** La policia i un jutjat de la capital balear van obrir una investigació per aclarir l'agressió a un adolescent de 16 anys que va ser abordat i insultat a la sortida de l'institut per tres joves que li van dir: «¿Què hi fas per aquí, negre fill de puta?» Els joves li van etzibar puntades de peu i cops de puny sense cap raó, fins que el noi va quedar estès a terra. Els professors van haver de trucar a l'hospital per fer venir una ambulància.

LAS PALMAS DE GRAN CANARIA. Desembre. **Onze menors denuncien violacions i tortures en el centre de menors La Montañeta.** El director general de Protecció del Menor i la Família de l' Executiu regional, Francisco Candil, va explicar que 11 dels 40 menors que es trobaven al centre de menors La Montañeta, van ser traslladats a d'altres centres com a mesura preventiva, tot i que la resta va seguir vivint-hi, però en dependències millors que les que havien ocupat anteriorment. El centre va ser clausurat per la Fiscalia de Menors després d'haver constatat que alguns dels menors havien sigut víctimes de violacions i maltractaments per part de companys.

3. Situació dels centres d'internament: Fuerteventura

MÀLAGA. Gener. **Desallotjament policíac al centre d'immigrants de Màlaga.** Agents del Cos Nacional de Policia van detenir dos dels trenta integrants d'associacions de suport a immigrants que havien acampat davant del centre d'internament de Màlaga per evitar l'expulsió de vuit marroquins. L'advocada dels immigrants, Amanda Romero, va assegurar que va veure els policies apallissar un dels detinguts, mentre que fonts policiaques negaven els fets. Els detinguts van ser traslladats a l'Hospital Civil després de romandre durant mitja hora a l'interior del centre.

MADRID. Gener-desembre. OID. **Denúncia de la situació de la vella terminal de l'Aeroport de Fuerteventura.** SOS Racismo ha participat, amb altres associacions, en la denúncia pública de la situació de la vella Terminal de l'Aeroport de Fuerteventura, tot elaborant conjuntament un informe sobre les condicions de la mateixa. Al gener SOS Racismo va estar intentant visitar la terminal *in situ*, sense que li deixessin entrar-hi. Al mes d'abril, juntament amb dues entitats més, Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat i Metges Sense Fronteres, es va presentar davant el Ministeri de l'Interior un escrit que sol·licitava explicacions sobre l'acompliment a la terminal de les condicions legals dels centres d'internament i sobre com ha de considerar-se legalment aquest Centre, sense resposta per part del ministeri en el seu moment.

Durant tot l'any ha continuat el tracte infrahumà a l'aeroport i el repartiment per la península passats els 40 dies amb una ordre d'expulsió que impossibilita qualsevol regularització. La situació de l'antiga terminal de càrrega de l'aeroport de Fuerteventura, on s'havien amuntegat fins a un màxim de 559 immigrants el 2001, es va degradar molt més en el transcurs de l'any 2002, assolint-se en alguns moments els mil interns. L'ONG *Human Rights Watch*, en un demolidor informe fet públic el febrer de 2002, va denunciar les condicions de salubritat de l'esmentat edifici de 900 metres quadrats, sense finestres i exempt de les mínimes de privacitat, en el qual passaven fins a 40 dies els subsaharians als quals se'ls tramitava un expedient d'expulsió que generalment no s'executava. També hi ingressaven els immigrants marroquins que sí que eren retornats per avió fins a Ceuta o Melilla i conduïts a la frontera del Marroc. Segons *Human Rights Watch* es vulnerava la llei en retenir-los 40 dies com si es tractés del procediment d'expulsió, quan segons la normativa espanyola el que procedia era la devolució en haver estat detinguts quan entraven a l'Estat espanyol. El servei d'intèrprets era deficient, quan no inexistent,

signaven papers que no entenien, l'assistència legal era un mer tràmit col·lectiu, ningú els informava dels seus drets i se'ls impossibilitava la petició del dret d'asil. També es vulnerava la prohibició d'internar menors, s'impedia la comunicació amb familiars i amics que anaven a visitar-los i es prohibia l'ús del telèfon. No veien el sol en 40 dies, hi mancaven dutxes i vàters, i l'assistència sanitària era totalment insuficient. En resum, es vulneraven les anomenades «Regles mínimes de Nacions Unides per al tractament de reclusos». Quan la situació a la terminal de càrrega es feia insostenible alguns eren traslladats al centre d'internament de Barranco Seco a Las Palmas i als 40 dies, quedaven sota llibertat, vagarejant pel Parc de Santa Caterina de Las Palmas. Altres eren traslladats a la península on, si ja havien complert els 40 dies, quedaven en llibertat. En alguns casos viatjaven cap a Madrid en vol regular pagat per les autoritats canàries, mentre que en d'altres eren repartits per avions militars que els deixaven a Màlaga, València, Madrid, Múrcia o Barcelona, i els facilitaven les adreces dels serveis socials municipals i autonòmics respectius, així com les d'ONG locals. Això es feia en aplicació de l'anomenada doctrina «Soria», impulsada per l'alcalde de Las Palmas i president del Partit Popular de Canàries, José Manuel Soria, qui va pactar amb el Ministeri de l'Interior el repartiment dels subsaharians per la península. Aquesta política va ser rebutjada per les administracions locals i autonòmiques de les comunitats a les quals se'ls traslladava i es deixaven en llibertat. El defensor del poble, Enrique Múgica, també va criticar els «trasllats» d'immigrants amb una ordre d'expulsió inexecutable, atès que, segons ell, donaven falses esperances de legalitzar-se a persones que havien de ser retornades al seu país. Múgica, a més, va criticar la falta d'assistència jurídica i la redacció d'ordres d'expulsió no individualitzades, la qual cosa va motivar una investigació del Consell General del Poder Judicial. Els jutges de l'illa van replicar que era impossible individualitzar davant la manca de mitjans i la freqüència de les arribades massives.

Per tal de descongestionar la terminal de càrrega es van habilitar pavellons d'aquartament de la Legió, El Matorral, que estaven sent reformats al desembre de 2002 per a què tingués capacitat per a 1.200 persones. A principis de gener de 2003, a Fuerteventura hi havia internats 741 africans a El Matorral i 53 a l'antiga terminal de càrrega. A més d'El Matorral, el Ministeri de l'Interior pensava construir tres centres d'internament més a Lanzarote, Gran Canària i Tenerife, i dos centres oberts d'estada temporal. Segons el Ministeri de l'Interior, 9.756 immigrants van arribar en pasteres a les Illes Canàries. D'ells, 4.283, majoritàriament marroquins, van ser repatriats als seus països d'origen. La resta, 5.473, van ser traslladats a la península, on van quedar en llibertat amb una ordre d'expulsió no aplicada, la qual cosa els impedeix obtenir permisos de residència i treball.

VALÈNCIA. Febrer. OID. **Retiren els telèfons mòbils als interns del Centre d'internament de Zapadores.** SOS Racismo va denunciar que al Centre d'internament per a estrangers de Zapadores a València s'havien retirat els telèfons mòbils als interns, quan, en aquests centres, només es priva els immigrants del dret de lliure circulació. Des de SOS Racismo es va demanar la intervenció del defensor del poble ja que considerem que aquesta mesura dificulta el contacte dels immigrants interns amb els

seus advocats i els deixa encara més incomunicats, perquè només poden realitzar consultes des del telèfon oficial.

MADRID. Juny. **El defensor del poble va denunciar en el seu informe anual presentat al Congrés i al Senat les pèssimes condicions dels 6 centres d'internament d'estrangers.** Del centre de Moratalaz, a Madrid, que pot albergar 150 persones, denuncia que sigui un soterrani mal ventilat, amb només dues dutxes i vàters per als homes, i quatre per a les dones. Molt pitjor és la situació del centre de Barcelona, ja que les quatre dutxes només estan obertes quatre hores al dia, menys de 30 segons per intern. Del de València lamenta que les tovalloles es rentin només un cop a la setmana. Del de Múrcia, critica que no disposi ni de metge ni d'assistent social, i que, per a rebre assistència sanitària, els immigrants han de sortir emmanillats malgrat no ser presos ni detinguts.

De tots els centres lamenta les limitacions a les visites, tan per la seva brevetat, com pel fet que posin una mampara entre els interns i els familiars, quan ells no són delinqüents. De tots els centres, lamenta també la manca d'un pati amb sol per a passejar-hi. Passa per alt el centre de Màlaga perquè es troba en obres, denuncia deficiències del de Gran Canària i qualifica d'estança indigna l'antiga terminal de càrrega de l'aeroport de Fuerteventura que, tot i no ser oficialment un centre d'internament, funciona com a tal i en unes condicions encara pitjors.

MADRID. Juliol. **Interior sol·licita a totes les autonomies una solució conjunta al trasllat d'immigrants.** Ignacio González, delegat del Govern per a l'Estrangeria, es va reunir amb gairebé tots els consellers autonòmics que treballen sobre tema de la immigració a fi de buscar una solució conjunta que eviti problemes davant els trasllats d'immigrants que es realitzen d'unes comunitats a unes altres per a pal·liar la saturació que pateixen els centres d'internament d'algunes autonomies. El fet que alguns trasllats no fossin comunicats prèviament a les comunitats autònomes no va ser ben rebut per part d'alguns governs regionals. Durant el mes de juliol, Interior va traslladar 383 immigrants des de centres d'internament de Canàries a Barcelona, València, Màlaga i Múrcia, sense avís previ.

MELILLA. Juliol. **La policia va detenir 20 algerians sobre els quals pesava una ordre d'expulsió al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI),** per a traslladar-los a centres d'internament de la península i des d'allà repatriar-los a Algèria. El Centre d'estada temporal és un centre, en principi obert, on són acollits els immigrants que, o bé esperen passar a la península, o bé tenen ordres d'expulsió no executades.

ALGESIRES. Agost. **El nou centre d'immigrants d'Algesires es destinarà a acollir menors.** L'Ajuntament d'Algesires i la Diputació de Cadis van arribar a un acord amb la Junta d'Andalusia per tal que el CETI existent a la zona de la Marchenilla es destini a centre d'inserció social de menors. Aquesta decisió es va produir després que, passat gairebé un any, el Govern seguís sense voler fer-se càrrec de l'edifici, malgrat la contínua arribada d'immigrants.

BARCELONA. Setembre. **Denuncien que el Govern envia immigrants en situació irregular de Canàries a Barcelona.** El sindicat CC OO va denunciar que el Govern central envia immigrants sense documentació des de Fuerteventura a Barcelona. Segons CC OO, els immigrants són traslladats després de passar 40 dies al centre d'internament de Fuerteventura. Són enviats amb avió a Màlaga des d'on la policia els trasllada a Algesires, i des d'allà a Barcelona via Madrid.

CEUTA. Setembre. **Col·lapsat el CETI de Ceuta.** Uns 170 immigrants es veien obligats a dormir al carrer, davant per davant de les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) que es trobava col·lapsat per les 200 persones que hi acollia.

TENERIFE. Setembre. **Nou centre d'estrangers a Tenerife.** El Govern central i el canari demanaven a Tenerife un terreny per a construir un centre d'internament per a 250 persones i van proposar l'antiga presó de Tenerife I. Però el Cabildo i l'Ajuntament coincidien que era millor rehabilitar velles instal·lacions militars o administratives i fer cinc o sis centres de 40 o 50 places. Interior va donar 10 dies a Tenerife perquè oferís uns terrenys. La instal·lació del centre va desencadenar una crisi dins el PP insular i el portaveu popular va dimitir per oposar-se a utilitzar l'antiga presó. Es van oferir nou alternatives a la presó. 24 hores després de la primera dimissió, un altre conseller del PP va dimitir. Finalment, es va decidir ubicar el centre en terrenys de l'Estat a l'illa.

4. Retards, arbitrarietats, falses notícies i caos en la gestió de permisos

ALACANT. Gener. **Detinguts onze marroquins que anaven a presentar les seves sol·licituds de regularització a la Subdelegació.** Els detinguts provenien de diverses províncies de l'Estat i hi havien anat a causa d'una falsa notícia de regularització, i van ser detinguts per infracció de la Llei d'Estrangeria i traslladats a la comissaria per comprovar-ne la situació. Dos dels detinguts van fugir-ne.

ALMERIA. Gener. **La policia deté 12 immigrants en situació irregular a Almeria quan es trobaven demanant la regularització.** 300 immigrants es van concentrar a la plaça de la Subdelegació d'Almeria per protestar pel rebuig de les seves sol·licituds de regularització per motius d'arrelament. La policia va carregar contra els 300 immigrants, va llançar-los gasos lacrimògens i pilotes de goma; va provocar 20 ferits i 28 detinguts. L'objectiu de la càrrega era dispersar la concentració. Tots els partits polítics, els sindicats i les associacions van criticar la càrrega policíaca i la Subdelegació va afirmar que no permetria més concentracions d'immigrants. El defensor del poble va presentar una queixa d'ofici per la càrrega policíaca. Finalment, Interior va expulsar els 28 immigrants detinguts.

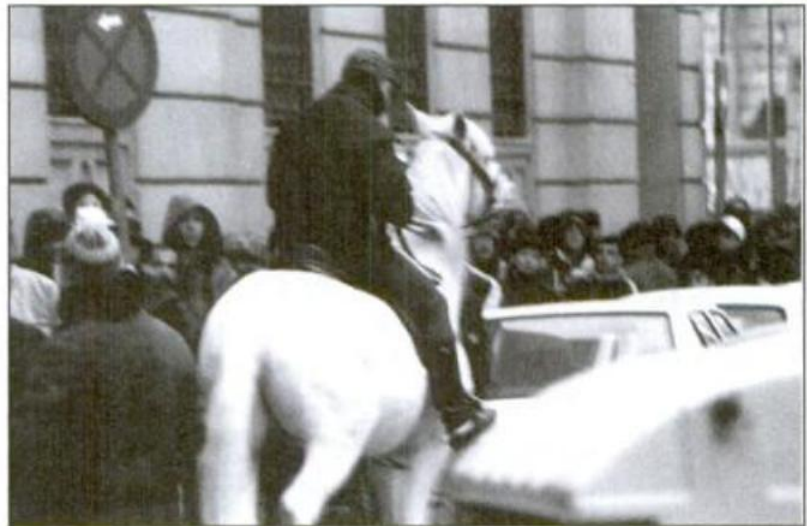
GIRONA. Gener. **El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya critica que s'impedeixi el retorn d'un immigrant.** El TSJC va dictar una sentència en què criticava a la Subdelegació del Govern de Girona per no haver renovat el permís d'un ciutadà gambià que va haver de tornar durant uns mesos al seu país per cuidar la seva dona després de viure durant quatre anys a Girona. El TSJC va anul·lar la decisió governativa i va condemnar l'Administració a pagar els costos del procés judicial.

GUIPÚSCOA. Gener-maig. OID. **Negligències i abusos de les ambaixades de l'Estat espanyol a Dakar i Accra en tràmits de visats de reagrupació familiar.** A SOS Racismo s'han denunciat diversos casos d'exigència abusiva de documentació, després de presentar la sol·licitud i no com a condició prèvia. Així, al no poder incorporar la informació a temps, la sol·licitud es perd. A l'ambaixada de Dakar es va obligar a demanar, per segona vegada a una parella un visat sol·licitat al novembre i que finalment al setembre van aconseguir. A Accra, els van denegar la sol·licitud, amagant a la resposta denegatòria, la possibilitat de recurs potestatiu de reposició i comunicant únicament el dret a recurs davant del Tribunal Superior de Justícia de Madrid. Un cop

corregit l'error, presentat i guanyat el recurs de reposició, els van concedir el visat el 7 d'agost del 2002, però no el van incorporar al passaport fins després del 23 de setembre, tot i que sabien que els bitllets de tornada eren per al dia 20. Així doncs, es van veure obligats a viatjar: el marit sol el 20 de setembre i la dona, també sola, el 27 de setembre. Hem d'afegir que, des del 24 d'agost, quan el marit va arribar de les vacances, van intentar, en va, demanar que li incorporessin el visat concedit el 7 d'agost.

LLEIDA. Gener-març. **Immigrants de Lleida exigeixen més personal a l'Oficina d'Estrangeria.** El col·lectiu d'immigrants de Lleida, encapçalat per l'associació Tàrrega Acull, va exigir a l'Oficina d'Estrangeria la incorporació de més personal per actualitzar la tramitació d'expedients de regularització. Al mes de maig el portaveu del PSOE a la comissió d'Administracions Públiques del Congrés dels Diputats, Ángel Martínez, va denunciar que l'oficina de Lleida és la que té pitjor ràtio d'eficàcia de les 13 que hi ha a l'Estat espanyol. El nombre d'expedients de l'Oficina ha passar en tres mesos de 8.000 a 25.000 i el personal de l'Oficina s'ha reduït a la meitat.

MADRID. Gener. OID. **El 55% dels permisos d'arrelament per a immigrants està sense resoldre.** El 55% de les 117.000 sol·licituds presentades a Madrid per al procés de regularització per arrelament, que va acabar l'agost de 2001, encara està sense resoldre. Aquestes dades van

Ignasi Marnubia

ser facilitades per Francisco Javier Ansuátegui en una reunió amb els sindicats USO i UGT i diverses associacions com ara SOS Racismo, Asamblea de Cooperació per la Pau, ARI-Perú i AESCO. Les associacions reclamaven més recursos humans a les oficines on tramiten expedients. De les 53.000 peticions instruïdes fins al moment, el 82% han estat admeses.

MADRID. Gener-maig. OID. **Caos administratiu d'estrangeria.** Davant el caos i la lentitud administrativa que pateixen les oficines d'estrangeria a Madrid i les irregularitats que s'han comès i es cometien en l'últim procés especial de regularització per arrelament, s'han realitzat les següents educacions des de SOS Racismo: al gener, es va elaborar, juntament amb altres associacions de drets humans i immigrants de Madrid, un informe de tots els problemes i irregularitats que es cometien durant la resolució del procés especial d'arrelament, dins del procés de regularització de 2000, encara no acabat a Madrid, i pels retards en el Règim general, tant de la Policia com de l'Àrea de Treball de la Delegació del Govern. Aquest informe es va remetre a la Delegació del Govern i es va demanar una reunió amb el Delegat per tractar tots

aquests temes. La reunió va tenir lloc a mitjans de gener, sense que es donessin solucions i, a més, després de la reunió, va ser vetada a SOS Racismo la presència a la Comissaria que tramita el procés per arrelament. A finals de juliol, es va tornar a enviar, des de més de 10 organitzacions, una altra carta a la Delegació del Govern per tractar aquest tema, ja que les irregularitats continuen, i encara avui no hi ha hagut cap resposta. Al maig, davant del retard d'un any (en aquell moment) en la resolució del procés per arrelament i de les irregularitats comeses: denegacions, tenint només un atestat policíac en contra; i targetes que es donaven als estrangers amb quatre mesos de retard de la data de concessió del permís i que, per tant, es quedaven sense permís durant aquests mesos, SOS Racismo va denunciar aquesta situació als mitjans de comunicació (*El País*).

TARRAGONA. Gener-març. **Col·lapse en la concessió de papers a estrangers.** La Subdelegació del Govern té pendents de tramitació més de 10.000 expedients d'estrangeria, segons van denunciar els sindicats i els graduats socials de Tarragona. Els treballadors de l'organisme van al·legar manca de personal per justificar-ne el col·lapse. Al mes de març, UGT, CC OO, Unió de Pagesos i el Col·legi de Graduats es van tornar a unir per denunciar el col·lapse dels expedients. Van denunciar que els expedients eren més de 10.000, tot i que la Subdelegació afirmava que n'eren 6.000.

ALACANT. Febrer. **OID. L'oficina d'estrangeria d'Alacant paralitza la concessió de permisos a immigrants.** Des de febrer de 2002 les oficines d'estrangeria d'Alacant van tancar la possibilitat de donar permisos de treball o residència als immigrants. Alacant no va tenir assignació de contingent anual, ni processos de regularització extraordinària. A més, les oficines d'estrangeria tenien l'ordre del Ministeri de Treball i Assumptes Socials de no admetre a tràmit cap sol·licitud presentada després del 14 de gener, data del tancament del règim general.

MADRID. Febrer. **Dades sobre la recaptació de l'Estat en concepte de taxes abonades en processos de regularització.** L'any 2001 l'Estat va recaptar més de 400 milions de pessetes en concepte de taxes abonades pels immigrants que van sol·licitar certificats de residència o la nacionalitat espanyola. El total que va ingressar l'Estat per l'expedició de permisos de residència i treball, que els estrangers paguen en el moment de recollir els permisos concedits, és de 1.300 milions de pessetes.

BARCELONA. Març. **Atenció telefònica per als immigrants.** Un total de 14 telefonistes atenen els immigrants pendents de regularitzar la seva situació a l'Estat espanyol i que volen saber la situació del seu expedient. Els telèfons que pretenien acabar amb les cues davant de la Delegació del Govern van quedar col·lapsats des de la primera setmana en què van entrar en funcionament. En dos dies van rebre un miler de trucades i moltes altres no es van poder atendre. Per tal de pal·liar els problemes, va sumar-hi sis línies més al servei, però no el nombre de telefonistes.

MADRID. Març. **El fiscal general demana més control en els suposats casaments de conveniència.** El fiscal general de l'Estat, Jesús Cardenal, va demanar als fiscals que

paressin molta atenció als matrimonis de conveniència i que promoguessin la nul·litat d'aquest tipus d'unions perquè estan afavorides per xarxes de tràfic il·legal de persones. Aquesta recomanació es recollia en una circular adreçada a totes les fiscalies. A l'Audiència Provincial de Castelló es van demanar proves del 22% de les unions.

MADRID. Març. **L'Estat espanyol és objecte d'una investigació per part de la Comissió Europea per atemptar contra la lliure circulació de persones.** La Comissió va remetre una denúncia oficial a l'Estat espanyol per considerar que les multes que l'Estat imposa als ciutadans de la UE que s'obliden de renovar la seva targeta de residència són discriminatòries i desproporcionades. Un segon procés de la Comissió a l'Estat espanyol va ser pel sistema de permisos de residència que imposa als familiars dels ciutadans de la UE originaris de països tercers.

PAMPLONA. Març. **OID. Problemes per sol·licitar el certificat E111.** A l'escola on estudia la filla del denunciador, va organitzar-s'hi un intercanvi amb alumnes italians. Els problemes van sorgir quan, en anar a la Seguretat Social a sol·licitar el certificat E111, li van dir que no podria ser perquè la filla hi figurava com a beneficiària de la mare, estrangera amb residència comunitària. Des de SOS Racismo es va escriure una carta a la Seguretat Social per denunciar el fet que, de moment, no ha rebut resposta.

BARCELONA. Maig. **OID. Dos anys sense rebre la targeta del seu permís de treball.** Y. va tramitar el seu permís de treball a Madrid i el mes de juny, la Delegació de Govern li va enviar la resolució conforme tenia concedit el permís, però no va rebre'n la targeta. Després d'un any, va traslladar-se a Barcelona i va notificar el fet a la Delegació del Govern. Un cop a Barcelona, havent cotitzat a la Seguretat Social durant tot el període, va tramitar la renovació del permís. Dos anys després encara no ha rebut la targeta i ha enviat diverses queixes i instàncies. A Madrid li asseguren que la targeta és a Barcelona i a Barcelona li és impossible contactar amb la Delegació. Des de SOS Racismo es va contactar amb la Delegació que va negar l'existència de l'expedient. Finalment, el permís és a Palma de Mallorca on Y. va treballar-hi durant un temporada.

MADRID. Maig. **Augmenten en un 143% els recursos judicials d'estrangers contra decisions de l'executiu.** El Tribunal de Justícia de Madrid (TSJM) no dóna a l'abast per resoldre recursos d'estrangers contra decisions de l'Administració (ordres d'expulsió, denegacions de permisos de treball o residència, petició de visats...). En els quatre primers mesos de l'any, els recursos d'immigrants rebuts en aquest tribunal han augmentat un 143% respecte del mateix període de l'any anterior. Entre els darrers 1 de gener i 30 d'abril, el TSJM havia registrat 2.190 recursos, davant dels aproximadament 900 que va rebre durant els quatre primers mesos de 2001.

MADRID. Maig. **Els immigrants triguen 33 mesos a obtenir els seus papers.** Després d'una investigació, tres ONG van denunciar que l'Administració vulnera la Llei d'Es-

trangeria, ja que un immigrant triga un trimestre en poder presentar la sol·licitud, un any en aconseguir una autorització per poder treballar i 33 mesos en tenir regularitzada la situació. La investigació la van fer el Centre d'Estudis i Defensa dels Drets Humans, ARI-Perú i AESCO. Interior va respondre a aquestes acusacions dient que eren fruit de la legislació 4/2000, i que actualment amb la 8/2000 això no pot passar perquè prima la contractació en origen.

PAMPLONA. Maig. OID. **Denuncia el tracte rebut a l'oficina de l'INEM.** Una dona estrangera es va inscriure en un curs sobre tècniques d'Internet que impartia l'Acadèmia Jamar, on les inscripcions es realitzaven a través de l'INEM. Tanmateix, la sol·licitud no va ser atesa perquè, entre els requisits d'accés al curs, hi figurava el certificat de graduat escolar. Ella l'estava tramitant i li van dir que no li valia perquè no el tenia homologat. A canvi, va lliurar un certificat on deia que estava estudiant en un Institut d'Estudis Superiors, però no l'hi van admetre. Des de SOS Racismo, van posar-se en contacte amb el Servicio Navarro de Empleo i, en una entrevista, li van recomanar que presentés una reclamació al director de Formació, juntament amb una còpia del justificant d'homologació del títol universitari.

PAMPLONA. Maig-setembre. OID. **La tramitació dels papers dura pràcticament dos anys.** La denunciante va presentar la sol·licitud de regularització el desembre de 2000 i encara no li han respost. Al Ministeri li van dir que els seus papers sortirien cap al juliol o l'agost, per via ordinària. Al mes de setembre, vam rebre un altre cas que denunciava el retard en la renovació del permís de residència i treball. La sol·licitud de renovació l'havia lliurat al maig de 2001. Es va avisar a la Delegació de Treball, des d'on van comunicar-nos que estaven valorant els expedients de maig de 2001.

ALACANT. Juny. **Deneguen la nacionalitat a una dona algeriana per un cas de prostitució arxivat.** El Ministeri de Justícia va denegar la nacionalitat a Z.L., una ciutadana algeriana que portava 25 anys a Alacant. A Z.L. se la va relacionar amb un cas de prostitució que ja s'havia arxivat. La negativa es va basar en què la prostitució està mal vista per la societat i es contrària als bons costums, tot i que no és constitutiva de delictes. Aquesta resolució la va recórrer Z.L., que està casada amb un ciutadà espanyol i té tres fills, i un altre concedit en adopció per un jutge espanyol.

MADRID. Juny. **El defensor del poble demana que les dones immigrants puguin divorciar-se en igualtat de condicions que les dones espanyoles.** Múgica va sol·licitar al ministre de Justícia la modificació del Codi Civil per tal que les dones immigrants puguin divorciar-se amb el mateix principi d'igualtat marcat en la Constitució. La interpretació del codi provocava confusió en els jutjats espanyols; alguns jutges aplicaven l'article 107 del Codi Civil, que afirma que s'ha d'aplicar la llei nacional comuna dels cònjuges. D'altres aplicaven l'article 123 del mateix Codi, que diu que en cap cas tindrà aplicació la llei d'Estrangeria quan resulti contrari a l'ordre públic. Les interpretacions del codi permetien que algunes immigrants obtinguessin el divorci, mentre que altres, sobretot les dones d'origen musulmà, havien de sotmetre's a les lleis discriminatòries dels seus països d'origen.

MADRID. Juny. **Expedient a l'Estat espanyol per no admetre estrangers casats amb ciutadans de la UE.** La Comissió Europea va decidir seguir el procediment d'infiracció obert contra l'Estat espanyol per impedir la lliure circulació de ciutadans a dues persones de països tercers que, segons una directiva europea, tenen plens drets en aquest sentit. Si Brussel·les no rep una resposta satisfactòria sobre tots dos casos, seran denunciats davant el Tribunal Superior de Justícia. Els ciutadans són un irlandès i un britànic que van aparèixer en el sistema d'informació de Schengen amb una nota de no admissió. Però aquest sistema de visat comú no ho és per a Irlanda i el Regne Unit, per la qual cosa, segons la Comissió Europea, estan subjectes al dret de lliure circulació. A més, no se'ls va informar sobre els motius de la negativa.

MADRID. Juliol. OID. **Ordre de no tramitar les ofertes de treball.** Després de constatar que existeixen unes instruccions i un acord secret entre la Delegació del Govern i la Conselleria d'Economia i Treball de la Comunitat de Madrid, que gestiona l'INEM, per no tramitar les ofertes de treball presentades pels empleadors, si amb això es vol aconseguir el certificat de gestió de l'oferta necessari a estrangeria; SOS Racismo, juntament amb altres organitzacions com MPDL i VOMADE, va enviar una carta a la Conselleria on li exigia explicacions sobre l'existència d'aquestes instruccions i la remesa d'aquestes a les organitzacions. Fins al moment no s'ha rebut cap resposta.

BARCELONA. Agost. **Els advocats de Barcelona detecten irregularitats a l'Oficina d'Estrangers.** El Col·legi d'Advocats de Barcelona va presentar una queixa al Síndic de Greuges pel funcionament anormal de l'Oficina d'Estrangers, ja que de les 20.000 sol·licituds d'arrelament només se'n van concedir 15. Sembla ser que les restriccions anunciades a la nova reforma de la Llei d'Estrangeria ja s'aplicava l'any passat.

BARCELONA. Agost. OID. **Uns 800 immigrants atrets per un fals rumor col·lapsen correus.** Les cues d'immigrants a la Central de Correus de Barcelona per un fals rumor de regularització van ser, segons els sindicats i ONG, un muntatge de xarxes de tràfic que s'aprofiten de la desesperació. SOS Racismo i UGT van culpar el Govern espanyol de ser els causants de les xarxes de tràfic i de la indefensió dels immigrants. El rumor va atraure cap a Barcelona centenars d'immigrants. Finalment es van compulsar unes 10.000 sol·licituds. La policia va detenir 18 dels immigrants que feien cua per infringir la Llei d'Estrangeria. Els detinguts van ser traslladats al centre de La Verneda. Des de SOS Racismo es va denunciar que es perseguís els immigrants que hi feien cua i no els que van fer negoci amb les persones en situació irregular.

DÉNIA (VALÈNCIA). Agost. OID. **Arbitrietats en la gestió de documents.** CC OO va denunciar que l'Ajuntament de Dénia i la Comissaria Nacional de Policia es van negar a compulsar la documentació requerida en els processos de regularització als immigrants. Se'n va informar al subdelegat del Govern d'Alacant, Luís Garrido, però no en van rebre cap resposta.

BARCELONA. Setembre. **Continua el col·lapse de l'Oficina d'Estrangeria malgrat disminuir les regularitzacions.** L'Oficina d'Estrangeria de Barcelona estava col·lapsada

i els terminis de resolució d'expedients es prolongaven fins a un any, malgrat que des del gener, el nombre de peticions de regularització havia disminuït significativament perquè només s'accepten a tràmit les que entren en el contingent anual. Els treballadors de l'oficina atribuïen el col·lapse a la manca de personal. Els sindicats van reclamar la millora del tracte cap als estrangers a l'Oficina.

BADALONA (BARCELONA). Agost. **El PP demana a l'Ajuntament de Badalona que deixi d'empadronar immigrants en situació irregular.** El PP de Badalona va presentar en el ple ordinari una moció per tal que deixi d'empadronar estrangers en situació irregular. El PP va proposar crear un registre a part. La resta de partits van rebutjar-ne la proposta.

MADRID. Setembre. OID. **Autoritats consulars espanyoles es neguen a legalitzar documents a equatorians.** Des de SOS Racismo s'ha donat suport i seguit totes les gestions realitzades pel MPDL davant les autoritats consulars espanyoles a l'Equador, per denunciar que aquestes es neguen a legalitzar documents equatorians (principalment partides de naixement i certificats de matrimoni), per impedir que puguin tenir validesa a l'Estat espanyol i servir per a regularitzar la situació de persones d'aquest país a l'Estat espanyol, especialment els fills menors de gent que ja està regularitzada.

MADRID. Octubre. OID. **Racisme institucional.** Una parella formada per un jordà i una espanyola va denunciar la jutge del Registre Civil per les traves burocràtiques que els posava per inscriure el matrimoni islàmic celebrat a la mesquita de l'M-30. Al final, se'ls va denegar la inscripció i es va recórrer la decisió davant de la Direcció General de Registres i Notariat.

CASTELLÓ. Novembre. **El retard en la tramitació de papers afecta 4.000 immigrants.** Des del 15 de novembre, data en què es va obrir el termini d'obtenció de número per tramitar els papers de renovació per al període de desembre a març, entre 300 i 400 persones feien cua a la Comissari de la Policia Nacional de Castelló. Tanmateix, només s'hi poden atendre entre 25 i 30 persones per dia. Es va comptabilitzar que des del tancament del termini de sol·licituds el desembre de 2001, els expedients pendents eren 4.000.

MADRID. Novembre. OID. **Corrupteles als consolats.** Diferents associacions d'immigrants van denunciar la corrupció imperant en la concessió de visats als consolats espanyols de la de la República Dominicana i Colòmbia. Es va enviar la corresponent queixa al defensor del poble i al Ministeri d'Afers Estrangers demanant-ne una investigació.

ROBLEDO DE CHAVELA (MADRID). Novembre. OID. **L'Ajuntament de Robledo de Chavela es nega a empadronar estrangers.** Un ciutadà espanyol va denunciar la negativa sistemàtica a empadronar estrangers a l'Ajuntament de Robledo de Chavela. Un membre de SOS Racismo es va personar en el lloc dels fets acompanyat pel denunciant. En aquells moments, es va adduir la manca de documentació necessària.

GUIPÚSCOA. Desembre. OID. **Retards en la gestió de permisos.** SOS Racismo de Guipúscoa va denunciar-ho l'any 2002 al defensor del poble, amb 55 casos i davant de la fiscalia l'any 2001. L'any 2002 la situació es va mantenir igual; aquesta OID té 13 caos amb un retard d'entre 12 i 19 mesos. Aquests retards impliquen que no es poden exercir drets amb normalitat, així com greus repercussions personals, en casos de reagrupació familiar o d'incorporació a un lloc de treball amb alta a la Seguretat Social.

MADRID. Desembre. **Un algeriana denuncia tracte racista al consolat de Gran Bretanya a Madrid.** F.D. viu a Madrid amb un ciutadà anglès i va dirigir-se al consolat perquè volia anar de visita a Anglaterra. Primer de tot va trucar-hi per telèfon i li van dir que l'horari d'atenció al públic era de 8:00 a 10:00 del matí. Quan va arribar-hi, li van dir que l'horari era de 9:00 a 12:00. En el moment d'atendre-la, la funcionària la va titllar de desorganitzada i va fer seure-la per atendre abans a altres persones... i això que ella ho duia tot organitzat. Al final, hi mancava una dada en un paper i, tot i que F. D. duia un bolígraf a la mà, no va deixar que ho anotés. F. D. va denunciar que la funcionària tenia un tracte diferent amb els espanyols.

VALÈNCIA. Desembre. OID. **Els permisos dels estudiants extracomunitaris no es renoven automàticament.** Més de 200 estudiants extracomunitaris es van concentrar ahir davant de la Delegació del Govern de València per denunciar el fet que no els renovaran automàticament els permisos de residència caducats.

5. Vulneració del dret d'asil

MADRID. Gener. **Cinc colombians retinguts denuncien discriminació racial.** Cinc ciutadans colombians, retinguts a l'aeroport de Barajas durant una setmana, van presentar un recurs a la seva sol·licitud d'asil polític per la discriminació racial que van assegurar haver sofert des que van aterrar a l'Estat espanyol. La discriminació va ser justificada ja que van veure que a altres viatgers procedents de Cuba, amb els mateixos requisits que ells, se'ls deixava entrar sense problemes per asil humanitari. L'advocat dels cinc colombians, Demóstenes Mamadi, va denunciar la policia de la frontera per violar el dret de defensa recollit en la legislació, ja que va intentar que els cinc ciutadans declarassin davant un advocat d'ofici sense avisar a Mamadi, malgrat que els retinguts havien sol·licitat la seva presència.

MADRID. Gener. **CEAR va sol·licitar una reforma de la legislació sobre polissons.** La Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR) va enviar als grups parlamentaris una proposta de reforma de la legislació sobre polissons. Pretenia garantir en la pràctica el dret a l'assistència lletrada d'ofici i d'interpret, així com l'atenció sanitària.

MADRID. Març. **Vuit cubans en vaga de fam per entrar a l'Estat espanyol.** Vuit cubans procedents de l'Havana amb destinació Moscou van fer escala a l'aeroport de Barajas, tot esperant que el Govern els concedís el permís necessari per entrar al país. Van demanar asil polític i se'ls va denegar; immediatament després, el seu advocat els va recomanar de demanar asil per motius humanitaris, que també se'ls va denegar. Davant tantes traves i el risc de ser deportats van decidir començar una vaga de fam fins que se'ls concedís el permís per entrar-hi. Només dos d'ells van aconseguir finalment entrar a l'Estat espanyol.

BRUSSEL·LES. Maig. **L'Estat espanyol és el país de la UE al qual arriben menys immigrants.** L'Estat espanyol rep molts menys immigrants regularitzats que els altres grans països de la UE. És l'Estat comunitari, juntament amb Finlàndia, que menys immigrants rep en proporció a la seva població, segons l'informe publicat el 28 de maig del 2002 per Eurostat (Oficina d'Estadístiques Comunitàries). L'Estat espanyol va rebre l'any 2000 una immigració neta de 20.800 persones, xifra molt inferior a la d'altres països com ara Itàlia, on la xifra és nou vegades major. Itàlia, la Gran Bretanya i Alemanya concentren més del 60% de la immigració rebuda per la UE l'any 2000. La immigració neta a l'Estat espanyol equival a 0,5 persones per cada 1.000 habitants.

MADRID. Maig. **Més de cent persones africanes esperen a Barajas per ser asilats.** Uns 120 immigrants angolesos i de la República Democràtica del Congo que van arribar a Madrid en vols procedents de Johannesburg esperaven a la sala de no admesos i peticionaris d'asil de l'aeroport de Barajas, tot esperant una resolució de les autoritats espanyoles. Gairebé tots tenien passaport angolès i visat per entrar a Portugal. Els angolesos van protestar quan el Ministeri de l'Interior va decidir embarcar-ne de tornada a Sud-Àfrica a 14, als quals se'ls havia denegat la petició d'asil i preveia d'expulsar-ne a 19 més en les hores següents. Un total de 72 havien demanat asil polític al nostre país i, segons CEAR, prop de 30 ja havien estat expulsats de l'Estat espanyol abans de la protesta.

MADRID. Maig. **L'Equador es queixa de les polítiques restrictives sobre els immigrants.** El president de l'Equador, Gustavo Noboa, va expressar la seva preocupació per «l'adopció de polítiques migratòries restrictives per a rebre fluxos d'immigrants futurs», així com per a solucionar la situació de milers de llatinoamericans «que es troben en situació irregular». Noboa va qualificar de molt important per a l'Equador la relació migratòria amb la Unió Europea i va assenyalar que molts països de la Comunitat necessiten de mà d'obra en els sectors agrícola i industrial, i que fins i tot se'ls ha arribat a contractar en molts casos en condicions precàries.

MADRID. Juny. **El Consell per als Refugiats defensa els seus drets.** El Consell Europeu per als Refugiats va mostrar a Sevilla la seva gran preocupació davant les polítiques restrictives d'Estrangeria que estan adoptant països com Itàlia, Dinamarca o Àustria, que poden impedir l'accés dels refugiats a Europa. El Consell, que agrupa a 72 agències d'assistència als refugiats que treballen en 28 països, afirmava creure necessari fer compatible la lluita contra la immigració irregular amb els drets dels refugiats, dels quals només un 6% arriba a la UE.

MADRID. Setembre. **L'Estat espanyol rebutja el 90% de les peticions d'asil.** Durant els sis primers mesos de 2002 només es va acceptar tramitar el 10% de les sol·licituds d'asil, enfront del 45% de l'any anterior. El nombre de sol·licitants ha disminuït sobretot per la Llei d'Estrangeria, durant l'any 2001, 9.940 persones van sol·licitar asil, i fins al juny de 2002, només ho han fet 3.748. La davallada de les peticions es va aguditzar des del mes de març a causa de l'exigència de visat de trànsit als ciutadans cubans i visat d'entrada als colombians. El Butlletí Estadístic d'Asil indica que de les 3.748 peticions d'asil, se'n van acceptar 243; i al mes de juny n'hi van haver 429, i se'n van acceptar 17.

Vulneracions dels Drets Humans i incompliments de la Llei d'Estrangeria

Diego Lorente Pérez de Eulate
SOS Racismo Madrid

Després de més de 2 anys de vigència, el que va ser i és una nova Llei d'Estrangeria, per la quantitat d'articles afectats i pel canvi d'esperit normatiu, ha demostrat el seu fracàs i allunyament de la realitat.

Aquesta circumstància, destacada per tots els agents implicats, té un dels seus principals reflexos en la manca d'aplicació pel que fa a molts dels seus apartats. N'hi ha prou de fer una lectura ràpida dels seus articles i ens adonem que, en allò que és més important (la pràctica legal diària), alguns d'ells no hi són duts a terme i, el que és pitjor, la seva aplicació no és factible sense que hi provoqui irregularitats i vulneracions de drets.

Sempre que hom valora la realitat suscitada per una determinada legislació, en destaca la importància, en aquesta evolució, de l'esperit de qui la desenvolupa i aplica. Hom remarca, en aquesta mena de judicis –i més en el cas d'una legislació tan ambigua i artificial com la d'estrangeria –, qui la duu a la pràctica, els seus interessos i principis. Però en el cas que ens ocupa, ni tan sols podem exercir un grau de crítica massa alt de l'esperit de les autoritats, les quals han decidit de tirar pel dret i iniciar una fugida cap a endavant i una ocultació de la realitat generada, cafida de negacions de drets.

No són pas pocs, els exemples que podem trobar en revisar la sistemàtica de l'articulat de la Llei d'Estrangeria i del seu Reglament de desenvolupament, el qual reglament ha ajudat a aclarir ben poc en aquest sentit:

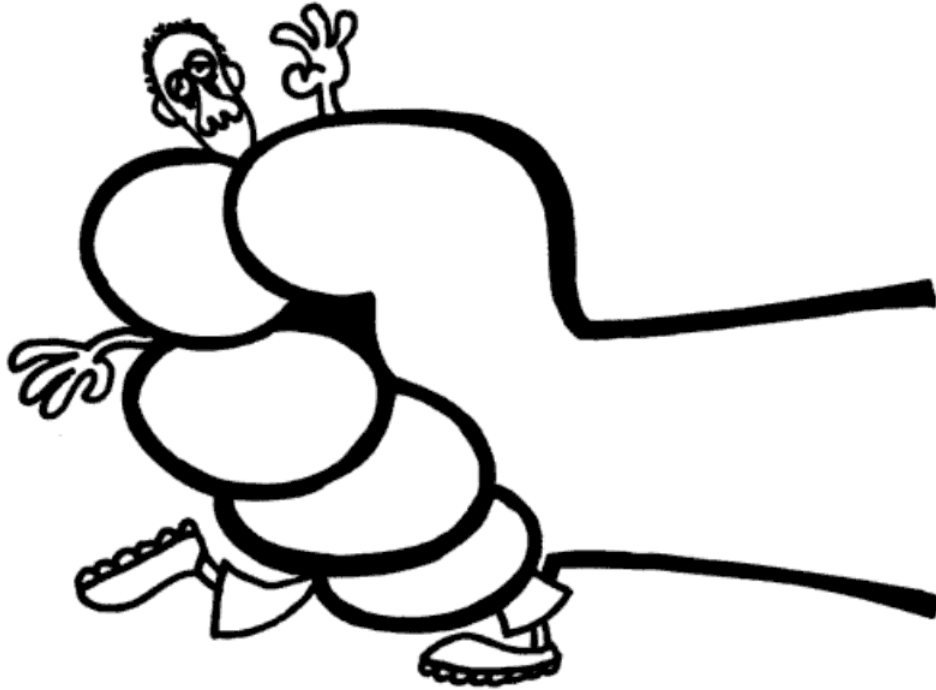
- En matèria de drets, se n'hi va parlar molt, de la negació que per als estrangers en situació irregular va suposar la nova Llei; parlem de drets fonamentals com ara reunió, manifestació, sindicació i vaga (arts. 7, 8 i 11). Com en calia esperar, aquest despropòsit constitucional no hi ha tingut continuació ni aplicació: no ha passat d'un simple parany polític emprat, en el moment que s'escaigué, per tal d'aparentar una suposada lluita contra la immigració irregular. Pel que fa a drets bàsics sí reconeguts, com l'educació bàsica i obligatòria (art. 9) o l'assistència sanitària (art. 12), la realitat diària ens ofereix nombrosos casos de racisme institucional, derivats de problemes com la dificultat d'accés a l'habitatge i, consegüentment, a l'empadronament (requisit previ imprescindible en la majoria dels casos per aconseguir la targeta sanitària), o bé la desinformació administrativa, que estan dificultant l'efectivitat dels drets susdits.
- La regulació de la reagrupació familiar (arts. 16 a 19) va provocar un pas enrere, en establir-hi, com a la primera Llei d'Estrangeria de 1985, la dependència del

permís donat al reagrupat envers el permís del reagrupant, cosa que va comportar nombrosos problemes amb aquesta primera Llei d'Estrangeria (ex.: aquesta dependència era usada —i encara pot ser-ho avui dia— com a arma d'intimidació en casos de violència domèstica, en dependre el permís de la dona de l'atorgat al marit). Aquesta circumstància, afegida als problemes burocràtics i de mitjans que afecten els Consolats espanyols a l'estranger que han de tramitar aquest dret, genera que, en segons quins països, les respostes a les sol·licituds s'eternitzin i que, en força ocasions, els afectats ni tan sols es plantegin l'exercici d'aquest dret ni, fet i fet, que cerquin altres vies per a la reunió de la família.

- Les garanties jurídiques disposades al llarg de l'articulat de la Llei d'Estrangeria brillen per la seva absència, tant per haver-se'n eliminat algunes, com ara l'assistència gratuïta per part d'un advocat d'ofici —ret dels casos d'expulsió (art. 22)— com per la seva vulneració en la pràctica administrativa diària. Veiem diàriament denegacions de permisos de residència per uns simples antecedents policíacs o bé per causes penals ja prescrites i arxivades de fa anys, tot violant-ne la presumpció d'innocència. Principis bàsics del dret com la necessitat de motivació, contradicció i proporcionalitat de les Resolucions per les quals es denega o concedeix un permís o un visat (art. 20.2), són genstinguts per les autoritats en les seves decisions. Aquesta pràctica ha motivat una jurisprudència reiterada contrària a aquestes pràctiques per part dels Tribunals de totes les instàncies, però ha estat desatessa pel Govern en aprovar la nova normativa.
- Què en direm, de les mesures antidiscriminatòries incloses en els articles 23 i 24, establertes sense sancions a aplicar ni amb cap procediment àgil i operatiu susceptible de ser emprat en aquests casos. Cada dia que passa és més evident que no existeix cap voluntat real que aquestes mesures siguin operatives, malgrat el clima social actual de racisme en augment, i que la seva inclusió va obeir a l'obligació de transposició i inclusió en la nostra legislació de la Directiva 43/2000 de la Unió Europea, d'igualtat de tracte.
- La regulació de les diverses situacions que poden trobar-se els estrangers residents a l'Estat i dels permisos que poden obtenir-ne en cadascuna (arts. 31 des d'ara), viu distorsionada pel gran nombre de tipus de permisos existents, que dificulta les relacions dels seus titulars amb altres Administracions, davant les diferències que hi ha entre províncies o Comunitats Autònomes a l'hora de la seva expedició. És freqüent trobar-se permisos del mateix tipus però amb distintes durades, requisits a complir per a la seva concessió o renovació que difereixen entre províncies, o targetes de residència que són concedides havent expirat el seu termini de validesa, com ocorre a Madrid amb els estudiants estrangers. Tot plegat fruit d'una manca de criteris clars, de recursos i mitjans i d'una descoordinació entre Administracions, fatal per a l'administrat, en aquest cas l'immigrat. No podem deixar de recordar, en aquest punt, el dret a la documentació, a un permís de residència, dels menors estrangers que es troben a l'Estat espanyol sense els seus pares i en desemparament (art. 35), embolicat en el cas d'algunes Comunitats Autònomes per tota una burocràcia que impedeix l'exercici d'aquest dret al menor i així permetre que arribi a la seva majoria d'edat sense papers, romanent en aquest cas en situació irregular.

- Del règim general laboral (arts. 36 a 43), pel qual es regula com aconseguir un permís que autoritzi a treballar a l'Estat espanyol, fuetejat també per una manca clara de recursos i per la desinformació, poc en podem dir, en haver estat substituït i tancat, durant l'any 2002, per una simple Resolució ministerial, per la qual es va establir el Contingent de treballadors estrangers. Aquest Contingent, també previst a la Llei, ha suposat un gran fracàs en haver ignorat la realitat del mercat laboral espanyol i pels efectes col·laterals causats al règim general, que ha estat eliminat de facto, impedit-ne qualsevol possibilitat de regularització.
- És en relació amb el règim d'infraccions i sancions (Títol III), que més hi podem parlar de motivació política en la legislació, més que no pas de realisme ni pragmatisme; la qual cosa provoca injustícia i manca d'aplicació. Tornar a l'expulsió per la no possessió de papers, a banda de per la seva desproporció legal i efecte intimidatori, no ha generat més que irregularitat i explotació laboral. La impossibilitat d'acompliment d'aquesta sanció, per manca de mitjans i de convenis amb els països d'origen dels afectats, requisit imprescindible per a poder dur-se a terme, provoca aquests efectes tan indesitjables, pel que tenen de vulneració de drets i de frau de llei per part de les autoritats. És el cas dels expulsats sense tornada, és a dir, de tots aquells als quals se'ls obre i decreta una expulsió, sabent que no pot executar-se, i que malgrat això i a causa de aquesta sanció, els és impossible de regularitzar-se, no només a l'Estat espanyol sinó en qualsevol país signant de l'Acord Schengen de 1990.
- Podríem destacar-ne altres exemples de discrecionalitat i arbitrietat en l'articulat de la Llei, principal causa de la confusió en la seva aplicació. És el cas de l'art. 59, impulsor de l'atribució de permisos per a casos de col·laboració en la desarticulació de xarxes de tràfic d'immigrants, que s'aplica en casos comptats, deixant-hi en ocasions sense permís víctimes d'aquestes xarxes que col·laboren d'igual manera que uns altres sí beneficiats i regularitzats.
- Finalment, i com a exemple significatiu del tripijoc legal que ha suposat la Llei vigent, n'hi trobem el Títol IV, dedicat a la necessària coordinació entre els poders públics, que resulta inqualificable davant la realitat actual de la política migratòria. En aquest Títol, s'hi emmarca la remodelació del Fòrum de la Immigració (art. 70), limitat en les seves competències, remoguts els seus components per a evitar-ne la crítica i presidit per un personatge amb un clar tuf neoracista.

Tot aquest panorama legal respon, segons el meu parer, a un important distanciament entre llei i realitat. La pregunta que cal fer-se és si el Govern espanyol tenia o no voluntat de provocar aquests fets. En veient la seva forma d'actuar en d'altres àmbits, tot fa indicar que sí. En aquest sentit i a manera de resum d'aquesta crítica, podem concloure-hi tot assenyalant que, després de dos anys de vigència, la realitat ha ultrapassat la Llei i, pel camí, hi hem perdut i encara hi perdem els drets i la dignitat de moltes persones.

4

Explotació laboral: l'estranger com a treballador precari ideal

Aquest capítol constata que l'estranger ocupa la franja inferior de la precarització general del treball. Així ho indiquen el volum de casos rebuts a les Oficines de denúncia i els casos apareguts a premsa, que han augmentat de forma espectacular durant el 2002.

La legislació afavoreix i crea aquest marc d'explotació laboral, sobretot per als irregulars. Però algunes sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya reconeixen els drets laborals dels estrangers encara que siguin irregulars. En una sentència, el TSJC va reconèixer a un immigrant despatxat per la seva empresa el dret a cobrar una indemnització pels anys que va treballar en situació irregular. També el TSJC va dictar dues sentències en què declarava improcedent l'acomiadament de set immigrants irregulars i condemnava a les empreses a contractar-los o indemnitzar-los.

A data de 10 de octubre de 2002, el número d'estrangers afiliats en alta laboral a la Seguretat social era de 855.354, un 5,28% del total d'afiliats, i el nombre d'estrangers inscrits a les oficines de l'INEM arribava als 120.229. Aquestes xifres indiquen una presència significativa d'estrangers al mercat laboral regular, al que cal afegir-hi les persones que treballen en l'economia submergida. Les dades també indiquen que, poc a poc, l'activitat laboral dels estrangers es diversifica. Algunes persones en situació regular que porten més temps a l'Estat espanyol van accedir a sectors diferents als que la política d'estrangeria reserva per als treballadors estrangers: agricultura, servei domèstic, construcció i hoteleria. Però en l'àmbit europeu la taxa d'atur és major entre les minories, que tenen més possibilitats d'ocupar llocs de treball precaris, cobrar menys i una major dificultat per ascendir.

El tancament del règim general, que deixa el contingent com a única via per a contractar estrangers, alimenta l'economia submergida i l'explotació d'irregulars, i fa que molts empresaris denunciïn les nombroses dificultats que tenen per a contractar estrangers. S'han dictat sentències crítiques amb el tancament del règim general, com la del tribunal contenciós administratiu número 1 d'Alacant, que obria la possibilitat de contractar immigrants que malgrat no tenir permís de treball sol·licitessin una feina per a la qual no hi hagués cap espanyol que hagués expressat la seva disposició a ocupar-la. Les restriccions afavoreixen els empresaris que volen aprofitar-se dels treballadors estrangers en situació irregular, que no es veuen afectats pels obstacles a la contractació legal.

La política governamental tendeix a fomentar els contractes temporals (fins i tot per a feines estables) i a efectuar totes les contractacions en origen, impedit que

treballadors que ja són aquí, empadronats, no puguin ser contractats en els seus llocs de treball tradicionals. El contingent previst per a l'any 2002 va ser una mostra clara d'aquesta política, ja que dels 32.029 llocs de treball previstos, 21.145 eren temporals. A més, la seva inadequació al mercat de treball ho va convertir en un fracàs absolut, constatat també per les organitzacions empresarials. Només es van cobrir el 45% de les places, de les quals únicament 3.113 eren de feines estables. Destaca a l'any 2002, el drama dels temporers de la maduixa a Huelva o de la fruita a Lleida, on els treballadors habituals, molts d'ells en situació regular, s'hi van trobar sense

feina atès que s'havien contractat temporers en origen per a les tasques que cada any venien realitzant. El contingent previst per al 2003 fa preveure que la situació es repetirà.

En termes generals, la sinistralitat laboral és proporcional a la precarietat del treball. Informes com el de CC OO mostren al 2002 un augment de la sinistralitat laboral dels estrangers, que ocupen les feines de major precarietat. A més, en el cas

dels irregulars tenir un accident pot implicar perdre la feina i quedar-se sense cap tipus de prestació.

Aquest capítol engloba la prostitució a l'explotació laboral. La prostitució suposa el màxim nivell d'explotació, ja que afecta a la circulació i als drets bàsics de les persones, sobretot de les dones. La llei contempla la regularització d'aquelles dones que denunciïn els seus proxenetes, però a la pràctica poder denunciar és difícil. En molts casos les seves famílies són amenaçades en el seu lloc d'origen, els és difícil demostrar que vans ser forçades a exercir la prostitució, i per últim, en molts casos no creuen que les forces de seguretat de l'Estat puguin garantir la seva seguretat.

Carlota Basols

1. Explotació laboral

BARCELONA. Gener. **Detingut el propietari d'un taller per explotar a 24 treballadors immigrants.** La Guàrdia Urbana va desmantellar un taller clandestí situat al carrer Pallars de Barcelona. Des de feia mesos, el local s'havia convertit en un fabrica on treballaven i vivien amuntegats 24 asiàtics de diverses nacionalitats. El local estava distribuït en una planta baixa amb 36 màquines de cosir industrials, i vuit més a sobre, amb les màrfegues i la cuina. Ho tenien tot muntat per no haver de sortir al carrer i no cridar l'atenció de ningú, però el soroll constant va alertar els veïns, qui van denunciar el cas a la Guàrdia Urbana. El propietari, en F.G.B., va ser detingut per suposat delictes contra els drets dels treballadors.

BARCELONA. Gener. **El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, TSJC, indemnitza a un immigrant pels anys que va treballar en situació administrativa irregular.** El TSJC va reconèixer el dret d'un ciutadà marroquí, que va ser acomiadat per l'empresa, a cobrar una indemnització pels dos anys que havia treballat a l'Estat espanyol en situació irregular. No poder cobrar-la, segons els jutges, seria discriminació. La sala d'afers socials va condemnar el grup d'empreses d'oci per a les quals va treballar A. Ch. a readmetre'l i a abonar-li els salaris que va deixar de rebre des de l'acomiadament, 1 de febrer de 2000, o a indemnitzar-lo amb 12.000 euros.

BARCELONA. Gener. **L'Audiència de Barcelona condemna tres persones per falsificar ofertes de treball per a estrangers.** L'Audiència de Barcelona va condemnar tres persones per falsificar contractes de treball per aconseguir l'entrada d'immigrants marroquins a canvi de 9.015 euros. Les penes van ser inferiors a dos anys i no impliquen l'empresonament dels acusats, que utilitzaven com a tapadora l'empresa «Construcciones Conchita». Van intentar l'entrada de 15 marroquins utilitzant identitats falses d'empresaris i falsificant segells de la Subdelegació del Govern i d'una sucursal de Banesto.

GUIPÚSCOA. Gener-maig. OID. **Discriminació en les ofertes de treball en ajuntaments i fundacions.** L'art. 10.1 i 2 de la Llei 8/2000 manté «el dret, reconegut per primera vegada en la 4/2000 dels immigrants amb permís de treball i residència en vigor, a accedir a treballs públics de caràcter laboral. Sistemàticament en els anys 2001 i part del 2002 aquest dret va ser vulnerat per diversos ajuntaments i fundacions, independentment del partit polític que les dirigís. En les condicions de les con-

vocatòries a places de caràcter laboral s'exigia als aspirants tenir nacionalitat espanyola o d'un Estat membre de la Unió Europea. En un principi des de SOS Racismo es trucava per telèfon a l'entitat o s'escribia una carta, tot recordant que la llei s'havia modificat i exigint-los que rectifiquessin. Però en vista de les reiteracions, es va escriure a EUDEL, a l'Institut Basc d'Administració Pública (IVAP) i es va denunciar el cas a l'Ararteko (defensor del poble). A més, se'n va elaborar un dossier que es va enviar posteriorment a la premsa i que denunciava la negligència dels ajuntaments i les fundacions, així com la d'EUDEL i l'IVAP. El maig de 2002, l'Ararteko va remetre a SOS Racismo un informe elaborat per l'IVAP per als ajuntaments. També el mes de maig, el mateix IVAP va remetre un escrit a SOS Racismo en el qual es manifestava que aquest tipus de convocatòries que restringien l'accés a l'administració dels ciutadans extracomunitaris que es feien en els tres territoris històrics, de manera que remetien un informe a la totalitat dels ajuntaments de la Comunitat Autònoma del País Basc.

MADRID. Gener. **Uns 84.000 immigrants en situació regular sense feina.** El secretari d'Estat per a la immigració, Enrique Fernández-Miranda, va afirmar que per primera vegada hi ha a l'Estat espanyol immigrants regulars, amb permís de residència i feina, que no disposen d'una oferta de treball. Entre aquestes persones, 19.000 són a Barcelona i totes elles van ser regularitzades en els processos de regularització oberts a partir de l'any 2000.

MADRID. Gener. **Possible sanció de 12.000 euros a dues empreses per donar feina a immigrants en situació administrativa irregular.** El passat 3 de desembre de 2002, un inspector va presentar-se a la seu de dues empreses que compartien el mateix domicili a Madrid i va descobrir treballant-hi a dos ciutadans equatorians: en L.H.G.J. i en C.P.M.A. Els immigrants van admetre que feia un mes que hi treballaven, amb un horari de 9:00 a 17:00 hores. La identificació completa va fer-se amb la documentació facilitada per la gerència de l'empresa. L'informe de treball conclouia que està acreditat que els dos van treballar en ambdues empreses sense haver obtingut abans un permís de residència, la qual cosa constitueix una falta molt greu. Petra González, l'advocada de les empreses, va negar que haguessin donat feina a treballadors estrangers en situació administrativa irregular i que aquests haguessin estat sorpresos a les seves instal·lacions.

MÚRCIA. Gener. **La Guardia Civil deté a cinc empresaris per explotar a immigrants.** La matinada de l'11 de gener, la Guàrdia Civil va detenir a Lorca a dos «furgoneters», a cinc responsables de la contractació d'immigrants en situació irregular per a feines al camp i a propietaris de dues empreses ubicades a les províncies d'Alacant i València. El seguiment va permetre la intervenció dels agents en diverses finques del terme municipal, on van detenir a 22 immigrants.

BARCELONA. Febrer. **CC OO de Catalunya assenyala que es diversifica l'activitat laboral dels treballadors estrangers.** CC OO va presentar un informe sobre la situació laboral dels estrangers que treballen a Catalunya. Segons l'informe, durant el darrer

any s'han començat a diversificar les activitats laborals. A més d'estar presents en l'agricultura, la construcció, l'hoteleria i el servei domèstic, ara ho estan també, en la indústria, comerç i altres serveis. L'estudi, realitzat pel Centre d'Informació per a Treballadors Estrangers (CITE), també revela que un gran nombre de treballadors atesos pel servei treballen sense contracte, disposin o no de permís de residència. Aquest organisme va atendre l'any passat 19.496 treballadors estrangers, un 17% més que l'any 2000.

CASTELLÓ. Febrer. **OID. Exclusió laboral per motius racistes.** Després de llegir en un diari que una fàbrica de ceràmiques necessitava personal, S.P.R., d'origen dominicà, va trucar a l'empresa de treball temporal DALGO de Castelló per informar-se sobre l'oferta en qüestió. Atès que tenia DNI espanyol i experiència en el sector, va quedar per presentar-se l'endemà per concretar les condicions del lloc de treball. A la cita amb DALGO la treballadora de la ETT li va dir «no contractaven gent que fos baixa, lletja i grassa». Una amiga de la immigrant va anar amb ella a l'entrevista i es va oferir com a testimoni. A continuació, van oferir moltes excuses per acabar dient que havien comès un error convocant-la allí i que la feina ja li havien donat a una altra persona. Tant S.P.R. com la seva amiga consideren que l'exclusió és per motius estrictament racistes. Des de SOS Racismo es va redactar una denúncia per delictes relatiu a l'exercici dels drets fonamentals.

GODELLA (VALÈNCIA). Febrer. **OID. Una empleada de la llar es queda sense cobrar el seu sou en acomiadar-se.** L.M.C.C., de nacionalitat equatoriana, va treballar com a empleada de la llar, mentre durava la tramitació dels seus permisos de residència i treball, en una casa de Campolivar. Una vegada rebuda la documentació va deixar la feina per treballar a l'empresa amb la qual tenia un precontracte de treball i pel qual li havien concedit la residència. Aleshores, la senyora per a la qual havia estat treballant, B. H., es va negar a pagar-li el darrer mes del salari i una setmana del mes anterior, al·legant que la darrera factura de telèfon havia estat molt elevada per culpa de la treballadora. L.M.C.C. va negar haver fet trucades, de les quals no n'hi havia cap prova, i va afirmar que era una excusa per no pagar-li. SOS Racismo va interposar una denúncia contra B. H. per un delictes contra els drets dels treballadors.

JEREZ. Febrer. **Detinguts els propietaris d'unes vaquerisses per explotar immigrants.** Els propietaris d'unes vaquerisses van ser detinguts acusats d'un delictes contra els drets dels treballadors. Els detinguts explotaven diverses persones, suposadament en situació administrativa irregular, que van fugir en arribar-hi els agents. De tots els treballadors, que rebien un tracte infrahumà, només en van poder reconèixer un. Aquests s'encarregaven de tenir cura de les vaques i havien de dormir al seu costat, havent de suportar temperatures molt baixes.

LLEIDA. Febrer. **La meitat dels treballadors estrangers de les comarques de Lleida acudeixen a empreses de treball temporal (ETT).** Segons un estudi de l'Associació per l'orientació empresarial i laboral de Lleida (Aploell), la meitat dels immigrants que van buscar feina l'any passat a les comarques del Segrià, Pla d'Urgell, Urgell,

Garrigues i Segarra ho van fer mitjançant ETT. L'estudi destaca que els estrangers cada vegada troben més feines en els sectors de la indústria i la construcció. I també que mentre a les zones del Segrià i del Pla els immigrants són treballadors no qualificats, a l'Urgell i la Segarra fins al 50% té formació especialitzada.

LLEIDA. Febrer-maig. **Detingut el responsable de l'empresa Galaico Catalana de Construcciones, S.L. per un presumpte delictes de falsificació de sol·licituds de treball, extorsió i explotació d'immigrants.** L'empresa tenia 40 treballadors donats d'alta de la Seguretat Social, però havia sol·licitat 385 permisos de treball, dels quals ja se n'havien concedit 146. Galaico Construcciones, S.L. oferia feina per un sou de 360 euros, tot i que, durant els tràmits de regularització, els treballadors cobraven menys i feien horaris excessius. Al mes de maig, una vintena de treballadors estrangers de l'empresa, que feia més de dos mesos que no cobraven i que es consideraven estafats a l'hora de legalitzar la seva situació, van denunciar l'empresa.

MADRID. Febrer-desembre. **L'Executiu aprova l'accés dels immigrants a l'Exèrcit.** Aquest accés té fortes restriccions: és només per a ciutadans de països amb vincles històrics i lingüístics amb l'Estat espanyol. De tota manera, no podran esdevenir militars de carrera o permanents ni ascendir més enllà de soldats o mariners. Els estrangers no podran superar el 2% del total d'efectius professionals de l'Exèrcit, la qual cosa suposa un màxim de 1.600 soldats.

MÚRCIA. Febrer. **Detingut per contractar immigrants en situació administrativa irregular.** El gerent d'una empresa murciana de treball temporal va ser detingut a Alacant per tramitar la contractació d'immigrants en situació administrativa irregular per a una societat agrícola. La Guàrdia Civil va arrestar 18 immigrants en situació irregular.

OVIEDO. Febrer. **El 0,8% dels afiliats a UGT i CC OO d'Astúries són immigrants.** A Astúries hi ha 654 treballadors no comunitaris afiliats a UGT o CC OO. Són el 0,79% del total de 82.000 afiliats que sumen entre UGT -47.000- i CC OO -35.000-. CC OO va comptar de 1995 a 2002, un mínim de 494 immigrants afiliats i UGT, 160. Tots dos sindicats afirmen que el nombre és més gran, atès que molts treballadors estrangers s'afilien directament a les federacions sense que els serveis socials del sindicat en tinguin un còmput oficial.

OVIEDO. Febrer. **Quatre treballadors denuncien l'empresa constructora, en la qual treballen, per explotació laboral.** Quatre treballadors estrangers, contractats per l'empresa «Hormes Aplicaciones y Servicios, S.L.», van denunciar a la policia la situació abusiva que patien. Els treballadors tenien els papers en regla, però cobraven 300 euros, vivien amuntegats en un xalet de Paredes (Siero) i l'empresa els descomptava del sou l'allotjament, la manutenció i el transport. CC OO, que els assessora, va assegurar que hi ha 60 treballadors més que es troben en la mateixa situació, que han renunciat a les accions judicials per pressions de la companyia. L'empresa va negar el tracte vexatori.

PALMA. Febrer. **Detinguts quatre empresaris de Palma de Mallorca per donar feina a immigrants en situació irregular.** La Unitat Contra les Xarxes d'Immigració i Falsificació (Ucrif) de la Brigada d'Estrangeria i Documentació del Cos Nacional de Policia va dur a terme una investigació que va acabar amb la detenció de quatre empresaris. El primer ha ser detingut va ser el director d'una empresa de publicitat que tenia a set immigrants que treballaven per a ell en situació irregular sota unes condicions laborals precàries. El segon cas va ser la detenció de dos directius d'una empresa de publicitat que donava feina a nou treballadors sense permís de residència, ni contracte, ni alta a la seguretat social. El darrer cas va ser el del propietari d'un restaurant, detingut per un presumpte delicte contra els drets dels treballadors, qui donava feina a un treballador en situació irregular.

SARAGOSSA. Febrer. **Els treballadors estrangers diversifiquen les seves activitats laborals.** De l'any 1997 al 2000, el nombre de contractes a estrangers no comunitaris es va incrementar en un 70%. L'octubre de 2001, 19.940 estrangers tenien feina a la Comunitat Aragonesa. La majoria són homes, d'entre 30 i 40 anys, que signen una mitjana d'1'82 contractes l'any i provenen del Marroc, Portugal i l'Amèrica Llatina. L'any 2001 la quota del contingent a Saragossa va ser de 0 - aquest fet pot fer que les contractacions s'estabilitzin o disminueixin-. El director de l'INEM a Saragossa, Martín Diago, afirma que els contractes a estrangers s'han estès a la indústria, serveis, feines cada vegada més qualificades, i nous tipus de negocis com ara els locutoris.

ALMERIA. Març. **L'import de les multes per contractes a immigrants en situació irregular es multipliquen per vuit a Almeria, després dels esdeveniments de El Ejido.** L'import de les multes imposades pel Ministeri de Treball, per la contractació d'immigrants en situació irregular a Almeria, ha augmentat un 8%, amb la intensificació de les campanyes d'inspecció, després dels esdeveniments de El Ejido, per tal de controlar l'economia submergida i la contractació de treballadors indocumentats. L'any 1999, les multes pujaven a 132.233 euros i el 2001 van superar el 1.000.000 euros. Aquest ascens s'explica també per l'augment de la sanció mínima, que ha passat de 3.005 euros a un mínim de 6.010 euros.

MADRID. Març. **OID. Coacció en el treball.** Un ciutadà de Libèria va denunciar a SOS Racismo que els seus companys de treball en un gimnàs l'amenaçaven, el coaccionaven i l'insultaven perquè esbatusses en nom seu. El mateix ciutadà va denunciar la denegació del permís de residència motivada per un expedient d'expulsió incoat per haver sigut detingut, tot i que va ser absolt en el judici oral.

MADRID. Març. **L'11% de l'ocupació submergida descoberta durant l'any 2001 era d'estrangers.** La Inspecció de Treball i Seguretat Social va descobrir 61.951 treballs submergits durant el 2001. D'aquests, un 10,99% va correspondre a treballadors en situació irregular. En definitiva, 6.813 immigrants sense permís de treball, que representen un creixement del 61,1% respecte de l'any anterior.

MADRID. Març. **La policia deté 19 treballadors xinesos de diversos tallers de costura clandestins i restaurants.** Una operació de la Brigada d'Estrangeria de la Prefectura Superior de Policia, amb la col·laboració de la Policia Municipal i la Inspecció de Treball, va acabar amb la detenció de 19 ciutadans xinesos que treballaven o regentaven tallers clandestins de costura o restaurants. Quatre d'ells van ser detinguts per delictes contra els drets dels treballadors i, a la resta, se'ls va aplicar la Llei 8/2000. Els detinguts treballaven amuntegats, amb poca llum i enmig de molta brutícia. Menjaven als mateixos locals, alguns dormien allà mateix i treballaven amb jornades de 10 o 12 hores. Els immigrants contreien un deute de 36.000 euros, aproximadament, per pagar el viatge des de la Xina, l'allotjament a Madrid i altres despeses, que havien de pagar a l'organització que els portava o als propietaris dels locals on treballaven.

MADRID. Març. **CC OO denuncia l'explotació dels immigrants a l'hoteleria.** CC OO va presentar un informe, en el qual denunciava la situació dels treballadors empleats al sector de l'hoteleria de la Comunitat de Madrid que, en molts casos, pateixen condicions d'autèntica explotació. Segons l'informe, a Madrid hi ha al voltant de 140.000 immigrants en situació irregular, dels quals un 16% exerceix un treball a l'hoteleria. Molt sovint, les hores de treball setmanals superen les 50.

ORIOLA (ALACANT). Març. **Detinguts sis empresaris agrícoles a Oriola per explotar treballadors estrangers en situació irregular.** La Guàrdia Civil va detenir sis empresaris agrícoles, acusats d'explotació laboral d'immigrants indocumentats. Durant l'operació, es van inspeccionar un total de 150 vehicles i van ser identificats 300 treballadors temporers, dels quals 65 van ser arrestats per manca de la documentació necessària per a poder treballar a l'Estat espanyol. Dos dies després de la detenció, els sis empresaris van sortir en llibertat condicional i van quedar-se a l'espera de la citació judicial. Els 65 detinguts van romandre a l'espera de ser expulsats.

PAMPLONA. Març. **Un paleta és condemnat a dos anys de presó per no pagar a tres immigrants sense papers a qui havia contractat.** En A.G.A. va ser condemnat a dos anys de presó i 1.440 euros de multa per no haver pagat a tres immigrants sense papers tres de les quatre setmanes durant les quals van estar contractats en unes obres, treballant-hi unes set hores diàries. També el van condemnar a pagar una indemnització de 961,62 euros als dos treballadors que va contractar verbalment com a peons per un salari diari de 48,08 euros, i una altra de 1.141 euros al tercer treballador a qui havia contractat com a oficial per 60,10 euros diaris. Per dictaminar l'explotació dels treballadors, el jutge va assenyalar dues dades: el fet de deixar de pagar-los, tot i conèixer la seva precària situació, i el fet de no haver iniciat els tràmits de regularització.

BARCELONA. Abril. **El Síndic de Greuges proposa donar permisos de treball temporals als immigrants amb ordres d'expulsió no executades.** Després de presentar l'informe anual, el Síndic, Anton Cañelles, va proposar aquesta fórmula per evitar que aquestes persones caiguin en la marginació i la delinqüència, mentre no siguin ex-

pulsades i puguin accedir al mercat de treball i integrar-se a la societat. Cañelles es va referir a les administracions i va recordar als ajuntaments llur responsabilitat en l'atenció primària dels immigrants, alhora que va recordar al Govern la seva responsabilitat respecte dels costos d'aquesta atenció, ja que té la responsabilitat del control dels fluxos migratoris.

BADAJOS. Abril. **L'any 2001 es van detectar 31 casos de contractes il·legals d'estrangers a Extremadura.** La Inspecció de Treball de la Seguretat Social va sancionar, durant l'any 2001, la contractació il·legal de 31 estrangers sense permís de treball, amb un import total de 102.773 euros. Aquesta dada suposa una reducció del 72,1% respecte de l'any 2000, en el qual es van recaptar 392.460 euros.

BURJASSOT (VALÈNCIA). Abril. **OID. Vuit treballadors immigrants impagats per la empresa Fachadas Lara.** L.F.V.C., un immigrant d'origen equatorià, va acudir a SOS Racismo per denunciar que, havent treballat com a encarregat de compra de material a l'empresa de restauració de façanes, Fachadas Lara, domiciliada a Burjassot (València), l'empresa li deu diversos mesos de salari pel treball realitzat. A més, informa que a la mateixa empresa hi ha 7 treballadors més en aquesta mateixa situació.

ONTINYENT (VALÈNCIA). Abril. **OID. El Consell Local de la Joventut d'Ontinyent denuncia que ha rebut en el seu local un anunci racista d'un lloc de treball ofert per una ETT.** L'empresa de treball temporal QUANTUM S.L., amb domicili al carrer Martínez Valls d'Ontinyent, va ofertar, amb caràcter d'urgència, un lloc de treball de manteniment industrial en una fàbrica de la població per al qual els requisits eren: persona amb experiència, «no ens importa que sigui estranger, tret dels de nacionalitat marroquina, argelins... etc. (àrabs)». Des de l'Oficina de Denúncies es va assessorar jurídicament al Consell de la Joventut per interposar una denúncia contra l'empresa anunciant (QUANTUM), per cometre una infracció administrativa contra els drets dels estrangers i per incórrer en un tracte discriminatori cap a aquests, en negar-los o dificultar-los l'accés a una feina.

PAMPLONA. Abril. **OID. Set treballadors estrangers no cobren el que els deuen.** Set treballadors estrangers van publicar un anunci al diari oferint-se per treballar i els van trucar d'Albañilería Guillén. Van pactar un salari de 150.000 ptes. per vuit hores de feina a diferents pobles de Navarra. El contacte amb l'empresa es va fer a través de l'amo, que els recollia al carrer per dur-los al lloc de treball i els deixava al final del dia al mateix lloc. Els contractats no sabien on era l'empresa. No van cobrar res per tot el que havien treballat: cadascun havia treballat durant un període de temps diferent, entre un mes i dos mesos i mig. L'únic contacte amb el contractista era el número de telèfon mòbil i els va dir que no tenia diners per pagar-los. En una altra ocasió, aquest contractista va ser condemnat a 2 anys de presó per no pagar a tres immigrants a qui havia contractat. Des de SOS Racismo se'ls va oferir assistència lletrada.

VALÈNCIA. Abril. **La Sala Cinquena de l'Audiència de València condemna els quatre acusats d'estafar immigrants des de l'ONG Néster Sin Fronteras.** L'Audiència va

condemnar E.O.P. a tres anys de presó per considerar-lo culpable d'un delictes d'estafa a través de l'ONG Néster Sin Fronteras, en la qual es tramitaven permisos de residència per a immigrants i es cobrava per la tramitació de papers i per ofertes de treball inviades. La Sala també va condemnar M.C. a una multa de 1.300 euros per un delictes de falsificació de documents oficials. Ambdós van quedar absolts de delictes contra els drets dels treballadors, però no I.S. i A.R.M., que van ser condemnats a quatre anys i un dia de presó per aquest delictes.

EJEA DE LOS CABALLEROS (SARAGOSSA). Maig. OID. **Denuncien una xarxa il·legal de venda de precontractes.** Dos homes d'origen argelí van denunciar a la Guardia Civil una xarxa il·legal de venda d'ofertes laborals per aconseguir permisos de treball a Ejea de los Caballeros. Des de SOS Racismo s'efectua un seguiment de la denúncia i es tramita la documentació dels denunciants per col·laboració amb la Justícia. El cas continua als jutjats.

PALMA DE MALLORCA. Maig. **Convenis per lluitar contra el racisme al mercat laboral.** El conseller de Treball, Eberhard Grosske, i la consellera de Benestar Social, Fernanda Caro, van subscriure dos convenis contra el racisme i la xenofòbia al mercat laboral, «Illes d'Acolliment» i «Illes de Conciliació», que s'integren dins del Programa europeu Equal. Aquest projecte preveu 42 actuacions i compta amb un pressupost de 6,26 milions euros.

PAMPLONA. Maig. OID. **Un treballador estranger és acomiadat després d'ingressar a l'hospital.** Aquest home tenia un contracte de treball a la construcció i es va trencar el taló d'aquilles. Es va dirigir a l'hospital, el van ingressar i operar-lo. A través del seu germà, va avisar a l'empresa del que havia passat i, en sortir de l'hospital, es va trobar una carta de l'empresa que li donava un termini de 24 hores per justificar les faltes d'assistència, o, si no, entendrien que havia abandonat voluntàriament el lloc de treball. No obstant això, li van comunicar el cessament del contracte per final d'obra.

PAMPLONA. Maig. OID. **Treball en condicions d'explotació.** El mes de maig vam rebre dos casos d'explotació i incompliment del contracte en el servei domèstic. En el primer cas, la treballadora portava dos anys treballant a la mateixa casa entre 8 i 9 hores al dia, 5 hores dissabtes i diumenges, cobrant 100.000 ptes al mes. A l'abril va rebre els papers i la família la va inscriure a la Seguretat Social. L'any 2001 no va tenir vacances, i va demanar que li paguessin. La família s'hi va negar perquè havia faltat alguns dies i li va pagar només 15 dies. En el segon cas, la treballadora duia també dos anys treballant a la mateixa casa com empleada domèstica sense contracte per escrit. L'octubre del 2001 va aconseguir els papers i va parlar amb la mestressa per obtenir l'alta a la Seguretat Social. La mestressa li va dir que s'esperés una mica, però mai la hi donava d'alta. Després d'una discussió per aquest motiu, finalment la va acomiadar. La denunciante vol reclamar els mesos que li deuen de Seguretat Social. Des de SOS Racismo es va presentar una denúncia per reclamar els mesos que li deuen de la Seguretat Social.

REUS (TARRAGONA). Maig. **OID. Un treballador estranger és agredit pel seu cap.** M. treballava sense contracte en una empresa i li va reclamar al seu cap uns dies treballats que encara no havia cobrat. El cap li va respondre que no volia pagar-los-hi i va colpejar-lo amb un estri. A l'agressió, s'hi van afegir dos nois més. M. va escapar-ne i se'n va anar a l'hospital. Aquest cas va ser assumit per CC OO per a la tramitació de permisos i per SOS Racismo per l'agressió. L'empresari va presentar una denúncia amb un testimoni contra M. argüint que les lesions eren posteriors a aquell dia, fruit d'un accident. El testimoni era un noi cubà que continuava treballant a l'empresa. Finalment, vam parlar amb el testimoni i vam aconseguir que declarés a favor de M. El cas es troba a l'espera del judici.

VITÒRIA. Maig. **Detinguts a Vitòria dos empresaris per explotació laboral d'immigrants.** Dos empresaris de la construcció van ser detinguts per la policia, acusats d'explotar i amenaçar immigrants en situació irregular. Els afectats van denunciar la seva situació al mes de desembre del 2001 a CC OO, que va iniciar-ne les investigacions. El sindicat va comprovar que eren entre 15 i 18 persones en situació d'explotació i els van animar a denunciar-ho, garantint-los que no serien deportats.

AYERBE (OSCA). Juny. **Es posa en funcionament a Aragó el projecte «Abriendo Vías», que té l'objectiu de formar i aconseguir la inserció sociolaboral d'immigrants.** La formació i inserció sociolaboral de treballadors immigrants en el sector de la construcció i la creació de feines estables són els objectius principals del projecte «Abriendo Vías», que va començar a aplicar-se a Ayerbe i del qual van beneficiar-se, en un principi, 45 immigrants. Aquest projecte es va materialitzar entre l'INEM i la Fundació Sant Ezequiel Moreno i va comptar amb una dotació pressupostària de 72.121,41 euros.

BARCELONA. Juny. **El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya anul·la l'acomiadament de set immigrants sense papers i reconeix així els drets del treballador, tot i no tenir permís de treball.** El TSJC va dictar dues sentències a través de les quals va declarar improcedent l'acomiadament de set immigrants, que havien estat contractats sense tenir regularitzada la situació a l'Estat espanyol, i va condemnar les empreses a contractar-los o indemnitzar-los. En ambdós casos, els jutges van considerar que la Llei 8/2000 empara els treballadors, perquè no els resta els drets laborals i permet que siguin contractats sense tenir permís de residència ni de treball. Tanmateix, van establir-hi diferències entre aquest fet i les conseqüències per l'empresari d'actuar així.

MADRID. Juny. **OID. Frau en les ofertes de treball.** Un matrimoni, en el qual ambdós membres es feien passar per advocats tot i que ella no ho era, estafava els immigrants fent-los ofertes de treball per part d'empreses a les quals feien servir sense el seu consentiment. El fet va ser denunciat per la premsa el febrer de 2002 i el matrimoni va ser detingut per la policia.

MADRID. Juliol. **El 72% dels immigrants inscrits a l'INEM s'inscriu per a llocs de treball poc qualificats.** El 72% dels immigrants no comunitaris demandants de feina va cercar feina com a netejador, en el sector de la construcció, al camp o com a peó

industrial. El març del 2002, a les llistes de l'INEM figuraven 80.197 immigrants de fora de la UE, enfront dels 49.862 de març del 2001 i dels 31.690 del mateix mes de l'any anterior. 14.794 d'aquests aturats volien un contracte com a obrer ena la indústria manufacturera i 13.839 (11.944 dones) buscaven una feina de servei domèstic o de neteja d'edificis. 203 aspiraven a ocupar càrrecs directius.

MADRID. Juliol-agost. OID. **Discriminacions i racisme en el treball.** Durant els mesos de juliol i agost es van rebre les denúncies de discriminació al lloc de treball de tres ciutadans. Un ciutadà algerià va denunciar el tracte racista patit en una empresa de contractació de neteja. Un ciutadà de la República Democràtica del Congo va denunciar el setge racista que va patir la seva dona al restaurant GINO'S de Pozuelo per part dels caps de cuina. El denunciant havia consultat i escrit cartes al Comitè d'Empresa i a la direcció de VIPS. Per últim, una ciutadana espanyola d'origen afroamericà va denunciar la discriminació laboral que patia a la seva empresa perquè impedia la seva promoció, increments salarials etc. per motius racistes. SOS Racismo es va posar en contacte amb UGT i s'està tramitant el cas.

OLEIROS (LA CORUNYA). Juliol. **La Guàrdia Civil efectua la primera detenció a Galícia per explotació d'immigrants.** La Guàrdia Civil d'Oleiros va detenir un J.A.R. per donar feina, en condicions inhumanes, a dos ciutadans marroquins en situació irregular a l'Estat espanyol. Els treballadors vivien en una habitació de 3 m², al remolc d'un camió, sense les mínimes condicions de salubritat. Ambdós treballaven fins a 20 hores, per un sou diari de 12 euros, del qual només cobraven diàriament la meitat. La resta seria abonada pel detingut en acabar la campanya d'estiu.

TARRAGONA. Juliol. **Seixanta immigrants xilens denuncien haver estat enganyats en les seves condicions laborals.** El sindicat CGT va denunciar l'empresa constructora Carbonell Figueras, de Tarragona, davant la Inspecció de Treball, per presumptes irregularitats en la contractació de 60 treballadors xilens. Els treballadors van denunciar que se'ls va rebaixar el sou, es va allargar l'horari laboral i van empitjorar les condicions d'allotjament pactades. L'empresa va presentar al·legacions davant l'autoritat laboral.

MADRID. Agost. OID. **Discriminació laboral.** Una ciutadana espanyola va denunciar la discriminació que patia a l'empresa pel seu color de pell, tot impeding-li la promoció i les pujades salarials. El cas es troba en els tribunals a través de l'assessoria laboral d'UGT.

BARCELONA. Setembre. **El TSJC anul·la la taxa que cal abonar pel permís de treballa d'un immigrant iberoamericà.** El TSJC va dictaminar, en una sentència, que obligar un estranger a pagar una taxa per l'expedició del permís de treball a l'Estat espanyol constituïa un obstacle per a la integració i equiparació del col·lectiu. El tribunal va estimar així el recurs plantejat per un ciutadà peruà, contra la Subdelegació del Govern a Girona i la Direcció Provincial de Treball, que van resoldre que havia de satisfer una taxa de 162 euros per l'expedició d'un permís de treball.

BARCELONA. Setembre. **UGT fa un estudi, segons el qual les empreses defrauden 210 milions euros l'any, en contractar immigrants en situació irregular.** Aquest estudi té com a àmbit geogràfic Catalunya i revela un frau a la Seguretat Social de 210 milions euros, ja que es calcula que els empresaris catalans han contractat al voltant de 90.000 persones, a les quals pagaven el sou base, sense donar-los d'alta a la Seguretat Social, aprofitant-se de la seva condició administrativa irregular. Jesús Husillos, president de l'Associació d'Ajuda Mútua a l'Immigrant (A.M.I.C.), assenyalava la importància de regularitzar la situació d'aquelles persones que ocupen un lloc de treball, però que no cotitzen, abans de fixar el contingent.

PAMPLONA. Setembre. **OID. Denuncia insults per part de l'encarregat.** Un home va començar a treballar en una empresa de jardineria amb un contracte del 24 d'abril al 23 de juliol. Des del principi va ser insultat per l'encarregat, que el pressionava i li deia que no servia per a treballar. L'encarregat, que el recollia per dur-lo a treballar, no el va recollir dos dies. El denunciant va parlar amb el cap i es va tornar a incorporar a la feina. Al juliol, després d'una baixa d'un dia, l'empresa no volia pagar-li cap quantia, ni el darrer mes treballat ni les hores extres. Des de SOS Racismo es va trucar a l'empresa i es va aconseguir que cobrés. Al setembre, va denunciar un acomiadament improcedent i l'impagament d'unes hores extres en una nova feina en una estació de tren. L'acomiadament va ser fet durant el període de prova, però va aconseguir cobrar les hores extraordinàries.

BARCELONA. Octubre. **OID. Una treballadora de la llar és agredida per la mestressa de la casa.** M.N. va treballar durant vuit mesos sense contracte i amb un tracte bastant desagradable per part de la mestressa de la casa, qui sempre l'amenaçava amb la seva situació d'irregularitat i li pagava poc. Finalment, M.N. va decidir acomiadar-se, i quan es disposava a recollir les seves coses, la mestressa i la seva filla van començar a agredir-la. Hi va arribar la policia, avisada per la mestressa, i va poder recollir les seves coses i ser atesa a l'hospital.

LLEIDA. Octubre. **La Policia ha detingut a Lleida, durant l'any 2002, 35 persones per explotar immigrants.** La Policia va detenir, durant l'any 2002, 35 persones que pertanyien a xarxes de tràfic il·legal de persones que explotaven immigrants, i també 130 estrangers en situació administrativa irregular, que formaven part de les xarxes. Durant el primer semestre de 2002, el nombre d'empreses sancionades pel Departament de Treball de la Generalitat per contractació d'estrangers sense regularitzar arribava a 51. L'import total de les sancions era de 249.475,92 euros, 4.890 euros per treballador irregular.

MADRID. Octubre. **Multades 47 empreses per donar feina a immigrants sense papers.** La Delegació del Govern de Madrid ha imposat, durant els darrers mesos, sancions per valor de 337.390 euros a un total de 47 empreses de 14 localitats madrilenyes, per contractar immigrants sense permís de treball.

TERRASSA (BARCELONA). Octubre. **OID. Explotació laboral i agressió.** L.E. va comen-

çar a treballar en un restaurant sense contracte, amb l'acord verbal de cobrar 75.000 ptes. mensuals més habitatge i menjar, i amb la promesa del seu cap per contractar-lo i regularitzar la seva situació. Al local hi havia més treballadors en la mateixa situació. L.E. va cobrar 38.000 ptes el primer mes, però els dos mesos següents ja no va cobrar. Llavors va anar a reclamar al seu cap, que va començar a escridassar-lo i a foragitar-lo del local. Com s'hi resistia, el va agredir i el va amenaçar amb un ganivet. El cap va trucar la policia i van detenir L.E. per no tenir permís de residència ni treball i li van obrir un expedient d'expulsió. SOS Racismo va derivar L.E. a la Creu Roja i al CITE de Terrassa per tal de solucionar la qüestió de l'habitatge i assumir la part jurídica. El Grup III-UCRIF de la policia va intervenir en el cas, perquè el propietari tenia explotades diverses persones. El judici per l'agressió es va realitzar i la sentència va ser absolutòria per al propietari. S'hi va presentar un recurs i s'està a l'espera de la seva resolució i de la data del judici de la denúncia per explotació laboral.

VALÈNCIA. Octubre. OID. **Impagament laboral.** Andrés i Esteban van treballar per a l'empresa OATIMAS com a guàrdies de seguretat. En abandonar l'empresa els devien dos mesos de feina i la quitança, a més de no haver-los tramès els papers, tal i com se'ls havia promès en començar la relació contractual. En total, els deuen 6.133 euros. Des de SOS Racismo es va redactar una carta per enviar-la a l'empresari, que se sospitava que era a la presó per una altre delictes, en no tenir notícies de la carta enviada. Es va procedir a presentar una denúncia, amb data 21/11, davant del jutjat de guàrdia, en què denunciaven que l'empresa OATIMAS els devia diners i que fins al moment no havien demostrat cap intenció de pagar-los-els.

BILBAO. Novembre. OID. **Una treballadora de la llar interna denuncia l'impagament del sou.** Una empleada de la llar, sense papers, va acordar que el primer dia de cada mes rebria només la meitat del sou, i que la resta, la rebria una mica més tard. El segon mes de treball no va rebre ni el sou d'aquell mes, ni la meitat del que li devien del mes anterior. Quan va exigir el sou que encara no havia rebut, van amenaçar-la amb denunciar-la a estrangeria si deixava de treballar per a ells o si continuava exigint-los els diners. El tercer mes els va advertir que si no li pagaven, hauria d'anar-se'n perquè havia d'enviar diners a la seva família, a banda de pagar el deute que va contraure en fer el viatge. Tot seguit, van enviar-la a comprar i en tornar, va trobar-se les maletes a la porta i el domicili buit. SOS Racismo va contactar amb el contractant, qui va negar els fets i es resistia a donar qualsevol tipus d'explicacions. Atès que la treballadora no desitjava denunciar els fets, sinó que tan sols reclamava els diners que li devien, des de SOS Racismo el cas va ser derivat a l'Associació de Treballadores de la Llar.

PAMPLONA. Novembre. OID. **Feina en condicions d'explotació.** Una dona va denunciar, davant SOS Racismo, el cas d'explotació laboral d'un ciutadà equatorià, en situació administrativa irregular, que treballava com a pastor, en una vall de Navarra. La jornada laboral era de 12 hores i un dia lliure al mes. L'interessat no va voler-ho denunciar per no tenir papers.

BRUSSEL·LES. Desembre. **L'Informe de l'Observatori Europeu del Racisme i la Xenofòbia assegura que la taxa d'atur és molt superior entre les minories ètniques europees.** Segons l'Informe Anual de l'EUMC, les minories ètniques i els emigrants tenen més possibilitats d'estar desocupats, ocupar feines més precàries, cobrar menys, tenir més dificultats d'ascendir i suportar pitjors condicions de treball. Tot i que l'informe també assenyalava que els Estats membres han adoptat nombroses mesures per fomentar la diversitat cultural en el treball, la idea d'un mercat comú obert i accessible encara no és una realitat per als immigrants i les minories ètniques. Aquesta situació s'agreuja en el cas d'immigrants originaris de països musulmans. L'informe remarca la importància de l'eradicació de les desigualtats al mercat laboral, per aconseguir la inclusió social.

2. Temporers

LLEIDA. Gener-novembre. **Temporers sense feina per a la campanya de la fruita a Lleida.** Al mes de gener, la delegada de Treball, Anna Miranda, va expressar la seva preocupació per les conseqüències socials que suposaria l'arribada del contingent de 4.800 temporers fixat pel Ministeri de Treball, tenint en compte que per a la campanya anterior, el contingent va ser de 600 treballadors. Unió de Pagesos (UP) va ser l'única organització que no va criticar aquesta mesura i va sol·licitar 1.920 treballadors. La resta de sindicats van denunciar el contingent i CC OO va expressar la seva voluntat de participar en la selecció per evitar la influència de les xarxes de tràfic de persones als països d'origen. El contingent el formaven, sobretot, treballadores dels països de l'Est. Durant els mesos previs a la campanya circulava la idea que la collita seria molt bona, per la qual cosa molts treballadors de la resta de l'Estat espanyol van decidir traslladar-se fins a Lleida. Al març, la Guàrdia Civil va començar a fer batudes per detenir els immigrants en situació irregular. A finals de mes, a Lleida hi havia un miler de treballadors estrangers que no hi trobaven feina, la meitat dels quals estaven indocumentats. El dia 1 de juliol es va endegar un programa per oferir ajuda durant l'estiu coordinat per l'Ajuntament de Lleida, la Generalitat, Creu Roja, Càrites, CC OO, UGT i UP. Als municipis, la situació era molt complicada, perquè els ajuntaments no tenien recursos per atendre totes les persones. La situació va empitjorar amb les pedregades dels primers dies del mes, que van acabar amb una bona part de la collita en algunes poblacions. A Alcarràs i Bell-lloc van demanar ajut a l'exercit i a Benestar Social per poder atendre els 310 immigrants sense feina registrats i muntar un campament en una vella granja de vedells. A principis del mes d'agost, molts dels treballadors van anar-se'n desencisats per la manca de treball, però en altres municipis, on la campanya de recollida és al setembre, van començar les tensions per l'arribada d'immigrants dues setmanes abans de la campanya.

HUELVA. Març. **7.000 immigrants vagaregen per Huelva durant la campanya de la maduixa en ser substituïts per treballadors estrangers contractats en origen.** L'any 2001, la manca de mà d'obra va fer que quedessin abandonades 15.000 hectàrees, i unes pèrdues de nou milions d'euros. Arran d'aquesta experiència, els empresaris van augmentar el nombre de contractacions en origen per a la campanya 2002. Així, els marroquins i gitanos portuguesos, que tradicionalment ocupaven els llocs de treball, no van trobar feina perquè es va autoritzar la contractació en origen de 6.700 treballadors a Polònia i Romania, la majoria dones, quan el contingent estava fixat en

3.500. El defensor del poble andalús va alertar sobre l'exclusió dels marroquins. Alguns dels 7.000 treballadors, ni tan sols no tenien diners per pagar-se l'allotjament ni per menjar; la seva situació, a més, va empitjorar amb el tancament dels menjadors assistencials, que van funcionar fins a l'any 2001. Chamizo va declarar que s'havia de combinar la contractació en origen amb les ofertes a estrangers residents al país. I va fixar com a objectiu a curt termini l'oferiment d'atenció humanitària a aquest col·lectiu, i a mig termini, que el Govern ampliï a tot el territori als permisos de treball provincials. El president andalús, Manuel Chávez, va reclamar una reunió urgent entre el Govern, la Junta i els ajuntaments per solucionar la situació d'aquestes 7.000 persones. Finalment, el dia 19 de març, les Administracions van decidir recórrer l'expulsió dels 2.000 irregulars per rebaixar la tensió, i establir mesures d'ajut humanitari. L'endemà, gairebé un miler d'immigrants van participar en una marxa pacífica per diversos municipis maduixers per protestar per la situació de precarietat d'aquests 7.000 treballadors.

A l'abril, s'hi va posar en marxa un pla d'emergència dotat amb 300.506 euros.

ST. PERE PESCADOR. Juliol. Els empresaris de St. Pere Pescador continuen contractant immigrants sense papers. Des de fa anys, en aquesta població, s'hi concentren immigrants que cerquen feina durant els mesos d'estiu. L'any passat, les ofertes van minvar com a conseqüència de les contractacions en origen,

Arxiu de SOS Racismo

però no pas el nombre d'immigrants que van anar-hi a la recerca de feina. Aquest fet va fer augmentar les condicions d'explotació laboral dels treballadors sense contracte. A més a més, en aquest municipi és molt difícil poder llogar habitatges per als temporers, i tampoc hi ha cap alberg on puguin allotjar-se.

SAGUNT. Octubre. El 71% dels immigrants temporers de Sagunt no té papers i dorm al ras. La temporada de recollida de cítrics no va començar amb el rendiment previst, la qual cosa va provocar que el 71% dels immigrants que van arribar a Sagunt no van poder treballar-hi. Molts d'ells, s'han vist obligats a passar la nit al carrer, per tal com en aquest municipi no hi ha cap alberg per als temporers.

HUELVA. Novembre-desembre. La Junta preveu problemes per a la propera campanya de la maduixa per la massiva petició de temporers. El delegat del Govern andalús a Huelva, Juan Ceada, afirmava que si es contractaven en origen 17.655 temporers, tal i com demanaven els empresaris, hi hauria seriosos problemes. Aquesta xifra triplica els 6.700 contractes de l'any 2002, durant el qual 2.800 immigrants van

quedar-se sense feina. CC OO també va anunciar que no votaria a favor d'aquesta mesura. Diverses poblacions temen un augment de la inseguretat si es torna a repetir la mateixa marginació d'immigrants sense feina, sobretot marroquins. El 25 de desembre, un grup d'immigrants sense feina en el sector de la recollida de l'oliva a Jaén van oferir-se com a voluntaris per anar a netejar petroli vessat a les costes gallegues. L'oferta va ser gestionada pel Sindicat Obrer del Camp.

LLEIDA. Desembre. 150 temporers d'UP podran demanar el permís de treball el 2003. Uns 150 temporers colombians que des de l'estiu de l'any 2000 eren contractats en origen per UP com a temporers per treballar a les comarques de Ponent podran sol·licitar davant el Ministeri de Treball i Afers Socials el permís B de treball. El treballador que durant quatre anys ininterrompudament ha estat contractat en origen per treballar en les campanyes agrícoles pot optar a aquest permís. El document dóna dret al temporer a residir i a exercir lliurement qualsevol activitat professional al territori espanyol, podent optar a la reagrupació familiar, un cop passa un determinat termini.

MADRID. Desembre. 9.000 temporers d'anteriors campanyes podran repetir el 2003. Aquells temporers estrangers que l'any 2002 van treballar en les campanyes agrícoles i que, en acabar, van tornar als seus països d'origen, tindran prioritat per ser contractats durant el 2003. Aquesta és una de les mesures aprovades pel Consell Superior de Política d'Immigració, en què participen el Govern central, les comunitats autònomes i els ajuntaments. D'aquesta manera, en queden fora els immigrants marroquins que van arribar per treballar-hi en la campanya de la maduixa i que es van quedar al carrer perquè els empresaris van contractar en origen ciutadans dels països de l'est d'Europa.

3. Accidents laborals

MAGALLÓN (SARAGOSSA). Febrer. OID. **Un empresari no reconeix un treballador contractat en situació irregular, després de patir un accident laboral.** Un home d'origen polonès treballava al camp sense papers i sense contracte atesa la seva situació irregular a l'Estat espanyol. Va patir-hi un accident laboral en què va perdre tres dits d'una mà. Després de traslladar-lo a la clínica on va ser operat, tant l'empresari com la resta de treballadors van negar conèixer-lo i, consegüentment, van negar l'existència de qualsevol relació laboral.

SARAGOSSA. Febrer-juny. **Un treballador estranger denuncia que va perdre la cama en un accident laboral.** El treballador, de 25 anys, va explicar que quan va arribar a la feina li va caure a sobre un porta i el seu cap va ignorar-lo i no cridar a cap ambulància. Finalment, els seus companys van aturar una ambulància que passava per la carretera i el van portar fins a l'hospital, on li van haver d'amputar la cama. A l'abril va presentar una denúncia a Calataiud i va contactar amb SOS Racismo, des d'on es va denunciar el cas a la Inspecció de Treball. Actualment s'està pendent de la sentència del judici.

VALLADOLID/LLEÓ. Abril. **Retirada la pensió a un immigrant per no tenir papers quan va tenir un accident.** La Sala Social del Tribunal Superior de Justícia de Castella i Lleó va anul·lar la sentència d'un Jutjat de Lleó que reconeixia a un immigrant en situació administrativa irregular el dret a cobrar una pensió després de patir un accident laboral, tot i que no estava assegurat. El TSJ va dir que aquesta sentència afavoria la immigració clandestina i que gravaria a la Seguretat Social. José Ulday era paleta i va patir una hemiplexia, perdent la parla i la mobilitat de la part dreta del cos, però el TSJ no va tenir en compte la gravetat de la malaltia. El lletrat d'UGT que el representa va anunciar un recurs davant del Suprem.

NAVALAFUENTE (MADRID). Abril. **Mor per asfíxia un treballador estranger sense permís de treball en una granja de la serra.** Rachid el Kayati, de 23 anys, va morir asfixiat en una fosa sèptica d'una granja de Navalafuente. Rachid residia a l'Estat Espanyol sense regularitzar la seva situació, no tenia contracte laboral, cobrava 540 euros al mes, tenia un dia lliure a la setmana i vivia en una cabana prop de la granja amb un altre company. Quan Rachid va caure a la fosa, va ser-ne rescatat per tres dels seus companys, entre ells el fill del seu cap, però en arribar el jutge, l'amo va dir que no coneixia a Rachid. El jutge va registrar la cabana on vivia Rachid i va trobar-

hi proves que demostraven que sí que hi vivia, a partir de la qual cosa va iniciar-se un procés judicial per esclarir els fets.

SARAGOSSA. Abril. **Un jove romanès en situació irregular perd la cama en un accident laboral.** Un noi d'origen romanès va començar a treballar sense contracte en una nau en trobar-se en situació irregular a l'Estat espanyol. El primer dia de treball va patir un accident laboral en caure-li la porta de la nau a sobre i van haver d'amputar-li la cama. Els companys de treball van cridar una ambulància per portar-lo a l'hospital. Arran de l'accident, l'empresari i l'empresa van desaparèixer tot abandonant la nau. El treballador desconeixia les dades de l'empresa, fins i tot el nom, i l'única prova de la seva relació laboral era un paper escrit per l'empresari amb l'adreça on havia d'anar per treballar. L'accidentat va sol·licitar l'ajut de SOS Racismo, des d'on actualment es duu a terme un procediment penal i un altre de laboral per aquests fets.

ALACANT. Juliol. **Un treballador equatorià mor electrocutat a Alacant.** Dos empresaris van ser detinguts per la mort d'un treballador sense papers i seran jutjats per una suposada contractació il·legal. El treballador va morir electrocutat quan estava pintant la façana d'una nau industrial, propera a un transformador. Els empresaris van ser detinguts a pocs quilòmetres del lloc.

MADRID. Agosto **Un de cada tres morts en el seu lloc de treball fins al juliol era immigrant.** Els sindicats CC OO i UGT van denunciar una nova cara de la sinistralitat laboral, atès que a mesura que augmenta el nombre de treballadors immigrants, creixen els riscos en matèria de salut laboral per a aquest col·lectiu. Les dades de CC OO revelaven que un 29% dels accidents mortals en el treball corresponien a treballadors estrangers. El sector en què més ha tingut lloc aquest fet és el de la construcció, on es contracten a estrangers sense papers i es treballa sense cap mena de prevenció de riscos.

4. Dificultats dels empresaris per contractar treballadors estrangers

BARCELONA. Març. **El sector de l'hoteleria reclama quatre mil professionals.** El sector de l'hoteleria a Catalunya necessita incorporar 4.000 professionals per cobrir llocs fixos de treball, segons la Federació Espanyola d'Hoteleria (FEHR). A Catalunya la segueix Madrid, amb 3.000 treballadors i el País Valencià, amb 2.000. Davant d'aquesta dificultat per contractar immigrants, la FEHR culpa l'Administració per haver exclòs el sector de l'hoteleria dels contingents.

BLANES (GIRONA). Març. **Una empresa de Blanes intenta contractar en origen a tres mecànics polonesos.** L'empresa metal·lúrgica Tallers Mecànics Comas, no va poder contractar a tres mecànics polonesos, ja que el sistema de contractació en origen no és suficientment flexible. Les patronals gironines són les encarregades de sol·licitar el contingent, però el procediment és rígid i no es va poder dur a terme el conveni de pràctiques entre l'empresa i una escola polonesa.

LLEIDA. Març. **Les patronals de hoteleria i el metall de Lleida declaren que si no contractessin immigrants en situació irregular haurien de tancar.** Empresaris de Lleida van declarar que contracten immigrants en situació irregular perquè no troben més mà d'obra disponible a la província, i van acusar la Generalitat d'haver iniciat una persecució contra ells en amenaçar-los amb penes de presó. Josep Pamplona, portaveu de la Federació del Metall, va declarar que «els empresaris no agafen il·legals per pagar-los menys, sinó perquè s'hi veuen obligats», i va afegir-hi que és cert que hi ha casos d'explotació «però són els mínims».

TARRAGONA. Març. **Patronal i sindicats denuncien que el Govern frena expedients.** Els sindicats UGT, CC OO, Unió de Pagesos, la patronal i el Col·legi de Graduats Socials de Tarragona van denunciar el col·lapse existent a la Subdelegació de Govern en la tramitació dels expedients de 10.000 immigrants. El retard no tan sols perjudica els immigrants, sinó també a l'activitat econòmica i productiva del territori, en impossibilitar la contractació de mà d'obra. Segons la Subdelegació, el nombre d'expedients era de 6.000. Els sindicats van criticar que la Llei i el seu reglament no estaven dotats de les eines necessàries per desenvolupar-se i van qualificar de «lamentables» les cues diàries de 75 i 100 persones davant la Subdelegació.

BARCELONA. Maig. **Els hotelers reclamen regularitzacions per contractar immigrants.** El sector turístic i l'hoteler van denunciar la manca de personal per cobrir 3.000 places de cara a la temporada d'estiu. Aquest sector va apostar per la contractació en origen, però ateses les dificultats derivades de la nova legislació, va reclamar la regularització d'estrangers que ja resideixen en territori espanyol.

ST. FELIU DE GUÍXOLS (GIRONA). Setembre. **La Cambra de Comerç de St. Feliu de Guíxols defensa que es faciliti la contractació d'immigrants.** El president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació, Joan Puig, va afirmar que la contractació d'immigrants no ha suposat un augment de l'atur, sinó que ha reduït el desequilibri entre l'oferta i la demanda. Puig va reclamar l'adequació de la normativa a la realitat i va demanar que s'afavorís la contractació d'estrangers que resideixen a l'Estat Espanyol.

MADRID. Octubre. OID. **Traves burocràtiques.** Un ciutadà argentí va denunciar la pèrdua d'una feina, per a la qual havia estat seleccionat, per no poder aconseguir una autorització per treballar. L'assumpte també va denunciar-se davant els mitjans de comunicació.

LLEIDA. Novembre. **Empreses de neteja demanen 100 immigrants per manca de personal.** El Gremi de Neteja d'Edificis i Locals, a través de la Confederació d'Organitzacions Empresarials de Lleida (COELL), va sol·licitar un centenar d'immigrants per treballar en el sector de la neteja. El president de la COELL, Joan Simó, va explicar que la manca de mà d'obra afecta també els sectors que no requereixen especialització.

ALACANT. Desembre. OID. **Una sentència permet la contractació d'estrangers sense permís de treball.** Una sentència del tribunal del contenciós administratiu número u d'Alacant obre la possibilitat de contractar immigrants que, malgrat no disposar del permís de treball, sol·liciten una feina per a la qual no hi hagi ciutadans espanyols que hagin expressat la seva disposició per ocupar aquest lloc.

TERUEL. Desembre. **La Mancomunitat de l'Altiplà reclama la regularització dels estrangers residents de la zona.** Els ajuntaments dels municipis de la zona van denunciar les traves imposades per l'Administració per legalitzar la situació dels immigrants nous. Aquestes persones suposen la solució per cobrir llocs de treball i per mantenir determinats serveis com les escoles o el dispensari mèdic. La Mancomunitat va organitzar unes jornades per tractar el problema de la regularització dels estrangers.

5. Xarxes de prostitució

BARCELONA. Gener. **Dues dones protegides per la policia ajuden a desmantellar una xarxa il·legal de tràfic de prostitutes.** Dues dones que estaven segrestades i obligades a exercir la prostitució en locals del Maresme van ser incloses en el programa de testimonis protegits. Gràcies a la seva col·laboració, la policia va poder desarticular, en menys d'un mes, una xarxa amb 49 implicats encarregada de prostituir dones dels països de l'est d'Europa. La llei permet la commutació de un delictes si es col·labora amb la justícia. En aquest cas, les dones podrien obtenir el permís de residència.

MADRID. Febrer. **Una testimoni protegida permet desarticular una xarxa de proxenetes romanesos.** Les declaracions d'una dona de nacionalitat romana, acollida a l'estatut de testimoni protegit, va permetre la desarticulació d'una banda organitzada que reclutava dones a Romania per després obligar-les a exercir la prostitució a la Casa de Camp de Madrid. Aquestes dones eren captades amb falses promeses de treball al camp d'Almeria. La testimoni va afirmar que va intentar escapar de la xarxa, però va ser descoberta i amenaçada amb pallisses per donar exemple a les seves companyes. Era obligada a recaptar un mitjana de 600 euros els dies festius.

MADRID. Febrer. **El Senat impulsa el debat per regular l'exercici de la prostitució.** El buit legal de l'Estat espanyol es el més propici per a les màfies de tràfic de dones. El Senat va acordar aprovar una comissió per a l'estudi de la prostitució. Es tracta de generar un debat sobre la possible regularització de la prostitució, per evitar el gran problema de tràfic de dones a l'Estat espanyol. Tan sols en els dos darrers anys, el nombre de bandes desarticulades i responsables detinguts per la policia va augmentar d'un 41% i d'un 37%, respectivament.

MADRID. Febrer. **Els empresaris de locals de copes demanen dones en el contingent d'immigrants.** L'Associació Nacional d'Empresaris de Locals de Copes va lliurar al Ministeri d'Assumptes Socials formularis de sol·licituds d'un contingent de 277 llocs de treball per a ciutadanes estrangeres amb la finalitat de cobrir les necessitats del sector. La mesura pretenia aconseguir transparència per evitar les màfies i poder cobrir les places amb dones estrangeres, com a treballadores amb permís de treball i residència corresponent al sector de l'hoteleria.

MÀLAGA. Febrer. **Desmantellada una xarxa que explotava un centenar de dones romaneses.** La policia nacional va desarticular una xarxa de deu persones que es dedi-

cava a l'explotació de dones dels països de l'est d'Europa. Les dones arribaven a l'Estat espanyol atretes amb falses promeses de treball per fer feines de treballadores de la llar o cambres.

TORTOSA. Febrer. **Dues dones hongareses són segrestades i obligades a exercir la prostitució.** Dues dones de nacionalitat hongaresa van ser venudes a un veí de Tortosa, qui suposadament les mantenia segrestades a casa seva. Les obligava a exercir la prostitució en un club de la població i a la pròpia casa. També va reconèixer que havia mantingut relacions sexuals amb les noies, tot i ser portador del virus de la SIDA. Paral·lelament a les detencions, la policia va aplicar la Llei d'Estrangeria a nou dones que exercien la prostitució al mateix club.

BARCELONA. Març. **Condemnades dues persones per comprar una jove per a prostituir-la.** L'Audiència de Barcelona va condemnar a presó una parella de ciutadans albanesos per obligar a exercir la prostitució a una jove de Kazakhstan, a la qual li exigien els diners que guanyava com a pagament del deute contret. La víctima va ser enganxada per un compatriota amb una falsa oferta de treball. Posteriorment, la jove va ser detinguda i obligada a exercir la prostitució per diversos països europeus, fins arribar a Barcelona.

MADRID. Abril. **Dones de països de l'Est són venudes per 6.000 euros.** Una xarxa de prostitució integrada per ciutadans espanyols i lituans que presumptament es dedicava a l'explotació sexual i al tràfic de dones va ser desarticulada. Les dones van ser captades a Lituània i venudes a locals de copes. Segons el seu testimoni haurien de pagar una meitat dels seus guanys als amos dels clubs i l'altra als seus captadors fins arribar a saldar uns suposats deutes de 12.000 euros.

MADRID. Abril. **El defensor del poble andalús presenta un informe sobre prostitució.** José Chamizo va presentar l'informe al president del Parlament andalús. En aquest feia recomanacions a les administracions públiques per a la posada en marxa de polítiques i mesures que respectin els drets i llibertats de les persones que es veuen sotmeses a aquests treballs. L'informe va ser elaborat a partir de les dades sobre prostitució al carrer, clubs de copes, i nous àmbits com ara Internet o els contactes per telèfon. L'informe tenia com a objectiu orientar sobre les mesures necessàries per crear una perspectiva de protecció i emparament del col·lectiu de persones que es prostitueixen.

CASTELLDEFELS (BARCELONA). Maig. **Una operació policíaca acaba amb la detenció de 41 persones.** Durant l'operació van ser detingudes 38 dones que exercien la prostitució sense documentació, l'encarregat i dos empleats. Els dos treballadors detinguts que treballaven indocumentats i les prostitutes van ser traslladades a la comissaria de la Verneda. El club Rivera està acusat d'un delicte en contra dels drets dels treballadors. Aquest club pertany a l'Associació d'Empresaris de Locals de Copes, que defensa la legalització de la prostitució i que les persones puguin treballar sota una normativa.

SARAGOSSA. Maig. OID. **Dos joves romaneses denuncien la màfia de prostitució que les va portar fins a l'Estat espanyol.** Dues ciutadanes romaneses van arribar fins a l'Estat espanyol mitjançant l'engany. Els van dir que venien amb contractes de treball per treballar-hi de cangur i de cambrera, respectivament. En arribar-hi, les van retenir en un pis. A una d'elles, la van forçar a treballar des del primer dia com a prostituta i a l'altra, que encara era verge, li van encarregar la neteja del pis fins que un dia la van drogar i violar, tot obligant-la, l'endemà, a prostituir-se en un club. Les joves van aconseguir escapar-se'n amb l'ajut d'un client i van denunciar tot el que havia passat a la Guàrdia Civil. El cas va ser denunciat per SOS Racismo davant el jutjat, on a hores d'ara es troba en fase d'instrucció. A les noies se'ls està tramitant la documentació per haver col·laborat amb la justícia.

MADRID. Juny. **Desmantellada una xarxa que obligava a dones nigerianes a exercir la prostitució.** Els detinguts amenaçaven aquestes dones amb pallisses per obligar-les a exercir la prostitució. La xarxa captava dones amb pocs recursos econòmics a Nigèria i els prometien un lloc de treball a l'Estat espanyol. Tanmateix, les dones estaven obligades a pagar el deute contret per les despeses del viatge, 55.600 euros. Abans de viatjar, les dones eren sotmeses a pràctiques de vudú. En total van ser-hi detingudes 38 persones, i als estrangers se'ls va aplicar la Llei d'Estrangeria.

MADRID. Setembre. **Desmantellada una xarxa que segrestava lituanes per a prostituir-les i agredia les seves famílies.** La Guàrdia Civil va desmantellar a Alacant una xarxa que segrestava dones lituanes, a les quals obligava a prostituir-se mitjançant l'amenaça, l'extorsió i l'agressió als seus familiars al seu país d'origen. Durant l'operació van ser detinguts tres responsables de la xarxa i 27 dones per estada irregular.

MADRID. Setembre. **Desmantellada una banda que prostituïa menors arribades des de Romania.** La Guàrdia Civil va desmantellar una banda suposadament implicada en un delictes de prostitució i corrupció de menors, detenció il·legal i amenaces. Durant l'operació van ser detingudes sis persones. Les menors estaven obligades a pagar 1.580 euros per saldar el seu deute pel viatge fins a l'Estat espanyol.

CALATAIUD. Octubre. OID. **Dues joves romaneses van denunciar la màfia de prostitució que les va portar fins a l'Estat espanyol.** Dues ciutadanes romaneses van arribar fins a l'Estat espanyol mitjançant l'engany. Els van dir que venien amb contractes de treball per treballar en un bar. Les joves van fer el viatge des de Romania fins a València en autobús, des d'on dos homes van portar-les en cotxe fins a Calataiud. En arribar a la població, les van retenir en un pis i a una d'elles, li van prendre el passaport. Tot seguit, les van acompanyar fins a un club i els van dir que haurien de treballar allí fins que paguessin el deute, a banda d'exigir el lliurament de la meitat dels ingressos. Les van mantenir sota amenaça de mort per si tenien pensat d'abandonar el local o de denunciar-los. Un dia, les joves van decidir escapar-se'n i van denunciar tot el que havia passat a la Guàrdia Civil. El cas va ser denunciat per SOS Racismo davant el jutjat, on a hores d'ara es troba en fase d'instrucció.

ALCALÀ D'HENARES (MADRID). Novembre. **Una xarxa de prostitució, dirigida per un «pastor evangèlic», amenaça les seves víctimes amb l'ús del vudú.** La xarxa desarticulada per la policia a Alcalà d'Henares estava dirigida per un fals pastor evangèlic i actuava com a església Evangèlica, anomenada «Armadura de Déu». La xarxa segeïava amb les seves víctimes, dones amb escassa formació captades a Nigèria, pactes de sang «per millorar la seva qualitat de vida». Els delinqüents els exigien portar enganxat a sobre un fetiche i els feien xantatge perquè es prostituïssin, tot amenaçant-les amb pràctiques de vudú. L'operació, que va durar tres mesos, es va saldar amb 10 detencions.

CASTELLÓ. Desembre. **Un Centre Dona 24 Hores no va voler atendre vuit prostitutes romaneses.** Segons va denunciar Mª José Calero, coordinadora de programes de Casda, associació de lluita contra la SIDA, el Centre Dona 24 Hores de Castelló, dependent de la Direcció General de la Dona, adscrita a la Conselleria de Benestar Social, va negar l'auxili a vuit prostitutes romaneses.

Les dones van patir agressions i robatoris per part dels components d'una xarxa de prostitució que les extorsionava. Com a conseqüència d'una pallissa, una de les noies va haver de ser ingressada en un hospital. Les prostitutes van trucar des de la comissaria a la coordinadora de Casda, qui al seu torn va contactar amb el Centre d'atenció a la dona. La responsable del Centre, Mª Isabel de Bustos, va respondre «que no tenien el perfil adequat per ser acollides, per tal com només atenien peticions en cas de maltractaments a llar. Unes hores després, Clara Abellán, directora general de la Dona, va negar que s'hagués sol·licitat l'acolliment de les dones.

MADRID. Desembre. **Operació policíaca contra el proxenetisme d'estrangeres.** La policia va detenir 164 persones suposadament relacionades amb la immigració clandestina, el proxenetisme i el tràfic de dones. L'operació es va dur a terme simultàniament al carrer Montera, a la Casa de Camp, en una botiga de Villaverde i en un domicili de Parla. Segons la Prefectura Superior de Policia, 110 persones, gairebé el 70% dels detinguts, van passar a disposició judicial, tot i que no es van especificar els càrrecs imputats.

La Llei d'Estrangeria com a eina de precarització de la situació laboral de les persones immigrants

Agustín Unzuurrungaga
Gipuzkoako SOS Arrazakeria

La immensa majoria dels i les estrangeres residents a l'Estat espanyol, tant els que es troben en situació administrativa regular com els que hi són en situació irregular, estan relacionats amb el món laboral. Els seus projectes per viure també ho són, tant es val el motiu pel qual van emigrar dels seus països, per la misèria de la seva condició, o per la de la seva posició,¹ fins i tot, en el cas d'una part important dels comunitaris i també dels nord-americans i japonesos, per formar part de la capa de treballadors i empleats, si fa no fa, d'elit que tenen una alta mobilitat.

Aquesta relació amb el treball es troba condicionada per dos elements. D'una banda, hi trobem les lleis que defineixen la situació administrativa dels estrangers i, de l'altra, el lloc que ocupen en la estratificació del treball en aquesta època de globalització econòmica.

La situació dels comunitaris, atès que tenen llibertat de desplaçament en el marc de la Unió Europea i, malgrat que formalment deuen dotar-se del corresponent permís de treball i residència, és comparable a la de qualsevol treballador de nacionalitat espanyola. Patirà les conseqüències o tindrà els avantatges del grup al qual s'insereixi, en general al dels competitiu, en menor mesura entre els precaris i rarament entre els exclosos.²

La situació dels extracomunitaris³ és prou més complicada. Són subjectes de la Llei d'Estrangeria que, en primer lloc, determinarà la seva condició d'irregulars o regulars.

La condició d'irregular es un pantà de no dret. Els qui es troben en aquesta situació són abocats a treballar en la economia submergida, a establir relacions laborals en el plànol més salvatge del mercat de treball, allí on l'Estatut dels Treballadors, els convenis col·lectius, la seguretat i la higiene al treball, els plans de seguretat i la Seguretat Social destaquen per la seva absència. És ben cert que una

1. Pel concepte de misèria, vegeu Pierre Bourdieu (dir) *La misère du monde*, Seuil, París, 1993.

2. Sobre els nous sistemes de estratificació social, Danilo Martuccelli, *Mugak* núm. 20.

3. Entre els extracomunitaris, s'hi ha d'incloure a tots els que no formen part de la Unió Europea, Noruega i Islàndia. Tot i això, els ciutadans dels Estats Units i Japó, tot i que són extracomunitaris, ocupen, la major part d'ells, les capes més altes del mercat laboral.

llarga i consolidada jurisprudència valida la relació de treball que pot establir un treballador en situació administrativa irregular amb un empresari. I és igualment cert que l'empresari seria obligat en aquesta relació laboral, en la mesura en què és un contracte entre dos, a respectar el conjunt de drets laborals del treballador, tot allò que es derivi del conveni col·lectiu en el qual teòricament es trobés la relació.

La dificultat de reunir proves documentals o testimonis sòlids, dificulta la interposició d'aquestes demandes

Però ningú ignora que, tret que l'incompliment d'allò que s'estipula en el conveni és causa d'interposició de demanda pel treballador, la pròpia situació administrativa, la dificultat de reunir proves documentals o testimonis sòlids, dificulta la interposició d'aquestes demandes. En qualsevol cas, malgrat la dificultat, cal animar-se a fer-ho, i per això es requereix el suport explícit dels sindicats.

Hi ha sectors laborals, com el de les empleades de la llar, on tot l'exposat anteriorment té el plus de dificultat que prové de la pròpia regulació específica d'aquest tipus de relació laboral, on ja normalment és prou complicat fer que es respectin els drets mínims i, quan hi ha problemes, reunir les proves documentals o testimonis que permetin fer prosperar les possibles demandes de salaris, descansos, vacances, etc.

En altres sectors laborals, com a les àrees agroexportadores del Mediterrani, les relacions laborals es basen, segons alguns autors que estudien aquest tema molt de prop, en una organització neocolonial del treball, amb una estructura social etnificada, en la qual els immigrants queden integrats com a classe separada.⁴

Una altra dificultat prové dels propis hàbits laborals dels treballadors immigrants, del tipus de relacions laborals que han deixat enrere, de l'existència o no de convenis col·lectius als seus països d'origen, de la seva relació amb sindicats o altres formes d'organització per defensar drets. Hi ha molts factors pels quals aquí es veuen forçats a resoldre els conflictes en l'àmbit de la relació personal, immediata, amb l'empresari.

La situació dels treballadors i treballadores immigrants en situació regular és parcialment diferent, i aquesta diferència depèn també de la seva pròpia situació administrativa en el marc de la regularitat, com tractarem d'explicar més endavant.

Se suposa que un treballador en situació regular té els mateixos drets o carència dels mateixos que un treballador de nacionalitat espanyola: signarà qualsevol dels tipus de contracte que la legislació laboral contempli; la relació laboral se subjectarà al conveni col·lectiu pertinent (que regularà el salari que hagi de percebre, la jornada que haurà fer, les llicències i vacances a les quals tindrà dret, etc.); haurà d'afiliar-se i donar-se d'alta a la Seguretat Social i percebrà les prestacions que es deriven d'aquest fet; podrà afiliar-se a un sindicat i ser elector i escollit com a delegat de personal en les eleccions sindicals.

4- Vegeu «La inserción de la inmigración extranjera en las áreas agroexportadoras mediterráneas», text elaborat per Iñaki García Borrego i Andrés Pedreño Canovas, que forma part del llibre «Inmigrantes: ¿cómo los tenemos», Javier de Lucas i Francisco Torres (eds.) Talasa, Madrid, 2002.

El problema és que la realitat social és quelcom més d'allò que una lectura formal del marc de drets reconeguts ens pot mostrar. Més d'una vegada hem denunciat que la Llei d'Estrangeria sotmet els treballadors estrangers a una espècie de apartheid jurídic, que condiciona negativament el conjunt de la seva existència com a treballadors. Tot el sistema ha estat concebut per afeblir el conjunt de la seva situació, des de l'entrada al país fins a l'obtenció del permís de residència permanent. Sempre està condicionat per un element aliè, per la possibilitat de quedar-se sense papers, per la possibilitat de no poder agrupar la seva família, per la possibilitat de ser expulsat, condicionant que no té un treballador espanyol. Té un plus d'instabilitat i de vulnerabilitat que li arriba des de fóra de la relació laboral, però que la condiciona i molt.

Tant se val quin sigui el sistema que hagin fet per entrar al país: el contingent, un visat d'estada, sense visat i amb segell al passaport, un suposat específic... el seu accés al mercat laboral i l'inici de la relació laboral està subjecte a condicionants diferents i suplementaris respecte d'un treballador autòcton. La majoria de vegades, la concessió del seu primer permís de treball i residència dependrà de la «situació general d'ocupació», ja que així es concreta el principi de prioritat nacional en l'àmbit laboral. Per tant, independentment dels coneixements i habilitats de les persones immigrants, independentment dels seus desitjos per romandre i assentar-se, se'ls empeny a ocupar professions o categories laborals on no hi ha treballadors de nacionalitat espanyola en atur, llocs de treball amb salaris baixos, que requereixen d'un gran esforç físic, amb unes condicions laborals més dures, com ara empleades de la llar interines, feines agrícoles, forestals, pesca, pouaters de la construcció, etc.

Aquest principi, a més de la càrrega ideològica i política que té com a instrument d'exclusió i jerarquització en funció del lloc de naixement, compleix altres funcions més pedestres, com ara fer semblar l'Estat com l'hipotètic protector del mercat laboral nacional i dels treballadors i treballadores de nacionalitat espanyola contra els estrangers. Aquesta tasca d'hipotètica protecció, l'assumeix el mateix Estat que està adoptant tot tipus de mesures per desprotegir-lo, des d'una desregularització de les relacions laborals cada vegada més radical, facilitant l'acomiadament i disminuint la seva protecció contra l'atur. D'altra banda, a mesura que les Subdelegacions de Govern han tingut facultats per decidir en quins sectors laborals són necessaris els informes individuals de l'INEM previs a les sol·licituds dels permisos de treball, l'Estat (gràcies a les seves representacions provincials) s'ha convertit en gestor d'un tipus de mà d'obra. És, en la mateixa mesura, un principi que admet excepcions, que pot suspendre's temporalment per a uns o altres professions i segons les diverses àrees de l'Estat. Hi destaco aquesta funció pràctica, la de ser un instrument que força a certes persones immigrants, en part segons el seu origen nacional, a treballar en certes activitats i sectors laborals, majoritàriament de poca qualificació i amb salaris baixos, utilitzant la política d'immigració en benefici d'una certa política laboral. És, doncs, una eina de divisió, que permet crear poc a poc categories de residents.

Té un plus d'instabilitat i de vulnerabilitat que li arriba des de fóra de la relació laboral, però que la condiciona

L'actual sistema de permisos de treball i residència,⁵ amb les limitacions professionals i geogràfiques en el cas del primer; l'impossibilitat d'agrupar la família fins a l'obtenció d'un permís renovat; la relació que hi ha entre el nombre de cotitzacions efectuades, el manteniment de l'alta i un contracte de treball en el moment de la renovació i el grau de flexibilitat que puguin tenir en aquell moment les Dependències de Treball... tot això fa que els treballadors immigrants es trobin per molt temps més preocupats pels seus papers que pel salari que se'ls paga, la jornada de treball que realitzen o les condicions generals del seu treball i els seus drets laborals. Els papers, i la seva obtenció i renovació condicionen fins a tal punt les coses que els converteixen, en qualsevol circumstància, en treballadors i treballadores amb un important plus de vulnerabilitat social i laboral.

Per això mateix, té una influència directa i negativa en tot allò relatiu a la formació professional, la formació ocupacional o el reciclatge professional. Obligat a presentar per a la renovació del seu permís un nombre determinat de cotitzacions, ¿quin treballador immigrant gosa començar un curs de quatre-centes o més hores, si no ho fa quan li han rescindit el contracte i ha d'ocupar el temps lliure fins que trobi un nou treball? Aquells que es troben en el tram dels permisos B inicial, B renovat i C, únicament podran fer cursos de formació continua que no siguin incompatibles amb l'acumulació de cotitzacions, que els permetria no tenir problemes en el moment de la renovació. En el tram del B renovat i el C, ambdós permisos de dos anys, s'haurà de tenir en compte el volum de cotitzacions i el temps que li resti entre fer un curs i la possible contractació. Poden donar-se situacions de percepció d'atur, però les empleades de la llar, per exemple, no poden accedir-hi. I situacions semblants les tenen els cònjuges i fills arribats gràcies a la reagrupació, ja que en ser titulars de permisos que no autoritzen a treballar, si els admeten en un CIP (Centre d'Iniciació Professional) o algun altre tipus de formació, és imprescindible avisar les empreses pel que fa a les pràctiques, perquè siguin conscients que si preveuen contractar, hauran de començar a fer papers molt abans d'acabar el curs o les pràctiques.

La Llei d'Estrangeria provoca que les persones immigrants sense papers siguin subjectes de no dret, abocats al treball en l'economia submergida i fàcilment explotables. A més, en alguns sectors laborals, com ara les explotacions agroindustrials, aquest tipus de treballador sense drets ha estat i és funcional per al sistema. D'altra banda, en algunes comunitats autònomes, aquesta situació i els obstacles creixents

5. B inicial un any (limitació geogràfica i professional), B renovat dos anys, C dos anys, Permanent cinc anys. S'ha de tenir en compte que la reagrupació familiar o l'accés a altres professions es fa a partir de la concessió del B renovat. Si es tenen en compte els sistemàtics endarreriments administratius, no és inusual que passen tres anys d'estada real abans de poder iniciar aquests tràmits. Aquest endarreriment administratiu té una influència important en els tràmits de sol·licitud de nacionalitat, per exemple. Imaginem-nos un treballador argentí nèt d'espanyols que amb un any de residència legal pot sol·licitar la nacionalitat espanyola. Des que rep la resolució de la Dependència de Treball que l'autoritza a treballar i obliga la empresa a donar-lo d'alta a la Seguretat Social, i fins a que rep la targeta de residència, pot passar més d'un any. La seva residència legal es compta des del moment que rep la targeta de residència i no des de l'autorització per a treballar. En molts casos se'ls furta un any o més.

que troba per a la seva regularització,⁶ l'aboquen a haver de recórrer als sistemes de benestar social per poder subsistir, a través d'Ajudes d'Emergència Social i Ingress Mínim de Reinserció i, fins i tot, ajudes d'urgència gestionades directament pels ajuntaments. És una incongruència monumental mantenir en la irregularitat permanent a persones que tenen ofertes segures de treball i que de fet treballen, com també és una incongruència el resultat oposat que té una actuació inspectora que detecti una relació laboral sense la corresponent alta a la Seguretat Social. Si el treballador és nacional, s'obligarà l'empresari a donar-lo d'alta i haurà d'abonar les quotes endarrerides amb el corresponent recàrrec i formalitzar el contracte de treball. Si és un estranger en situació irregular, no passarà res del que acabem de dir: l'empresari serà multat i el treballador es quedarà sense feina.

La Llei d'Estrangeria precaritza també la situació dels treballadors i les treballadores en situació regular. Aquests treballadors, a més de tot l'entramat legal laboral, comú per a la totalitat dels treballadors, depenen d'un element aliè molt poderós, que els treballadors amb nacionalitat espanyola no han de suportar. A l'espanyol se'l reconeix el dret a treballar (algú podria pensar que aquest tipus de reconeixement de drets que no es materialitzen té poc valor, però a l'estranger ni tan sols se li reconeix això, i en el seu cas sí que té repercussió, perquè és el punt de partida del sistema de permisos de treball) i si troba un treball pot fer-lo; però l'estranger no, si prèviament no se li dóna un permís, i per a obtenir-lo no li serveix qualsevol treball. Tot treballador pot dependre d'un contracte fastigós, però el d'aquí no està subjecte a un permís de treball amb limitació geogràfica o professional, o pendent de la renovació del seu permís que, al seu torn, li permetrà trobar-se amb la seva dona o el seu marit o els seus fills. Aquesta escala actual de permisos de treball i els drets que comporta cada esglaió, debilita molt la capacitat d'exercir i reivindicar els drets socials i laborals dels i les treballadores immigrants.

Des de SOS Racismo portem anys reivindicant la igualtat de drets, plantejant reivindicacions que equiparin els drets i evitin la formació d'un grup humà susceptible de ser més explotat perquè té a sobre una sobrecàrrega legal que el declara subjecte de no dret. Per això volem donar el nostre suport més ferm a les reivindicacions de regularització⁷ dels i les immigrants; a la regularització dels qui tenen ofertes de treball sòlides o estan treballant; perquè puguin accedir a qualsevol professió o ofici; perquè s'acabin d'una vegada i per totes els endarreriments administratius en la concessió dels permisos i les seves renovacions; per l'eliminació del sistema de taxes que pena la contractació d'immigrants, o l'eliminació de les pràc-

És una incongruència monumental mantenir en la irregularitat permanent a persones que tenen ofertes segures de treball i que de fet treballen

6. Atès que hi ha una situació de diversitat de competència, no totes les comunitats autònomes tenen els mateixos sistemes de benestar social, ni el mateix tipus i quantia de les prestacions.

7. Vegeu el document editat per la Federació de SOS Racismo el gener de 2003, «Contra las restricciones del sistema de cupos. Por otra política de inmigración. Propuestas desde SOS Racismo».

tiques administratives que suposen per als immigrants obligacions afegides sota amenaça de multa, com per exemple notificacions dels canvis de residència, de treball o d'estat civil, i els viatges que per això han de fer als negociats d'estrangeria, situacions no contemplades en els sistemes de llicències i permisos dels convenis col·lectius.

La discriminació contra treballadors immigrants: des de la normativa a la pràctica

Ghassan Saliba Zeghondi

Responsable del Departament de Migracions de CC OO-Catalunya

President CITE-CONC

En aquest informe pretenem assenyalar la discriminació que pateixen els treballadors immigrants en el món laboral, sense oblidar altres aspectes de discriminació que també són greus, la discriminació en l'accés a prestacions socials, la possibilitat de poder gaudir de drets fonamentals, i la discriminació en matèria de participació com és el cas de la privació del dret al vot.

Segmentació per sectors

La primera discriminació en el món laboral comença en la pròpia normativa, quan limita l'accés dels treballadors immigrants únicament a sectors concrets, que solen ser els sectors amb una major precarietat, i amb unes condicions laborals dures i poc reconeguts. En la memòria anual de CITE-CONC de 2002, s'hi demostra que de 20.749 persones ateses per les 32 oficines del CITE a Catalunya, prop del 55% d'aquestes persones tenen estudis mitjans professionals i superiors; en canvi, la majoria de les persones immigrades ocupen llocs que no corresponen al seu nivell d'estudis. De les 20.749 persones, 12.193 treballen en el sectors de:

Construcció:	18,44%
Servei domèstic:	19,40%
Hoteleria:	14%
Neteja:	14,06%
Alimentació-Camp:	10,75%
Indústria:	7,49%
Comerç:	3,89%

La Llei d'Estrangeria i el Reglament d'Estrangeria obliguen a aquesta segmentació en el món del treball, atès que el primer permís de treball està limitat a una província i a una activitat determinada. Les activitats permeses a treballadors immigrants, segons la política de contingent i la situació nacional de la feina, són els sectors esmentats anteriorment.

Aquesta discriminació continua present en les renovacions, la continuïtat de la «legalitat» o del permís de residència a l'Estat espanyol està condicionada a la continuïtat del contracte de treball. En la pràctica, la majoria dels treballadors immigrants estan obligats a sotmetre's a unes condicions laborals inferiors per assegurar la continuïtat del contracte de treball i poder renovar el seu permís de residència.

Accedir a una situació legal més estable, o accedir a la nacionalitat espanyola, no significa automàticament un canvi de l'estatus professional, perquè existeix una discriminació encoberta relacionada amb l'origen i el color de la pell. Moltes dones filipines, amb carreres universitàries, nacionalitzades espanyoles, continuen ocupant llocs de treball com a treballadores de la llar. Passa el mateix amb el col·lectiu masculí filipí en el sector de l'hoteleria i del col·lectiu marroquí en el de la construcció. La ruptura amb aquesta situació és mínima en els casos de professionals liberals que han aconseguit després de molt de temps convalidar els estudis i tenir capacitat econòmica per accedir a un treball autònom.

Servei domèstic:

Tot i que el Règim Especial de Empleats/ades de la Llar afecta tots els treballadors d'aquest sector, principalment, però, afecta els treballadors immigrants, concretament les dones immigrants treballadores. El Règim Especial és la plasmació d'unes situacions de discriminació i esclavitud. Malgrat que els treballadors d'aquest sector cotitzen a la Seguretat Social, tanmateix no tenen dret al subsidi d'atur, no tenen dret a la baixa per malaltia fins a després de 28 dies...

L'economia submergida sense drets:

La discriminació en la pràctica està provocada per la pròpia Llei d'Estrangeria davant les traves i la impossibilitat de poder passar d'una situació «irregular» a una situació «regular». Milers de treballadors immigrants sense papers treballen en l'economia submergida, patint-hi tot tipus d'explotació i d'esclavitud.

Segons la memòria CITE-Catalunya (any 2002), dels

Existeix una economia paral·lela sense drets que gairebé iguala l'economia formal

12.193 treballadors, 6.496 hi treballen sense contracte (53,28%). Aquests treballadors estan mancats de tot tipus de cobertura social, no estan donats d'alta a la seguretat social, és una mà d'obra barata i submissa, sense cap tipus de dret laboral. És una discriminació

que afecta milers de persones immigrades, prop de 500.000 a l'Estat espanyol, i 125.000 a Catalunya. És un nombre molt elevat si el comparem amb les altes a la Seguretat Social dels treballadors immigrants (180.000 a Catalunya). Això demostra l'existència d'una economia paral·lela sense drets que gairebé iguala l'economia formal.

Treballadors temporers:

El Govern del PP, i els sectors empresarials, miren la immigració amb un concepte caduc que no es correspon a la realitat, que afavoreix la contractació de treballadors temporers, per precaritzar sectors d'activitat estables, moltes vegades amb contractacions a través d'ETTs. El discurs fredament economista, de benefici, de rendibilitat, que considera les persones immigrades com a simple mà d'obra, com una màquina que té un temps de rendibilitat. Una rendibilitat condicionada a la temporalitat, en la pràctica governamental, significa posar tots els impediments da-

vant la possibilitat d'estabilitat i permanència. La política actual del Govern és afavorir les contractacions de temporada en perjudici dels treballadors estables.

En el contingent 2002: 11.000 ofertes estables i 22.000 de temporada.

En el contingent 2003: 10.000 ofertes estables i 12.000 de temporada.

Aquests treballadors de temporada, no únicament en sectors de campanyes agrícoles, sinó també en la construcció, el comerç, el transport, l'hoteleria, la indústria són cotitzants de la Seguretat Social, però no en són beneficiaris: tenen un permís de residència limitat i no renovable, se'ls obliga a tornar al seus països d'origen. Hi ha pocs convenis entre estats en matèria de seguretat social. Així és com entenen el Govern i alguns economistes «l'aportació de la immigració a les caixes d'estalvi».

EI PER

El cop de decret i les darreres reformes del PER, malgrat la rectificació del Govern després de la vaga general i de les pressions sindicals, encara presenten un punt pendent que és clarament discriminatori amb els treballadors immigrants: l'exigència de 10 anys d'empadronament per poder accedir al PER. Aquesta exigència està considerada com un element anticonstitucional i de discriminació entre els treballadors, entre treballadors autòctons i treballadors immigrants. Els sindicats han presentat un recurs anticonstitucional contra aquesta exigència.

De l'exploació a la humiliació

Katrina Belsué i Carlos Carreras
SOS Racismo Aragón

Tots els dies, màfies de diversos països porten, mitjançant enganys, joves estrangeres per a exercir la prostitució al nostre país, posant de manifest que, a Europa, encara existeix l'esclavitud al segle XXI. Cada dia, representants de l'Administració, polítics, etc. ens diuen que la seva prioritat és lluitar contra aquestes màfies i animen les víctimes a denunciar-les, dient-los que, no només se les protegirà, sinó que, per col·laborar amb la Justícia, obtindran protecció i documentació espanyola, en forma de Permís de residència o, si s'escau, Permís de treball i residència.

Però la realitat és molt diferent i, quan una d'aquestes dones (potser hauríem de dir nenes, ja que la majoria no superen els 22 anys) es decideix a denunciar el fet, acaben passant un calvari, en el qual deixen de ser explotades per passar a ser humiliades, i sense garanties d'obtenir cap permís.

Tot comença, en molts casos, quan s'adrecen a una caserna de la Guàrdia Civil, o a una comissaria, a presentar-hi la denúncia. Hi arriben espantades. S'han esca-

pat de la màfia que les està amenaçant, a elles i moltes vegades també les seves famílies al país d'origen, i es troben que cada paraula de la seva declaració es posa en dubte. Se'ls insinua constantment que, en realitat, són prostitutes perquè volen. Per descomptat, a causa de la desconfiança sobre allò que elles expliquen, no es molesten a prendre les mínimes precaucions, com pot ser proporcionar-los un nom fals, que les protegeixi mínimament, fins a realitzar les in-

vestigacions pertinents. Tenim constància d'un cas, en el qual una de les denunciants afirmava haver perdut la virginitat per una violació, després de fer-li prendre una droga. Ni tan sols van portar la denunciada a un centre mèdic, on es poguessin investigar aquests fets.

A partir de la denúncia, comencen nous problemes, com on viure o com sobreviure. Algunes tenen sort i són ateses per organitzacions socials, que les ajudaran sense cap recel. Altres en tindran menys i, a l'organització on siguin acollides, les miraran sempre de reüll, fent-les sentir culpables per haver estat víctimes d'una màfia. I moltes seran «protegides» pel client que les va ajudar a fugir del club, sense que puguin oblidar aquell ambient i, fins i tot, havent de mantenir relacions sexuals amb ell per seguir mantenint aquesta «protecció». Tot això per la inexistència de recursos suficients, per part de l'Administració, per a ajudar aquestes joves a sortir-se'n i propiciar que les afectades no denunciïn aquests delictes: ¿per què?

Es troben que cada paraula de la seva declaració es posa en dubte. Se'ls insinua constantment que, en realitat, són prostitutes perquè volen

El procés judicial no és pas més encoratjador: proves denegades, ineficàcia policíaca, arxius incomprensibles i un munt d'entrebancs, que provoquen que les mateixes denunciants acaben tenint la impressió que elles són les delinqüents.

¿I què en podem dir, de l'obtenció dels permisos? Per a aconseguir-ne un, s'ha de ser una heroïna. Quan els demanes una d'aquestes Targetes de Residència, aportés la denúncia i la disposició a testificar en el judici o, fins i tot, un testimoni d'aquesta i de la declaració efectuada davant del Jutjat corresponent, et diuen que això no és «col·laboració amb la justícia», que és una «obligació», i que s'ha de demostrar alguna cosa més, perquè, si no, qualsevol persona podria obtenir el permís. Llavors, t'imagines que potser vol que faci com a les pel·lícules de policies —enganxar-se micròfons per posar una trampa als caps de la màfia—, o simplement, que no els importa gens allò que els passi a aquestes dones perquè, al cap i a la fi, si van acabar prostituint-se, tot i ser obligades per uns desaprensus, devia ser per alguna cosa.

Cal indicar que això que s'ha explicat més amunt també es pot aplicar a dones estrangeres que, encara que vinguin a exercir la prostitució de forma voluntària —cosa que no constitueix cap delictes—, denunciïn situacions de detenció il·legal, per part de les mateixes bandes mafioses que, o bé no les deixen sortir dels clubs, o les mantenen tancades en pisos llogats per ells, dels quals només poden sortir-ne per anar al club, i sempre acompanyades pel «pinxo» de torn, retenint-los els passaports, amenaçant els seus familiars al país d'origen, i embutxacant-se gairebé la totalitat dels ingressos que obtenen amb el seu treball.

Aquesta situació no és exclusiva de l'Estat espanyol; sovint s'emeten, per televisió, reportatges referits a altres països, en els quals succeeixen coses semblants, amb una dinàmica semblant.

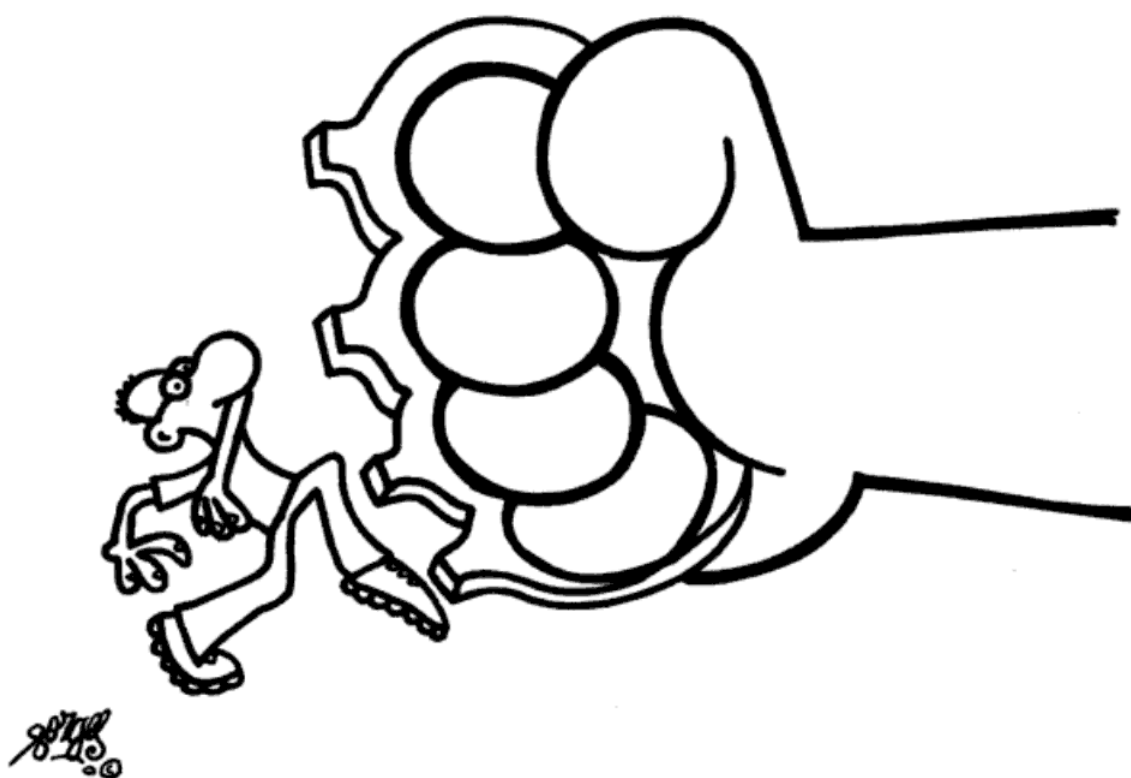
Tornant al cas concret de l'Estat espanyol —que és el que més coneixem— resulta com a mínim sorprenent que aquesta situació s'allargui i s'enquisti sense que els poders públics l'hi posin remei. És gairebé *vox populi* que en gran part dels clubs de companyia —per no dir la majoria—, s'hi produeixen situacions com les descrites. Sembla increïble que, tant els propietaris com els treballadors d'aquests establiments, així com les mateixes forces i cossos de seguretat de l'Estat, no siguin coneixedores d'aquests fets. No obstant això, deu ser així perquè no els persegueixen. Se'ns diu, per part de la Policia, que les dones, víctimes d'abusos com aquests, han de denunciar-los; i hi podem estar d'acord. Però, com hem avançat anteriorment, se'ls ha de garantir la deguda seguretat, cosa que s'aconsegueix complint la Llei, tant la que contempla la Protecció de testimonis com la Llei d'Estrangeria, sobretot pel que fa a les disposicions de l'article 59. El compliment d'aquestes lleis hauria d'impulsar-se d'ofici, d'acord amb la lletra del mateix i l'esperit que, segons el Govern inspira, no és cap altre que la coneguda lluita contra les màfies organitzades, argument principal utilitzat pel Govern del Partit Popular per a l'aprovació d'una Llei tan restrictiva per als immigrants com la L.O. 8/2000 vigent.

Però si aquestes garanties no es existeixen i les dones estrangeres no denuncien aquestes carències, ¿per a què serveix la policia governativa o judicial, que té indicis suficients per a esclarir aquests fets, i la mateixa Fiscalia, per a promoure la investigació corresponent sobre aquests fets, coneixedors ambdós d'aquests o, com a mínim, com ja hem dit, amb les sospites suficients que s'hi produeixen? Els mitjans de comu-

nicació han fet públiques amb freqüència irregularitats delictives com les que s'han esmentat aquí. ¿No es basen, de vegades, els fiscals en notícies de premsa o de televisió per obrir diligències informatives que, en altres casos, han derivat en procediments penals? Fins ara, les úniques conseqüències d'algunes batudes dutes a terme en clubs de copes, ho han estat per a les immigrants en situació administrativa irregular, que han vist i sofert la incoació d'un expedient d'expulsió, mentre que els veritables delinqüents continuen sobresortint pels seus respectes.

En resum, cal exigir a l'autoritat competent que posi punt i final a aquestes situacions indignants, fent servir els mitjans que calgui, que passen per investigar el menor indicatiu, fomentar i complir les mesures de protecció que garanteixin la seguretat de les possibles denunciants, tant a nivell dels procediments penals —Llei de Protecció de testimonis— com a nivell assistencial, procurant habitatges d'acollida i manteniment i concedint-los un permís de residència, al més aviat possible. També ha de considerar-se el concepte de «col·laboració amb la Justícia», de forma menys restrictiva de com es fa actualment, així com disposar d'una col·laboració internacional efectiva en matèria policíaca, que possibiliti la investigació i, si s'escau, la detenció dels còmplices o encobridors als països d'origen, per evitar la possible extorsió o amenaça als familiars de les víctimes. A més, s'hi haurien de prendre altres mesures de caràcter social, com per exemple, l'estudi de la possible legalització de l'exercici de la prostitució, que suposaria un major control, per part de l'Administració, dels col·lectius dedicats a aquesta activitat, a més d'una major seguretat sanitària i assistencial... però això ja són figures d'un altre paner.

Durant els darrers mesos, entre els molts casos que portem des de SOS Racismo Aragón, hi ha el d'una jove de 18 anys —verge quan va arribar a l'Estat espanyol—, a la qual la màfia que la va portar va decidir que, perquè li fos més fàcil de treballar-hi, la violaven abans de portar-la al club. Al cap de dos dies de ser al club, va aconseguir escapar-se'n i denunciar aquells salvatges. Fa setmanes, em va dir que no entenia per què cada persona, a qui havia hagut d'explicar la història —Guàrdia Civil, Policia, etc.—, l'acabava tractant com una puta, i ens insistia: ¿per què? Ens vam quedar callats. Amb tot això que us hem exposat anteriorment, suposem que entendreu per què.

5

Agressions i intimidacions

En l'Informe del present any destaca l'augment de les agressions dels cossos de seguretat de l'Estat i de les forces de seguretat privades. Les oficines de denúncia de tot l'Estat han rebut més denúncies d'aquest tipus que en anys anteriors. Alguns casos han tingut ressò a la premsa, com l'incendi dels calabossos d'una comissaria a Màlaga el mes de desembre, en el qual van morir set ciutadans marroquins perquè durant 25 minuts la policia no va obrir la porta perquè els detinguts poguessin escapar del foc.

Els maltractaments poden ser assetjament i agressions verbals o físiques. Es donen principalment en les detencions i en les expulsions. En les forces de seguretat privada també es donen casos d'agressions. Són per exemple cada cop més freqüents les agressions per part dels agents de seguretat del metro de diverses ciutats. L'any 2002 es va produir una agressió mortal: el mes de gener va morir un ciutadà llatinoamericà després de ser apallissat pels porters d'un local del Maremàgnum (zona d'oci de Barcelona).

L'augment de la violència és una conseqüència directa de l'incessant discurs que vincula immigració i delinqüència i que posa sota sospita tots els estrangers, sobretot si la seva situació administrativa és d'irregularitat. El racisme que impregna el discurs de molts dels nostres representants polítics i personatges públics s'està normalitzant perillosament, i genera una sensació d'impunitat que es tradueix en els comportaments racistes i en les agressions. Aquesta actitud també té lloc en el dia a dia dels ciutadans: l'assetjament veïnal. La discriminació en serveis com els transports i les tendes són exemples d'actes racistes massa freqüents a les nostres ciutats.

És important denunciar les agressions per poder treballar l'eradicació d'aquestes conductes intolerants d'una part de la societat, alertada pel discurs alarmista sobre immigració i per la sensació d'impunitat.

El capítol inclou dos articles per a la reflexió: el primer, del Sindicat Unificat de Policia, i el segon, dels experts Daniel Wagman i Fernando Villareal. Des de SOS Racismo, creiem que en l'anàlisi de la delinqüència feta per estrangers cal tenir en compte els següents factors: les xifres oficials inclouen com a conducta delictiva el fet de no tenir papers; es comptabilitza el nombre de delictes i no el seu volum, amb el qual cosa la petita delinqüència en general queda sobredimensionada; se n'ignoren les condicions socioeconòmiques que afavoreixen la comissió de petits delictes; s'hi comptabilitzen els estrangers delinqüents no residents; s'hi comptabilitzen detencions i no condemnes fermes; i per últim, s'hi ignora la major pressió policíaca sobre les persones estrangeres i d'ètnia gitana.

1. Augment de les agressions policiaques i de les forces de seguretat

Agressions de cossos de seguretat de l'Estat

ALMERIA. Gener. **Mil persones es manifesten contra la repressió de la policia.** Representants de vint organitzacions, sindicats agraris, forces d'esquerra i ONG van expressar el seu rebuig a l'augment de la repressió del Govern del PP contra els immigrants que es troben en situació irregular, en protesta per l'escomesa de la policia que van patir el 22 de gener unes tres-centes persones indocumentades.

BARCELONA. Gener. **La policia estomaca un músic per confusió.** Els fets van tenir lloc a l'aparcament de l'arc de Triomf de Barcelona, on la policia havia instal·lat un operatiu de vigilància per tal de localitzar un home negre que havia llogat un cotxe i que buscaven per un delicte econòmic. Els quatre policies de paisà van confondre Rodney Marck, trompetista de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, amb el delinqüent. Marck va ser immobilitzat i colpejat brutalment pels quatre policies. La víctima va oposar-hi resistència perquè va creure que eren atracadors. Quan van adonar-se de l'error, van acompanyar-lo a l'hospital i més tard el van dur a la comissaria acusat d'agredir els agents.

BARCELONA. Gener. **Quatre policies denunciats per maltractaments.** Un ciutadà britànic i un altre d'espanyol, residents a Londres i d'origen magribí, han denunciat maltractaments per part de la policia. Va passar quan els van aturar pel carrer per demanar-los la documentació, perquè pensaven que es tractava de traficants de droga, atesa la seva aparença. Els van traslladar a comissaria, on es van vulnerar diversos drets i els van colpejar.

MADRID. Gener. OID. **Un ciutadà marroquí és maltractat en una comissaria.** Un ciutadà marroquí va denunciar que va ser detingut per la Policia de la comissaria de Leganitos, acusat d'apropiació indeguda. Va romandre tres dies incomunicat i va ser objecte de maltractaments durant la seva detenció.

MADRID. Gener. OID. **Maltractaments policíacs.** Un ciutadà cubà va denunciar les pallisses i vexacions que va patir, juntament amb tres altres companys de la mateixa nacionalitat, un d'ells menor, quan, en un restaurant, agents de la Policia els van demanar que s'identifiquessin. Van ser detinguts i van passar la nit a comissaria.

SANTA CRUZ DE TENERIFE. Gener. **Retirada després d'un mes una circular interna amb connotacions xenòfobes.** Una ordre interna impartida des de desembre, obligava la policia de Las Palmas a identificar als indigents «locals» i «de color». L'alcalde va retirar l'ordre després de rebre acusacions de xenofòbia en obligar a diferenciar l'ètnia dels indigents que dormien al parc.

BILBAO. Març. OID. **Queixa oral davant de l'Ararteko per l'actuació de l'ertzaintza al barri de San Francisco.** La policia va dur a terme una batuda al barri i va tancar en un carreró més de 50 homes subsaharians i magribins. Els van tenir contra la paret més d'una hora, els van escorcollar, els van identificar, els van fer buidar les butxaques i van detenir-hi una persona. Veïns i membres de SOS Racismo van ser-ne avisats i van demanar explicacions sobre aquest acte, sense rebre'n cap explicació.

LLEIDA. Març. **Dos mossos d'esquadra implicats en una agressió.** Els fets podrien haver succeït pel febrer al barri antic de Lleida. El denunciador és un ciutadà d'origen africà que resideix a la ciutat. Els agents van detenir la víctima, juntament amb una altra persona també d'origen africà. El denunciador explica que el van emmanillar i el van immobilitzar a l'interior d'un edifici, on dues persones encaputxades van començar a clavar-li cops de peu i de puny per tot el cos. Després de la brutal pallissa el van abandonar a l'edifici. En companyia de l'altre afectat es va dirigir a l'hospital, on li van fer un reconeixement mèdic i li van constatar la presència de diversos hematomes per tot el cos. La víctima va comunicar els fets a un representant del col·lectiu d'africans de Lleida, que li va facilitar assistència lletrada.

VALÈNCIA. Març. OID. **La Policia local requisa el material a venedors ambulants.** La policia va requisar el material d'artesanía i els vehicles, utilitzats com a magatzem i per a dormir, a més de 30 immigrants equatorians i peruans durant les Falles, encara que molts d'ells no estaven venent, en el moment que la Policia va retirar-los el material i els vehicles, i que molts d'ells tenien una autorització, per escrit, per a exposar-hi el material. Des de SOS Racismo, es va denunciar la policia i es va demanar la devolució de les furgonetes. Finalment, els afectats van dormir al local de SOS Racismo. Després de la negociació portada a terme pel Grup Mixt Municipal de València, l'Ajuntament va retornar els vehicles amb documentació en regla, però sense el material, que sortiria en el termini indicat per la llei corresponent.

MADRID. Abril. **Amnistia Internacional denuncia els abusos de la policia contra els estrangers.** Amnistia Internacional va fer públic a tots els països de la UE el seu estudi sobre la realitat espanyola dels maltractaments i les violacions racistes, anomenat *Espanya: crisis de identidad. Tortura y malos tratos por motivos racistas a manos de agentes del Estado*. L'associació va denunciar-hi que els casos no són ni anecdòtics ni aïllats, com proclama en fòrums internacionals el Govern espanyol. També va advertir el Govern del perill d'encoratjar actituds racistes quan associa sense motiu delinqüència i immigració. L'informe documenta sis morts sota custòdia en els últims anys, cinc casos de violacions o assetjaments sexuals a comissaries, maltractaments,

detencions il·legals o expulsions massives de menors magribins de Ceuta i Melilla i assegura que molts casos no es denuncien.

MADRID. Abril. **OID. Agressió policíaca.** Un ciutadà polonès va ser agredit per un agent de Policia en un bar de Móstoles, detingut i traslladat a comissaria, on va rebre una pallissa i insults per ser estranger.

VALLADOLID. Abril. **Condemnat un policia per abusos sexuals.** L'agent va detenir una dona d'origen colombià que no posseïa documentació i la va obligar a fer-li una fel·lació com a condició per no obrir-li un expedient. El funcionari ha estat condemnat a dotze anys de presó, així com al pagament d'una indemnització de 3.000 euros.

BARCELONA. Maig-gener. **OID. Un ciutadà marroquí és agredit per les forces de seguretat de l'Estat, mentre espera en un parc per anar a l'hospital a rebre tractament.** A.M. és un ciutadà marroquí que periòdicament es trasllada a Barcelona per rebre un tractament oncològic. Una tarda, a les 17 hores, A.M. era en un parc i va veure la Policia que demanava la documentació a un grup de nois marroquins. Un dels agents es va dirigir cap a ell i li va dir que s'unís als seus «amiguets». A.M. va contestar que no els coneixia; llavors, el policia va demanar-li la documentació i se'l va emportar. Minuts més tard, A.M. va demanar que els hi tornessin perquè havia d'anar a l'hospital, per a rebre-hi tractament. El policia va respondre: «Aquestes no són hores d'anar a l'hospital, no em crec res del que dius, ni tan sols que estiguis malalt». A.M. li va demanar que es tranquil·litzés i el policia el va tirar al terra, al mateix temps que li deia: «Moro de merda, calla». L'altre policia va avisar una altra unitat i, quan aquesta va arribar-hi, el conductor es va apropar a A.M. i el va colpejar. Des del terra, va trucar una amiga per demanar-li ajuda. Els policies li van prendre el mòbil i el van arrossegar fins al cotxe, el van emmanillar i el van traslladar a la comissaria, on el van agredir i insultar «porc, moro de merda, només veniu per viure *de gratis*, només porteu problemes». Una amiga el va localitzar i es va presentar a la comissaria amb els informes mèdics; llavors el van deixar sortir dient-li: «tots teniu sort». A.M. va denunciar els fets a SOS Racismo i a la Policia. La denúncia va ser admesa i s'espera la data del judici.

GIRONA. Maig. **Acusen 20 mossos d'esquadra per agressió.** La víctima va ser un ciutadà d'origen marroquí que va rebre una pallissa mentre va estar detingut a la comissaria de Roses. Dels vint acusats, deu agents i un caporal estan acusats de delictes de lesions i tortura, quatre agents més de tortures per omissió, dos per falsedat documental i uns altres dos caporals i un agent per un delictes contra la llibertat individual.

SANT SEBASTIÀ. Maig. **Denúncia per maltractaments a la comissaria d'Irun.** Una jove de nacionalitat veneçolana va denunciar diversos agents de la policia municipal per maltractament físic, psicològic i per proferir-li insults racistes. La víctima va anar a comissaria per consultar els tràmits a seguir sobre un vehicle que havia estat retirat

per la grua. Assegura que la van tractar de males maneres i li van dir «negra» en to despectiu. En demanar el llibre de reclamacions, com a resposta va rebre: »El que feia falta; una puta estrangera demanant drets». Va sortir fora del recinte i va cridar l'ertzaintza. Va tornar a entrar a la comissaria i va ser-hi invitada a baixar a la planta inferior, on va ser objecte de tocaments, sacsejada, colpejada i lligada de mans i peus amb cinta aïllant. Així mateix, indica que se li va col·locar un casc al cap. La denunciante explica que li va ser subministrada una injecció que li va produir somnolència. Al matí, els agents li van comunicar que estava en llibertat, i ella va exigir que la conduïssin al jutjat per que l'examinés el forense. Per la seva banda, la guàrdia municipal assegura que la van lligar pel seu bé, perquè no s'autolesionés, i que va ser ella qui va agredir quatre agents i va clavar-li una bufetada a un d'ells.

BARCELONA. Juny. OID. **La policia agredeix un jove colombià que anava a la platja.** C. A. es dirigia a la platja i dos agents de policia li van preguntar si anava a robar a la platja. C. A. va contestar negativament. Els agents li van demanar la documentació i C. A. no la duia, però el van deixar anar. Aleshores, C. A. es va girar per mirar les plaques i llavors els policies van anar cap a ell cridant-li «veniu de països pobres a robar», el van empènyer dins del furgó de la policia i el van estovar. Li van trencar una dent. El van dur a la comissaria de Nou de la Rambla, on van continuar insultant-lo. C. A. va haver de ser assistit d'urgències a l'hospital Pere Camps. S'està a l'espera del judici.

PAMPLONA. Juny. OID. **Detenció discriminatòria.** La denunciante es trobava en un pub de San Juan, prenent una copa, un dissabte a la nit, en el moment en què la Policia va entrar a fer una batuda i només va escorcollar les persones estrangeres. Un policia, quan es dirigia a escorcollar una dona, li va clavar una puntada de peu perquè obrís les cames i ella va perdre l'equilibri. Per no caure, es va agafar al policia i el va esgarrapar. La van portar a comissaria sense informar-la dels motius de la detenció. Un cop allà, i després d'interrogar-la, li van dir que l'havien detinguda per resistència i agressió a l'autoritat. Des de llavors, té un judici pendent i fa uns quants mesos que segueix un tractament psicològic, amb medicació.

BARCELONA. Juliol. OID. **F. L., d'origen marroquí, és detingut sense motius per la policia i agredit a comissaria.** Una nit, F. L. va voler anar a la discoteca Jamboree i els porters li van denegar l'entrada perquè estava ple, tot i que continuava entrant-hi gent contínuament. F. L. va posar-se la mà a la butxaca per ensenyar-los que tenia diners i els porters el van llançar al terra i van trucar la policia, dient que tenia una navalla. Els policies es van endur detingut F. L. a la comissaria de Nou de la Rambla, on el van insultar i el van agredir. A les sis del matí el van portar a l'hospital Pere Camps. F. L. va dir que no s'aguantava dret i el van dur un altre cop a la comissaria i no va ser atès a l'hospital fins al migdia de l'endemà. Després de dos nits a la comissaria el va assistir un advocat i el van deixar en llibertat. F. L. va denunciar el cas a SOS Racismo, es va decidir esperar a denunciar el cas a la policia fins que no tingués lloc el judici per la denúncia que la policia va interposar a F. L., ja que si es denunciés el cas passaria a ser un delictes i no un judici de faltes i la renovació dels papers de F. L. s'hi veuria afectada.

MADRID. Agost. OID. **Agressió de la policia.** Un ciutadà de la República Dominicana va denunciar els maltractaments, insults racistes i agressions amb lesions patides a mans de dos policies. Denúncia en diligències prèvies judicials.

BARCELONA. Setembre. OID. **La policia deté dos homes marroquins sense motiu.** T. i R. feien petar la xerrada pel carrer quan un grup de policies secret uniformats van córrer-hi i els van detenir violentament mentre els insultaven amb frases com «moro de merda, vés-te'n al teu país». A la comissaria, a T. el van estomacar amb uns barrots per la qual cosa va haver de ser atès d'urgències a l'hospital, on van posar-li vuit punts. Des de SOS Racismo es va contactar amb l'advocat d'ofici que els va atendre a la comissaria per obtenir el número de placa dels policies. Encara no s'ha aconseguit la resposta de l'advocat, i per tant, no s'hi pot presentar la denúncia.

BARCELONA. Setembre. OID. **La policia deté sense motius una ciutadana sud-africana.** L. H. viatjava amb autobús i el revisor li va demanar el bitllet. Ella va ensenyar la seva T-mes i el revisor li va demanar que li demostrés que era seva, però no duia cap document d'identificació. Tots dos van decidir explicar la situació a la policia. Dos agents van escoltar els fets i li van dir al revisor que se n'anés amb la T-mes. Aleshores, bruscament i insultant-la, van emmanillar L. H. i la van portar a la comissaria. Com que L. H. es queixava del mal que li feien les manilles, finalment la van dur a l'hospital, encara emmanillada i sense deixar que s'assegués. En tornar a la comissaria van explicar-li els càrrecs que se li imputaven i la van deixar en llibertat. Des de SOS Racismo es van denunciar els fets al jutjat. Aquesta denúncia va ampliar la interposada anteriorment per l'hospital que la va atendre. També es va prestar a L. H. assistència psicològica. S'està a l'espera del judici.

MADRID. Setembre. OID. **Denegació d'auxili a comissaria, amb resultat mortal.** Un ciutadà colombià va denunciar, com a testimoni dels fets, la mort a la comissaria de Leganitos (centre de Madrid) d'un compatriota diabètic a qui es va denegar assistència mèdica i tractament insulínic durant més de 3 hores, als calabossos. Aquesta comissaria ha rebut nombroses denúncies per maltractaments a estrangers. Des de SOS Racismo es va iniciar un procediment judicial per tal d'esclarir-ne els fets.

VALLECAS (MADRID). Setembre. OID. **Agressió de la policia i detenció arbitrària.** Un ciutadà marroquí va denunciar l'agressió patida a mans de la policia municipal, que posteriorment va detenir-lo acusant-lo d'un delictes de desobediència.

BARCELONA. Desembre. OID. **H. A. denuncia assetjament per part de la policia.** H. A., d'origen ghanès, va denunciar a SOS Racismo que en múltiples ocasions la policia li demana la documentació i el duen al centre d'internament de la Verneda per comprovar-ne les dades. El retenen unes hores i després el deixen marxar. Des de SOS Racismo es decideix presentar una queixa al Síndic de Greuges, ja que no es pot presentar denúncia perquè les detencions les efectuen diferents agents.

LAS MATAS (MADRID). Octubre. OID. **Maltractaments per part de la guàrdia civil.** Un ciutadà espanyol va denunciar els maltractaments i els insults racistes proferits per guàrdies civils contra dos companys de feina estrangers. Denúncia en diligències prèvies judicials.

VILLALBA (MADRID). Octubre. OID. **Multa improcedent.** Un mediador intercultural marroquí va denunciar que la guàrdia civil l'havia multat per possessió d'haixix, perquè havia mirat d'ajudar uns compatriotes que la guàrdia civil havia fet aturar en un control en carretera. SOS Racismo va enviar una carta a la Comandància de la Guàrdia Civil de Villalba, al comandant de l'indret, on demanava una explicació dels fets. S'està a l'espera d'una resposta per part seva.

MADRID. Novembre. OID. **Agressió de la policia.** Com a testimoni dels fets, una ciutadana espanyola va denunciar la brutal agressió i la detenció per part de la policia de tres sud-americans a la Plaza de Lavapiés, sense motius aparents. La policia es va endur diversos ciutadans estrangers detinguts, que es va intentar localitzar perquè pogués prosperar la denúncia.

MADRID. Novembre. OID. **Maltractaments i agressió a comissaria.** L'advocada d'un ciutadà marroquí va denunciar la detenció d'aquest durant tres dies a la comissaria de Leganitos. En aquests dies, el seu client hi va patir vexacions, insults i agressions a mans de la policia.

MADRID. Desembre. OID. **Agressió de la policia.** Un ciutadà dominicà va denunciar dos policies nacionals que li van clavar una pallissa, acompanyada d'insults xenòfobs quan el duien a comissaria per identificar-lo.

Agressions dels agents de seguretat

MISLATA (VALÈNCIA). Gener. OID. **Se celebra el judici per l'agressió realitzada per guàrdies de seguretat de l'empresa Levantina a N.E.B. i el seu germà, tots dos de nacionalitat marroquina.** Els fets es van produir l'abril de 2000 en una benzinera de Mislata. Els dos germans estaven amb la moto a la gasolinera quan van arribar dos joves en una altra moto i els van obligar a posar benzina a la seva moto. Després van llençar l'altra moto a terra i la van destrossar. Quan N.E.B. els va demanar els papers de l'assegurança per arreglar els desperfectes de la moto, un d'ells el va agafar pel coll i el va agredir. Aleshores, va arribar el guàrdia de la benzinera, de l'empresa Levantina de Seguridad, acompanyat per una altra persona i s'hi van sumar a l'agressió. Una de las víctimes va córrer a un *Mc Donalds* proper per refugiar-se i demanar ajut, però els guàrdies d'aquest establiment, que també eren de l'empresa Levantina de Seguridad, també es van posar a colpejar-lo. Entre els quatre agressors van clavar una brutal pallissa, sobretot a N.E.B. Els testimonis no van ser identificats; malgrat tot, ens consta que l'advocat de Levantina disposa de testimonis falsos.

MADRID. Febrer. OID. **Agressions al Metro de Madrid.** Un ciutadà de Costa d'Ivori va denunciar insults i maltractaments per part d'un vigilant jurat del Metro. La denúncia va ser admesa i es va celebrar un judici, del qual els guardes van quedar absolts per falta de testimonis. Des de SOS Racismo, es va recórrer la sentència. De la mateixa manera, un ciutadà colombià va denunciar dos vigilants jurats i dos empleats del Metro per insultar-lo i agredir-lo a l'hora de demanar-li el bitllet de transport. Els vigilants el van emmanillar, se'l van emportar a l'altra banda de la línia i li van agafar la motxilla. Es va interposar una denúncia al jutjat, però va ser arxivada perquè no es podia identificar els agressors.

BURJASSOT (VALÈNCIA). Abril. OID. **Un immigrant és agredit pel guàrdia de seguretat d'un supermercat DIA.** E.M.M.R., un jove d'origen marroquí, va ser insultat i agredit pel guàrdia de seguretat del supermercat DIA de Burjassot. Tres setmanes abans de la brutal agressió, al mateix establiment, el mateix guàrdia de seguretat ja havia increpat a E.M.M.R. i van creuar algunes paraules. Des de SOS Racismo es va denunciar el vigilant jurat.

SANT SEBASTIÀ. Juny. **Condemnats tres guàrdies de seguretat.** Les penes sumen vint-i-un anys per retenir, robar i humiliar un jove de nacionalitat marroquí. Els fets van tenir lloc l'abril de 2001, a l'estació de RENFE d'Irun. La víctima era allà per agafar un tren quan els guàrdies van acudir-hi identificant-se com a policies, el van traslladar a les antigues dependències de la duana, allà van afirmar que eren membres d'una unitat antiterrorista i van exigir a la víctima que es despullés, li van registrar l'equipatge i es van apoderar de 330,56 euros, una càmera de vídeo i un telèfon mòbil, entre altres objectes personals. No obstant això, el jutge no hi veu l'agreujant de racisme, i considera que la finalitat dels acusats era el robatori. Condemna a dos d'ells a set anys i mig de presó, i a l'altre a sis anys i tres mesos, atès que va confessar la seva participació.

MADRID. Setembre. OID. **Agressió del guàrdia de seguretat d'un alberg.** Un ciutadà salvadorenc va denunciar els insults i les agressions que va patir per part del guàrdia de seguretat d'un alberg.

MADRID. Novembre. OID. **Agressió dels cossos de seguretat al metro de Madrid.** Un ciutadà colombià va denunciar els guàrdies de seguretat de metro per insults racistes.

PAMPLONA. Desembre. OID. **La policia agredeix 60 colombians la nit de Nadal.** Un ciutadà espanyol d'origen colombià va denunciar l'agressió que van patir pel cap baix 60 persones colombianes que celebraven la nit de Nadal en un bar propietat d'una de les persones agredides. Pels volts de les 4 de la matinada, i després de rebre queixes d'un veí pel xivarri, la policia municipal va acudir al local. Després de sol·licitar a la propietària de l'establiment la documentació, del local i seva, i com que no tenia el DNI, van dir-li que se la pensaven endur detinguda, i a continuació la van empènyer. Aquest fet va fer que el germà de la propietària sortís en defensa seva. Aleshores la policia va començar amb una brutal intervenció, en què

va resultar nou persones detingudes i 15 van haver de ser ateses als serveis mèdics d'urgència, algunes amb traus al cap que van requerir punts de sutura. Els maltractaments van continuar a comissaria. Les persones afectades van posar una denúncia al jutjat. SOS Racismo va denunciar públicament els fets juntament amb els afectats.

Dret d'admissió

BARCELONA. Gener. OID. **Quatre porters de seguretat del complex lúdic Maremàgnum assassinen un noi llatinoamericà.** W.C., un amic, W.P., i dues noies van anar al local Caipirinha del Maremàgnum i no els van deixar entrar-hi. Una de les noies va demanar explicacions al porter, qui la va empènyer cap a fora, on van començar a barallar-s'hi. Els quatre nois van córrer, però quatre porters van atrapar W.P. i el van tirar al mar, on va morir ofegat, davant diverses persones, que no van intervenir. W.C. i les noies es van escapar i no van saber res de W.P. fins al dia següent, quan van comunicar a la mare de W.P. que havien trobat el cos del seu fill a l'aigua del port, on havia estat llençat pels vigilants, després d'haver estat apallissat. Des de SOS Racismo es va contactar amb l'Associació d'Equatorians que dona suport moral i econòmic a la família i gestionen la regularització de la dona i fills, que van arribar dies més tard des de l'Equador. La Policia va contactar amb SOS Racismo per comunicar l'existència de càmeres de vigilància al port i la possibilitat que algun dels vigilants no estigués contractat. Des de SOS Racismo, es va contactar amb la Regidoria de Drets Civils que va estimar de presentar-se com a acusació particular. S'espera la data del judici.

MADRID. Gener. **Intenten assassinar un ciutadà nigerià.** Tres porters i el maïtre de la discoteca Kapital són els presumptes autors de l'agressió. Els porters van impedir l'entrada al local a la víctima i a un amic perquè eren negres. Va encetar-s'hi una discussió que va acabar a cops de navalla, i Abdourrahmane va rebre ferides d'arma blanca a l'abdomen amb pèrdua de massa intestinal. Va haver de ser ingressat a l'hospital amb pronòstic greu. La investigació va ser complicada, ja que els agressors van fer un pacte de silenci. Fins i tot el seu advocat va intentar fer xantatge a la víctima lliurant-li 6.000 euros —un milio de pessetes— i un rellotge perquè no els identifiqués.

MADRID. Gener. OID. **Agredit a la porta de la discoteca Kapital.** Els porters de la discoteca Kapital van agredir amb arma blanca un ciutadà, proferint insults racistes. SOS Racismo va comparèixer a la causa com a acusació popular. El procés està en fase d'instrucció.

BARCELONA. Febrer. **Jutgen el gerent i el porter d'una discoteca per vetar l'entrada a dos àrabs.** El fiscal va demanar una pena de tres anys d'inhabilitació per als dos acusats per un delictes de discriminació, l'acusació particular va sol·licitar quatre anys i la defensa va demanar-ne l'absolució. Els fets van tenir lloc el gener de 2000,

quan als denunciants primer els van dir que no podien entrar-hi perquè la discoteca estava plena, però més tard que no els deixaven entrar perquè eren àrabs.

PAMPLONA. Febrer-agost. OID. **Tracte discriminatori del porter de la discoteca Marengo.** El mes de febrer, un home equatorià va denunciar a SOS Racismo, que havia anat amb un cosí seu un dissabte a la Discoteca Marengo i el porter els havia dit que havien de pagar 5.000 ptes cadascú per entrar-hi. Ell sabia que no era cert perquè hi havia anat altres vegades amb unes amigues espanyoles. Mentre discutien, altres persones entraven sense pagar i el porter sostenia que eren socis. En aquell moment, va trucar a un amic seu amb el qual havia quedat a dins i li va preguntar si havia pagat per entrar-hi. L'altre li va respondre que no. Van marxar sense entrar-hi. Des de SOS Racismo es va passar la informació a un periodista d'un diari local que prèviament ja s'havia interessat pel tema. El mes d'agost, una dona nord-americana havia denunciat a SOS Racismo la mateixa discoteca per negar el dret d'entrada a unes amigues equatorianes a qui també exigien pagar 5.000 ptes mentre tothom entrava de franc. Van realitzar una reclamació al local.

BARCELONA. Juny. OID. **El vigilant de seguretat del local Caipirinha prohibeix l'entrada d'un ciutadà danès, d'origen africà.** E.B. va anar, amb un company danès d'origen africà, al local *Caipirinha*, del complex lúdic Maremàgnum. El seu company va sortir-ne a buscar uns amics i el vigilant de seguretat no el va deixar tornar a entrar-hi. E.B. va explicar al vigilant que anaven junts, i aquest va respondre-li que ell no prenia les decisions. E.B. va demanar el full de reclamacions i no l'hi van donar. A l'hora de marxar, el vigilant va empènyer i insultar el company d'E.B. i, quan ella va dir al porter que parés, aquest li va contestar: «Calla, que ets una marrana, per això busques un rave negre». E.B. es va dirigir al local Mojito, on havia deixat la bossa al guarda-roba, i li van negar l'entrada per ser una persona conflictiva. E.B. va mostrar-los el tiquet del guarda-roba i la van deixar entrar-hi. Un cop a dins, va demanar el full de reclamacions i l'hi van donar. Des de SOS Racismo, es va considerar presentar una denúncia, tenint en compte que el local era reincident en pràctiques discriminatòries, però la denunciante no ho va creure necessari. Es va contactar amb el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme per saber el procediment de la queixa presentada al local. Mesos més tard, i després de reiterar la petició, el responsable del cas va informar que no tenia constància de la queixa, que segurament no deuria haver estat enviada des del bar. E.B. va presentar la còpia de la reclamació i va demanar, en aquest Departament, l'obertura d'una investigació per no haver presentat la reclamació.

BARCELONA. Agost. **Brutal pallissa a un jove d'origen dominicà.** Un cop més, al recinte Maremàgnum, els guàrdies van clavar una brutal pallissa a un jove, que va patir múltiples traumatismes, i a l'acompanyant, que va rebre catorze punts de sutura. La trifulga va començar quan li van denegar l'entrada. El van emmanillar, li van destrossar la cara a cops de puny, el van agafar pels cabells i li van clavar cops al cap una vegada i una altra contra el terra.

PAMPLONA. Agost. OID. **Denúncia una agressió de la qual ha estat víctima per part del porter de la discoteca Sector.** El denunciant va denunciar l'agressió i hi va adjuntar l'informe mèdic del servei d'urgències on el van atendre. També va presentar una denúncia davant la policia municipal i ja ha rebut la citació.

MADRID. Setembre-novembre. OID. **Agressió dels porters a la discoteca Kapital.** Un ciutadà de l'Índia va denunciar l'agressió que va patir a la porta de la discoteca Kapital a mans dels porters. El mes de novembre, SOS Racismo va rebre una nova denúncia per agressió contra els porters de la discoteca Kapital. En aquest cas, les agredides eren dues ciutadanes sud-americanes, transsexuals, que van patir lesions i insults homòfobs i xenòfobs. Els darrers tres anys, SOS Racismo ha rebut nombroses denúncies, tres d'elles l'any 2002, contra aquesta discoteca per vulneració del dret d'admissió i agressions dels porters sempre per motius de caire racista. Des de l'associació es van adreçar diverses cartes al gerent de la discoteca en què es denunciaven els fets, en l'última de les quals es va rebre resposta, i estem estudiant l'adopció de noves mesures.

PAMPLONA. Octubre. OID. **Denúncia a la discoteca Subsuelo per denegar el dret d'entrada a un noi de procedència ghanesa.** Els fets van succeir la matinada del dissabte, quan una parella volia entrar al local on ja havien estat prèviament, i els porters van deixar passar tothom tret del noi. Quan van preguntar-ne els motius als porters, els van dir que tenien ordres de no deixar passar persones de color. Van demanar el llibre de reclamacions, però no els el van donar. SOS Racismo va interposar-hi una denúncia davant del Departament de Consum del Govern de Navarra, i va mirar de comunicar-se amb el local, sense èxit.

VALÈNCIA. Desembre. OID. **Discriminació en una discoteca per ser negre.** Daniel Barrachina Gasso va denunciar a SOS Racismo que el dia 7 de desembre un guàrdia de seguretat de la discoteca Bananas va dir-li que no podia entrar a la discoteca perquè era negre i havia nascut a Portugal. Va presentar una denúncia a la guàrdia civil d'Almussafes amb data 8 de desembre.

2. Agressions i abusos de particulars

BARCELONA. Gener. **Detenen nou joves per agredir dos ciutadans gambians.** Les víctimes passejaven per la zona de Santa Perpetua quan tres joves que circulaven en cotxe van disminuir la marxa per increpar-los amb insults de caràcter racista i xenòfob. Més endavant els van esperar amb un grup d'amics i els van abordar armats amb barres de ferro, pals i pedres. Com a conseqüència de la pallissa, una de las víctimes va haver de ser ingressada a l'hospital durant cinc dies amb fractura de tibia, una ferida oberta al cap i contusions per tot el cos. Les víctimes van assegurar que el grup que els havia atacat estava format per unes vint persones. Entre el grup dels nou detinguts hi havia dos menors d'edat.

CEUTA. Gener. **Ataquen a un menor d'origen marroquí i li calen foc.** La víctima, d'aproximadament 15 anys, va ser ingressada en estat crític amb cremades al 80% del cos. Uns veïns el van veure sortir en flames d'un canyís i postrar-se al mig de la carretera. Es desconeixen l'autor o autors de l'agressió.

LLEIDA. Gener. **Condemnat un jove de 20 anys per intentar cremar un ciutadà d'origen marroquí.** Raúl A., amb dos joves més, el novembre de 1999, van clavar una brutal pallissa a la víctima, després el van lligar a una cadira i el van ruixar amb gasoil mentre l'amenaçaven de mort i l'insultaven. Finalment, van fugir del lloc sense arribar a encendre la víctima. Raúl ha estat condemnat a set anys de presó. La sentència de l'Audiència de Lleida assenyala que l'acusat «va actuar mogut per discriminació racial». És la primera sentència dictada a la província on s'especifica el mòbil racista com a causa de l'agressió. Dels altres dos joves implicats en el cas, un ja va ser jutjat i condemnat pel Tribunal de Menors, i l'altre va quedar en llibertat perquè la víctima no va ser capaç d'identificar-lo.

PAMPLONA. Gener. OID. **Agressió verbal al carrer.** Una persona immigrant caminava tranquil·lament pel carrer quan, des d'un cotxe blanc, uns joves es van posar a insultar-lo i a cridar-li «negre de merda». La denunciante va ser testimoni dels fets mentre caminava pel carrer.

PEGO (ALACANT). Gener. OID. **Un Pub cobra entrada només a estrangers.** L., una ciutadana espanyola, ens comunica que al Pub Habana de Pego, cobren 6 euros als clients estrangers per accedir al local, mentre que l'entrada es gratuïta per a la resta

de clients. El seu fill va ser testimoni de com el porter li demanava el preu de l'entrada a uns estrangers i ell i els seus amics havien entrat al recinte totalment de franc.

TARRAGONA. Gener. **Mor un jove d'origen marroquí després de rebre un tret al cap.** La víctima celebrava, amb el seu germà i uns amics, el cap d'any en un *after-hours* de Salou quan va començar una discussió amb un ciutadà de nacionalitat espanyola. Poc després van sortir al carrer, on, sense badar boca, el jove espanyol va treure una arma i li va disparar a boca de canó al clatell. Dues setmanes després, l'autor dels fets va ser detingut a Valdepeñas (Ciudad Real). El jutge va declarar el secret de sumari.

ALACANT. Febrer. **Denunciats diversos pubs per cobrar el doble a ciutadans immigrants.** La Taula de la Immigració d'Ibi, formada pels responsables de l'ajuntament, del Centre d'Informació de Treballadors Estrangers de CC OO, de Creu Roja, de Càrites i altres entitats socials, va ser qui va realitzar la denúncia, després de rebre a Càrites diverses queixes de ciutadans immigrants que havien estat discriminats a diversos locals d'oci, on els cobraven el doble per dissuadir-los de tornar-hi. Malgrat que, de moment, no existeixen proves feaents d'aquests casos, el consistori remetrà escrit als establiments del sector per recordar-los l'obligació d'exposar al públic una llista de preus amb el segell de les autoritats i de lliurar un rebut als clients quan paguin la consumició. També han aconsellat que se sol·licitin els fulls de reclamació quan existeixi una diferència entre la llista de preus i l'import abonat pel client per tal de formular la denúncia corresponent.

PALOS DE LA FRONTERA (HUELVA). Febrer. **Quinze joves detinguts per assaltar un grup d'immigrants.** Nou dels detinguts eren menors d'edat, formaven part d'un grup de trenta persones que van assaltar la casa on vivien un grup de quinze immigrants. Hi van arribar de nit, armats amb pals, pistoles, navalles i ampolles. La majoria de les víctimes van aconseguir fugir pel terrat i van ser perseguides camp a través. Les ONG andaluses van advertir sobre l'augment del refús envers els estrangers en les zones agrícoles de Huelva. El conseller d'Afers Socials de la Junta d'Andalusia adverteix que això pot ser l'inici de més focus d'aquesta natura; malgrat tot, l'alcalde de la població assegura que es tracta d'un fet aïllat.

VALÈNCIA. Febrer. **Els reglaments esportius impedeixen que competeixin els fills dels immigrants.** La majoria de les federacions esportives exigeixen la nacionalitat espanyola per participar en competicions escolars, tant a nivell escolar com universitari.

CASTELLAR DEL VALLÈS (BARCELONA). Març. **Eviten el linxament d'un menor d'origen africà.** Un grup de veïns va intervenir a temps en una agressió que s'havia originat a la plaça Major d'aquesta població. La presència d'aquests veïns va impedir que els agressors, que eren uns sis o set, s'acarnissessin amb la víctima, que va ser objecte d'insults de caràcter racista i d'agressions físiques.

CEUTA. Març. **Incendien per sisena vegada la sinagoga de Ceuta.** Un grup de desco-

neguts van vessar combustible i dissolvent a l'entrada del temple. Per sort les flames no van arribar a penetrar a l'interior.

GETXO. Març. **Veïns contra un centre d'acollida.** Tres-cents veïns d'Urduliz van mostrar en una assemblea el seu refús a l'obertura d'un centre d'acollida per a joves immigrants. Asseguren que si s'instal·la el centre, s'incrementaran la delinqüència i el vandalisme. L'assemblea va ser convocada per l'associació de comerciants local per explicar les iniciatives que es duran a terme contra el centre.

MADRID. Març. **OID. Un funcionari coacciona una empresària per tal que no contracti un treballador estranger.** Una empresària va denunciar a SOS Racismo que, quan va acudir a l'Àrea de Treball de la Delegació del Govern a Madrid, un funcionari li va recomanar de mala manera i amb al·lusions xenòfobes que contractés la seva filla en lloc d'un treballador estranger.

PAMPLONA. Març. **OID. Agressió racista en una botiga del barri on va anar a fer unes fotocòpies.** Una dona estrangera va anar a una copisteria i, en demanar a l'amo que parés compte amb els documents perquè eren originals, l'home va tenir una reacció totalment incontrolada: la va insultar i li va dir «que ella era estrangera i que els estrangers no tenien perquè venir, i que el millor que podia fer era tornar al seu país, que sou tots uns il·legals». Des de SOS Racismo vam enviar una carta de protesta a l'amo del local per expressar la nostra més ferma repulsa a aquests fets esdevinguts.

RIUDECANYES (TARRAGONA). Març. **L'Ajuntament prohibeix l'ús del camp de futbol al col·lectiu de marroquins.** El consistori ha col·locat diversos cartells a les portes d'accés per negar-los l'ús del camp. Un dels veïns declara que: «El camp de futbol ha d'utilitzar-lo la gent del poble i no aquests 'moros' que acabaran apropiant-se de tot».

VILADECANS. Març. **Apunyalat un jove marroquí durant una manifestació contra la mesquita.** «És el que haurien de fer els joves: matar uns quants moros i així marxarien d'una vegada. Ha estat l'únic que ha tingut el que s'ha de tenir». Aquesta és una de les declaracions que es van sentir al barri de Sales quan es va saber que un veí de 70 anys havia apunyalat, durant una manifestació, a un jove marroquí. La manifestació va ser convocada pels veïns del barri per reclamar que: «facin fora els moros del barri», «No a la droga, no a la mesquita».

SARAGOSSA. Març. **OID. Anònims racistes.** Durant el mes de març es van rebre, a diverses associacions d'immigrants, anònims on s'hi llegia «Fuera basura inmigrante y extranjera. España será aria o no será. Fuera razas del color de la mierda». Algunes de les cartes arribaven acompanyades amb excrements.

ALMERIA. Abril. **Dos veïns de El Ejido, condemnats a sis anys de presó.** El 1997 van apallissar brutalment dos ciutadans, el marroquí Hicham, a qui van desfigurar-li la cara amb un puny americà, i l'argelí Garami, a qui van partir el llavi, un braç i les

dues cames. Els van ficar en una furgoneta acusant-los d'haver robat en un magatzem i els van dur a un erm, on els van agredir. L'endemà van tornar a per Garami. Una vegada més el van dur a l'erm, on li van trencar les dues cames. Més endavant, un veí el va trobar ple de sang i incapaç de moure's per culpa dels cops.

BARCELONA. Abril. OID. **Discriminen un home subsaharià en una botiga de Vodafone.** G.M.K. va anar a una botiga Vodafone per contractar-ne els serveis de telefonia mòbil, acompanyat per la seva parella, espanyola. G.M.K va realitzar les gestions sense problemes, però quan va tornar sol per recollir el telèfon li van demanar una fiança de 901 euros. G.M.K va denunciar el cas a SOS Racismo, des d'on es va contactar la botiga i es va constatar que no calia la fiança per comprar un mòbil. Es va escriure una carta a Vodafone demanant explicacions i van respondre que el contracte preveu que segons «dades sociodemogràfiques» es demani una fiança.

MADRID. Abril. **Una nena d'origen magribí, en coma per una agressió.** Dues companyes de classe van intentar robar-li el calçat esportiu que duia perquè «eren molt cares per a una immigrant». La van esperar a la sortida de l'escola i, durant la baralla, la víctima va caure a terra i es va colpejar el cap, cosa que va provocar-li un coma cerebral. Es va recuperar però va començar a patir mals de cap, fet que li va impedir tornar a l'escola durant dues setmanes. El centre ha qualificat els fets de cas aïllat.

SARAGOSSA. Abril. OID. **Un jove equatorià és ferit en sortir d'un Cybercafé.** Dos grups d'adolescents, un d'espanyols i l'altre d'equatorians, van coincidir en un Cybercafé i, després d'una partida d'un joc en xarxa en el qual van tenir lloc insults racistes, van tenir una baralla a la sortida. Un dels joves equatorians va resultar ferit amb arma blanca.

BARCELONA. Maig. OID. **Un noi negre és apunyalat al barri de Poble Nou.** R.M. estava amb els seus amics esperant un taxi per tornar a casa, quan un grup de nois els va increpar i un dels seus amics, negre, va ser apunyalat mentre l'insultaven amb expressions racistes i xenòfobes. Els agressors van fugir, i el noi apunyalat va ser ingressat a l'hospital.

MADRID. Maig. OID. **Relacions veïnals xenòfobes.** Una ciutadana espanyola va denunciar les molèsties i insults racistes que pateixen els seus inquilins equatorians per part d'una veïna i el porter de l'immoble. La denunciante havia enviat cartes de queixa a la Conselleria del Districte.

STA. COLOMA DE GRAMENET (BARCELONA). Maig. OID. **La policia registra el bar d'un home marroquí per les acusacions dels veïns de traficar amb haixix.** Quatre furgons de policia van arribar al bar que A.G. té des de fa 15 anys a Santa Coloma. En el registre no van trobar droga, excepte petites quantitats en alguns clients. La policia ja havia registrat el local anys enrere, però tampoc hi havia trobat res. Aquests registres es van realitzar per les trucades dels veïns, que acusen A.G. de vendre haixix al seu bar. SOS Racismo va celebrar una reunió amb el Centre d'Informació i Atenció a

persones estrangeres de Sta. Coloma (CIAPE) i amb l'Ajuntament, a través del Pla per a la Convivència del municipi. SOS Racismo va presentar un informe i proposta d'actuació que defensa que A.G participi en la Comissió per a la convivència del seu barri i en l'associació de comerciants. També se li va oferir assistència jurídica.

TARRAGONA/VALÈNCIA. Maig. OID. **Agressió a un ciutadà marroquí per un grup armat durant un viatge en autobús.** CGT-Gandia va denunciar l'agressió a un immigrant marroquí, veí d'aquesta població, a Tarragona. H.B. es trobava a l'autobús de viatge entre València i Barcelona, quan, en una de les parades, a l'alçada de Tarragona, va baixar per prendre l'aire i va ser agredit per un grup d'individus. Els agressors van sortir d'improvís de darrere uns cotxes, armats amb cadenes i armes blanques, i van agredir H.B. fins que va arribar-hi la Guàrdia Civil.

VALÈNCIA. Maig. OID. **Els veïns volen impedir l'obertura d'un local a un propietari estranger.** A.H., un immigrant algerià, tenia un local comercial on volia obrir una cafeteria-gelateria sense activitat musical. Després de passar els tràmits administratius pertinents i aconseguir els permisos per obrir l'establiment, els veïns de la finca li van dir que no el volien allí i li van dificultar la tasca d'obrir el local. L'administrador de la finca es va negar a donar-li la clau de la comunitat i A.H. no tenia ni accés al seu propi comptador. Els veïns semblen no estar disposats a rectificar les actituds racistes.

BARCELONA. Juny. **Onze anys de presó per a l'assassí del cas «Aribau».** Els fets van passar el setembre de 2000, quan l'agressor es va creuar, en sortir d'un pub, amb Hamid, ciutadà d'origen marroquí casat amb una espanyola i pare de tres fills, i li va disparar a boca de canó al cap. El fiscal diu que l'acusat va disparar perquè volia: «Un àrab menys», però ell assegura que la pistola que va treure era de joguina. El jurat, no obstant això, ha rebaixat el crim a homicidi i n'ha refusat el mòbil racista. El jutge condemna a onze anys de presó, nou i mig per homicidi i dos més per tinença il·lícita d'armes, davant els vint-i-dos que demanava el fiscal.

MADRID. Juny. **Agressió a una menor a la sortida de l'escola.** L'agredida va patir un traumatisme cranial i danys a la dentadura. Tres companys d'escola, dues noies i un noi, la hi van esperar a la sortida. El noi la va agredir amb un bat de beisbol i les noies a cops de puny. «Ets una escòria. Fas fàstic, negra de merda», va ser una de les frases que va haver de sentir la víctima, una jove estudiant de 17 anys. Tots tres pertanyien a un grup de caps rapats.

MANRESA. Juny. **Manifest contra una agressió.** Quaranta-set entitats del Bages van firmar un manifest contra l'agressió racista que va patir un ciutadà d'origen magribí en mans d'un grup de caps rapats. El manifest també denunciava el sistema jurídic, que no lluita contra els comportaments racistes.

PAMPLONA. Juny. OID. **Denuncia haver patit una agressió física al carrer.** Set persones que es trobaven al bar on hi havia el denunciant prenent una Coca-cola, el van

nics d'origen indi, atès que en dubtaven per l'aspecte. La policia de l'aeroport no va actuar-hi, car la màxima autoritat dins l'avió la té el comandant. Les víctimes de la discriminació no van rebre cap explicació, ni de la companyia ni de l'empresa que va gestionar l'embarcament. La companyia britànica assegura que ells només donaven prioritat a la seguretat dels passatgers.

GUIPÚSCOA. Setembre. OID. **Agressions a immigrants magribins a Donostia.** En l'interval d'entre mitja i una hora van ser agredits dos immigrants magribins al barri d'Intxaurrenondo de Donostia. A un tercer li van produir desperfectes al cotxe. A.B. va ser agredit de nit, després de sortir de la feina i tornar a Donostia a dormir. A.B. dormia a l'interior del cotxe d'un amic seu. Va ser agredit mentre omplia una ampolla d'aigua en una font propera al lloc on havia aparcat el cotxe, per un nombre indeterminat de persones, que el van colpejar bestialment, i li van produir traumatisme facial, fractura nasal i pèrdua de cinc peces dentals. Des de SOS Racismo es va denunciar el cas i les denúncies continuen el seu curs al jutjat.

PAMPLONA. Setembre. OID. **Una dona és insultada pel carrer.** La denunciante es trobava parada al carrer xerrant tranquil·lament amb una amiga quan, de sobte, una dona se li va acostar i es va posar a insultar-la i a dir-li que tots els immigrants són uns il·legals i que tornessin al seu país. Ella no va voler entrar en conflictes majors, però, malgrat tot, la dona va continuar insultant-la darrera d'ella una estona.

PAMPLONA. Setembre. OID. **Expulsat d'un local perquè «els de la seva raça no hi són ben rebuts».** En entrar en una cafeteria de Tudela, on ja havia estat prèviament, la dona li va dir que «els de la teva raça no sou ben rebuts en aquest local», i va afegir una sèrie d'agressions verbals. Va començar una discussió, i el fill de la mestressa va sortir per fer-lo fora del local. Ell es va negar a marxar fins que arribés la policia. Passada una estona, va aparèixer la Policia Nacional, que li va aconsellar denunciar els fets.

SAN AGUSTÍN DE GUADALIX (MADRID). Setembre. OID. **Agressió veïnal.** Una ciutadana de Costa de Marfil va denunciar la violació de domicili i l'intent d'agressió amb pals per part d'uns veïns. En el moment de la trucada a SOS Racismo, el judici ja havia tingut lloc però la denunciante havia tingut sensació d'indefensió ja que els agressors havien portat una defensa molt organitzada.

ESTELLA (PAMPLONA). Octubre. OID. **Pintades xenòfobes a la façana de l'habitatge de ciutadans subsaharians.** Es va denunciar a SOS Racismo l'aparició de pintades xenòfobes a la façana d'una casa a Estella habitada per ciutadans subsaharians: «Moros de merda», «Talibans fora», «Fills de puta», a més d'una diana amb la paraula «moros» al centre. L'alcalde de la localitat va fer declaracions al respecte i els fets van ser denunciats públicament.

FUENTES DEL EBRO (SARAGOSSA). Octubre. OID. **Un marroquí és agredit en el lloc de treball i, posteriorment, acomiadat.** Un immigrant marroquí que porta 13 anys

vivint a l'Estat espanyol, va ser agredit verbalment i física en el seu lloc de treball per un company. El primer dia va començar preguntant-li si ell havia arribat en avió o en pastera i, en dies posteriors, el va insultar dient-li, entre altres coses, «moro de merda, ves-te'n al teu puto país». L'agredit va presentar una queixa davant del supervisor, que el va canviar de lloc de treball durant aquell dia. L'endemà, abans de començar la jornada, es trobaven prenent cafè al menjador de la fàbrica i, en dirigir-se al seu lloc de treball, l'agressor li va clavar un cop al cap amb una cadira i diverses puntades de peu, fins que el va deixar inconscient. El van portar a l'hospital, i, en sortir-ne, es va presentar a SOS Racismo per realitzar la denúncia. A més de l'agressió i l'assetjament patits, ha estat acomiadat per culpa de la baixa que li ha comportat l'agressió.

MADRID. Octubre. OID. **Discriminació en oferta de treball.** Un ciutadà francès va denunciar la discriminació patida per tenir accent estranger quan sol·licitava informació telefònica sobre una oferta de feina. Li van dir que la feina ja estava adjudicada i, després, ho van negar en trucar immediatament una persona espanyola. SOS Racismo va enviar una carta a l'empresa, que es va disculpar al·legant que s'havia tractat d'un error de les telefonistes i manifestant el seu compromís amb la interculturalitat.

PAMPLONA. Octubre. OID. **Un treballador marroquí denuncia injúries i calúmnies d'una antiga cap.** Un treballador va denunciar que una antiga cap ha trucat reiteradament al seu cap actual acusant-lo de gandul i lladre. Des de SOS Racismo se'l va assessorar sobre les accions que podia emprendre, però finalment es van aturar les trucades.

SARAGOSSA. Octubre. OID. **Família senegalesa assetjada constantment pels veïns.** Una família de senegalesos són insultats contínuament i molestats per veïns de l'immoble amb frases com «feu pudor» o «marxeu al vostre país» i actuacions com trucar al timbre en plena nit. Un dels dies, el pare de la família va sorprendre un dels veïns trucant al timbre per molestar i, en renyar-lo, es va iniciar una baralla. El veí va anar a l'hospital a guarir-se les ferides i va interposar una denúncia contra el senegalès, mentre aquest no ho va fer per no tenir més problemes. En la actualitat s'ha obert un procediment judicial en què el senegalès està imputat i en espera de judici. Des de SOS Racismo es porta la defensa del ciutadà senegalès.

SARAGOSSA. Octubre. OID. **Un ciutadà marroquí és agredit verbalment i física per un company de feina.** L'home marroquí va ser agredit verbalment per un company de feina en l'empresa on treballaven ambdós. L'endemà va ser agredit físicament pel mateix individu, després de ser interrogat sobre l'arribada a l'Estat espanyol i insultat amb frases com «moro, ves-te'n al teu puto país» i «ves a la merda». A causa de la forta agressió, presenciada per l'encarregat de l'empresa i altres treballadors, va ser donat de baixa, cosa que li va fer perdre el contracte de feina perquè, en produir-se la baixa durant el període de prova, l'empresa va rescindir-li el contracte. Des de SOS Racismo s'ha denunciat el cas als jutjats tot i que encara no s'ha resolt.

VILASECA (TARRAGONA). Novembre. OID. **Els taxistes de Vilaseca i Salou neguen el servei a una dona veneçolana.** A.R. és veneçolana i té un fill disminuït físic, per la qual cosa era usuària habitual del servei de taxi de Vilaseca. Un dia, va indicar al taxista per on havia de passar i ell la va insultar. En voler pagar, li va agafar les mans i va trucar per ràdio per dir que una clienta no volia pagar. A.R. va intentar abandonar el vehicle i el taxista la va colpejar. Des d'aquell dia no l'atenen ni a Vilaseca ni a Salou. A.R. va denunciar el taxista i ell la va denunciar a ella. Des de SOS Racismo es va escriure una carta de queixa a l'Ajuntament de Vilaseca, que no es mostra gaire cooperador. El judici va tenir lloc el 31 d'octubre i està en espera de la sentència.

BARCELONA. Novembre. OID. **Un home negre és agredit quan es trobava en un bar mirant un partit de futbol.** A. estava mirant un partit de futbol i un dels clients del bar va dir-li «els negres hauríeu de veure el partit des del vostre país». Els clients van sumar-se als insults i es van posar a agredir-lo. El company d'A. va sortir del bar per trucar a la policia. Quan va tornar-hi, havien arrossegat A. fora del bar i l'estaven apallissant amb punys, peus i ampolles. La policia va arribar i els agressors van continuar insultant-lo. A. va ser atès a l'hospital. Quan en va sortir i va saber que la policia no havia fet res respecte de l'agressió, va denunciar el cas. SOS Racismo va assumir el cas i s'està esperant la citació per declarar.

PALMA DE MALLORCA. Novembre. **Agressió racista a un menor d'origen equatorià.** La víctima, HERNY, passejava pel carrer amb un amic quan un grup de desconeguts es va acostar i, dirigint-se a l'acompanyant, van dir: «¿Per què vas amb un negre fill de puta?». D'entrada va quedar en un comentari racista, però més endavant estaven esperant en Henry, el van agafar i li van clavar una pallissa.

PAMPLONA. Novembre. OID. **Un home és acusat de robatori per ser negre.** Un home negre i estranger, en situació administrativa irregular, va ser acusat per un guàrdia jurat de CAPRABO de robar, mentre feia les seves compres. El denunciante va ser increpat i registrat. La denúncia va ser feta a SOS Racismo, ja que l'afectat és negre i va pensar que aquest n'era el motiu.

LAS ROZAS (MADRID). Novembre. OID. **Agressió racista.** Una ciutadana peruana va denunciar l'agressió i els insults xenòfobs patits per part d'un automobilista quan ella passejava el gos. Denúncia en diligències prèvies judicials.

MADRID. Desembre. OID. **Agressió veïnal.** Una ciutadana romanesa va denunciar l'agressió amb lesions i insults racistes per part de la veïna del pis inferior i el marit.

BILBAO. Desembre. OID. **Una ciutadana colombiana denuncia que no li van permetre obrir un compte d'estalvis.** En voler obrir un compte a la sucursal d'una caixa d'estalvis, li van dir que per normes internes de l'empresa no obrien comptes a estrangers sense permís de residència i que havia d'acudir a la comissaria d'estrangeria. La denunciante no hi va anar perquè sabia que corria el risc que li obrissin una ordre d'expulsió. En una altra sucursal de la mateixa entitat, li van obrir el compte

sense problemes, tot i que li van donar una llibreta d'un color diferent a la normal «per diferenciar els estrangers». Quan va comentar el que havia passat a l'altra sucursal li van dir que les normes internes existien i que en teoria no tenien perquè obrir-li el compte, perquè ella no té cap dret i li van demanar específicament per a què la volia. En manifestar que era per cobrar un ajut social contra l'exclusió li van dir que no els corresponen ajuts (ja concedit pels serveis municipals de base), que no tenen drets i que «tu aquí no ets ningú», que vénen d'un altre país, la seva residència és en un altre país, i que aquí no són ningú ni tenen cap dret.

PAMPLONA. Desembre. OID. **Un grup de joves assetja una veïna d'origen marroquí i el seu fill.** La dona va denunciar un assetjament continu per part d'una colla d'adolescents del poble envers ella i el seu fill. Truquen a la porta de matinada i li diuen «puta mora, ves-te'n al teu país», «aquesta casa no és teva i te la cremarem» i frases similars. Recentment, quan ella es trobava a França, el seu fill, arribat del Marroc dos mesos enrere, va patir un enfrontament amb aquesta colla arran del qual ell va ser denunciat per tornar a casa i sortir-ne amb un ganivet. Des de SOS Racismo es va oferir assessorament legal per al menor, i a més es va resoldre esbrinar més sobre les agressions sofertes per la dona, ja que ella té por que algun dia passi alguna cosa pitjor.

El compromís del Sindicat Unificat de Policia en la defensa de la llibertat i seguretat de tots els ciutadans

Mauricio Moya Lucendo

Secretari de Relacions Institucionals del Sindicat Unificat de Policia (SUP)

Des del naixement del Sindicat Unificat de Policia (SUP), aquest ha estat un ferm defensor dels valors democràtics proclamats en la nostra Constitució, considerant que la llibertat i la seguretat de tots són consubstancials a un estat de Dret. Independentment de les funcions pròpies com a Sindicat majoritari del Cos Nacional de Policia, el SUP ha participat en tots els fòrums als quals li ha estat possible en pro de l'essència d'un Estat que pretén ser social i democràtic de Dret. La defensa dels drets humans i la lluita contra el racisme i la xenofòbia formen part de l'ideari de la nostra organització. Així, el SUP ha participat en Jornades i Seminaris sobre la immigració i el rebuig al racisme impulsats per CC OO i UGT, col·labora amb Amnistia Internacional, amb el Moviment contra la Intolerància, etc., i des dels seus òrgans de comunicació ha estat sempre a l'avantguarda sindical policíac en aquests temes.

En els Estatuts del SUP s'emfatitza que el representant d'aquesta organització sindical «s'oposarà amb tots els mitjans al seu abast a qualsevol acte de discriminació per motius d'ètnia, sexe, religió, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social». El SUP, a més, és membre actiu de la Federació Europea de Policia (Eurocop), agrupació de Sindicats de Policia de 17 països europeus i que té més de 500.000 afiliats. Entre els objectius d'Eurocop es troben la promoció i defensa dels drets humans.

El racisme i la xenofòbia són realitats perverses que desgraciadament existeixen en tot el món. El nostre país no es aliè a cert tipus de accions i conductes que es troben impregnades d'aquest odi i hostilitat vers les persones d'altres ètnies o d'origen estranger. Quan aquests sentiments afloren de forma violenta, la Policia, en general, ha actuat professionalment i objectiva, com si es tractés d'una manifestació delictiva més. No sempre es poden prevenir ni s'aconsegueixen reprimir els delictes d'aquesta natura, però això es troba en la mateixa línia que la resta de les infraccions penals, i no és aquest el moment més adient per analitzar les causes de les deficiències dels Cossos de Seguretat.

De vegades, és la pròpia Policia la que és acusada de comportament racista contra alguns estrangers, especialment amb immigrants il·legals. Ningú nega que entre els casi 200.000 membres dels Cossos de Seguretat espanyols hi han hagut casos de comportaments racistes o xenòfobs, no ho nega ningú i, per descomptat, això s'ha de desterrar entre tots. El SUP, amb independència de les responsabilitats penals o administratives dels autors d'actes racistes, no consentirà que cap d'ells militi en l'orga-

nització. Amb la mateixa rotunditat estem obligats a realitzar certes precisions que poden ajudar a objectivar i clarificar certes qüestions importants d'aquesta problemàtica.

Vegem algunes situacions que es produeixen amb certa freqüència. Si en certes detencions la Policia es veu obligada a exercir la violència (suposem que excessiva) no pot qualificar-se, sense més, aquesta actuació de extralimitació policíaca —si els detinguts són espanyols—, i de racisme —si es tracta d'estrangers—. Això, a més d'una grossera simplificació, és una falsedat òbvia. En moltes detencions d'estrangers en situació d'il·legalitat (i a vegades regularitzats), aquestos s'oposen violentament a la mateixa, i ho fan amb el propòsit que el procés penal que s'iniciï tingui més a veure amb els presumptes maltractaments o comportaments racistes que no pas amb el suposat delictes que ha provocat la intervenció de la mateixa. En ocasions s'oblida el racisme de doble direcció. Per posar-ne un exemple de fàcil comprensió, ens estem referint a la diversa interpretació de les frases «moro de merda» —dita per un espanyol— o «espanyol de merda» —pronunciada per un marroquí—. Les dos són racistes, i no únicament la primera.

El SUP va criticar públicament el Govern quan aquest va exagerar la proporció d'estrangers que delinqueixen a l'Estat espanyol, tractant amb això d'ocultar la seva

responsabilitat amb el fracàs del Programa Policia 2.000, pensat pel ja cessat Director General de la Policia, Juan Cotino. Però al mateix temps, el SUP ha indicat que el percentatge de estrangers detinguts per infraccions penals (al voltant del 30 per cent) és molt preocupant, puntualitzant que la major part d'ells procedeixen de països molt concrets. Sobre aquesta realitat caldria que hi reflexionéssim tots plegats, ja que les conseqüències d'això en els propers poden ser molt negatives pel que fa a la lluita contra el racisme i la xenofòbia. I diem això perquè, segons una enquesta de l'Institut Opina, publicada en el diari El País el 3 de

febrer de 2003, el 56,8 dels espanyols apunta la immigració com el factor determinant en el creixement de la inseguretat ciutadana.

També hauríem de reflexionar —i actuar en conseqüència— sobre allò que manifesten molts immigrants que han vingut a l'Estat espanyol per a treballar i cercar un futur millor que el que tenien als seus països d'origen. «Els nostres pitjors enemics —diuen— no són els espanyols, en conjunt, sinó altres estrangers com nosaltres que ens maltracten i ens fan xantatge». Això és una veritat incontestable i succeeix no només en el món de la prostitució, de la venda ambulants o del treball al camp. És ben sabut, d'altra banda, que tots els caps de setmana es comptabilitzen un o més morts, a més de nombrosos ferits, com a conseqüència de baralles i enfrontaments de grups d'estrangers de diversa nacionalitat, l'origen del qual està en el control de certes activitats, en l'alcohol, etc., però també en comportaments racistes d'estrangers de procedència molt diversa.

L'Estat de Dret exigeix a la Policia que la Llei es compleixi. En aquest sentit, és obligació dels Cossos de Seguretat perseguir totes les situacions d'il·legalitat i, en

Sobre aquesta realitat caldria que hi reflexionéssim tots plegats, ja que les conseqüències d'això en els propers poden ser molt negatives pel que fa a la lluita contra el racisme i la xenofòbia

ocasions i des de certes instàncies, es critica a la Policia por complir amb el seu deure quant a la immigració que és al marge de la Llei, i això que l'actuació policíaca respectuosa amb les persones que, encara que es troben en situació d'il·legalitat no duen a terme infraccions penals, es prou limitada. Hem de recordar també que els autors dels homicidis dels dos últims policies morts a Madrid han estat persones d'origen estranger, i això no ha provocat —com ha succeït en molts països— una actitud de radicalisme per part de la Policia contra els col·lectius d'on provenien els culpables d'aquestes morts.

En aquest breu resumen hem tractat d'assenyalar alguna de les moltes particularitats que giren al voltant del racisme al nostre país. Pel que fa al SUP, continuarem treballant en pro dels valors fonamentals del nostre ordenament jurídic proclamats en la Constitució espanyola. Però els partits polítics, les Institucions públiques, els centres d'ensenyament, les associacions de tot tipus i, en definitiva, el gruix de la societat, tenen encara molta feina per fer en tot allò relacionat amb el racisme i la xenofòbia. En els nostres dies, quan els tambors de guerra sonen amb força i un atac de certs països occidentals contra un país àrab sembla imparable, tot i que l'opinió majoritària mundial s'oposa, és hora també de reflexionar sobre la capacitat/incapacitat dels nostres governants per no enfonsar-nos més cap a l'abisme que separa cultures i móns diferents. Si finalment la mort i la destrucció arriben a l'Iraq i, després d'una ràpida i victoriosa guerra, «renaix la pau», l'odi, la xenofòbia i el racisme hauran fet un pas endavant, ferm i rotund, en quasi tota la humanitat. I la frustració arribarà, una vegada més, per a tots aquells que fa molt de temps que lluitem per la justícia, la igualtat, la pau/seguretat i la llibertat.

Contes i recomptes ètnics

Fernando Villareal
Fundació Secretariat General Gitano

Daniel Wagman
Escola contra el Racisme

Ara fa aproximadament tres anys que vam participar en una investigació sobre la representació de dones gitanes a les presons espanyoles, que es va publicar sota el títol de «Mujeres Gitanas y Sistema Penal».¹ En aquest treball, vam descobrir-hi que el 25% de les recluses espanyoles són gitanes, una xifra molt sorprenent. Potser un dels aspectes secundaris més interessants del nostre estudi va ser que, entre altres coses, dúiem a terme el que podríem anomenar un «recompte ètnic», és a dir, vam anar presó per presó comptant el nombre de gitanes.

Una metodologia de «recomptes ètnics» (anomenada a vegades «monitorització», fent una traducció literal del terme anglès) ens sembla una eina de gran utilitat, ja que permet descobrir desigualtats, quant a la situació de les minories ètniques en diversos àmbits, en comparació amb la resta de la població, basant-se en el nombre d'individus d'un determinat col·lectiu ètnic que es troben en una determinada situació.

Tanmateix, es tracta d'una qüestió que presenta moltes arestes, dóna peu a una gran confusió i planteja no pocs perills tendències a concepcions errònies. Aquest text pretén plantejar alguns d'aquests interrogants, amb el convenciment que estem davant d'una eina, en molts casos, imprescindible per a poder detectar i mesurar processos de discriminació racial o ètnica.

Potser, el primer punt que calia destacar en la nostra investigació sobre les preses era la insistència, per part de tots els representants del sistema penal, als quals vam entrevistar, que ells no podien facilitar dades sobre el nombre de gitanes empresonades, ja que el fet de registrar l'ètnia de les preses seria un acte en contra del mandat constitucional, que garanteix la no discriminació. Sospitem que aquesta postura, més que revelar una preocupació i un compromís per l'estricta observació del dret a no ser discriminat, era més aviat una forma d'ocultació de l'existència del que és un greu problema social: la desproporcionada presència, a les presons, d'un dels grups més desfavorits de la nostra societat. En tot cas, no cal fer un estudi perquè qualsevol que visiti una presó de dones a l'Estat espanyol se n'adoni. Però el recompte ajuda a constatar-ho i a mesurar la profunditat de la situació, com a pas inicial per plantejar-hi alternatives.

D'aquesta manera, va ser encara més xocant que, en una investigació posterior, promoguda pel *Center for Policy Studies* de Budapest, referent a la realitat

tal. És important assumir que l'objectiu no és aconseguir un recompte exacte, ni definicions «científiques» sobre qui és i qui no és membre d'una ètnia. La xifra, a la qual vam arribar (25%), podria variar sensiblement, però per a la finalitat de l'estudi, ¿quina importància té si en lloc d'un 25% era un 20%, o un 30%? Qualsevol de les xifres és de tal magnitud que hauria de ser motiu de greu preocupació. Normalment, els recomptes ètnics compleixen la funció de descobrir i posar de manifest situacions de desigualtat de certa magnitud, i on un parell de punts amunt o avall en el recompte no té importància. Així doncs, els recomptes ètnics no són un fi en si mateixos. Serveixen per a descobrir la desigualtat i després cal veure quines en són les causes i quines són les polítiques necessàries per a pal·liar aquesta desigualtat.

En qualsevol cas, no hem de passar per alt el perill que les dades ètniques puguin ser mal utilitzades o interpretades i que el resultat que se n'obtingui sigui el reforç dels estereotips negatius. Per a nosaltres, la investigació sobre les gitanes empresonades partia d'una hipòtesi que creiem vàlida: la representació massiva de gitanes a les presons no reflecteix tant una propensió d'aquestes dones a cometre delictes, sinó l'operativitat de mecàniques de clara discriminació dins del mateix sistema penal. La caracterització d'aquesta discriminació implica factors com que una dona gitana té

moltes més probabilitats de ser vigilada, sospitosa, registrada, detinguda, jutjada, condemnada i amb menys accés a llibertat condicional que altres persones. D'aquesta manera, la nostra investigació no era sobre gitanes i delictes, sinó sobre les dinàmiques de discriminació que operen dins del sistema penal.

Tornant als possibles efectes contraproductius dels recomptes, si en la nostra investigació haguéssim fet pública exclusivament la dada del vint-i-cinc per cent de dones gitanes entre la població penitenciària femenina, sense acompanyar-la de l'anàlisi que revelava

aquesta dada com a producte de la discriminació, hauríem contribuït a l'estereotip del gitano o gitana com a propensos al crim, mentre que, al contrari, no descobrir aquesta xifra i la realitat que porta associada implica mantenir a l'ombra un exemple clar de greu discriminació institucional.

De la mateixa manera, revelar el fet que menys del 15% dels gitanos treballen per compte d'altri, sense situar-ho en un context que mostri les sistemàtiques actituds de rebuig i discriminació que es produeixen envers ells al mercat laboral, podria servir com un pretext més per reafirmar l'estereotip que «ells no volen» treballar. Per tant, veiem que les dades, en si mateixes, no confirmen l'existència de discriminació, però poden ser el punt de partida per detectar la situació de desavantatge d'un grup minoritari i, a partir d'aquí, analitzar si s'estan produint dinàmiques discriminatòries.

Tota aquesta qüestió i, en particular, la nostra proposta de recomptes ètnics, pren encara més importància amb la imminent entrada en vigor de la Directiva Europea 2000/43/CE contra la discriminació racial, que hauria de ser incorporada a la legislació de tots els països membres de la UE abans de juliol de 2003. Una de les mesures legals que hi apareix en un dels articles és l'anomenada «inversió de la càrrega de la prova» davant dels tribunals, en casos d'aquest tipus de discriminació. Això significa

En qualsevol cas, no hem de passar per alt el perill que les dades ètniques puguin ser mal utilitzades o interpretades i que el resultat que se n'obtingui sigui el reforç dels estereotips negatius

que algú que ha estat denunciat per discriminar, en el moment que hi hagi indicis que existeix discriminació, es veurà obligat a mostrar les proves que no discrimina. I un indicati molt sòlid pot ser el que ens revelin les «estadístiques ètniques». Per exemple, un gitano és rebutjat com a treballador en una empresa, sempre amb l'argument que hi havia algú més qualificat per a realitzar la feina, cosa molt difícil de comprovar en casos individuals. No obstant això, aportar dades que mostrin que, entre milers d'empleats, no hi ha cap gitano o cap membre de cap minoria, seria un primer indicati per seguir buscant la pista de l'existència de pràctiques discriminatòries. Aquest enfocament ha estat utilitzat per a detectar i revelar pràctiques discriminatòries per raó de sexe, per la qual cosa no hauria de ser tan xocant la proposta d'adoptar-lo pel cas de les minories ètniques.

Un gitano és rebutjat com a treballador en una empresa, sempre amb l'argument que hi havia algú més qualificat per a realitzar la feina, cosa molt difícil de comprovar en casos individuals

Descobrir asimetries i desigualtats notables, siguin en forma d'alta concentració de minories en espais negatius de la societat, o d'índexs baixos de participació en espais positius, és un pas necessari per a aprofundir en on, com i amb quina intensitat les minories pateixen processos d'exclusió, discriminació i rebuig.

Fins aquí hem defensat la utilitat dels recomptes ètnics com a eina per a detectar l'existència de processos de discriminació, però naturalment no és l'única. El més important és, un cop descobertes les desigualtats per mitjà d'un recompte ètnic, utilitzar altres mitjans per a conèixer millor els diversos processos discriminatoris. En el nostre estudi amb les preses gitanes, vam experimentar el fet d'escoltar les víctimes, entrevistant centenars de dones, una tasca sovint sorprenentment absent en els intents de conèixer la realitat dels fenòmens associats al racisme. Escoltem i analitzem també els discursos de diversos agents dins del sistema penal, per identificar els estereotips, prejudicis i justificacions que els permeten no només tenir conductes i actituds discriminatòries, sinó la negació de l'existència d'aquestes.

Una altra eina de gran utilitat en aquest camp és el «test de situació», que consisteix que una persona que pertanyi a una minoria i una altra persona de la «majoria», ambdues amb un perfil similar, acudeixin a sol·licitar el mateix servei, o un mateix lloc de treball, o el lloguer d'un pis, o una plaça de guarderia per a un nen, i així mesurar i comparar els diferents nivells d'acceptació o de rebuig.

També es poden dur a terme anàlisis de pràctiques per detectar tractes desiguals. En el marc de la investigació sobre les gitanes a la presó, hauria estat molt útil haver examinat i comparat un bon nombre de sentències de jutges o de decisions dels equips de tractament penitenciari, per descobrir si es produïa un tracte diferent cap a les dones gitanes davant d'altres dones. Aquest experiment, òbviament, implicaria també la necessitat de comptar amb algun tipus de sistema d'identificació de l'ètnia de les persones, que no violés la intimitat de les dones, en aquest cas, ni comportés el manteniment de fitxers ètnics. I potser es descobriria que les conductes discriminatòries més greus dins del sistema penal no són les decisions de fiscals o jutges, sinó que estan dins l'àrea de decisió dels equips de tractament. O viceversa, o potser cap d'aquests dos àmbits, i el problema greu rau en les polítiques de vigilància i

control policíac. Però, sense eines per a construir un enfocament del problema serà molt difícil establir mesures per reduir-ne la discriminació.

En qualsevol cas, a partir de la nostra experiència, els recels sobre el manteniment de fitxers ètnics haurien de ser matisats, ja que constatem que, en moltes institucions, no els calen aquests fitxers per a exercir un control constant associat a dinàmiques de discriminació contra les minories.

Per exemple, en un centre penitenciari, vam preguntar al director quantes gitanes hi havia. El director va cridar un ajudant que, en cinc minuts, va contestar la xifra de «vint-i-quatre, amb una de dubtosa». És a dir, que no estigués apuntat a cap lloc que fossin o no gitanes no vol dir que no se sabés en tot moment qui eren les gitanes i que fossin susceptibles de rebre un tracte discriminatori.

A la Policia tampoc li calen fitxers ètnics per a mantenir una major vigilància a barris amb major presència de gitanos, ni li calen bases de dades ètniques per a parar i escorcollar amb més freqüència persones que pertanyen a minories. Fiscals, jutges o funcionaris de presons no necessiten anotar formalment que algú és d'una minoria per oferir-li un tracte desigual.

El primer gran repte en la lluita contra la discriminació és fer front a la tendència molt arrelada de minimitzar-ne la importància, si no negar-la completament. Els recomptes ètnics poden ser un primer pas per a detectar situacions de desigualtat. I el gran problema de la negació de la discriminació no és només que implica que no es prenen mesures per lluitar-hi contra, sinó que es desenvolupen processos de profecies que s'autocompleixen i, consegüentment, s'acaba culpant les víctimes. L'existència d'un alt nombre de gitanes a les presons s'utilitza per a justificar una major vigilància policíaca i una major tendència a la presumpció de culpabilitat, cosa que augmenta encara més el nombre de gitanes a les presons. Al final, el problema mai no és de discriminació, sinó que les gitanes tenen més tendències delictives.

En un altre àmbit, la discriminació laboral és una barrera greu perquè hi hagi més gitanos treballant per compte d'altri, però la situació, en si, permet que sobrevisqui el tòpic que no són bons treballadors, cosa que alhora alimenta que els empresaris tinguin encara més recel de contractar persones gitanes, i es perpetua el cercle viciós. Mentre no sistematitzem mètodes per detectar la discriminació, el problema continuarà sent culpa de les minories.

6

**Consolidació del racisme en el discurs
i l'estructura social**

La legislació i la política d'estrangeria del nostre país condemnen a la irregularitat a un total de 600.000 persones. Aquestes persones manquen de tot reconeixement del seu estatus de ciutadà i ocupen l'últim esglaió de l'escala social. Els estrangers en situació regular també veuen negada la seva ciutadania plena, en no ser-los reconeguts drets polítics com el dret al vot.

A aquesta artificial construcció de la societat en forma de castes s'uneix el discurs alarmista de part d'alguns responsables polítics, que parlen d'invasió i de pèrdua d'identitat i generen un clima de sospita sobre els immigrants, vinculant immigració i delinqüència.

Una altra causa greu del racisme social és la reculada en les polítiques socials, amb la disminució corresponent dels pressupostos. Aquesta reducció crea la sensació de competència pels recursos. A més, s'utilitza a la immigració com boc expiatori per a distreure l'atenció dels problemes reals i de l'absència de polítiques per a plantar-los cara. D'aquesta forma, el racisme es consolida en les estructures de la nostra societat. D'acord amb els baròmetres mensuals del Centre d'Investigacions Sociològiques referits a 2002, entre el 9,9% i el 28,5% dels enquestats considera que la immigració forma part dels tres problemes principals de l'Estat espanyol i entre el 4,3% i el 12,4% que és un dels problemes que més els afecta personalment, encara que ONG i oposició van denunciar preguntes esbiaixades en les enquestes del CIS que induïen a unir delinqüència i immigració.

La política educativa és també segregadora, i ho serà més amb la Llei de Qualitat de l'Ensenyament. En el curs 2001-2002, el nombre de places escolars ocupades per estrangers ha augmentat en un 42,5%, i és de 201.518, el que significa 60.084 nous alumnes respecte del curs 2000-2001. Els casos recollits en aquest capítol denuncien la manca de recursos a les escoles i la concentració dels alumnes als centres públics. La Llei de Qualitat de l'Ensenyament farà que la segregació educativa tingui el seu origen en la mateixa legislació, ja que segrega l'alumnat estranger en itineraris curriculars adreçats a alumnes amb fracàs escolar.

La discriminació en l'accés en l'habitatge és un altre exemple del desmantellament de l'Estat del Benestar. Ser estranger és un agreujant més a la dificultat d'accedir a un habitatge digne per part de tots els ciutadans. Quant a la sanitat, és un dels pocs drets que la Llei d'Estrangeria manté per als regulars, vinculat a l'empadronament, encara que són nombroses les denúncies de lentitud en la tramitació de les targetes.

1. Associació d'immigració i delinqüència

MADRID. Gener. **Interior atribueix a la immigració l'augment de la criminalitat en més d'un 9%.** El Ministeri de l'Interior va explicar l'increment de la delinqüència en un 9,35% perquè «el fenomen de la immigració ha suposat un augment, en els últims dos anys, de més de mig milió de persones de la població de l'Estat espanyol, principalment en les grans ciutats». En l'informe d'Interior sobre les actuacions de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, es van destacar especialment els homicidis comesos a l'Estat espanyol l'any passat «essent-ne una part important conseqüència d'ajustos de comptes entre delinqüents forans residents al nostre país». Els sindicats policíacs, per la seva banda, van argumentar que l'augment de la delinqüència està en realitat relacionat amb la reducció d'efectius.

VALÈNCIA. Gener. **El subdelegat del Govern a València uneix delinqüència i immigració.** José Vicente Herrera, subdelegat del Govern a València, va declarar en el seu comiat del càrrec que l'augment de la delinqüència durant l'any 2001 es va produir perquè «molts immigrants es veuen obligats a delinquir per fer front a la situació en què viuen». Herrera és ara assessor de la unitat internacional de la Direcció de Policia a Madrid.

SARAGOSSA. Gener. **OID. Robatoris a comerços, dels quals es culpabilitza a tots els àrabs residents al veïnat.** Al carrer Conde de Aranda hi va haver diversos robatoris en diferents comerços, tant de propietaris espanyols com de propietaris estrangers. Els robatoris eren comesos per una banda d'algerians, per la qual cosa, arran d'aquests fets, l'Associació de Comerciants va organitzar reunions al barri, en les quals s'acabava culpabilitzant a tots els àrabs, sense distingir entre els que són delinqüents i els que no, i es van proposar mesures com desallotjar-los del barri per lladres, o fins i tot no deixar que es reuneixin al carrer, perquè resulta molest per al veïnat. Des de l'associació de veïns es demana col·laboració a SOS Racismo perquè faci de mitjançer en el tema.

ALACANT. Febrer. **Responsables policíacs atribueixen a la immigració l'augment de la inseguretat.** El director general de la Policia, Juan Cotino, va afirmar que una de les claus de l'increment de la delinqüència és el creixement de la immigració irregular i sense treball, coincidint amb el conseller de Justícia i Administracions Públiques de la Generalitat valenciana, Carlos González Cepeda. El cap superior de Policia de la

Comunitat Valenciana, Alejandro Valle, va matisar ahir que l'increment de la delinqüència es deu entre altres factors a la «borsa de marginació dels immigrants. L'increment de la població immigrant no té per què suposar un augment dels delictes, sinó les borses de marginació compostes per alguns immigrants, que són els que cometen els delictes. Als altres els necessitem igual que ells ens necessiten».

MADRID. Febrer. **L'oposició desqualifica el Govern per vincular immigració i delinqüència.** El PSOE i Izquierda Unida (IU) van qualificar d'«irresponsables» alguns dirigents del Ministeri de l'Interior per establir una relació entre immigració i delinqüència. El portaveu del PSOE en la Comissió d'Interior, Victorino Mayoral, va afirmar que aquesta relació podia provocar «una alarma que pot originar brots de xenofòbia i racisme a l'Estat espanyol». El coordinador general d'Izquierda Unida, Gaspar Llamazares va recordar que «existeixen regions amb una àmplia immigració i baixos índexs de delinqüència». Per la seva banda, el president d'Asociación pro Derechos Humanos de España (APDHE), Fernando Mariño, va titllar de «perniciós i perillós» relacionar immigració i delinqüència, i va assenyalar que aquesta és una vinculació abandonada ja a la Unió Europea.

SARAGOSSA. Febrer. **Els sindicats policíacs posen en dubte les dades del Govern en matèria d'inseguretat.** José Manuel Sánchez Fonet, Secretari General del Sindicat Unificat de Policia (SUP) va declarar que les dades facilitades pel Govern relacionant delinqüència i immigració eren falses. «No és cert que el 50% dels detinguts siguin estrangers. És el 30%, però en aquestes xifres s'inclou els sense papers, que no cometen delictes. És una infracció administrativa. El problema és que s'ho estan creient els ciutadans i això pot donar origen a situacions complicades».

BARCELONA. Març. **OID. Denunciats a SOS Racismo la portada i un article del diari «La Razón».** G.M.M. va presentar una queixa pel titular «aquests són els espanyols que Espanya no vol» acompanyat de les fotos de 18 homes com si estiguessin fixats per la policia, amb els seus noms i nacionalitats. Això ocupava el 80% de la portada. I l'article no parava d'identificar immigració amb delinqüència i oferia dades errònies. Des de SOS Racismo es va presentar una queixa al Consell d'Informació de Catalunya, que va assegurar que la queixa arribaria a «La Razón». La resposta del director de la publicació a Barcelona va ser despectiva i defensava la publicació d'articles d'aquest tipus. SOS Racismo li va enviar un article de Daniel Wagman, publicat en l'Informe Anual 2002, rebutent les dades que oferia.

HUELVA. Març. **Un alcalde maduixaire culpa dels delictes els immigrants.** L'alcalde de Palos de la Frontera, Carmelo Romero, va atribuir diversos delictes comesos en els últims dies a la presència massiva d'estrangers -uns 15.000- en els pobles maduixaires. Entre els incidents va citar un intent de violació a quatre dones poloneses, atraments d'encaputxats a altres ciutadans estrangers, robatoris i altercats diaris, a més de destrosses i l'incendi de setze vehicles. Romero va recolzar la decisió dels empresaris de contractar treballadors de l'Est en considerar que els magribins són «més conflictius».

MADRID. Març. **Rajoy revela que nou de cada deu nous reclusos preventius de 2002 són estrangers.** El ministre de l'Interior, Mariano Rajoy, va presentar dades en el Senat segons els quals el 89,99% de les persones que van ingressar en les presons entre gener i febrer van ser estrangeres; i que en els delictes que més van augmentar –els robatoris amb força i intimidació– el 50% dels responsables d'aquests furtus eren immigrants. Paral·lelament, el secretari d'Estat per a la Seguretat, Pedro Morenés, va dir en el Congrés que aquestes dades «no creen xenofòbia» sinó que «reflecteixen el coneixement de la realitat». Davant les crítiques de l'oposició, Morenés va afirmar que «si hi ha un problema que hi ha delinqüència derivada de la immigració, cal tractar el problema de la immigració per a evitar que cometi delictes, però no cal negar que comet delictes, perquè no és cert».

MADRID. Març. **Jutges i fiscals veuen perillós relacionar la immigració amb la delinqüència.** El fiscal cap del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, Mariano Fernández Bermejo, es va mostrar molt crític amb l'associació d'immigració i delinqüència que el ministre de l'Interior, Mariano Rajoy, havia fet dies abans. El fiscal va destacar que «no hem d'anomenar immigrants els membres de bandes criminals organitzades, perquè això seria insultar les persones que vénen a l'Estat espanyol a realitzar treballs que nosaltres no volem». A aquestes declaracions es van sumar les de diverses associacions de jutges i fiscals, que van posar en dubte les dades facilitades pel ministre Rajoy.

MADRID. Abril. **Aznar respon al PSOE que el 89% dels presos preventius són immigrants.** El dirigent socialista José Luis Rodríguez Sabater va obrir el seu torn de control parlamentari acusant el president del Govern José María Aznar de falta de política policíaca i diàleg amb els cossos de seguretat. Els sindicats policíacs van donar el seu suport a Sabater davant el que ells mateixos van qualificar d'utilització «política de la institució policíaca i del seu treball». Aznar va rebutjar aquest discurs i va acusar Sabater de «demagògia» i de «llançar pamflets que no resolen absolutament res». Va ser aleshores quan va recordar la dada vigent en aquest trimestre, segons la qual el 89% dels presos preventius aleshores retinguts eren d'origen immigrant. Dies més tard, els socialistes van exigir al Govern que no «atiï el foc del racisme».

BARCELONA. Abril. **El Síndic adverteix de la «lleugeresa» de relacionar inseguretat i immigració.** El Síndic de Greuges, Anton Cañellas, va presentar el seu informe anual en el Parlament català. El document tenia un llenguatge molt moderat però farcit de crítiques a totes les administracions per la forma amb què estaven conduint el repte de la integració. Cañellas va mostrar la seva «preocupació» per la inseguretat, però va censurar com «les sospites sobre les causes de l'augment de la inseguretat fàcilment es traslladen de l'individu que vulnera la llei al grup del qual forma part».

MADRID. Abril. **Rajoy classifica els immigrants en treballadors, marginals i mafiosos.** El ministre de l'Interior, Mariano Rajoy, va afirmar que «cal deixar de fer demagògia» amb la qüestió de la immigració i va diferenciar tres grups d'immigrants: el majoritari, de la «gent que ve a treballar i contribueix al creixement de l'Estat espa-

nyol». El segon, el de «les màfies» que s'aprofiten de la «marginalitat», que constitueix el tercer grup i que comet «una gran quantitat dels anomenats delictes menors». Rajoy va voler deixar clar que encara que la delinqüència augmenta al mateix ritme que la immigració, «la gran majoria vénen a treballar en coses que els espanyols ja no volen fer».

MADRID. Maig. **Gallardón qualifica de «pervers» unir inseguretat ciutadana amb immigració.** El president de la Comunitat de Madrid, Alberto Ruiz-Gallardón, va afirmar que el debat sobre la vinculació entre immigració i inseguretat ciutadana és «pervers», i que no s'hi ha d'entrar perquè «no resoldria el problema». Segons Gallardón, el que ha de preocupar a les administracions públiques són les noves formes de delinqüència, deixant al marge la procedència o nacionalitat dels que les realitzen. Setmanes més tard, el conseller de Presidència i portaveu del Govern de la Comunitat de Madrid, Manuel Cobo, va afirmar que no es pot atribuir «a cap col·lectiu» l'augment de la criminalitat. A aquestes declaracions es va sumar el suport de l'alcalde de Madrid, José María Álvarez del Manzano, que va assegurar dur més d'onze anys d'alcaldia plantejant la necessitat de no identificar delinqüència amb immigració.

MADRID. Maig. **Aznar afirma que canviarà la Llei d'Estrangeria per a combatre la delinqüència.** El president del Govern, José María Aznar, va confirmar que estava disposat a realitzar una nova reforma de la Llei d'Estrangeria per a aconseguir major eficàcia en aspectes com la lluita contra la delinqüència. Va responsabilitzar així mateix l'esquerra europea de propiciar l'auge de l'extrema dreta, a causa de la seva «incapacitat» d'afrontar el problema de la immigració «sense hipocresies», ni «fugint de la realitat».

MADRID. Maig. **Ansuátegui atribueix la major part de delictes a estrangers.** El delegat del Govern a Madrid, Francisco Javier Ansuátegui, va afirmar que «entorn del 70-75 per cent» dels delictes que es cometen a Madrid «tenen darrere, directament o indirectament, a gent de nacionalitat diferent a l'espanyola». Ansuátegui va afirmar que el problema de la delinqüència necessita de més mitjans policíacs per a ser tallat, però també de reformes «de tipus penal» així com en «el marc legal de la Llei d'Estrangeria i la immigració».

MADRID. Maig. **El Govern fixa per escrit la relació entre immigració i delinqüència.** El Ministeri de la Presidència va respondre per escrit a una pregunta parlamentària de la diputada socialista Juana Serna Masía, que preguntava a l'executiu «sobre si la disminució d'efectius de la Policia està relacionada amb l'augment de la delinqüència». La resposta emesa per Presidència relacionava la delinqüència amb un factor no relacionat amb la pregunta, oferint dades sobre el nombre de delinqüents immigrants detinguts, qüestió per la qual no se li interrogava.

MADRID. Maig. **IU acusa Aznar de falsejar dades sobre estrangers i delictes.** El portaveu d'Esquerra Unida (IU) en el Congrés, Felipe Alcaraz, va acusar el president del

SEVILLA/CADIS. Novembre. **Perales culpa el Govern que els ciutadans relacionin immigració amb delinqüència.** El conseller de Governació de la Junta, Alfonso Perales, va atribuir al Govern bona part de la culpa que un tant per cent elevat, encara que no majoritari, dels andalusos enquestats sobre la immigració relacionin la immigració amb la delinqüència. Perales va afirmar que «el missatge del Govern per a justificar la inseguretat ciutadana ha calat». El Govern, per la seva banda, va acusar Perales d'haver causat alarmisme els dies anteriors sobre la situació dels immigrants en la propera campanya de recollida de la maduixa a Huelva.

VALÈNCIA. Novembre. **Caballero considera «xenòfob i racista» acusar de la delinqüència els immigrants.** El president de la Confederació d'Associacions de Veïns de la Comunitat Valenciana (CAVI-COVA) va afirmar que és «perillós» apuntar als immigrants com a causa de l'increment de la delinqüència «encara que sigui basant-se en nombres reals, perquè en voler autojustificar-se s'està alimentant la xenofòbia i el racisme» sentiments que Caballero va considerar «miserables» però «latents i que creixen en la mesura que la por s'apodera dels carrers».

TARRAGONA. Desembre. **L'alcalde de Tarragona vincula immigració i delinqüència.** L'alcalde de Tarragona, el convergent Joan Miquel Nadal, es va mostrar convençut que existeix una «relació directa entre l'augment de la immigració i la delinqüència». Per aquest motiu, Nadal va exigir que es controli els estrangers «amb rigor», considerant que l'actual marc legislatiu és «massa permissiu».

2. Extensió del discurs xenòfob

BARCELONA. Febrer. **IC-V demana que el Parlament retiri la seva medalla d'honor a Barrera.** El portaveu parlamentari d'Iniciativa per Catalunya-Els Verds (IC-V), Joan Boada, va enviar una carta al president del Parlament, Joan Rigol, en què sol·licitava que la cambra li retirés la medalla d'honor a Heribert Barrera després de les seves declaracions de caràcter xenòfob realitzades uns mesos abans i les que va efectuar més recentment respecte de l'homicidi de Wilson Pacheco al Maremàgnum de Barcelona. Sis dies més tard, el Parlament desestimava la reclamació d'IC-V —a la qual s'havia sumat el Partit Popular— en ser impedida pels vots en contra de CiU, ERC i PSC.

ALACANT. Març. **«Que vinguin els immigrants, però no a complicar la vida als alacantins».** L'alcalde d'Alacant, Luís Díaz Alperi, va declarar que el seu desig és que «vinguin tots els immigrants que vulguin, però no a complicar la vida als ciutadans d'Alacant, ni a obligar ningú a adaptar-se als seus criteris, ni a crear carrers on imperin només els seus costums». L'alcalde va efectuar aquestes declaracions en ser acusat per la regidora de l'ajuntament per Esquerra Unida de limitar les llicències comercials de locutoris i *cybercafès* amb l'objectiu de «fer fora» els immigrants». La regidora va afirmar que la proposta traspuava «racisme i xenofòbia en lloc d'integració».

BARCELONA. Març. **Pujol vol que els immigrants no actuïn «com a talps» i aprenguin català i castellà.** El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, va advocar per què la integració dels immigrants a Europa es realitzi tot preservant les diferents identitats del continent i sense permetre que els estrangers actuïn com a «talps», en el sentit de guetos o grups aïllats al país d'acollida. Pujol va afirmar que els europeus no han de tenir «complex d'inferioritat» a l'hora de reclamar als immigrants que aprenguin la llengua del país on resideixen. Pujol també va afirmar que la integració és la millor via per a què els fills dels immigrants puguin «ascendir socialment».

BARCELONA. Abril. **L'esquerra catalana tem la incidència electoral de la por a la immigració.** L'ascens de la ultradreta a la primera volta de les eleccions franceses va provocar la preocupació dels partits d'esquerres, que van veure en aquest ascens la ratificació d'un gir cap a la dreta a escala europea. Els partits catalans van considerar que aquest canvi es devia, en bona mesura, als problemes i pors relatius a la immigració. Van destacar especialment les declaracions del president d'Iniciativa per Catalunya-Els Verd, Joan Saura, que va advertir que, a l'Estat espanyol, el PP llença

missatges molt similars als què, a França, donen vots a la ultradreta. El president del PP a Catalunya, Alberto Fernández Díaz, en canvi, va considerar que l'ascens de la ultradreta es devia en gran part al «desgavell» de l'anterior Govern socialista de Lionel Jospin.

EIVISSA. Abril. **El Govern parla oficialment de la immigració a Eivissa com «una amenaça» i «un problema».** El Govern balear va encarregar una enquesta a l'empresa Sondymark, en la qual, entre els possibles problemes que poden preocupar la ciutadania, s'inclouïa com a possible resposta la immigració. Paral·lelament, l'executiu socialista va elaborar un pla de competitivitat d'Eivissa en què la immigració era considerada com una «amença» per a l'economia i la societat de l'illa, qualificant de problema «la globalització dels costums i la cultura de la superficialitat que deteriora les arrels tradicionals».

MADRID. Abril. **Sis de cada deu notícies sobre immigració reflecteixen situacions conflictives i successos.** Són dades de l'últim «Informe sobre immigració i racisme. Anàlisi dels mitjans de comunicació a l'Estat espanyol», que elabora la Fundación Cipie per a l'Imsero. Partits polítics i RTVE s'han interessat pel tractament informatiu de la immigració i el consell d'administració de TVE ha decidit redactar un codi que el reguli.

SALAMANCA. Abril. **Blas Piñar atribueix l'ascens de Le Pen a la «invasió immigrant».** El fundador de Fuerza Nueva, Blas Piñar, va afirmar que el ressorgiment de Le Pen a França va ser degut a la situació política que «ha permès que la immigració es converteixi en invasió». Piñar va afirmar que l'ascens de la ultradreta és «una reacció en defensa d'allò que és vital», deguda a les diferències culturals provocades per la immigració, situació que, segons va dir, provoca «controvèrsies sagnants».

BARCELONA. Maig. **Mas qualifica de desproporcionada la immigració magribina a Catalunya.** El conseller en cap de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, va declarar que Catalunya està rebent més estrangers que la resta de l'Estat espanyol. Mas va afegir que la immigració que rep Catalunya «no té res a veure amb la de Madrid», diferenciant entre «els immigrants sud-americans que hi ha a Madrid i els subsaharians, del Magrib, o pakistanesos que vénen a Catalunya». Mas va afirmar que «a Catalunya tenim una sisena part de la població espanyola i en canvi, tenim un terç dels immigrants marroquins». Mas va criticar també el «multiculturalisme mal entès que es defensa en nom de no sé sap quina mena de discurs».

BARCELONA. Maig. **Pujol reclama més expulsions d'immigrants sense papers.** El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, es va felicitar perquè tots els partits catalans han assumit que l'arribada massiva d'immigrants suposa un problema i va reclamar al Govern central que apliqués amb més contundència la Llei d'Estrangeria, que va considerar «lenta» en matèria d'expulsió d'immigrants sense papers. Dies més tard, Pujol va reconèixer que Catalunya ha d'afrontar «un nou esforç d'integració» a fi d'avançar «tot i que sigui a costa d'algun entrebanc». D'altra banda, tots els

partits catalans, excepte el PP, es van comprometre a no fer electoralisme utilitzant el debat de la immigració.

VIC. Maig. **Un regidor del PP critica la concessió de pisos oficials a immigrants.** Jaime Castañé, regidor del PP a Vic, va criticar la decisió del ple en aprovar la concessió de pisos oficials a famílies immigrants. Castañé va afirmar que algunes famílies que «tota la vida han viscut aquí» no s'atrevien a sol·licitar els serveis socials per modèstia, mentre que altres persones «que no són d'aquí» no tenien «cap mena de vergonya» per a demanar-los. El ple de l'Ajuntament de Vic, que sempre havia mantingut el consens en matèria d'immigració, va criticar durament les declaracions de Castañé.

VIC. Maig. **El CAC presenta les seves recomanacions sobre el tractament informatiu de la immigració.** Félix Riera, president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), va presentar les seves recomanacions sobre el tractament dels textos informatius als mitjans de comunicació d'Osona. Riera va animar els mitjans a ajudar a trencar amb els «prejudicis» socials en torn de la immigració i a crear «espais» de connexió entre ambdues cultures. Riera va demanar capacitat per a contextualitzar, pluralitzar les fonts d'informació i no culpabilitzar ni victimitzar els immigrants.

BARCELONA. Juny. **Controvèrsia a l'Església després d'afirmar que acusarà el Govern d'Aznar de «retallar els drets» dels immigrants.** La responsable d'immigració de la Conferència Episcopal Espanyola, Pilar Samanes, va quedar desautoritzada després d'afirmar que la Conferència preparava una carta pastoral mostrant la seva preocupació creixent per l'aleshores imminent reforma de la Llei d'Estrangeria. Segons Samanes, la Conferència temia un possible retrocés en els drets episcopals que podia derivar-se de la reforma. No obstant això, un comunicat de la Conferència es va afanyar a desmentir que preparessin un text contra la llei, afirmant que la Conferència ni tan sols havia tractat el tema en els mesos anteriors.

MATARÓ. Juny. **Carod adverteix que el racisme esclata quan les famílies autòctones perden les ajudes.** El secretari general d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Josep-Lluís Carod-Rovira, va advertir que els conflictes socials amb la immigració es produeixen quan la població autòctona deixa de rebre ajudes «de sobte». El líder d'ERC va reclamar més recursos per a satisfer tots els desfavorits, i va rebutjar «el populisme demagògic antiestranger i el paternalisme d'esquerres que vol papers per a tothom». Segons Carod, el Govern central no té una política d'immigració sinó una «política de fronteres» que no dona resultats.

LAS PALMAS DE GRAN CANARIA. Juny. **El Fòrum de la Immigració i els mitjans de comunicació firmen un decàleg per una premsa no xenòfoba.** El Fòrum Canari de la Immigració i els mitjans de comunicació de les illes van presentar el seu acord en forma de decàleg per al tractament no xenòfob del fenomen de la immigració. Segons va assegurar el conseller d'Afers Socials del Govern de Canàries, Marcial Morales, la immigració s'ha d'afrontar «d'una manera positiva», ja que «si s'aborda amb seri-

ositat no té perquè convertir-se en un problema». El text aprovat exigeix «l'exclusió de la informació del grup ètnic, el país d'origen, la religió o la cultura si no resulta estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia».

EL ESCORIAL Juliol. **De Cuenca declara que «cal morir» per defensar la cultura davant els immigrants.** El secretari d'Estat de Cultura, Luis Alberto de Cuenca, va afirmar que el xoc cultural derivat de l'increment de la immigració «no hauria de suposar el triomf de les cultures dels països d'origen», sinó que «hem de morir per defensar la nostra». El secretari d'Estat es va mostrar partidari de canalitzar la immigració «especialment des d'Iberoamèrica» i va defensar que Occident «també és una tribu, probablement la més important de la història», amb unes característiques pròpies «tan sagrades com les d'altres zones del món».

SANTA COLOMA DE GRAMENET. Juliol. **L'alcalde reclama l'expulsió dels immigrants «sense treball ni papers».** L'alcalde de Santa Coloma de Gramenet, Bartomeu Muñoz, va afirmar respecte de la població immigrant a la ciutat, que només s'haurien de quedar aquells que tinguessin contracte de treball i papers, i dubtava sobre «a què es dediquen» els que no tenen treball. Iniciativa per Catalunya-Els Verds va criticar durament les declaracions de Muñoz i va emprendre mesures contra un locutor d'una emissora local que, en defensa de les paraules de l'alcalde, va defensar que el «problema» no eren les declaracions de l'alcalde, sinó «els immigrants»

MADRID. Agost. **Oposició i ONG retreuen al Govern que indueixi l'enquesta del CIS.** Els sindicats, les ONG i l'oposició van denunciar l'ús de preguntes esbiaixades i de clara intencionalitat política que pretenen generar l'opinió que immigració i delinqüència van junts. El PSOE va anunciar que demanaria la compareixença al Congrés de Ricardo Montoro, president del CIS. SOS Racismo va considerar els resultats de les enquestes una falsedat objectiva, conseqüència de la política de criminalització practicada pel Govern.

MADRID. Octubre. **Un coronel demana el trasllat dels soldats «moros» de Ceuta i Melilla.** El coronel de l'Exèrcit de l'Aire a la reserva, Emilio Herrera Alonso, va publicar un article d'opinió a la revista «Militares» en la què recomanava traslladar els soldats «moros» (espanyols d'origen marroquí) de Ceuta i Melilla a guarnicions de la península, a fi que, en cas de conflicte amb el Marroc, no es veiessin «enfrontats als seus germans de religió, raça, cultura i possiblement *kabila* i, sobre tot, amb dependència religiosa del rei del Marroc, que, indubtablement, no els animaria a defensar la bandera de l'Estat espanyol».

MADRID. Novembre. **Defensa inclou la immigració clandestina entre les amenaces per a la seguretat nacional.** La «immigració il·legal massiva» és un dels riscos per a la seguretat de l'Estat, segons l'esborrany de la Revisió Estratègica de la Defensa (RED). La redacció definitiva d'aquest document es farà entre Defensa i el PSOE i posarà les bases de la política de Defensa fins al 2015.

3. Segregació educativa

BARCELONA. Febrer. **Els sindicats creuen que el nou decret de matriculació empitjorarà la distribució d'alumnes immigrants.** Els principals sindicats d'educació a Catalunya van criticar la nova normativa de la Generalitat de Catalunya per a la matriculació per entendre que la nova norma no recull la demanda de la comunitat educativa de crear una oficina única d'informació objectiva per a les famílies immigrants. Les dades revelen que només el 12,9% dels immigrants extracomunitaris s'escolaritzen en el sector privat.

LLEIDA. Març. **L'escola pública acusa la concertada de rebutjar immigrants.** El MUCE (Marc Unitari de la Comunitat Educativa), que agrupa sindicats de professors, entitats de pares i alumnes va reclamar que tots els centres sufragats amb fons públics han d'acollir els alumnes amb tota la seva diversitat i va denunciar la petició per part dels col·legis concertats de demanar quotes elevades o uniforme, la qual cosa constitueix un element d'exclusió.

MADRID. Març. **Els musulmans demanen classes d'Islam i el Govern no ho considera prioritari.** Per al Ministeri d'Educació, l'ensenyament de l'islam en centres sufragats per les administracions no és cap prioritat. Aquesta va ser la resposta davant la petició de la Unió de Comunitats Islàmiques. El PSOE, per la seva banda, va legitimar la proposta, ja que en boca del seu portaveu en matèria d'educació en el Congrés, la UCI està en el seu perfecte dret, ja que la legislació empara aquest dret.

BARCELONA. Abril. **La Generalitat fixa les zones de repartiment escolar d'immigrants.** El Departament d'Ensenyament de la Generalitat va establir que els barris del Raval, Barceloneta i Trinitat Vella serien considerats àrees d'escolarització singular. L'objectiu de la iniciativa és garantir la integració dels alumnes i la cohesió social, i això suposa que la comissió d'escolarització pot repartir els alumnes immigrants en centres públics i privats concertats de la zona per a evitar la seva concentració en determinats centres. Aquesta experiència s'havia provat amb èxit a Vic.

ALACANT. Maig. **El rendiment escolar en els fills d'immigrants irregulars és menor respecte als immigrants regulars.** L'estudi portat a terme per la Universitat d'Alacant posa de manifest que la situació legal dels pares influeix en l'educació dels fills, que presenten majors manques de llibres de text i material escolar en estar els pares exclosos dels sistemes d'ajudes socials. No s'observen en canvi faltes d'assistència

més elevades i pitjor comportament escolar, però participen menys de les activitats extraescolars i s'integren menys en les colles. L'estudi conclou que els resultats milloren amb una escolarització primerenca i amb una situació estable dels pares.

MADRID. Juny. **El Defensor del Menor de Madrid demana que es vetlli per l'educació dels immigrants.** En el seu informe anual es demanava a les administracions públiques un esforç addicional per aconseguir una major integració dels nous nens. En aquest sentit demanava els mitjans necessaris per a superar el desconeixement de la llengua.

BARCELONA. Juliol. **L'ajuntament de Barcelona critica la Generalitat de Catalunya per no escolaritzar alumnes immigrants en centres privats.** La regidora d'educació va denunciar que el Govern català ha incomplert l'acord de repartir els alumnes immigrants en centres públics i privats. A més, va recordar que moltes de les mesures preventives portades a terme per al repartiment equitatiu entre centres no han funcionat.

MADRID. Juliol. **OID. Denúncia de la Llei de Qualitat de l'ensenyament.** Al mes de juliol, després de l'aparició del primer esborrany de la Llei de Qualitat, i davant la consolidació de la segregació educativa que suposava, SOS Racismo va editar i va traslladar a organitzacions i partits polítics interessats un comunicat per a la seva denúncia. Després de les modificacions introduïdes en el finalment Projecte de Llei publicat amb data del 31/07/02, es rebaixen una mica les discriminacions anteriors i no hem publicat finalment el comunicat i ens hem sumat a les mobilitzacions i plataformes ja existents de protesta contra la llei, a Madrid. Igualment, vam elaborar 4 esmenes al text legal que vam fer arribar al Congrés dels Diputats, per intermediació del Grup Parlamentari d'Esquerra Unida.

MADRID. Setembre. **Agressions i pintades xenòfobes com a mostres de la violència escolar.** Un informe de la Inspecció destaca que entre les mostres de violència entre la població escolar es donen moltes pintades i agressions xenòfobes. Per a combatre tota aquesta violència s'ha creat un nou marc normatiu per a solucionar la convivència en els centres escolars.

VALÈNCIA. Setembre. **Trenta immigrants amb problemes per a escolaritzar els seus fills.** Una associació d'equatorians va rebre consultes de pares de nens estrangers que per no tenir el permís de residència havien tingut problemes per a escolaritzar els seus fills. El problema ve explicat en part per la falta de permisos de naixement, que si no es demanen han de sol·licitar-se al Govern d'Equador amb el segell de l'ambaixada espanyola. Per la seva banda, la Conselleria d'Educació va aclarir que aplica la Constitució i les lleis d'educació i estrangeria i garanteix l'escolarització de tots els nens immigrants.

VALÈNCIA. Setembre. **OID. Vulneració del dret a l'educació.** El president de l'associació d'immigrants equatorians va declarar que alguns col·legis públics de València no permetien matricular els fills d'immigrants no legalitzats, malgrat estar empadro-

nats en el registre civil de l'Ajuntament de València. Aquest fet vulnera la Llei d'Estrangeria 8/2000, segons la qual tots els estrangers menors de divuit anys tenen el dret i el deure a l'educació en les mateixes condicions.

GIRONA. Octubre. **Denuncien que es fa repetir de curs a nens immigrants davant la falta de places.** El sindicat d'educació USTEC-STE va explicar que, davant la mala planificació de l'administració, les escoles es troben saturades i la Conselleria d'Educació escolaritza els alumnes estrangers nouvinguts en nivells inferiors als que els correspondria. La Conselleria, per la seva banda, va explicar que l'escolarització dels arribats fora del termini en nivells inferiors es fa només en comptades ocasions i de forma transitòria per tenir temps per «posar-se al dia» i no per la falta de planificació.

MADRID. Octubre. **OID. Discriminació en l'obtenció de Títols de Secundària.** SOS Racismo i altres associacions han denunciat les instruccions dictades per la Conselleria d'Educació de la CAM als Instituts d'Ensenyament Secundari per a l'expedició de títols en què s'exigeix als estrangers el NIE, la qual cosa implica automàticament la impossibilitat d'obtenir-lo per als estudiants fills d'immigrants irregulars, que no disposen de cap número d'identificació d'estrangers. Això contravé obertament el dret a l'educació reconegut en l'art. 9 de la Llei d'Estrangeria per a tots els fills d'immigrants, regulars o no. La Conselleria d'Educació ha respost a la denúncia al gener del 2003, dictant noves instruccions per les quals es retira l'exigència del NIE.

MADRID. Octubre. **Els centres públics atenen el 77% dels immigrants escolaritzats a l'Estat espanyol.** Segons les dades presentades pel ministeri d'Educació al mes de febrer, dels 133.684 alumnes estrangers escolaritzats en el nostre país tan sols el 22,3%, 29.836, està escolaritzat en un centre de titularitat privada, ja siguin concertats o privats. I d'aquests, 13.209, 45,6%, són de procedència nord-americana o europea. El nombre d'alumnes estrangers a l'Estat espanyol ha passat de 43.845 en el curs 1992-1993 a 201.518 en el 2001-2002. Actualment l'alumnat estranger representa un 3% del total. La distribució geogràfica és desigual, només Catalunya i Madrid concentren el 50%. Encara que 150 nacionalitats configuren el sistema educatiu espanyol, sis agrupen el 50%: el Marroc, Alemanya, el Regne Unit, França, Portugal i l'Argentina.

BARCELONA. Desembre. **Només l'1% d'immigrants estudia Batxillerat.** Aquest abandonament obeeix, segons un estudi de La Caixa, a la falta de recursos per a pagar-se els estudis i a la pressió dels pares perquè treballin i els ajudin. L'estudi també avisa que creix l'escolarització en la pública, mentre que els autòctons augmenten en la privada, per la qual cosa s'aguditzava la concentració d'immigrants.

Segregació escolar

José María Avilés Martínez
STES

Segregar és separar, apartar, excloure, marcar distàncies i diferències.

L'any 2001, l'OCDE va realitzar l'estudi PISA¹ que fa referència a les sigles de Projecte d'Avaluació Internacional de l'Estudiant. Aquest informe intentava mesurar els coneixements i les habilitats en determinats camps dels estudiants que estaven a prop d'acabar l'educació obligatòria. A cada país va ser examinada una mostra d'estudiants que variava entre 5.000 i 10.000 estudiants. El total d'estudiants examinats a

tots els països (32) va ser de 265.000.

Les seves conclusions són clares quan alerten sobre els inconvenients que pot produir una segregació prematura dels estudiants -en alguns sistemes educatius- en itineraris d'estudis diferents produïda per l'afany de selecció i especialització de l'alumnat.

Aquestes observacions, com a mínim, posen en qüestió la idoneïtat de les polítiques neoliberals educatives

sobre el conjunt de la ciutadania i deixen al descobert les nefastes conseqüències que provoquen. Conseqüències que estem veient ja a la societat espanyola en les últimes dècades.

Les polítiques educatives desenvolupades al nostre país han anat posant de manifest dues segregacions, que cada vegada són més profundes, amb una relació entre si. D'una banda, la segregació que provoca l'existència de dues xarxes, una de pública i una altra de privada,² i de l'altra, la segregació que introdueix una concepció de l'educació com

Arxiu de SOS Racismo

1. PISA (Programme for International Student Assessment). OECD, 2001. www.pisa.oecd.org.

2. Quan parlem de les dues xarxes en aquest article entendrem que les dues estan sostingudes amb fons públics i les anomenarem una pública, i l'altra privada, en referència a la xarxa privada concertada.

la que té la Llei de Qualitat i que maquilla mitjançant l'eufemisme de «les oportunitats». Ambdós fenòmens prenen cos i s'estan desenvolupant acompanyats del finançament mitjançant fons públics del dret a l'educació obligatòria de la població en ambdues xarxes i la suposada lliure elecció de centre per part de les famílies espanyoles.

La segregació qualitativa

Actualment és més patent aquesta separació segregada de l'alumnat en dues xarxes, una de pública gratuïta, democràtica en els accessos i l'elecció del professorat, oberta a tot l'alumnat i amb vocació de compensació de desigualtats; i una altra de privada concertada que no té elements democràtics en l'elecció del seu professorat, que cada vegada més estableix filtres de tipus econòmic i d'ideari religiós per a seleccionar l'alumnat i que té, en general, una clara vocació d'educació de les elits.

La Llei de Qualitat acabada d'aprovar, en el seu desenvolupament, accentuarà aquestes diferències en la mesura que consagra una xarxa subvencionada privada per a les classes mitjanes i una xarxa pública per a les classes treballadores i les minories ètniques i culturals.

La segregació que la separació de les xarxes provoca en l'alumnat té els seus exponents més clàssics en la manera progressiva i estable en què es van ubicant en cada una d'elles l'alumnat que més recolzament necessita i més necessitats de compensació educatives té, i també en la presència o no de les dues xarxes a segons quins mitjans més o menys dotats socioeconòmicament i culturalment.³

Pel que fa a la primera premissa, estem assistint en el decurs d'aquests darrers anys a una distribució molt desequilibrada de l'alumnat de necessitats educatives especials i educació especial en centres ordinaris d'una banda, i de l'alumnat de compensació educativa de l'altra, i també de l'alumnat immigrant a l'Estat espanyol entre una xarxa i l'altra.

Les necessitats educatives especials

Amb les dades que ens aporta l'informe sobre l'estat i la situació del sistema educatiu per al curs 2000-2001,⁴ podem obtenir un retrat força encertat respecte d'aquesta distribució.

Pel que fa a l'alumnat de necessitats educatives especials en centres ordinaris, l'informe del Consell Escolar de l'Estat, només ressenya per separat segons la titularitat del centre l'alumnat en aules d'educació especial en centres ordinaris i l'alumnat d'educació especial escolaritzat en centres específics.

Sobre el primer, els centres públics acullen el 78,16% de les aules, mentre que els privats només acullen el 21,83%. De les disset comunitats autònomes més les

3. La xarxa privada té una escassa o nul·la presència en l'àmbit rural i en barris i zones molt deprimides o socialment desfavorides, comparada amb la presència que té la xarxa pública.

4. (CEE, 2002) Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Curso 2000-2001. Consejo Escolar del Estado: Madrid.

dues ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, n'hi ha quinze que no tenen aules destinades a aquest alumnat en centres privats (Aragó, Astúries, Canàries, Cantàbria, Castella i Lleó, Castella-la Manxa, Catalunya, Extremadura, Galícia, Madrid (comunitat), Múrcia (regió), Navarra, la Rioja, Ceuta i Melilla.

Tabla 1: Distribució per titularitat de les aules específiques de educació especial en centres ordinaris

Centros ordinaris amb aules d'educació especial		
Públics	Privats	Total
340	95	435

Extret de l'*Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Curso 2000-2001. Consejo Escolar del Estado (pp.299).*

Sobre el segon, lògicament hi ha molt més equilibri ja que la gran majoria dels centres són privats. L'esmentat informe del Consell Escolar de l'Estat no expressa de forma separada la proporció d'alumnat d'integració en centres ordinaris, per la qual cosa no podem analitzar aquí les dades, tot i que tenim dades de diverses comunitats autònomes en què el desequilibri és manifest.

L'alumnat immigrant

Malgrat tot el desequilibri més patent en l'escolarització de l'alumnat, l'observem en el cas de l'alumnat immigrant.

El fenomen de la immigració ha tingut un creixement espectacular a l'Estat espanyol els darrers anys.

Tabla 2: Distribució en una dècada de l'alumnat estranger al nostre país

Any	Alumnat
91-92	36.661
92-93	43.845
93-94	50.076
94-95	53.213
95-96	57.406
96-97	62.707
97-98	72.363
98-99	80.687
99-00	103.401
00-01	133.684

Extret de l'*Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Curso 2000-2001. Consejo Escolar del Estado (pp.315).*

Això ha provocat la transformació del paisatge humà dels nostres centres educatius amb un constant i progressiu augment de l'alumnat immigrant. A més, el futur ens indica una tendència creixent en aquesta diversitat cultural de les nostres aules, els moviments migratoris són un fenomen expansiu ja que no desapareixen les causes que els generen.

En el cas de l'Estat espanyol, l'esmentat informe del Consell Escolar de l'Estat reporta que el 77,68 % de l'alumnat «estranger» està escolaritzat en centres públics, mentre que el 22,32% ho està en centres privats. ¿Què vol dir això d'alumnat estranger? ¿Quin alumnat s'inclou aquí? ¿Tots els/les alumnes estrangers necessiten compensació educativa? ¿Quins la necessiten? ¿A quins centres els trobem majoritàriament?

Tabla 3: Distribució de l'alumnat estranger per titularitat de centre

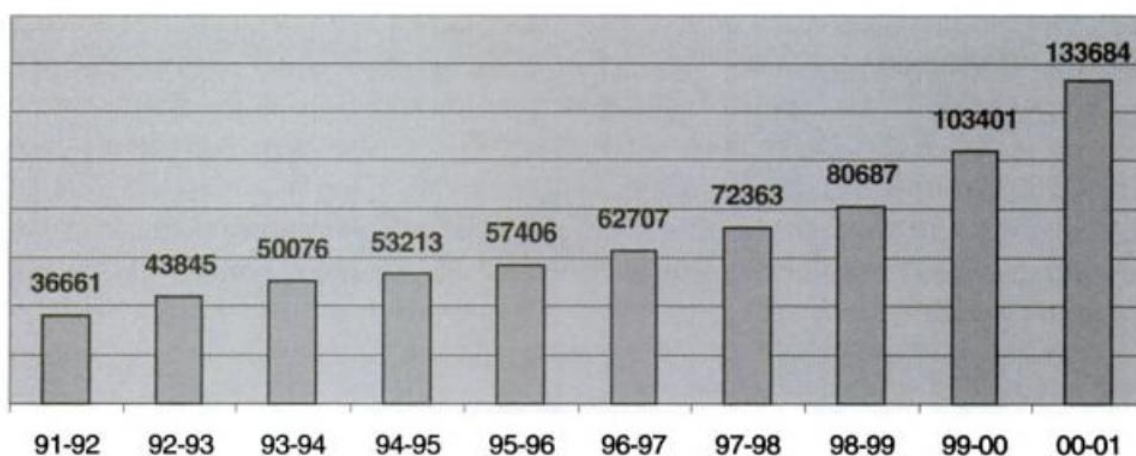
Alumnat estranger escolaritzat el curso 2000-2001		
Públics	Privats	Total
103.848	29.836	133.684

Extret de l'*Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Consejo Escolar del Estado* (pp.313).

No tot l'alumnat estranger requereix intervenció educativa ni la requereix de la mateixa qualitat. La compensació que necessita el fill d'un empleat estranger d'una ambaixada no és la mateixa que la d'un fill d'un immigrant treballador a jornal al camp. Els fills d'aquests darrers treballadors immigrants presenten sovint dificultats d'aprenentatge per desconeixement de la llengua, per diferències en el nivell curricular dels seus països de procedència, per diferència de valors culturals i religiosos (calendari, horaris, menjar...) i per dèficits associats al seu entorn: escolarització anterior escassa i irregular, condicions de vida desfavorables, amb gran presència de famílies monoparentals o desestructurades (no han completat el reagrupament i viuen partits entre el país d'origen i el d'acollida)... A això cal afegir la possibilitat que molts d'ells tinguin una presència il·legal i visquin amb un component d'ansietat per la por de ser descoberts que repercuteix profundament en la seva vida familiar i en les tasques educatives.

D'altra banda, les exigències educatives que aquestes situacions requereixen dels i les professionals de la docència són molt fortes, i fan més difícils les seves condicions de treball. Si a això hi afegim les dades que facilita el Consell Escolar de l'Estat sobre la distribució per centres d'aquest alumnat, trobem més complexitat de clima social i de resposta pedagògica als centres de titularitat pública que als de titularitat privada.

Taula 4: Evolució del nombre d'estrangers escolaritzats a l'Estat espanyol a la dècada 1991-2001

Segregació quantitativa

Aquestes polítiques que afavoreixen aquests desequilibris en l'escolarització de l'alumnat entre centres de titularitat pública i centres de titularitat privada no són independents de la consegüent decantació de les famílies en l'elecció dels centres. Això afegeix a la segregació qualitativa de l'alumnat una basculació progressiva i proporcional cap a una de les dues xarxes.

Aquest fet és recollit un cop més a l'informe del Consell Escolar de l'Estat respecte de la pèrdua comparativa i proporcional de centres, alumnat i unitats o grups entre les dues xarxes.

En successives actuacions de les diverses Administracions per a adequar les unitats dels centres segons la demanda existent i, en conseqüència, les plantilles del professorat dels centres, assistim novament a una pèrdua progressiva d'efectius que és diferent si considerem la pèrdua en la xarxa pública (més gran) que en la xarxa privada (menor), ja que la baixada de l'índex de natalitat seria un factor que afectaria totes dues xarxes per igual. Aquest fenomen el podem observar amb les dades dels dos últims cursos (1999-2000 i 2000-2001) que analitza l'informe del Consell Escolar de l'Estat.

Aquest desequilibri es pot observar a la taula 6, on podem veure gràficament els guanys proporcionals en el costat dret i les pèrdues proporcionals en el costat esquerre. La xarxa privada quan guanya, guanya més que la pública i quan perd, perd menys. Els guanys de la privada són més ostensibles en Educació Infantil tant en unitats com en alumnat, sens dubte afavorida per les polítiques de concertació educativa en trams no obligatoris del sistema educatiu que moltes Administracions han anat posant en pràctica els darrers anys.

Taula 5: Pèrdua proporcional de centres, alumnat i unitats/grups

	PÚBLICA	Variació	PRIVADA	Variació
Centres d'E. Infantil	-101	- ,9	-4	- ,1
Centres d'E. Primària	-120	-1,1	-15	-0,4
Centres d'ESO	-613	-9,3	-9	- ,3
Alumnat d'E. Infantil	13.133	1,7	18.047	4,8
Alumnat d'E. Primària	-22.747	-1,4	-6.041	- ,7
Alumnat d'ESO	-50079	-7,3	-4.487	-1,3
Unitats d'E. Infantil	862	2,2	851	4,8
Unitats d'E. Primària	-433	-5	26	- ,1
U. Mixtes de E.I. y E.P.	-297	-10,2	13	34,2
Grups ESO	-1.354	-5,1	0	0

Extret de l'Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Curso 2000-2001. Consejo Escolar del Estado (pp.26-27, 40-43, 61-63).

La segregació educativa

Finalment, aquest procés diferenciador, selectiu, classista i segregador culmina amb les decisions legislatives que el Partit Popular està posant en pràctica a través de lleis com la LOU a la Universitat, la Llei de Formació Professional i la Llei de la Qualitat.

Una llei com la Llei de Qualitat desmunta de manera substancial un dels pilars que qualsevol educació de qualitat, democràtica, equitativa, igualitària i justa hauria d'assegurar, a saber, la compensació de desigualtats i la igualtat d'oportunitats, qüestió que confon amb el que ella anomena el «sistema d'oportunitats». Amb aquest sistema el que planteja és la segregació educativa de l'alumnat en diferents camins de no retorn efectiu. A més d'aquesta diferència intracentres també planteja una segregació educativa intercentres quan parla de l'«especialització curricular».

Segregació educativa intracentres

El discurs ministerial per a implantar els itineraris es basa en la necessitat d'oferir oportunitats educatives a tot l'alumnat que els permetin desenvolupar totes les seves potencialitats, especialment als més desafavorits.

L'anàlisi d'aquesta proposta s'ha de centrar no només en el que aparentment diuen les paraules, sinó en la realitat que amaguen. Els itineraris podrien significar que l'alumnat amb capacitats i motivacions diferents recorren la seva escolaritat a diferents ritmes, i els «reforços» permetessin als més «lents» de recuperar el seu endarreriment per a accedir finalment a les mateixes competències que els més rà-

pids. En canvi, els itineraris proposats pel MECD signifiquen una altra cosa i units a les mesures de promoció (repeticions), condueixen a agrupacions permanents.

Malgrat l'eufemisme de la flexibilitat, els itineraris determinen la sortida de l'alumnat en acabar l'escolaritat obligatòria en una o altra direcció:

- S'afirma que els itineraris no segreguen perquè condueixen a un mateix títol. Aquest no és el problema, sinó les possibilitats reals que té després l'alumnat que ha optat —o s'ha vist obligat a optar segons el seu rendiment— per un o altre itinerari.
- L'alumnat integrat en grups de reforç a 1r o 2n de l'ESO quan repeteixin, seran dirigits a la iniciació professional, sense possibilitat d'incorporar-se a itineraris.
- Els itineraris són un camí sense retorn. El canvi d'itinerari (flexibilitat) té escassa viabilitat a la pràctica, excepte de baixada: el que repeteixi podrà canviar a un itinerari «inferior». El canvi d'itinerari voluntari exigeix a l'alumnat un considerable esforç —si no la repetició de curs— per a recuperar les mancances del curs anterior en l'opció no cursada.

Si se segrega l'alumnat per rendiment, els que tinguin més capacitat la continuaran tenint, però els que vagin més endarrerits aniran pitjor, perquè a aquest edat defensaran el rol que se'ls adjudiqui, i si se'ls posa el segell de maldestres i conflictiu es comportaran com a tals.

3.2. Segregació educativa intercentres

Les diferències dins de cada centre entre el seu alumnat també aniran acompanyades d'una diferenciació intercentres ja que els centres podran procedir a una «especialització curricular» i seleccionar l'alumnat sol·licitant de plaça segons aquesta especialització.

A més, com que és l'Administració qui té potestat per a concedir l'especialització curricular a cada centre, hi ha un perill real, vistos els antecedents de desequilibri comentats més amunt, que molts centres públics, en la dinàmica que hem estat observant aquests darrers anys, l'Administració els acabi especialitzant curricularment, en la gran majoria de casos, en centres per a alumnat amb problemes, alumnat «estranger» com ara l'anomena, alumnat amb dèficits socials, etc.

Conclusions i propostes

Per a evitar les segregacions i plantejar un sistema educatiu compensador de desigualtats i facilitador d'igualtat d'oportunitats per a l'alumnat, hem d'analitzar altres factors que estudis com el realitzat per l'OCDE han posat de manifest:

1. Segons l'informe PISA el factor més determinant en les diferències dels rendiments dels joves és el seu entorn socioeconòmic (la seva «motxilla familiar»); és a dir, una gran part de la desigualtat dels rendiments va associada a la desigualtat

4. Discriminació en l'accés a l'habitatge

PAMPLONA. Gener-maig. OID. **Denuncies contra la Central de Propietaris de Pamplona.** L'any 2002, es van rebre a SOS Racismo dues denúncies contra la Central de Propietaris de Béns Immobles de Pamplona. A la primera d'elles, una dona colombiana va denunciar el pagament de 28.000 ptes. a la Central per tal que li proporcionessin informació de pisos durant sis mesos amb la seguretat d'aconseguir-ne un en aquest termini. Un cop esgotat el termini, la dona no havia trobat pis i va reclamar la devolució de l'import, fet al qual l'agència s'hi va negar. A la segona denúncia, una dona equatoriana va pagar la mateixa quantitat per les mateixes condicions. En aquest cas, durant els sis mesos que va durar el contracte, els telèfons facilitats responien a pisos que ja estaven llogats. Des de SOS Racismo es va realitzar un informe amb les nou denúncies rebudes els anys 2001 i 2002 i es va presentar una denúncia davant del Departament de Consum del Govern de Navarra. Aquesta denúncia va ser tramesa pel propi Departament a la Fiscalia General, en observar-se indicis d'il·lícit penal. Amb data del 16 de setembre de 2002, SOS Racismo va comparèixer davant la fiscal amb la finalitat de declarar sobre els fets denunciats. Les diligències van ser arxivades, en no trobar la Fiscalia indicis de delictes penals.

SARAGOSSA. Gener. OID. **Mor un immigrant algerià quan es va esfondrar l'immoble on vivia.** En esfondrar-se durant el dia un immoble situat al carrer Agustina d'Aragó (a la part antiga de la ciutat) va morir un ciutadà d'origen algerià que treballava en un escorxador de pollastres durant la nit, raó per la qual es creu que la víctima estava dormint. A l'edifici, hi habitaven aproximadament 30 persones, de les quals només dues eren espanyoles. La situació dels immigrants era el d'un autèntic amuntegament, ja que cada una de les dues plantes en les quals dormien ni tan sols arribava als 60 metres quadrats, motiu pel qual organitzaven torns per dormir en matalassos creuats al terra i per utilitzar el bany (un per planta). L'estat en el qual es trobava l'habitatge era lamentable, però el propietari cobrava entre 90 i 160 euros al mes per habitació.

PAMPLONA. Febrer-maig. OID. **Denúncia d'un anunci d'habitatge discriminatori.** SOS Racismo va rebre les denúncies de diversos anuncis discriminatoris, distribuïts pel carrer, amb textos com: «Parella jove navarra busca pis o casa en lloguer», «Matrimoni pamplonès responsable busca pis en lloguer», «Jove espanyol busca habitació urgent preferentment amb espanyols o argentins» o «Jove espanyol busca habitació urgent, preferentment amb espanyols o argentins». En aquest cas van trucar al telèfon que indicava l'anunci per tal de mostrar desacord. També es va rebre la denúncia

d'un anunci aparegut al Diario de Navarra: «Busco noia per pis compartit. Berriozar. Abstenir-se estrangeres». A SOS Racismo van decidir que durant dos mesos revisarien els diaris locals per tal de localitzar aquest tipus d'anuncis. Efectivament, van comprovar que tant en el Diario de Navarra, com en el Diario de Noticias, hi apareixien diàriament anuncis amb paraules que exclouen i discriminen el col·lectiu immigrant. Van enviar una carta al director dels diaris locals per denunciar aquest fet i la van publicar dos d'ells.

VALÈNCIA. Febrer. OID. **Els veïns d'una escala amenacen la propietària d'un dels pisos per llogar-lo a una família estrangera.** La propietària d'un pis llogat a una família de equatorians va anar a l'Oficina de Denúncies per denunciar que diversos veïns de la finca van anar a demanar-li, com a arrendatària, que «fes fora del pis als estrangers». Ella els va dir que no tenia cap tipus de problemes amb ells, ni de pagaments, ni de manteniment, etc. i els va preguntar si els seus inquilins els ocasionaven algun tipus de molèstia a ells o a la resta de veïns. Ells li van contestar que «eren mala gent» i van tornar a insistir-li que els fes fora o «passaria quelcom greu i ella en tindria la culpa». La dona va quedar perplexa i va decidir no fer fora els seus inquilins, atès que fer-los fora per no haver fet res ho considerava una postura injusta. Passats uns dies la propietària va començar a rebre trucades de telèfon constants que l'amenaçaven, la insultaven i li deien que l'havien denunciat.

BARCELONA. Abril. **Segons l'estudi realitzat per la universitat Autònoma de Barcelona, els immigrants i els discapacitats són marginats en la recerca de l'habitatge.** Segons aquest informe encarregat per la Regidoria de Drets Civils, com a conseqüència de les 80 denúncies rebudes durant l'any 2001, els immigrants són discriminats a causa de dificultats legals (permisos de residència i treball), manca de recursos econòmics, inestabilitat laboral i per diferències culturals. A més, aquest col·lectiu té grans dificultats per l'encariment del lloguer i pels problemes per trobar avals bancaris. Altres grups marginats a l'hora de buscar habitatge són les dones, els joves, la gent gran i la comunitat gitana.

VALÈNCIA. Abril. OID. **Anunci de pis per compartir amb un contingut racista clar.** Y.L. va anar a l'Oficina de Denúncies per denunciar que en la secció Merca-Levante del diari Levante-El Mercantil Valenciano del dia 11 d'abril de 2002 va aparèixer un anunci de pis per compartir en el qual s'especificava «ESTRANGERS NO». El pis que s'oferia per compartir es trobava al carrer Bilbao. Y.L. treballava en una empresa d'hoteleria i junt amb tots els seus companys van denunciar aquest anunci que té un contingut racista clar. Es van posar en contacte primer amb el director del diari, que els va dir que el diari no té cap responsabilitat sobre el contingut dels anuncis i que és totalment «legal». Des de SOS Racismo es va estudiar el cas i certament l'anunci no incorre en un delictes penal, però sí en una infracció administrativa tipificada en els articles 23.1.C) i 54.C) de la Llei d'Estrangeria. Per aquest motiu van interposar una denúncia davant la Delegació del Govern.

Acoge denunciem la discriminació en l'accés a la habitatge que pateixen els estrangers. SOS Racismo va informar de diversos casos en què els arrendataris van retornar la fiança en assabentar-se que els inquilins eren estrangers. Valencia Acoge ha comprovat en altres casos com rebutjaven ofertes d'estrangers, tot i que l'associació s'oferia com a avalista. Per a ambdues organitzacions, la negativa a llogar pisos a immigrants propicia abusos i l'aparició de màfies.

PAMPLONA. Juny. **OID. Una veïna denuncia les penoses condicions d'una pensió.** Una veïna del carrer Pozoblanco va denunciar el cas d'una pensió en què havien arribat a viure-hi més de 20 persones immigrants en condicions penoses. El titular del contracte de lloguer subarrendava les habitacions a persones immigrants, sense cap tipus de contracte escrit, rebut, o qualsevol altre justificant. Un dels residents de la pensió va denunciar a SOS Racismo que el subarrendador havia comunicat els seus inquilins que per les festes de Sant Fermí començarien les obres de restauració de la façana, i que havien d'abandonar la pensió. El denunciant vivia des de l'11 de gener a la pensió, i va explicar que en aquells moments només hi vivien 3 persones. La majoria d'inquilins se n'havien anat a causa de les amenaces de trucar a la Policia del subarrendador si no desallotjaven la casa immediatament. Segons aquest testimoni, la intenció del subarrendador era, amb motiu de les festes, llogar les habitacions a un preu més elevat. Des de SOS Racismo van posar-se en contacte amb el subarrendador, qui va explicar que havia rescindit el seu contracte de lloguer i que el pis havia de quedar buit per començar les obres de rehabilitació de l'edifici. La veïna va negar aquesta informació, ja que les obres de rehabilitació no havien de començar abans ni durant els Santfermins. Des de SOS Racismo es van denunciar els fets al Departament de Turisme i Consum del Govern de Navarra, al mateix temps que van sol·licitar una inspecció del local.

PAMPLONA. Juliol. **OID. Setge veïnal.** Una dona equatoriana va denunciar un problema de convivència amb un veí que no feia res més que molestar-los i enviar-los a la Policia Municipal amb qualsevol excusa. Els amenaçava tot dient «que els faria fer deportar», els insultava i els deia «que se n'havien d'anar al seu país». Des de SOS Racismo els van recomanar que si seguia abusant d'aquesta manera també denunciessin aquesta persona davant de la policia municipal.

MADRID. Agost. **La precarietat obliga el 36% dels immigrants a compartir habitació durant els primers mesos.** Segons un estudi de la Universitat de Comillas, la majoria dels immigrants nouvinguts viuen en albergs, pensions i pisos de compatriotes. El 60% passa per tres o més allotjaments diferents durant els seus tres primers anys a Madrid, i el 36% ha de compartir habitació durant mesos.

BARCELONA. Setembre. **CIU demana que s'eviti la sobreocupació dels pisos.** Ferran Falcó, de la Federació de CIU, va proposar a l'Ajuntament de Badalona que abans d'empadronar a un immigrant es confrontin les característiques de l'habitatge i les dades que indiquen quantes persones resideixen en aquella adreça, i en el cas que hagi sobreocupació no es faci l'empadronament.

L'ESCALA (GIRONA). Setembre. **OID. Una dotzena d'immigrants ocupen els barracots de l'antic campament militar de L'Escala.** Els barracots de l'antic campament militar de L'Escala, abandonat als anys 90 i sense les mínimes condicions sanitàries i de seguretat, van estar ocupats durant l'estiu per un grup d'entre set i dotze immigrants. L'alcalde, Josep Maria Guinart, es va dirigir a Defensa perquè resolgués la situació i va proposar el seu enderrocament.

PALMA. Setembre. **La Federació d'Associacions d'Immigrants a les Balears (FAIB/) exigeix al Govern un nombre d'habitatges per acabar amb l'amuntegament.** La FAIB va denunciar el fracàs de la política social d'habitatge del Govern i el seu desinterès per resoldre'l. La presidenta, Marlene Perea, va reclamar la necessitat de realitzar un estudi previ per detectar les necessitats reals d'habitatge i la posada en marxa de mesures de discriminació positiva per garantir l'accés dels immigrants als habitatges de protecció oficial. La FAIB va criticar els requisits necessaris per accedir als habitatges de protecció oficial com, un mínim de tres anys de residència a la CAIB i no tenir cap altre habitatge de propietat, viure a casa dels progenitors, família amb habitatge de lloguer i uns ingressos de la unitat familiar inferiors a 21.000 euros i superiors als 9.000.

TOTANA (MÚRCIA). Setembre. **L'Ajuntament inspeccionarà pisos per a evitar l'amuntegament d'immigrants.** L'alcalde de Totana va establir que els serveis jurídics de l'Ajuntament estudiessin les vies legals per evitar l'amuntegament d'immigrants en habitatges del municipi. La solució proposada va ser considerar que tot habitatge amb més d'un arrendatari i subarrendatari funciona com a fonda o pensió, per al qual hauran de tenir una llicència que ho certifiqui. Segons l'alcalde, cal prendre aquesta mesura perquè la Llei d'Estrangeria no preveu mecanismes per a l'actuació dels ajuntaments en els problemes derivats de l'habitatge.

AMPOSTA. Octubre-novembre. **L'ajuntament derrocarà casetes d'immigrants.** L'Ajuntament d'Amposta va obligar a 50 immigrants romanesos a abandonar l'assentament creat en un terreny adquirit als Molinars. L'alcalde va emetre un decret per paraitzar les obres de construcció de cases de fusta sense llicència municipal, en sòl rústic. El portaveu de les famílies va explicar que havien desistit de recuperar els 3.600 euros que els va costar la finca. Finalment, les famílies es van traslladar a Barcelona.

CEUTA. Octubre. **Interior derroca les barraques de 350 estrangers a Ceuta.** La Guàrdia Civil va enderrocar els campaments de barraques en els quals vivien 350 estrangers a la muntanya d'Enginyers a Ceuta. El delegat del Govern, Luis Vicente Moro, els va convidar a retornar als seus països de la manera que creguessin més convenient. Els immigrants es van traslladar al menjador social dels Germans de la Creu Blanca a la recerca d'ajuda o van tornar a refugiar-se a la muntanya i als túnels de les platges properes al CETI.

BARCELONA. Octubre-novembre. **Un grup de 150 immigrants que ocupava la caserna militar de Sant Andreu és desallotjat.** 150 immigrants, la majoria d'ells sense papers, havia ocupat, des de feia tres anys, les casernes militars abandonades de Sant

Andreu. Des d'un primer moment, l'associació de veïns va demanar ajuda humanitària per millorar les condicions de les casernes. La Policia Nacional va dur a terme alguna acció de control, però no va poder actuar-hi, per tal com la caserna és propietat del Ministeri de Defensa. L'Exercit no va trigar a demanar el desallotjament de la caserna i va presentar una demanda als jutjats de Barcelona. El jutge va desestimar la demanda perquè considerava que s'havia de trametre per via administrativa. I des del Ministeri va decidir-se que els immigrants abandonessin el recinte sense ordre judicial. Els veïns van denunciar la manca d'informació dels habitants i els van oferir ajuda, menjar i mantes. Des de SOS Racismo es va oferir assistència jurídica. L'Associació de Veïns de la Zona Nord de Sant Andreu va iniciar una campanya per conèixer les qüestions bàsiques de cada cas. Els immigrants van començar a abandonar la caserna. El vicepresident de l'Associació de Veïns de Sant Andreu Nord i de la Federació d'Associació de Veïns de Barcelona, Manel Andreu, es va reunir amb la subdelegada del Govern, Susanna Buois, per demanar que se'ls deixés continuar a les dependències militars fins a la primavera. Des de l'Associació es va interposar un recurs, ja que els immigrants duïen més de 12 mesos al recinte i tenien dret a una moratòria, i una demanda per vulneració dels drets fonamentals de les persones, en considerar que Defensa pretenia violar el domicili dels immigrants sense ordre judicial. Els immigrants van decidir no abandonar la caserna el dia que finalitzava el termini i van organitzar una concentració en protesta pel desallotjament. A mitjans de novembre, dos representants de l'ONU van visitar la caserna per comprovar-ne la situació infrahumana. El relator va acordar redactar un informe DESC que no té caràcter vinculant, però que el Govern al quals s'adreça té l'obligació de respondre. Una part dels desallotjats, famílies o immigrants sols que buscaven treball, es van integrar en el pla d'acollida temporal que gestionen Càrites i Creu Roja.

PAMPLONA. Octubre. OID. **Una dona equatoriana en situació administrativa irregular denuncia el tracte discriminatori de la mestressa del pis que té llogat.** Una dona denuncià a SOS Racismo que la propietària del seu pis volia que se n'anés abans de l'acabament del contracte de lloguer i que per aquest motiu, sense una ordre de desnonament d'un jutge, els havia tallat la llum i l'aigua. Des de SOS Racismo se'ls va donar assistència lletrada.

STA. PERPÈTUA DE LA MOGODA (BARCELONA). Octubre. OID. **El propietari d'un pis en fa fora els inquilins.** Un ciutadà guineà es va traslladar amb la seva família al pis que deixava un amic seu. Un dia va aparèixer el propietari i els va dir que tenien 20 dies per anar-se'n ja que no tenia cap tipus de contracte amb ells. Passats els 20 dies el propietari va tornar amb quatre homes que van dir que eren policies i van començar a tirar coses al replà i per la finestra, al mateix temps que els insultaven i amenaçaven. Els inquilins van anar a la Policia per saber si havien acompanyat el propietari i els van dir que els fets no els constaven. Van contactar amb els Serveis socials de Sta. Perpètua, que els va oferir un habitatge, i van presentar una denúncia contra el propietari del pis. A SOS Racismo es van posar en contacte amb l'Ajuntament per tal d'obtenir informació sobre les diligències i encara estan pendents de la designació d'advocat i procurador.

5. Sanitat

ALACANT. Febrer. **Denuncien la denegació d'assistència en un centre de salut a dos nens immigrants.** Alicante Acoge va assegurar que no els van atendre a l'ambulatori perquè no tenien la targeta solidària individual. La ONG v denunciar que el Govern de la Generalitat Valenciana estava desatenent les seves obligacions. Els facultatius del servei de pediatria de l'ambulatori del carrer Girona no van atendre els menors por no tenir el documento que expedia la Generalitat. Els metges van enviar a la família a la ONG perquè els ajudessin a aconseguir el document.

ALACANT. Març. **Hisenda i la targeta sanitària.** La Delegació de l'Agència Tributària d'Alacant va decidir suspendre l'expedició dels certificats de la renda negatius als immigrants que el sol·licitaven. Aquest document és perceptiu per tramitar la targeta sanitària que dóna dret als ciutadans estrangers a rebre assistència sanitària.

VALLADOLID. Maig. **La marginació augmenta l'estrès i l'ansietat dels immigrants.** Els immigrants no arriben malalts, sinó que emmalalteixen a l'Estat espanyol. La seva salut es deteriora a causa de la marginació, pobresa, soledat i amuntegament en què es veuen obligats a sobreviure. Així ho van corroborar els metges d'atenció primària de la Societat espanyola de metges de família i medicina comunitària (Semfyc). Allò que realment els amoïna són els problemes d'adaptació que pateixen els immigrants, per tal com repercuteixen en la seva salut mental. L'estrès postraumàtic, l'ansietat i la depressió són les afeccions psiquiàtriques més comuns entre els immigrants a causa principalment de la discriminació i l'atur. També s'hi detecten casos, motivats per raons econòmiques, de malestar psicològic i, fins i tot, d'esquizofrènia i paranoia.

BILBAO. Maig. **Els metges de capçalera demanen intèrprets i més recursos.** El personal sanitari viu amb cert estrès i ansietat l'atenció a l'immigrant i per això destaquen la necessitat d'intèrprets i mitjancers i la dotació als centres de salut de més i millors mitjans.

MADRID. Maig. **Els metges de família advoquen per la concessió de la targeta sanitària a cada immigrant.** Tot i que tots els estrangers tenen dret a les prestacions socials bàsiques, segons la Llei d'Estrangeria, en la pràctica el desconeixement de l'idioma, la complexitat dels requisits administratius i la precarietat laboral deriven en el fet que un percentatge significatiu d'immigrants acaben desistint d'obtenir

accés al sistema sanitari. En aquests casos, la seva única opció és recórrer als serveis d'urgències, la qual cosa suposa un augment de l'ús irregular dels serveis sanitaris.

VALÈNCIA. Juliol. OID. **Metges del Món denuncia el retard de cinc mesos i mig en la tramitació de les targetes sanitàries per als immigrants.** Metges del món va detectar la negativa de determinats centres de salut a tramitar les targetes a immigrants que no estaven empadronats. Davant d'aquesta situació, Metges del Món ha decidit reobrir la seva consulta.

MATARÓ. Juliol. **L'hospital de Mataró va disposar de mitjancers per atendre a 1.331 immigrants durant el 2001.** L'hospital té dues mitjanceres que van començar a treballar-hi com a experiència pilot el 1999 i que ara ja hi són de manera permanent. Tanmateix, el servei no és suficient, com així mateix ho reconeix la direcció de l'hospital.

MADRID. Juliol. **No són els immigrants, sinó els turistes, qui porten més malalties «importades».** Un milió d'estrangers viatja cada any a països exòtics. D'aquests, entre el 8,5 i el 9% acaben anant al metge per problemes derivats d'aquests viatges. Aquest fenomen suposa un augment de patologies «importades» a tot l'Estat espanyol. Però aquestes malalties no arriben per part dels immigrants, que segons alguns metges d'atenció primària, presenten afeccions semblants a les que pateix la població autòctona.

PAMPLONA. Agost. OID. **Un doctor es nega a fer-li unes anàlisis.** Una setmana després d'haver sol·licitat la seva targeta sanitària, la denunciante va anar al centre de salut i va demanar al metge que la va atendre si tenia dret a fer-se unes anàlisis clíniques, a la qual cosa el doctor li va respondre que no, que només tenia dret a la consulta (la sol·licitud de la Targeta Sanitària dóna cobertura sobre totes les despeses derivades de l'assistència sanitària, incloent-hi les anàlisis clíniques). SOS Racismo va parlar amb la treballadora social del Centre de Salut implicat per assabentar-la del cas. La treballadora social va parlar amb el metge implicat i amb la directora del Centre de Salut per evitar que en el futur es repeteixin situacions semblants.

PAMPLONA. Octubre. OID. **Denuncia la tardança generalitzada d'entre 3 i 5 mesos, des que una persona immigrant sol·licita la seva targeta sanitària fins que la hi lliuren.** Aquest retard implica que les persones immigrants que necessiten assistència mèdica urgent, en ocasions, no són ateses correctament pels serveis sanitaris, o en altres casos, després han de pagar les factures pel seu pas per urgències. Des de SOS Racismo es considera que aquesta és una situació generalitzada que exigeix prendre algun tipus de mesura, per la qual, en darrer terme, vam optar per assabentar-ne el Conseller de Salut del Govern de Navarra, mitjançant una carta en què li vam demanar una cita per tractar el tema personalment. Aquesta carta vam enviar-la també a la Defensora del Poble de Navarra, així com als partits amb representació parlamentària i als mitjans de comunicació.

GIRONA. Novembre. **Creix la demanda d'atenció a nens immigrants.** La demanda d'atenció sanitària a nens i joves amb trastorns mentals i problemes de fracàs escolar ha augmentat notablement en els darrers anys a Catalunya, segons va assegurar el president del comitè científic del I Congrés Català de Salut Mental del nen i de l'adolescent, José García-Ibáñez. La majoria d'aquests nens tenen dificultats d'adaptació, d'aprenentatge i dèficit d'atenció.

6. Mesquites i islamofòbia

PREMIÀ DE MAR. Gener-setembre. **Oposició veïnal al trasllat d'una mesquita.** Durant tretze anys, la comunitat musulmana de Premià es reunia en un pis del carrer Verge de Núria, del qual va ser desallotjada la mesquita al novembre de 2001. La comunitat musulmana va comprar aleshores un terreny en una zona cèntrica (carrer Joan Prim), però els veïns van presentar 5.000 signatures de rebuig, fet que, cap a finals de 2001, va provocar que l'Ajuntament decidís suspendre la llicència i negociar amb la comunitat musulmana un emplaçament alternatiu de la futura mesquita. A principis de 2002, l'Ajuntament va proposar el trasllat de la mesquita a la zona industrial de Banyeres. No obstant això, veïns d'aquesta àrea van lliurar 700 signatures rebutjant la iniciativa. Les parts van arribar a un acord preliminar al febrer, en el qual es concedia als musulmans el permís fins al juny d'aquest any, per practicar el culte a la vella escola «Voramar». Tanmateix, el 16 d'abril, l'Ajuntament va trencar el diàleg amb la comunitat islàmica «Mesquita Attuba» i els va donar 48 hores per desallotjar el local de «Voramar». Davant d'aquesta tensió, el líder del PSC, Pascual Maragall, va advertir que els incidents de Premià de Mar «no són anecdòtics» i va acusar a la dreta d'aprofitar-se electoralment de la immigració. D'altra banda, el secretari general d'ERC, Josep Lluís Carod-Rovira, va exigir l'«expulsió d'aquells imants, com el de Premià de Mar, que atempten contra la democràcia en defensar valors antidemocràtics i tractar d'inculcar-los als seus seguidors religiosos». Davant d'això, SOS Racismo va exigir al líder polític que rectificés la seva petició d'expulsió contra l'Imam de Premià, argumentant que aquestes declaracions menyspreen els recursos jurídics disponibles per dirimir assumptes de comportament civil sense fomentar actituds de persecució. I es va exigir l'eliminació del tema de la immigració dels discursos electoralistes. L'alcalde de Premià, la socialista Mª Jesús Fanego, va admetre una fractura social a la localitat i va reclamar als Governos central i autonòmic la seva implicació per trobar solucions davant dels constants brots de racisme. Finalment, després de reunions i, sobretot, moltes tensions, l'Ajuntament i la comunitat musulmana van signar un acord el 5 de setembre en el qual se cedia a la segona durant 15 anys, no prorrogables, les aules de l'escola Voramar; per la seva banda, aquests traspassarien pel mateix període de temps el solar del carrer Prim. Mentrestant, la llicència de construcció que els havia estat concedida als musulmans romandrà congelada. S'inclou la disposició que cap de les parts podrà revocar unilateralment l'acord. Per altra banda, s'anuncia que el ple del consistori aprovarà el reglament per a la creació del Consell per a la Convivència Ciutadana i el Pacte per a la Nova Ciutadania, per promoure el coneixement i facilitar la integració entre les comunitats.

LLEIDA. Gener-juny. **Els veïns s'oposen a l'obertura d'una mesquita.** El 30 de gener les autoritats van concedir la llicència a l'Associació de la Unió i Cooperació Islàmica (AUCI) de Lleida i Comarca, al carrer Nord, per habilitar el local per a usos religiosos. Davant d'això, els veïns no hi estaven d'acord i el 14 de febrer l'Associació de Veïns de l'Avinguda Segre va presentar 500 signatures, acusant el local de no tenir les condicions per funcionar com lloc de culte. Els veïns van denunciar a l'AUCI per haver obert canals de ventilació en una zona comuna de l'edifici que acull l'immoble i van presentar un recurs d'interposició contra la mesquita del carrer Nord al març. Dies més tard, el jutjat d'instrucció va dictar l'aturada de les obres de reforma i el tancament dels forats oberts. El 6 de maig, la comunitat musulmana va tancar els conductes de ventilació denunciats. Van anunciar que interposarien un recurs administratiu per la via judicial i que sol·licitarien un nou peritatge «independent», davant del dictamen de la Paeria, que va assenyalar que la comunitat musulmana tenia els seus permisos en regla i que el condicionament del local s'havia fet de manera legal.

REUS. Gener-desembre. **L'Ajuntament no renova el permís d'una mesquita.** L'Ajuntament va negar la renovació del permís prèviament atorgat al col·lectiu musulmà per al culte en un local del carrer Cervantes, argumentant que el Pla d'Ordenació Urbana hi aplicava un ús del sòl diferent. Es va plantejar la possibilitat de reubicar-los en algun polígon industrial de la zona. La decisió va estar influenciada per la protesta dels veïns. Des d'aleshores, els musulmans de la zona es van quedar sense un lloc públic per al culte. L'11 de novembre es va anunciar l'acord provisional entre el col·lectiu musulmà i l'Ajuntament per ocupar el local durant el Ramadà, però fixant el seu posterior desallotjament. Tanmateix, això no va resoldre el problema i les tensions van continuar. Aquesta situació es va mantenir encara al desembre quan l'autoritat va amenaçar amb precintarlo i un grup de musulmans va decidir trobar-se per a resar a la plaça del Mercadal. Amb tot, es va informar que s'intentava avançar en la venda del local del carrer Cervantes i que com a opció viable hi havia una nau industrial al polígon Dyna. L'11 de desembre es va establir una treva fins al mes de gener i es van suspendre les oracions en aquest local.

TORROELLA DE MONTGRÍ (GIRONA). Gener. **Els veïns s'oposen a l'obertura d'una mesquita.** Fins al mes de maig de 2002, el col·lectiu musulmà d'aquesta zona continuava realitzant les seves oracions en un petit local del carrer Figueres, tot esperant l'autorització de l'Ajuntament per comprar una nau al carrer Migdia, amb capacitat per a 500 persones. Davant d'aquesta petició, els veïns van recollir signatures en contra, mentre que l'Ajuntament al·legava estar a l'espera d'un informe tècnic encarregat vuit mesos enrere sobre les condicions necessàries per a instal·lar una mesquita.

CERDANYOLA DE MATARÓ. Març. **Pintades racistes.** Les pintades van aparèixer el 21 de març, acusant el Govern de donar suport als musulmans quan aquests són causants de l'augment dels delictes. El dia 26 van tornar a aparèixer cartells racistes contra la instal·lació d'una mesquita.

L'ESCALA (GIRONA). Març. **Caps rapats fan pintades racistes al centre islàmic de l'Es-**

cala. Van aparèixer pintades al Centre Islàmic, en una fàbrica i en una escola. Van signar-les «Esquin l'Escala». Això va passar per primer cop en aquesta zona, per la qual cosa la policia va rebutjar que es tractés d'una manifestació racista.

LLEIDA. Març. **Llancen còctels molotov a una mesquita i a una carnisseria musulmana a Lleida.** El 6 de març es van llançar còctels molotov i van aparèixer pintades racistes. La data la mesquita ja havia estat objecte de dos atacs el 2001.

VILADECANS (BARCELONA). Març. **Viladecans ordena retirar les pancartes contra la mesquita.** L'alcalde de Viladecans, Jaume Montfort, va ordenar per decret la retirada de les pancartes amb la inscripció *Drogues, no. Mesquita, no* col·locades en diverses balconades i finestres del barri de Sals. L'alcalde va entendre que la coincidència d'ambdós eslògans significa «una actitud discriminatòria i una intolerància racial i religiosa». Va advertir que si no es retiren, l'ajuntament donarà «compte a la Fiscalia de l'Audiència perquè pugui exigir als seus propietaris la responsabilitat penal que correspongui». L'alcalde va fer també una crida a la calma després que el dijous va ser apunyalat un jove d'origen magribí a la plaça de la Diversitat del mateix barri.

BADALONA. Abril. **Incendi en una mesquita de Badalona.** L'incendi no va ser intencionat, però criden l'atenció les declaracions dels veïns en el sentit del temor prevalent perquè el col·lectiu musulmà allotgi a «sense papers».

SANTA COLOMA DE GRAMENET (BARCELONA). Maig. **La futura mesquita de Santa Coloma anirà a un altre lloc per evitar protestes al centre.** La comunitat magribí de Santa Coloma de Gramenet està buscant una ubicació alternativa a la que tenien prevista per edificar la seva mesquita. «L'espai és petit i com que és al centre, no hi ha aparcament. Cal buscar la tranquil·litat dels veïns». A Santa Coloma no hi ha hagut cap problema amb els veïns autòctons pel que fa a l'actual ubicació del centre de culte; l'únic inconvenient existent és que la mesquita es queda petita per acollir a tots els fidels.

VENDRELL (TARRAGONA). Maig. **L'Ajuntament no permet l'obertura d'una mesquita.** L'Ajuntament va rebutjar la sol·licitud d'un terreny per a la construcció d'una mesquita, després que la comunitat musulmana comunicés que disposava dels mitjans per a emprendre les obres.

BARCELONA. Juny. **Mas Designa el Consell Islàmic «portaveu de tots els musulmans».** Artur Mas, conseller en cap de la Generalitat de Catalunya, va declarar el desig de convertir el Consell Cultural Islàmic de Catalunya com a portaveu oficial de la comunitat musulmana. D'altra banda, la Generalitat subvencionarà el Consell Islàmic a canvi de dades sobre els seus fidels.

BARCELONA. Juny. **Problemes d'espai al cementiri musulmà de Barcelona.** Davant la manca de cementiris a Catalunya, els administradors del cementiri barceloní convenen restringir el seu ús només per a les persones que viuen a Barcelona.

MADRID/PAMPLONA. Juny. **Els musulmans espanyols exigiran davant els tribunals professors de religió.** Els dirigents musulmans espanyols representen a 400.000 persones, gran part ja de nacionalitat espanyola, i compten amb 42.000 nens en edat escolar, als quals el Govern no està garantint el dret a un ensenyament religiós d'acord amb les seves creences. La comunitat islàmica acudirà als tribunals per exigir l'acompliment dels Acords de Cooperació signats amb l'Estat espanyol el 1996. Cal destacar el suport a aquesta decisió d'alguns col·lectius musulmans com el de Navarra, que dóna suport a la decisió d'exigir davant els tribunals professors de religió per als col·legis. L'imam de la mesquita de Pamplona, Farag Abdel Salam, afirma que molts musulmans tenen experiència com a professors als seus països i s'ofereixen a donar les classes de franc. Educació va dir que si la comunitat islàmica presentava una petició formal, l'estudiarien.

MATARÓ (BARCELONA). Juny. **Problemes pel trasllat d'una mesquita.** L'Ajuntament va proposar el trasllat provisional del lloc de culte a un local soterrani al polígon industrial Mata-Rocafonda, mentre aconseguien comprar un terreny per construir una mesquita. L'associació d'empresaris del Polígon va enviar una carta a l'Alcalde rebutjant la seva proposta, qualificant-la de segregadora envers el col·lectiu musulmà i expressant els seus dubtes sobre el caràcter temporal d'aquesta. Assenyalaven, a més, el risc que els musulmans tinguessin enfrontaments amb la comunitat gitana de la Riera. Però, el 8 de juny, l'Alcalde de Mataró va signar amb l'Associació Cultural Musulmana Al-Ouahda un conveni de convivència i va negociar el lloguer per deu anys del local situat al polígon Mata-Rocafonda. El conveni preveia la creació d'espais d'interrelació entre ciutadans autòctons i immigrants, el paper mediador de l'Ajuntament, la integració dels nens a l'escola i l'oci, la igualtat de les dones, la inserció social dels nous ciutadans i la promoció de la cultura, etc.

Seguint la mateixa lògica, l'Ajuntament va concedir a la comunitat musulmana de Cerdanyola un local per al seu culte al polígon Pla d'en Boet. La Federació d'Associacions de Veïns de Mataró va presentar un document sobre la ubicació de mesquites a la localitat en el qual demanaven igualtat de tracte amb altres entitats socials, una política de transparència pública i en cas que la mesquita fos rebutjada pels veïns, un posicionament en defensa dels drets del col·lectiu musulmà.

PAMPLONA. Juny. **Obertura d'un cementiri musulmà a Pamplona.** El col·lectiu musulmà va demanar al Parlament suport econòmic per construir un cementiri a Navarra, assenyalant que la seva inexistència obligava a traslladar els cadàvers de la gent que mort sota la fe musulmana als seus països d'origen, amb unes despeses molt altes pel servei. Van afegir-hi que es mostraven disposats a col·laborar amb una part del cost i que esperaven que aquesta fos finalment l'escollida, per tal com en aquesta zona van ser trobades recentment, en unes excavacions arqueològiques, les restes d'una petita comunitat musulmana, que daten del segle VIII.

TERRASSA. Juny. **Un dels membres de l'Associació de veïns va dimitir per la negativa d'alguns a anunciar els comerços magribins.** Al barri de Ca N'Anglada continuen les tensions i es donen nous problemes de convivència. Un dels membres de la junta de

la al Marroc per venir a impartir classes. Segons fonts consulars, «no hi ha cap resposta». El 1980 el Govern va signar un conveni amb el Marroc en què la Fundació Hassan II es comprometia a finançar l'ensenyament de l'àrab als nens marroquins que viuen a l'Estat espanyol. Però, trencades les relacions, els docents duen gairebé un any cobrant per un treball que no els permeten dur a terme.

MADRID. Octubre-novembre. **Reaccions al Pla Focus.** Més de 50 entitats representades per la Plataforma per la Democràcia i per la Globalització Social van anunciar la seva intenció de realitzar mobilitzacions contra el Pla Focus. El Pla Focus contra la delinqüència de la Comunitat de Madrid va ser presentat el 7 d'octubre, en el marc del Pla Nacional de lluita contra la delinqüència. Les entitats van manifestar que les actuacions policíiques suposen un abús per a la població i que el Pla Focus està dissenyat amb premeditació contra els immigrants. Van anunciar també que les intervencions tenen en el seu objectiu els immigrants en general, no només els irregulars, i van demanar al col·lectiu que presenti denúncies i es mobilitzi.

RIPOLL. Octubre. **Denúncia per racista al consell del Ripollès.** Un ciutadà marroquí va interposar una denúncia en contra del consell comarcal del Ripollès, al qual va acusar de discriminar-lo per motius racistes. Mohamed El Ouzghari va denunciar el tracte que va rebre a l'oficina de recaptació del consell. Va dir que el van amenaçar amb treure-li el permís de residència per no estar al corrent del pagament dels seus impostos. A més, van amenaçar-lo dient-li que si no pagava immediatament, l'embargarien a ell i a la seva empresa, i que si no tenia béns, l'expulsarien del país.

MANRESA. Novembre. **Una part del cementiri de Manresa és per a la comunitat musulmana.** Després de sis anys de converses, el 4 de novembre l'Ajuntament i la comunitat musulmana signen un acord per concedir una part del cementiri municipal per a enterraments musulmans, l'administració dels quals quedarà també sota el poder de l'Ajuntament.

MELILLA. Novembre. **Atacs al cementiri jueu de Melilla.** El 9 de novembre, el cementiri va aparèixer inundat de pedres. A més, van trencar els vidres del recinte, únicament una setmana després d'haver llançat un artefacte *molotov* contra la porta del recinte.

PALMA DE MALLORCA. Novembre. **Agressió policíaca a la mesquita.** El ciutadà marroquí Mohamed Derdabi va explicar que els agents van tallar el carrer Joan Bauzà, i van registrar a tothom qui sortia de la mesquita, actuant de manera intimidatòria i agressiva. Derdabi va assegurar que va ser empès i colpejat a la cara només per dir que els papers que tenien alguns dels immigrants eren «legals», perquè estaven «segellats per la Delegació del Govern». Els immigrants que van ser registrats tenien els papers en regla.

assumptes espinosos, tot i que de naturalesa ben distinta, com la immigració de procedència àrab i musulmana i el terrorisme islamista. A l'Estat espanyol plou sobre mullat. Els nord-americans, els britànics, els alemanys o els suïssos no han construït llurs identitats nacionals per oposició a la Mitja Lluna, però els espanyols sí. El moro, l'àrab, el musulmà, el sarraí, l'agarè, el morisc, el turc, el barbaresc, el marroquí, el rífeny, han estat, des dels vuit segles de la Reconquesta fins al debat obert encara sobre

Ceuta i Melilla, passant per la guerra contra les cabiles d'Albdelkrim on Franco es va foguejar, l'«enemic» per antonomàsia de la cosa «espanyola», entès tal com l'entenen els Reis Catòlics i el Movimiento Nacional i tal com en el fons ho continua entenent el Partit Popular.

Si la presència de paquistanesos a Londres o la d'algerians a París provoquen el rebuig cap a allò que és nou, diferent i estrany, la proliferació de teteries magribines a Granada o l'intent de construir una mesquita dalt de l'Albaicín desperten això i alguna cosa més. A Granada batega la por a una imaginària operació de «reconquesta» de l'antic regne nassarita per part dels «moros». No hi ha antics monuments àrabs a Londres o a París, però sí que hi són a Granada. Tal com ha assenyalat en nombroses ocasions l'escriptor Juan Goytisolo, els espanyols fa segles que rebem des dels púlpits, a través dels manuals escolars d'història, els discursos dels polítics i els titulars, els editorials i les caricatures dels mitjans de comunicació tota una propaganda de guerra contra uns «moros» que vam expulsar a l'altra banda del Mediterrani i als quals cal mantenir constantment en escac perquè no es conformen amb el seu destí.

Un dels llibres més interessants que han aparegut a l'Estat espanyol el 2002 és «La imagen del magrebí en España», d'Eloy Martín Corrales, que recopila més de vuit-centes imatges sobre els veïns del sud produïdes al nostre país entre l'Edat Mitjana i els primers passos del segle XXI. A la immensa majoria d'imatges són presentats com a traïdors, lladres, bruts, sorollosos, lascius, cruels i venjatius, els estereotips a què han quedat associats en l'imaginari espanyol. I és que, com assenyalava Antonio Miguel Bernal al pròleg, l'Estat espanyol és «l'únic Estat europeu occidental que, en bona part del seu territori, i en el decurs de tres a vuit segles segons les regions, va pertànyer a l'àmbit dels països islàmics, i l'únic que, alhora, en una espècie de revenja històrica, manté des de fa cinc segles una presència controvertida al nord d'Àfrica».

Així que, si els «moros» posen un peu al Perejil, la pàtria està en perill, les campanyes toquen a sometent i els nostres soldats se n'hi van, amb vent propici i la protecció de la Mare de Déu, a ensenyar-los una nova lliçó. La lectura de la premsa espanyola de l'estiu del 2002 és esfereïdora, mostra la persistència d'uns complexos i d'unes pors que l'Estat espanyol plenament democràtic i europeu hauria d'haver enterrat. La idea general és que els marroquins, amb el seu rei al capdavant, són tan astuts i conspiradors com mentiders i ambiciosos. Si han ocupat subreptíciament el Perejil és per temptar la fortalesa espanyola. Si reaccionem amb debilitat, continuaran amb Ceuta i Melilla, i, a més, com que són «covards», no ho faran per mitjans

A Granada batega la por a una imaginària operació de «reconquesta» de l'antic regne nassarita per part dels «moros»

militars sinó utilitzant els seus civils, com ja va fer Hassan II amb la Marxa Verda. Mentrestant, els marroquins promouen una «reconquesta» paulatina del territori espanyol amb l'enviament de pasteres carregades d'immigrants. Davant d'això l'Estat espanyol necessita líders com Aznar a qui no tremoli el pols a l'hora d'ordenar a la Legió que creui l'estret de Gibraltar.

L'incident del Perejil, gràcies si no fos que ha revelat tantes coses, es va produir quan el Govern d'Aznar feia mesos que identificava oficialment l'increment de la delinqüència a l'Estat espanyol amb la immigració. També en aquest front la gran majoria dels mitjans de comunicació executaven amb entusiasme el paper de *palmeros*. A les tribunes de paper o a les tertúlies de les ràdios i les televisions poques veus, molt poques, s'alçaven par a recordar que Le Pen s'ha guanyat a pols el qualificatiu de feixista justament per associar la criminalitat amb els estrangers. O per a subratllar que l'augment de delictes al nostre país estava essencialment vinculat a la reducció notable dels efectius policíacs per part del Govern d'Aznar, la persistència de llacunes legislatives que permetien una reincidència escandalosa i, posats a parlar d'immigració, la inexistència d'una política d'Estat per a integrar al nostre país els estrangers que fugen de la misèria.

En lloc de facilitar l'obtenció de papers, l'accés a uns nivells materials de vida mínims i també, i molt important, l'aprenentatge dels valors democràtics de l'actual societat espanyola, la política kafkiana del Govern d'Aznar obligava desenes de milers d'immigrants a viure en la il·legalitat i la marginalitat. Era la política del ni menjo ni deixo menjar, però sóc el més guapo. No aconseguia minvar el flux de pasteres pel mitjà més efectiu: una bona entesa amb el Marroc, una relació amb aquest país basada en la idea que la seva estabilitat —el seu avançament cap a la democràcia, el desenvolupament econòmic i la correcció de les grans desigualtats socials— és un objectiu de política interior espanyola. Tampoc no aconseguia integrar els immigrants que ja eren aquí, molts d'ells treballant amb regularitat i efectivitat i amb les millors credencials pel que fa al respecte de la llei, els costums i els valors espanyols.

La seva ideologia impedeix el PP d'entendre unes quantes coses elementals; a saber: que l'Estat espanyol necessita mà d'obra estrangera perquè hi ha determinades feines que els espanyols ja no volen fer a canvi dels sous que raonablement es poden pagar per fer-les; que el flux migratori continuarà mentre persisteixin tant la debilitat demogràfica i la necessitat de treballadors entusiastes i barats a l'Estat espanyol com les situacions de superpoblació i subdesenvolupament a zones tan vinculades a nosaltres com el Magrib i l'Amèrica Llatina, i que el nostre país ha d'assumir que el segle XXI serà multicolor i que el que és important és que això no es tradueixi en la creació de guetos socials, culturals o religiosos. Que els immigrants no constitueixin un problema insoluble passa pel fet que accedeixin aviat a nivells de vida comparables al dels nadius i, amb la mateixa velocitat, interioritzin els valors bàsics de la nostra societat contemporània: democràcia, drets humans, igualtat de la dona, separació de religió i política i substitució de la violència pel diàleg com a manera de resoldre els conflictes.

Aquesta darrera qüestió és particularment important en el cas dels immigrants de països àrabs i musulmans, que, a diferència dels llatinoamericans, no comparteixen amb els espanyols una mateixa llengua i una mateixa base cultural i religiosa. Per a

resumir-ho en una fórmula lapidària: o els integrem o els empenyem a l'integrisme. En contra d'un altre tòpic que repeteixen molts mitjans de comunicació espanyols, en sintonia amb un fort corrent occidental, no hi ha res a l'islam que el faci incompatible amb la democràcia i els drets humans. L'islamisme, també anomenat integrisme o fonamentalisme musulmà, no és l'islam; és només una determinada lectura política d'aquesta religió que ha crescut al caliu de la incapacitat dels règims àrabs i musulmans de les últimes dècades de garantir a les seves poblacions pau i llibertat, i de la indignació per la doble moral nord-americana i en general occidental davant el drama dels palestins. Però pensar que l'islam no té cap altre passat, present ni futur que l'islamisme és com associar exclusivament Alemanya amb Hitler o condemnar l'Estat espanyol a ser eternament el país de Torquemada.

És cert que l'islamisme neix i creix també entre les comunitats d'immigrants àrabs i musulmanes a Occident, i de fet bona part dels implicats als atemptats terroristes de l'11-S eren joves residents als Estats Units, Alemanya, França i el Regne Unit, amb suports i complicitats fins i tot a l'Estat espanyol. És estúpid negar l'existència d'aquest fenomen. Tan estúpid com no percebre que les causes d'això són tant la frustració davant la impossibilitat d'integrar-se d'aquests joves com el fet que s'hagi deixat la construcció i direcció de mesquites en territori occidental en mans del wahabisme intransigent i reaccionari d'Aràbia Saudita i els seus associats. Un element important en la integració dels magribins a l'Estat espanyol és la creació d'un islam espanyol, una tasca per a la qual n'hi hauria prou amb una petita part dels immensos recursos econòmics que el nostre Estat posa a disposició de l'Església catòlica. Aquest islam que podríem anomenar «andalusí» —en llengües peninsulars, amb imams propis, defensor de la separació de religió i política, promotor de la igualtat de la dona i, en general, tolerant, reformista i progressista— seria un bon instrument per a dissoldre els fantasmes despertats pel retorn de la Mitja Lluna a l'Estat espanyol en alguns sectors de la nostra població. I per a vacunar els nostres musulmans contra l'integrisme.

Però no s'han produït debats sobre aquest assumpte a les planes dels diaris espanyols o en aquestes tertúlies radiofòniques i televisives on uns quants individus, sempre els mateixos, experts en tot i en res, artistes de la xerrameca, pontifiquen sobre qualsevol cosa i sense que importi gaire els disbarats que diuen. En aquestes tertúlies, on tots els àrabs són musulmans i tots els musulmans són àrabs, on l'islam i l'islamisme són la mateixa cosa, es prefereix sumar els antics prejudicis de la «morofòbia» espanyola als nous vents d'«islamofòbia» que sacsegen Occident de fa unes dècades i, molt particularment, des de l'11-S. El resultat és que s'està transmetent a l'opinió pública espanyola una olla que barreja Bin Laden amb l'immigrant marroquí. Tots són «moros», tots són dignes de desconfiança, criminals en exercici o en potència.

Una combinació d'obediència al Govern d'Aznar, manca de cultura general d'alguns professionals, casticisme inveterat d'uns altres, populisme editorial i absència de visió d'Estat menen el gruix dels mitjans espanyols a aquesta actitud. I així es transmet al públic la idea que el Marroc és un veí perillós. No pas un país on hi ha una simpatia popular envers l'Estat espanyol, un país amb una societat civil jove i emergent que exigeix al poder rapidesa i profunditat en la democratització i

7. Polítiques públiques d'immigració

OSCA. Gener-febrer. **Falta de participació en l'elaboració del Pla Municipal d'Immigració.** La Plataforma en Defensa dels Drets dels Immigrants i les associacions d'immigrants van criticar que el període per presentar propostes al Pla, pioner a Aragó, fos tan breu. La Plataforma també apuntava la necessitat de propostes que incloguin als immigrants en situació administrativa irregular. El principal objectiu del pla és el desenvolupament de mesures i actuacions per fomentar la inserció social, l'assentament i la vida comunitària entre autòctons i estrangers. L'Ajuntament va remetre el document a la Diputació Provincial d'Osca per tal que l'analitzés, sobretot les àrees de Benestar Social i Cultura, i poder establir una col·laboració en diversos aspectes. Després de l'aprovació del pla, es va constituir el Fòrum de la Immigració, un òrgan ciutadà de proposta i participació. El formen associacions d'immigrants, entitats que treballen el fet migratori i institucions. Presenta set àrees d'actuació: sensibilització social, recursos socials, sociolaboral, educativa, sociosanitària, habitatge i atenció jurídica.

TARRAGONA. Gener. **El Consell Comarcal i l'Ajuntament de Reus potencien el servei d'assessorament als immigrants.** L'Ajuntament de Reus i el Consell Comarcal del Baix Camp, que l'any 1998 havien posat en marxa l'Oficina d'Atenció a l'Immigrant, van decidir potenciar aquest servei incorporant-hi altres entitats que també treballen per a la integració dels immigrants en la firma d'un conveni per a la creació d'un centre d'informació i assessorament per a immigrants de Reus i la comarca. El centre s'ubicaria a les instal·lacions de la Creu Roja a Reus i seria gestionat pel Centre d'informació als treballadors estrangers (CITE) de CC OO.

SARAGOSSA. Gener. **El grup socialista denuncia al ple de l'Ajuntament el retall presupostari per als programes per a immigrants i l'endarreriment del pla integral per a immigrants.** Segons els socialistes, van desaparèixer partides per valor de 192.323 euros destinades a la inserció, formació i educació de minories i a la borsa de lloguer per a immigrants. A més, el fons d'ajut per a habitatge va disminuir 24.040 euros, el conveni d'inserció sociolaboral per a minores, 36.061 i el projecte d'autoajuda, 4.003 E.

ALACANT. Febrer. **El Comissionat per a l'Estrangeria del Govern valencià oferirà crèdits als immigrants que tornin al seu país per crear empreses.** El conseller de Benestar Social, Rafael Blasco, va presentar un projecte de formació professional i inserció

laboral dels estrangers acompanyat de microcrèdits, a baix o nul interès, per a aquells que, una vegada integrats al mercat laboral, mostrin interès per tornar al seu país amb una iniciativa empresarial.

BARCELONA. Febrer. **Els 35 municipis de la regió metropolitana dissenyen un pla de desenvolupament comú.** Davant la falta d'una estructura administrativa que agrupi la Barcelona metropolitana, els municipis que la componen van decidir redactar un projecte que coordini les estratègies de desenvolupament i les postures davant problemes comuns. Els tres àmbits principals són la immigració, el desenvolupament urbà i el medi ambient. En matèria d'immigració, l'objectiu és abordar el problema de l'accés a l'habitatge per part de la població immigrant i evitar-ne la concentració.

CÒRDOVA. Febrer. **L'Ajuntament de Còrdova aprova una campanya d'acostament a l'immigrant.** El Consell Local de la Immigració de l'Ajuntament va aprovar un pla en el qual participaran Serveis Socials, Participació Ciutadana, Cooperació i Solidaritat i Educació i Infància per aconseguir un acostament a la població immigrant de Còrdova. A la vegada, van aprovar un manifest sobre la situació actual de la immigració per elevar-lo com a proposició al ple.

EL EJIDO. Febrer. **L'alcalde de El Ejido, Juan Enciso, refusa la invitació del Senat per parlar sobre immigració.** La senadora del PP i membre de la comissió d'immigració i estrangeria del Senat, M^a del Mar Agüero, va declarar que la comissió volia cridar a Juan Enciso per tal que, junt amb altres alcaldes de ciutats que per les seves característiques viuen amb intensitat la immigració, comparegués davant la comissió. Juan Enciso va respondre que no compareixeria davant la comissió, tot i que no tenia cap inconvenient a presentar un informe per escrit. Va fonamentar la negativa en l'injust linxament que, segons Enciso, va castigar el Senat a Azurmendi, president del Fòrum per a la Immigració. D'altra banda, l'alcalde va convidar a la comissió a El Ejido per tal que vegi de primera mà tot el que s'hi està fent en matèria d'immigració.

MADRID. Febrer. **Les ONG acusen el Govern d'anular els fòrums de participació.** Les ONG de desenvolupament, medi ambient, drets humans i immigració van fer públic el manifest «Pel diàleg i la participació». El text denunciava que el Govern anul·la els espais institucionals establerts legalment per a la participació no convocant-los i canviant-ne unilateralment la composició. També denunciava que el Govern utilitza els recursos públics en castigar les organitzacions més crítiques.

VITÒRIA. Febrer. **OID. SOS Racismo demana crear un centre d'acollida per a immigrants.** Durant la presentació de la manifestació convocada per més de nou organitzacions que treballen amb la immigració, en motiu de denunciar la política del Govern, que condemna milers d'immigrants a viure en situació irregular, SOS Racismo va demanar que les instal·lacions del Seminari es convertissin en un centre d'acollida per a estrangers.

ST. FELIU DE LLOBREGAT. Abril. **Les polítiques d'immigració es posaran a prova al Baix Llobregat.** El Consell Comarcal del Baix Llobregat i el Govern de la Generalitat van iniciar una prova pilot a la comarca que, en cas d'èxit, s'aplicaria a d'altres zones de la comunitat. Tot i que no es van concretar els detalls d'aquest programa, el conseller en cap, Artur Mas, va declarar que cal «posar en comú totes aquelles coses que es fan actualment en matèria d'immigració». La declaració *Baix Llobregat i pluralitat, una identitat del segle XXI*, va ser signada per trenta alcaldes de la comarca, partits polítics, sindicats, organitzacions empresarials, associacions de veïns i diferents entitats relacionades amb la immigració.

BARCELONA. Maig. **Els ajuntaments de Barcelona, Terrassa i Vic reclamen una major implicació en la integració dels immigrants.** Segons els estudis realitzats per la Diputació de Barcelona i els municipis amb més estrangers, els diners que els ajuntaments destinen a la integració dels immigrants i l'atenció social que els dispensen suposa amb prou feines l'1% de la despesa dels municipis. Els ajuntaments de Barcelona, Terrassa i Vic van posar de relleu que l'ajuda destinada als immigrants és «molt baixa» i que la despesa principal es basa en la sanitat i l'ensenyament, àmbits de competència de la Generalitat. Els ajuntaments van expressar el seu temor a un trencament social si la Generalitat i el Govern central no s'impliquen en la integració dels immigrants.

BARCELONA. Maig-juny. **Els partits catalans acorden no fer de la immigració un motiu d'enfrontament.** El president d'Iniciativa per Catalunya-Verds (IC-V), Joan Saura, va demanar la negociació d'un ampli acord polític entre els partits, institucions i mitjans de comunicació a fi de no utilitzar el tema de la immigració de forma partidista. Saura va declarar que aquest acord era més necessari que mai «davant l'ascens de la ultradreta a Europa» i hauria de ser consensuat al màxim sense que en cap cas això suposés evitar el debat sobre la immigració. A la proposta s'hi van sumar tots els partits de l'oposició, que van reclamar de manera conjunta al Govern català un pacte per afrontar el repte que suposa integrar a la societat catalana el creixent flux d'immigrants. Finalment, i després d'estudiar quatre mocions parlamentàries, els partits van aconseguir un acord de mínims en el qual es comprometien a no fer de la immigració un motiu d'enfrontament electoral. En el mateix sentit, els partits polítics representats a l'Ajuntament de Barcelona van adoptar, al desembre del mateix any, un pacte per no utilitzar la immigració com a arma electoral.

MADRID. Maig. **La regió comptarà amb catorze centres per atendre immigrants abans del 2003.** El maig de 2002 es va inaugurar a Móstoles el novè centre d'atenció social a immigrants (CASI). El centre va ser inaugurat pel president autonòmic, Alberto Ruiz-Gallardón, que va anunciar l'obertura de cinc centres més prevista per a finals del 2003. Cadascun dels CASI està format per sis persones —un treballador social, un mediador sociolaboral, un psicòleg i un advocat, recolzats per un administratiu i coordinats per un professional— i atén les necessitats dels immigrants sigui quina sigui la seva situació administrativa.

MADRID. Maig. **La comunitat magribina s'agrupa a Valls per aconseguir la integració.** Un grup de trenta-cinc homes va formar la primera associació de la localitat que agrupa la comunitat magribina amb l'objectiu de garantir la integració dels immigrants. L'associació va ser batejada amb el nom d'*Essalem* («pau», en àrab) i va reunir un centenar de persones en el seu acte de presentació. L'associació dona prioritat a l'educació com un dels pilars per a garantir la integració i posa l'accent en la llengua com a mitjà integrador.

ST. CUGAT (BARCELONA). Juliol. **Impulsen el Pla de Ciutadania per integrar els immigrants.** L'alcalde de Sant Cugat, Lluís Recoder, i el director de la càtedra UNESCO per la Pau a la Universitat Autònoma de Barcelona, Vicenç Fisas, van signar un conveni per a desenvolupar el Pla de Ciutadania. El Pla està destinat a la integració dels immigrants, tot mantenint la cohesió social i la identitat del municipi. Amb aquest programa es pretén fixar i articular mecanismes i accions que facilitin de forma consensuada i participativa aquest objectiu d'integració.

MADRID. Setembre. **Zapatero demana més fons per evitar que espanyols i immigrants pugin per les escasses ajudes socials.** El Secretari General del PSOE, José Luis Rodríguez Zapatero, va demanar que el nou model de finançament local inclogués un augment de fons per als ajuntaments amb major població immigrant i que han vist superades les seves possibilitats per a prestar serveis socials. Zapatero va declarar que «cap espanyol pot perdre una ajuda oficial per viure un lloc amb una presència important d'immigrants» i va reclamar un compromís de l'Estat amb els ajuntaments per fer polítiques socials i infraestructures davant del fenomen de la immigració.

VALÈNCIA. Setembre. **El PSPV critica la manca de finançament del Pla d'Integració a la Immigració.** Els representants del Partit Socialista del País Valencià (PSPV) van criticar, a la Comissió de Benestar Social, l'absència de partides pressupostàries per a dur a terme les propostes del Pla d'Integració de la Immigració, proposat pel PP. La regidora delegada de Benestar Social, Marta Torrado, va assegurar que les partides per a cadascuna de les actuacions que contempla el pla s'inclourien en els Pressupostos Generals per al 2003.

BARCELONA. Setembre. **Una guia d'acollida explica als immigrants els seus drets i deures.** La Generalitat de Catalunya va editar una guia d'acollida per a immigrants, sota el títol *Connecta amb Catalunya*, en la qual es presenta de forma concisa el país i la societat que acull els immigrants: serveis públics, recursos socials i drets i deures que han de fer seus. La guia està disponible en cinc versions bilingües —castellà, anglès, àrab, francès i polonès al costat del català— i va comptar amb 100.000 exemplars inicials que el Govern va distribuir a totes les administracions catalanes, així com a consolats, sindicats i organitzacions no governamentals. La iniciativa va ser adoptada posteriorment per altres administracions com el Consell Comarcal de la Segarra, la Generalitat Valenciana, l'Ajuntament de Barcelona, així com per set municipis de Lleida

BARCELONA. Setembre. **El Col·legi d'Advocats s'ofereix a estrangers en centres d'acollida.** La ciutat italiana de Trani va ser escollida com a seu de l'aleshores acabat de crear Observatori Jurídic Permanent sobre fenòmens migratoris, sorgit després d'un acord assolit a Barcelona per representants d'advocats de països mediterranis. L'observatori es va crear amb l'objectiu de vetllar pel respecte dels drets i llibertats fonamentals de les persones que es troben en centres d'internament per a estrangers «tot garantint unes condicions de vida i de tracte dignes, així com l'accés a la supervisió per organitzacions especialitzades i a l'assistència jurídica gratuïta».

MADRID. Octubre. **El Govern regional destinarà 90.000 euros a projectes per eradicar actituds xenòfobes.** L'Observatori contra el Racisme i la Intolerància de la Comunitat de Madrid va adjudicar 90.000 euros en ajudes a 18 projectes d'associacions sense ànim de lucre, entre ells, un per a què els policies de la regió eradiquin actituds xenòfobes. El conseller de Presidència, Manuel Cobo, va reconèixer que amb aquestes ajudes «més que solucionar un problema que té avui la nostra societat, estem posant la llavor per a què futures generacions no tinguin com a estereotip cap punt d'intolerància, xenofòbia o racisme».

GIRONA. Octubre. **Acord polític en favor d'un pla educatiu per integrar socialment els immigrants.** El Departament de Benestar Social, l'Ajuntament de Salt i la Universitat de Girona van acordar posar en marxa un ambiciós projecte de formació per integrar socialment els immigrants del municipi. El projecte va ser ideat per l'escola d'adults de Salt amb l'objectiu de donar formació a uns 700 immigrants —500 en grups de conversa i 200 en grups d'alfabetització— i formar uns 100 joves per tal que exerceixin com a professors. El delegat de Benestar Social, Josep M. Solé, va explicar que l'objectiu del pla era millorar, a través de la formació, les relacions entre els diferents col·lectius que conviuen a Salt.

STA. CRUZ DE TENERIFE. Octubre. **Els partits canaris deixaran la immigració fora de la lluita electoral.** Les quatre forces polítiques amb representació parlamentària a Canàries (Coalición Canaria, PP, PSC i Agrupación Herreña de Independientes) van subscriure un pacte en virtut del qual es comprometien a deixar fora de la contesa electoral el fenomen de la immigració i les seves conseqüències en illes com Lanzarote i Fuerteventura. El pacte promou una major implicació de l'administració de les illes en projectes de desenvolupament econòmic, social i polític als països pobres de l'entorn africà més proper a l'arxipèlag.

BARCELONA. Desembre. **El Govern finança amb retard el dispositiu d'atenció a immigrants.** El Govern central va destinar una partida d'1,9 milions d'euros a finançar dispositius d'atenció als immigrants més necessitats de Catalunya. Aquesta inversió va arribar, no obstant, amb retard perquè estava pressupostada per a l'any anterior. Durant els 11 mesos que van transcórrer fins a l'aportació del Govern, les entitats Creu Roja i Càrites —encarregades de gestionar el dispositiu— havien hagut d'assumir les despeses per compte propi. El projecte està destinat a atendre aquells immigrants sense documentació amb un alt risc d'exclusió social.

BARCELONA. Desembre. **Unes 80 entitats catalanes s'uneixen a favor dels immigrants.** Més de 80 entitats de Catalunya es van agrupar per reclamar els drets dels immigrants amb motiu del Dia Internacional de la Migració. Associacions i ONG van signar un document en què demanaven a l'executiu central que ratifiqués la Convenció de les Nacions Unides per la Protecció dels Drets de tots els Treballadors Migrants i els seus Familiars. Les entitats van lliurar el document al Parlament per a què elevés la proposta al Govern espanyol.

Protocol d'actuacions per prevenir la mutilació genital femenina

Secretaria per a la Immigració

El Parlament de Catalunya va aprovar en la Resolució 832/vaig VEURE l'adopció de mesures contra la pràctica de mutilacions rituals genitals. Una de les accions a les quals el Parlament de Catalunya instava el Govern de la Generalitat era crear una comissió interdisciplinària d'experts, per a dissenyar un pla d'acció contra la pràctica de mutilacions genitals a Catalunya.

Aquesta pràctica és poc freqüent a Catalunya, però sí que hi ha hagut casos de menors a les quals se'ls ha practicat aquesta mutilació, tot aprofitant els viatges de vacances que han fet als seus països d'origen. La mutilació és un delictes a Catalunya, i també en molts d'aquests països. Per aquest motiu, la comissió interdisciplinària ha elaborat un protocol d'actuacions per a diferents professionals i ha previst una sèrie d'accions per prevenir la seva pràctica, promovent la informació i la formació, i el respecte pels drets humans com a base de la prevenció. La intervenció judicial hauria de ser, en tot cas, l'últim recurs a utilitzar enfront de la conducta que es vol evitar. La comissió l'han format els departaments de Sanitat, Interior, Justícia, Benestar Social, Ensenyament i Presidència, mitjançant l'Institut Català de la Dona i la Secretaria per a la Immigració. Aquest protocol recull també el treball de la subcomissió sobre Mutilació Genital Femenina de la comissió de Treball de violència a llar de Girona.

La mutilació genital femenina és el nom genèric que s'aplica a les pràctiques que impliquen l'extirpació total o parcial dels genitals externs femenins o d'altres agressions als òrgans genitals de les dones per raons culturals, religioses, o amb finalitats no terapèutiques. Existeixen quatre tipus de mutilacions, que s'expliquen en el protocol.

La mutilació genital femenina es practica en uns quaranta països. D'aquests, 25 són africans i la resta d'Orient Pròxim i Àsia. Es desconeix el seu origen, però sembla ser que es tracta d'una pràctica mil·lenària sorgida a Egipte, prèvia al naixement i expansió de l'Islam. Això explicaria que la practiquin els cristians d'Egipte i de Sudan, els jueus d'Etiòpia i tribus africanes de culte animista. Tot i que algunes comunitats musulmanes ho practiquen, no és un precepte islàmic, ni de cap de les religions principals. Per això, zones d'influència islàmica com el Marroc, Tunis i Algèria mai han estat vinculats a aquesta pràctica.

A les zones on tradicionalment es practica la mutilació genital, aquesta és un requisit ineludible per poder casar-se, per arribar a una determinada posició o sim-

La intervenció judicial hauria de ser, en tot cas, l'últim recurs a utilitzar enfront de la conducta que es vol evitar

plement per ser acceptada dins de la comunitat, ja que es considera que la dona, d'aquesta manera, aconsegueix neteja i puresa. En tots els casos obeeix a una qüestió de coherència de grup, tot i que tingui implicacions diferents, depenent de l'ètnia a la qual pertanyi. Les justificacions, errònies, per practicar-la són: el costum i la tradició, el control de la sexualitat, funcions reproductives, higiene, estètica, religioses.

La mutilació es produeix en un entorn en el qual l'individu se supedita als desig-nis, necessitats i decisions de la comunitat. Alguns dels països on es practica són emissors d'emigració. La persona que emigra és l'escollida per la família com a res-ponsable per aconseguir els objectius de la migració, i per tant manté els vincles materials i emocionals. La família que es queda en el país d'origen exerceix una forta pressió a l'hora de practicar l'ablació. Per això, de vegades es practica a les nenes, sobretot abans de l'adolescència, quan van de vacances al seu país d'origen.

Els efectes perjudicials que provoquen les mutilacions, les converteixen en un acte de violència de gènere que, sovint, genera complicacions a nivell físic, psicològic i sexual. Les conseqüències físiques depenen del tipus de mutilació practicat. Les complicacions immediates són el dolor, xoc, hemorràgia, retenció d'orina, úlcera en la regió genital i lesions del teixit adjacent. L'hemorràgia i la infecció pot, fins i tot, causar la mort. La preocupació també se centra en l'ús de material sense esterilitzar que provoca la transmissió de malalties com la SIDA, o l'hepatitis. Existeixen, també, conseqüències psicològiques com l'ansietat, la depressió, el terror, sentiments d'hu-miliació i transmissió sexual.

Les recomanacions generals es donen a conèixer als professionals i a les famílies originàries de països on es practica l'ablació, explicant-los les conseqüències físi-ques, psicològiques i legals que aquesta pràctica té al nostre país. Cal realitzar acci-ons d'educació a la comunitat immigrant i als professionals que treballen més direc-tament amb ells, com: professionals sanitaris, serveis socials d'atenció primària, centres docents i cossos de seguretat, a qui el protocol els marca actuacions concretes.

Les intervencions adreçades a les famílies s'han d'enfocar globalment, per a tot el nucli familiar. Cal treballar amb l'home i la dona.

Per prevenir aquesta pràctica cal informació. Aquesta informació ha d'utilitzar arguments que puguin ser compresos per les pròpies comunitats. Per això, és impor-tant treballar en la conscienciació, amb la participació dels col·lectius d'immigrants.

Cal seguir el circuit. La col·laboració de totes les institucions i persones que pu-guin intervenir en el procés de la mutilació genital femenina és indispensable.

Avaluació de la intervenció social amb els immigrants al municipi de Roquetas de Mar (1995-2002)

Juan Francisco Iborra

Ajuntament de Roquetas de Mar

Els primers ajuts destinats a la integració social dels immigrants no van començar a concedir-se fins als primers anys de la dècada dels noranta, dirigides principalment a les Organitzacions No Governamentals, organitzades fonamentalment al voltant de l'ideari humanitari com el de Creu Roja o Metges Sense Fronteres, o de l'ideari cristià de base agrupades al voltant d'entitats com Càrites o Almería Acoge, nucli fundador del que actualment és la Federación Andalucía Acoge. Posteriorment han estat les mateixes associacions d'immigrants les que han anat desenvolupant la seva activitat al municipi, fins a arribar a la xifra de 18 en l'actualitat. Les Administracions Central i Autonòmica només hi intervenien des de l'àmbit (i el pressupost) reduït disponible al Ministeri de Treball i Afers Socials, especialment des de l'Institut de Migracions i Serveis Socials que el 1994 elabora el I Pla per a la Integració Social dels Immigrants, el qual intenta articular com a element central de la seva actuació en matèria d'immigració. D'altra banda, la Conselleria de Treball i Afers Socials de la Junta d'Andalusia comença a intervenir mitjançant dues línies de treball principals: el foment de l'associacionisme d'immigrants i els programes de prevenció i promoció social per a aquest col·lectiu regulats a través de la seva convocatòria anual de subvencions, finançada fonamentalment mitjançant el Pla Concertat de Serveis Socials, en col·laboració amb l'IMSERSO. Així, es crea el 1992 el Servei d'Immigració de la Junta d'Andalusia, encarregat del disseny de les actuacions de la Conselleria en matèria de migracions. El 1995 es produeix un punt d'inflexió en aquest procés, amb l'entrada en joc d'un element nou que dota de recursos addicionals i la possibilitat de posar en marxa experiències pilot a diversos indrets d'Andalusia, sobretot allà on la presència d'immigrants extracomunitaris és més abundant. Es tracta del Projecte per a la Inserció Social i Laboral d'Immigrants Estrangers a Andalusia, acollit a la Iniciativa Comunitària HORIZON, en el qual van crear onze Centres d'Orientació a Almeria, Cadis, Màlaga i Sevilla, gestionats per corporacions locals, sindicats i la Federación Andalucía Acoge. Com a actuacions complementàries s'impartiren vuit cursos de capacitació bàsica i formació ocupacional per a immigrants, juntament amb tres cursos de formació en mediació intercultural per a la intervenció amb immigrants. També es van dur a terme dos seminaris de formació de formadors per a professionals que treballaven amb aquest col·lectiu.

Com a primera experiència en aquest sentit la valoració global presenta llums i ombres, tot i que entre els seus principals encerts hi ha el d'haver forjat la primera

es contribueixi a la seva marginalització, alhora que es renuncia a la possibilitat que els mateixos serveis públics siguin capaços d'atendre el conjunt de la població, sigui quina sigui la seva raça, condició social, religió, cultura, país d'origen, etc., fent realitat el principi d'igualtat d'oportunitats per a tothom i de no discriminació.

Com a última reflexió, és necessari destacar un principi bàsic que defineix «per se» qualsevol planificació: els recursos humans i materials destinats a atendre totes i cadascuna de les mesures proposades per a aconseguir la integració social de qual-sevol col·lectiu en risc d'exclusió, s'han de correspondre necessàriament amb l'anàlisi de les necessitats i de les prioritats dels objectius a assolir. És a dir, no es poden definir els principis rector, els objectius, jerarquitant i prioritzant els recursos, les necessitats etc., i després no destinar o dedicar els recursos necessaris per a atendre aquestes prioritats, deixar les coses pitjor del que estaven abans perquè s'han creat una sèrie d'expectatives que no s'han realitzat.

Després del compàs d'espera que ha representat l'any 2001, sobretot a causa de la manca de finançament addicional que havien anat comportant les anteriors Iniciatives Comunitàries HORIZON i INTEGRA, amb la qual cosa alguns serveis s'han vist limitats o reduïts en les seves possibilitats tot i que les demandes no han parat de créixer, especialment a causa de la regularització encoberta que l'entrada en vigor de la Llei 4/2000 reformada ha significat, la realitat és que la intervenció social amb immigrants ha canviat poc les possibilitats efectives d'integració del col·lectiu. Això és degut fonamentalment a dues qüestions que es continuen defugint en la majoria dels discursos sobre la matèria: en primer lloc, la majoria de les actuacions no es poden aplicar a la població immigrant no regularitzada, una realitat que no es pot obviar i que col·lapsa els serveis d'atenció primària, les Regidories d'Afers Socials assumeixen competències que les desborden: allotjament, educació, serveis socials especialitzats, etc., i això s'afegeix al dèficit que presenta ja el sistema corrent de Serveis Socials Comunitaris. En segon lloc, per part de molts ens locals no hi ha una clara consciència política del veritable calat de la immigració en tots els sentits. Per part de les comunitats autònomes s'aprecia que de vegades no es valora de manera suficient la responsabilitat i el paper protagonista dels ens locals en la integració social dels immigrants. També es troba a faltar més implicació de determinats sectors socials amb una gran incidència en les possibilitats reals d'integració de la immigració, com ara les Confederacions Empresarials, sobretot pel que fa referència especialment a l'allotjament, la formació, la inserció laboral, etc.

En aquest context és on l'Oficina Municipal d'Immigració de l'Ajuntament de Roquetas de Mar (Almeria) ha anat desenvolupant les seves actuacions en una realitat social dinàmica, en què l'adaptació contínua és una exigència per a la millora de l'atenció als seus usuaris i usuàries, que han sobrepassat la quantitat de 5.600 l'any 2002, amb més de 10.500 demandes ateses per les diferents seccions de l'Oficina. L'empadronament d'estrangers extracomunitaris s'ha multiplicat per quatre en els darrers vuit anys, han passat de ser 2.100 el 1995 a més de 8.500 en l'actualitat. La població estrangera empadronada representa actualment el 15'65% dels veïns de dret, repartits entre 94 nacionalitats diferents que coexisteixen amb les dificultats pròpies de les societats heterogènies que s'han format en poc temps. El repte és evitar la fractura social i aconseguir un futur de convivència pacífica per a tothom,

encara que les incerteses i les pors a la diferència siguin sempre una possibilitat que aprofita les més petites esquerdes per a tornar a plantejar-nos la necessitat de continuar treballant en les línies de la participació i la coexistència pacífica de totes les comunitats, grups i individus del nostre municipi. Aquest servei municipal s'ocupa d'atendre les següents demandes:

- Informació i assessorament sobre legislació vigent en Estrangeria (Drets i Llibertats dels Estrangers a l'Estat espanyol) Permisos de Residència i de Treball, Reagrupament familiar, Visats, Renovacions, etc.
- Desenvolupament de programes d'informació i d'assessorament sociolaboral i col·laboració amb les diverses administracions en matèria de lluita contra la contractació irregular de mà d'obra immigrada i contra la discriminació laboral dels treballadors immigrants.
- Desenvolupament de programes de formació ocupacional que permetin un accés millor al treball, amb especial atenció al col·lectiu de dones immigrants.
- Desenvolupament de programes educatius i culturals sectorials per a adults i dones.
- Coordinació de les actuacions del Fòrum de Roquetes de Mar per a la Immigració i la Ciutadania.
- Desenvolupament de programes i tallers de suport escolar per a nens immigrants i programes interculturals de nens autòctons i immigrants.
- Mediació Intercultural dirigida a tots els serveis municipals i amb especial atenció a les necessitats dels centres educatius del municipi, particularment els/les alumnes de l'Aula Temporal d'Adaptació Lingüística.
- Emissió d'Informes d'Habitatge, Campanyes d'Empadronament, Mediació i Informació sobre programes d'actuació en habitatge.
- Foment de la participació i la convivència ciutadana mitjançant l'associacionisme, i el desenvolupament d'activitats i campanyes de sensibilització de l'opinió pública.
- Assessorament i coordinació permanent amb les diferents associacions, organitzacions no governamentals i sindicals, i les administracions públiques restants, a través dels fòrums creats amb aquest fi.
- Informació sobre altres recursos i els programes restants d'actuació dels Serveis Socials Comunitaris.
- Participació del personal de l'Oficina en accions de formació contínua, cursos, seminaris, jornades, etc., no només com a alumnes sinó també com a ponents, fent difusió de bones pràctiques i de models d'intervenció social amb col·lectius en risc d'exclusió social.

D'altra banda, l'Oficina s'organitza al voltant dels següents programes i iniciatives:

1. Programes convinguts amb la Conselleria d'Afers Socials de la Junta d'Andalusia:
 - Programa per a la integració sociocultural dels i les immigrants (espanyol/llengua estrangera i cultura espanyola), amb cinc professors i tres becaris de la universitat d'Almeria

- Mediació intercultural a l'aula temporal d'adaptació lingüística amb una mediatadora
 - Programa de mediació intercultural a l'oficina d'immigració i als centres educatius de Roquetas de Mar, amb un mediador
 - Programa d'informació, assessorament, millora de l'accés a l'habitatge i a l'empadronament dels i les immigrants, amb un orientador
 - Programa centre de dia per a menors immigrants, amb tres monitores
 - Observatori Permanent Andalus de les Migracions (O.P.A.M.)
2. Programa convingut amb la Conselleria de Treball i Desenvolupament Tecnològic, la Conselleria de Governació i el Fons Social Europeu: projecte Equal Arena de lluita contra el racisme i la xenofòbia al mercat laboral, amb dos mediadors, una professora, i un auxiliar administratiu
 3. Programa convingut amb el Consorci Pangea Arco del Mediterráneo, l'Imsero, Accem, Creu Roja i el Fons Social Europeu: projecte Equal Medea de lluita contra el racisme i la xenofòbia al mercat laboral
 4. Programa convingut amb la Conselleria de Governació de la Junta d'Andalusia: programa de promoció de la interculturalitat i lluita contra els estereotips ètnics, amb un psicòleg social

Pel dret a vot dels immigrants en les eleccions municipals

Catherine Wihtol de Wenden
CNRS (CERI)

Introducció

¿He de continuar tenint por del dret a vot local dels estrangers? Després de vint-i-cinc anys de debats a França, aquesta qüestió s'ha convertit en una de les grans pors de finals del segle vint per les conseqüències que sembla que comporta: presumpta identitat comunitària d'un vot «àrab» o «musulmà», doble nacionalitat, ingerència dels països d'origen a través del vot dels seus súbdits, rebuig d'una opinió pública sense preparació, tot plegat ha arrossegat França a un debat constitucional que no estava disposada a assumir.

Fa un quart de segle la qüestió va ser propugnada pel Consell d'Europa i per algunes associacions progressistes, com la FASTI (Federació de les Associacions de Suport als Treballadors Immigrants), convençuts que la representació dels estrangers significava un progrés per a la democràcia. Alguns països europeus, com la pionera Bèlgica el 1972, els Països Baixos i Alemanya havien posat en marxa experiències consultives locals. Però és Suècia el primer país que reconeix, el 1975, el dret de vot i d'elegibilitat locals per als estrangers, seguida de Dinamarca (1981) i els Països Baixos (1985), mentre que altres països europeus, com el Regne Unit o Suïssa, concedien el dret de vot i d'elegibilitat local i/o nacional a alguns dels seus nacionals (als originaris de la Commonwealth en el primer cas; als ciutadans de Neuchâtel i del Jura, en el segon).

A França la qüestió estava en aquell moment vinculada a la llibertat d'associació, restringida encara per als estrangers ja que depenia de l'autorització prèvia del decret llei de 1939, i es qüestionava la naturalesa política o social del compromís dels treballadors immigrants en debats similars als que s'havien desenvolupat sobre el reconeixement de la igualtat de la seva representació social i sindical a l'empresa. Molts consideraven que els drets polítics i el dret d'associació en constituïen un de sol, igual que la ciutadania i la nacionalitat, indissolublement lligades en la majoria de les consciències. I el cas és que la ciutadania s'havia estès, primer a tots els ciutadans amb el sufragi masculí (1848), després als militars, a les dones (1944) i als joves de 18 a 21 anys (1974). Aleshores, ¿per què no als estrangers instal·lats? Europa ja ha aconseguit suprimir part dels impediments constitucionals i desmentir, als països que han passat per l'experiència, multitud de tòpics, rigideses i tabús. Tot i així, es tracta d'una conquesta democràtica decisiva i d'escàs cost polític, amb un alt contingut simbòlic, i que contribueix localment a fer front a l'extrema dreta al mateix

temps que ofereix un instrument afegit d'integració a les poblacions assentades de fa molt de temps. Perquè, ¿es pot pretendre una autèntica integració si es denega el dret de vot local als estrangers en un país com França, on la política d'integració està tan fortament territorialitzada? Immediatament després dels fracassos electorals, es perfilen algunes fissures en el discurs polític francès respecte a aquest tema, més enllà de les divergències dreta/esquerra i dels arguments anteriorment esgrimits per a rebutjar el debat. La majoria dels impediments presentats durant molt de temps com a difícils de superar, han quedat àmpliament desmentits en l'actualitat. Els exposarem a continuació per a mostrar-ne l'evolució.

El dret de vot dels estrangers, una serp d'estiu política

Per a mostrar els antecedents i les noves implicacions de la qüestió, convé procedir a un resum ràpid dels esdeveniments. Entre el 1968 i el 1973, Bèlgica institueix els primers Consells consultius municipals d'immigrants, designats pel municipi o elegits pels estrangers. El seu exemple va ser seguit pels Països Baixos des del 1972 (Utrecht), Luxemburg i Alemanya, on es creen parlaments d'estrangers a partir del 1972, tot i que desapareixeran en gran part a partir del 1975.¹ A França el tema de la representació dels estrangers està a l'ordre del dia. El 1974, el grup *Echange et Projets* preconitza aquests instruments a fi de fomentar les relacions entre francesos i estrangers. D'aquesta manera, sorgiran comissions extramunicipals i experiències de consellers municipals associats, designats bé per cooptació, bé per elecció, sobretot a Marsella, la Rochelle, Grenoble, Estrasburg, Amiens, Mons-en-Baroeul, les Ullis, Verrières-le-Buisson, Gennevilliers, Orléans-la-Source, entre el 1975 i el 1990 i, recentment, des del 2001, en París.² Moltes d'aquestes iniciatives seran desestimades o anul·lades per decisió judicial (en el caso de consellers municipals associats, com a Amiens i Mons-en-Baroeul), i no es pot aconseguir, al final, el vot local dels estrangers.³ Mentrestant, associacions com la FASTI, des del 1976, la Lliga dels Drets Humans el 1985, amb la declaració de François Mitterrand, sindicats com la CFDT, partits polítics com els autors del Programa Comú de 1981 o polítics com Jacques Chirac el 1979 a l'associació internacional d'alcaldes de capitals francòfones, es pronuncien a favor dels drets polítics locals dels estrangers. El 1975 Suècia adopta una llei que concedeix el dret de vot i d'elegibilitat als estrangers a fi d'afavorir la seva participació en les decisions: aquest experiment serà seguit per Dinamarca el 1981 i els Països Baixos el 1985. A partir del 1992, amb el tractat de Maastricht, en l'article 8 del qual s'enuncia el contingut de la ciutadania europea i els drets que s'hi associen, s'introdueix una distinció relativa als drets polítics locals entre els europeus de la Unió i els no europeus. Des d'aquest moment es dibuixa una nova fronte-

1. Catherine WIHTOL de WENDEN, *Les immigrés dans la cité*. París, La Documentation française, 1978.

2. Bernard DELEMOTE, Jacques CHEVALLIER, *Etranger et citoyen*. Les immigrés dans la démocratie locale. París, L'Harmattan / Amiens, La Licorne, 1996.

3. Olivier LE COUR GRANDMAISON, Catherine WIHTOL de WENDEN, *Les étrangers dans la cité*. Expériences européennes. París, La découverte, 1993.

ra, ja que tots els països europeus hauran de posar en marxa les modalitats d'elecció i d'elegibilitat municipals dels ciutadans comunitaris mitjançant la modificació de les respectives constitucions. A partir d'aleshores va quedar suprimit un dels impediments més grans per al reconeixement dels drets polítics dels estrangers: la definició de sobirania a la Constitució, on habitualment ciutadania i nacionalitat apareixien confoses.⁴ Així, una persona es pot convertir en ciutadà local sense ser nacional, una innovació amb relació al llaç gairebé indissoluble entre aquestes dues nocions existent des de la Tercera República. No obstant això, la Revolució Francesa ja havia conegut casos de ciutadans d'honor no nacionals gràcies a la seva adhesió als principis del 1789 (com Anarcharsis Clootz) i pels seus actes de civisme, i fins i tot se n'havia definit el principi i les modalitats a la Constitució del 1793.

En els anys posteriors, a França s'esgrimeixen tres arguments principals respecte al reconeixement del dret de vot i d'elegibilitat municipal per als estrangers no comunitaris: en primer lloc, la idea, sostinguda durant molt de temps pels partits polítics més hostils o simplement indiferents, segons la qual l'opinió pública no estaria preparada per a una reforma i que aquesta reforma podria provocar un augment dels vots del Front Nacional; a més, l'argument segons el qual l'accés a la naturalització, més estès a França que a d'altres països europeus, permet als estrangers d'adquirir una ciutadania plena i íntegra i assumir la seva decisió; finalment, l'impediment constitucional, l'article 3 de la Constitució del 1958 relatiu a la designació de senadors.

Tres arguments a favor dels drets polítics dels estrangers

a) L'opinió pública

Entre el 1981 i el 1995 François Mitterrand, malgrat que es declarés favorable al projecte, es va negar a continuar avançant, en nom d'una «opinió pública que no estaria preparada», bé per por que augmentés el vot del Front Nacional o bé, senzillament, per la idea, defensada de vegades pels seus successors, que seria una llàstima perdre les eleccions per «això». Entre les dues voltes de les eleccions presidencials de 1988 una part de la dreta havia intentat desestabilitzar el candidat sortint enarborant l'eslògan «Mitterrand és el dret de vot dels immigrants». Certament, la politització passional de la qüestió migratòria en el transcurs d'aquests vint últims anys i la urgència de qüestions més immediates com l'exclusió als suburbis, amb el teló de fons de l'ascens de l'Islam identitari, han menat a altres prioritats.

Al mateix temps, l'opinió pública evoluciona. En una enquesta del 1974 sobre l'actitud dels francesos respecte a la immigració estrangera, el 48% dels enquestats (contra un 45% que es mostraven a favor i un 7% sense opinió) consideraven que no s'havia de concedir als estrangers els mateixos drets, en conjunt, que als francesos, i

4. Catherine WIHTOL de WENDEN, « Nation et citoyenneté, un couple d'associés rivaux », in *Nations et nationalismes*. París, La découverte, les dossiers de l'Etat du monde, 1995. Vegeu també Geneviève KOUBI, d (dir.), *De la citoyenneté*. París, Litec, 1995.

fins al principi del 1990 no sorgeix un moviment d'opinió fort a favor dels drets polítics locals. Actualment, segons els sondeigs realitzats sobretot per *La Lettre de la Citoyenneté*, una lleugera majoria es declara a favor d'aquests drets. Partits polítics com els Verds o la Lliga Comunista Revolucionària inclouen aquesta proposta en el seu programa. El 2000, gràcies a una part del parlament, i per iniciativa dels Verds, es va presentar i votar a l'assemblea una proposició de llei que concedia el dret de vot i d'elegibilitat dels estrangers. Després de fracassar al Senat per manca de suport governamental, el 23 de juliol del 2002 tres diputats verds van plantejar una proposició de llei constitucional en el mateix sentit que no va obtenir cap resultat, seguida, el novembre del 2002, d'una nova proposició de llei del diputat socialista Jean-Marc Ayrault. Alguns líders d'opinió, tant de la dreta (Gilles de Robien, Yves Jégo) com de l'esquerra (Laurent Fabius, Bertrand Delanoë), es van declarar obertament a favor d'aquesta proposta. ¿Estaria preparada finalment l'opinió pública? ¿La classe política no arribaria a convèncer-se de mica en mica que una de les maneres de fer front a l'extrema dreta als suburbis seria que els residents dirimissin amb el seu vot la qüestió de la convivència entre tots?

b) La ciutadania de residència

En aquest cas es tracta d'un combat llarg, que s'ha d'anotar clarament a l'haver del moviment associatiu cívic, tant francès com immigrant, dels últims vint anys.⁵ La llibertat d'associació per als estrangers ja s'havia inclòs el 1981 al programa comú de l'esquerra, com un objectiu que hi havia unit al dret de vot local. La primera serà votada a partir del 9 de novembre del 1981; l'altre, no. Però les associacions sorgides de la immigració es van apuntar aviat a aquest debat, sobretot en ocasió d'alguns «affaires» que plantejaran, a partir de mitjan dècada, la qüestió de la ciutadania i de la identitat francesa, dos temes gairebé absents dels debats anteriors. Algunes iniciatives de gran simbolisme situaran el dret de vot i de la ciutadania al centre de les reivindicacions. Pel febrer del 1983 la revista *Sans Frontière* (Sense Frontera) organitza un vot paral·lel dels immigrants de cara a les eleccions municipals del març del 1983, i tot i que aquesta «urna dels immigrants» no deixa de ser un gest gratuït, se surt dels camins fressats de les agendes de l'acció col·lectiva. El desembre del 1984, la Lliga dels Drets Humans presenta una proposta de modificació de la llei electoral per al reconeixement del dret de vot dels estrangers amb la condició que fossin titulars d'una targeta de residència de deu anys i que estiguessin exclosos del col·legi electoral que elegeix els senadors. El 1985 la marxa pels drets cívics, que segueix a la marxa dels «beurs» de 1983 i a la «Convergència 84 per la igualtat», inclou entre les prioritats del seu programa el dret de participació i el dret de vot, de comú acord amb la FASTI, el MRAP i la CAIF. El 1988, en mig del debat sobre el projecte de reforma del codi de la nacionalitat (que fracassarà, en aquella ocasió), el moviment associatiu propugna el tema de la «nova ciutadania»: una ciutadania participativa,

5. Catherine WIHTOL de WENDEN, Rémy LEVEAU, *La Bourgeoisie. Les trois âges de la vie associative issue de l'immigration*. París, CNRS Editions, 2001.

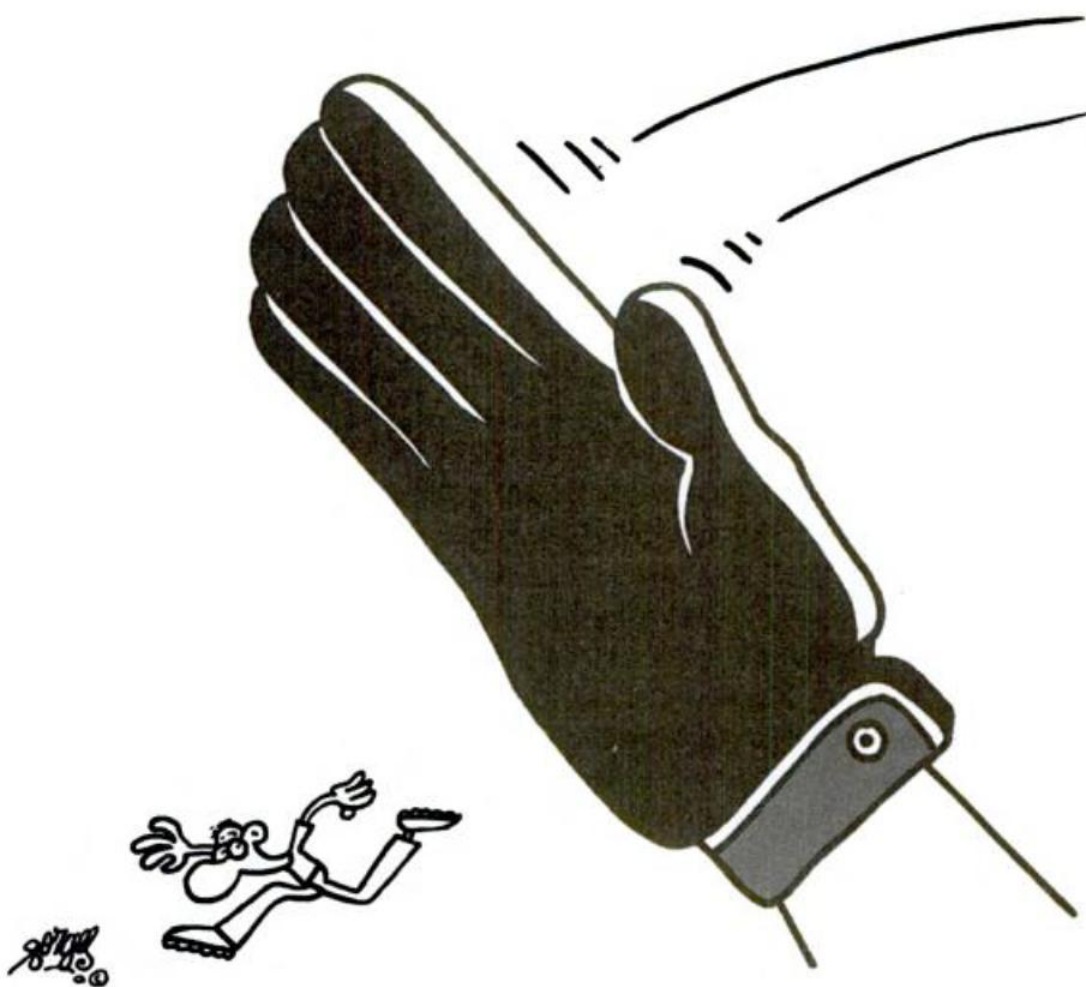
concreta, local, aquí i ara, dissociada de la nacionalitat i fundada en la residència, única i autèntica legitimitat de la pertinença mitjançant la socialització al nucli de la ciutat, «per a tots els que viuen junts els mateixos problemes».⁶ Aquesta nova ciutadania, multicultural i desitjosa de negociar el paper de l'Islam, és al mateix temps la que gaudeixen els joves procedents de la immigració i la que ells reivindiquen per als seus pares, que conserven la seva nacionalitat d'origen. A més, a partir del 1989, associacions com France Plus inciten els joves procedents de la immigració de nacionalitat francesa a inscriure's a les llistes electorals i a presentar-se com a candidats a les municipals, per a cridar l'atenció sobre el vot «beur», més aviat legitimista, amb la seva part d'abstencionistes, més semblant a un vot socialdemòcrata de vegades tenyit d'un oportunisme ben entès, tant a l'esquerra com a la dreta, que no pas a un vot ètnic o àrab, com temien alguns.⁷ Altres col·lectius cívics com «J'y suis, j'y vote» (Sóc aquí, aquí voto), «Même sol, mêmes droits» (El mateix sol, els mateixos drets), «Pour une véritable citoyenneté européenne» (Per una veritable ciutadania europea), «Un résident, une voix» (Un resident, un vot), ajudats fonamentalment per la Lliga dels Drets Humans, el MRAP i els Verds, prossegueixen incansablement la seva tasca de mobilització, com succeeix amb la votació organitzada a tota França els dies 6,7 i 8 de desembre del 2002. Aquesta ciutadania es presenta com la prolongació d'una integració ben entesa, i rebutjar-la s'inscriu cada cop més en el registre de les discriminacions, des del moment en què la lluita contra les discriminacions forma part dels instruments de la política d'integració (2001). Pel que fa a l'argument segons el qual el més alt accés a la naturalització i al dret del territori a França no es correspon a la realitat dels fets, s'ha de dir que, d'una banda, no hi ha cap complementarietat, ni a França ni a la resta de països europeus, entre l'acceptació o el rebuig del dret de vot i de la nacionalitat —no funcionen com tants vasos comunicants, de manera complementària o substituïble—; i de l'altra, es pot considerar legítim que la primera generació, que en alguns casos va lluitar per la independència del seu país, no vol sol·licitar de nou la nacionalitat francesa. Un altre argument a favor de la ciutadania de residència: els països europeus que han tingut l'experiència dels drets polítics dels estrangers (Regne Unit, en el cas dels ciutadans de la Commonwealth, Suïssa, Europa del Nord, Països Baixos) no han sofert cap desestabilització en la seva política local, sinó que han permès l'emergència d'unes elits ciutadanes, en nombre més significatiu que en el nostre model meritocràtic republicà. A més, a principis dels anys noranta gairebé tots els països europeus han modificat el dret a la nacionalitat, en el sentit d'una obertura més gran al dret del territori. Algunes proposicions de vot local van veure la llum a Itàlia el 1997 i a Bèlgica, però no van tenir efecte.

c) L'argument constitucional

Aquest és el darrer bastió de resistència als drets polítics dels estrangers. A França, l'article 3 de la Constitució que defineix la manera de designar els senadors (elegits

6. Catherine WIHTOL de WENDEN, « Associations : une citoyenneté concrète », *Les Cahiers de l'Orient*, dossier Inmigración, Ciudadanía, Nacionalidad, n.11, 3r trimestre 1988.

7. Vincent GEISSER, *Ethnicité républicaine*. París, Presses de Sciences Po, 1997.

7

**Extrema dreta i neonazisme: l'amença
del racisme explícit**

algun delictes», a més de la pèrdua de determinats drets d'aquells que es quedin, tot i que es trobin en situació regular. La segona manifestació, amb el lema «Russafa neta», fou autoritzada per la Delegació del Govern i dirigida exclusivament contra els immigrants. Després de saber-se la notícia de la no desautorització de la manifestació racista, l'Assemblea Antifeixista de València va organitzar-ne una contramanifestació. El 22 de febrer, el Ple de l'Ajuntament de València, per unanimitat de tots els grups polítics, va repudiar les declaracions dels organitzadors de la manifestació. SOS Racismo realitzà un comunicat en el que advertia que la manifestació incorria en el delictes de provocar la discriminació, l'odi i la violència. La Plataforma España 2000 va realitzar una crida a grups ultradretans de tot l'Estat Espanyol i va comptar amb la representació i el recolzament del Front Nacional de Le Pen, propulsor de la Plataforma. Segons el diari Levante-EMV, l'organització va oferir habitacions de gran luxe i una invitació per una discoteca. El dia de la manifestació, a les 18 hores es van reunir els col·lectius antifeixistes i un nombrós grup de veïns del barri per fer-hi una cassolada, la qual no comptava amb el permís de la Delegació del Govern. A les 19 hores, va començar la manifestació amb forta vigilància policíaca. Hi van acudir menys de 200 persones, algunes arribades de fora del País Valencià. La organització va proveir els manifestants amb banderes anticonstitucionals. Entre les frases dels manifestants hi figuraven: «moros no, Espanya no és un zoo» o «Hitler, Hitler». La contramanifestació va quedar dividida en dos grups per la Policia. El primer grup era format per més de tres-centes persones i anava encapçalat per una pancarta en la que s'hi veien tres nens de diferents colors de pell, sota el lema «United Colors of Russafa». El segon grup el formaven més de dues-centes persones i finalment es reuní amb el primer. A partir d'aleshores, es van produir les primeres càrregues policíacques. Va haver-hi nombrosos danys personals i materials, com la trençada de mobiliari urbà, un cotxe de la policia destrossat, contenidors cremats i la trencadissa de vidres d'entitats bancàries. La policia va detenir 23 contramanifestants i va provocar nombrosos contusionats i ferits. Un altre grup de contramanifestants va seguir els feixistes, la qual cosa va provocar una sèrie d'intercanvis d'insults i d'alguns objectes contundents. Al final de la marxa els ultres van atacar els contramanifestants, i en aquest cas la policia va tardar en actuar. Les càrregues policíacques no van evitar els atacs dels racistes a alguns bars freqüentats o regentats per immigrants, així com tampoc les agressions a diverses persones. Posteriorment, en donar-se per finalitzada la manifestació, grups de caps rapats-neofeixistes van atacar al barri del Carme dues persones que van haver de rebre atenció mèdica. A més van intentar agredir les persones que es trobaven en un centre social d'aquest mateix barri i les que estaven en un local regentat per un immigrant. SOS Racismo, l'Associació d'Immigrants Marroquins Al Amal, l'Associació d'Immigrants Algerians a l'Estat espanyol, l'Associació Equatoriana i Llatinoamericana Rumiñahui, l'Associació Cívica Jalid, la plataforma Salvem Russafa, l'Ateneu Russafa, l'AMPA del Col·legi Públic Balmes, l'Escoleta Patufet i l'Associació ARI València, van interposar una denúncia per «apologia del racisme i promoció de manifestació il·lícita» contra España 2000.

VALLADOLID. Març. **300 falangistes desfilen contra la immigració al centre de la ciutat.** La manifestació comptava amb l'autorització del Govern de Castilla i Lleó, i

hi van acudir falangistes de Madrid, Toledo, Salamanca i Cantàbria. Els manifestants anaven armats amb pals, escuts i cascs.

VIC (BARCELONA). Març-octubre. **La Plataforma per Catalunya neix contra la immigració.** Els responsables de Plataforma Vigatana, partit polític contra la immigració, van iniciar el març els tràmits per a consolidar-se com alternativa en tot el territori nacional. El mes de maig, es va fer públic un vídeo gravat amb càmera oculta emès pel Canal 9 en un programa en el qual era present Josep Anglada on declarava «Coincideixo amb Le Pen, Haider i Fortuny, malgrat que en els mitjans de comunicació haig de ser el primer demòcrata». El partit xenòfob, presidit per Josep Anglada, es va constituir oficialment en un acte que va aplegar 70 simpatitzants. Davant el local on es va realitzar l'acte s'hi van concentrar grups antiracistes, que protestaven contra la presència del grup i contra el fet que estiguessin reunits en un edifici municipal, cedit a la plataforma pel propi Ajuntament, encapçalat per en Jacint Codina (CiU). La manifestació estava encapçalada per la Coordinadora contra el Racisme, que va recriminar l'actitud de l'ultradretà Anglada, qui va anunciar al juliol la seva intenció de presentar-se a les eleccions municipals per a la alcaldia de Barcelona.

PAMPLONA. Abril. OID. **Aparició d'enganxines xenòfobes a la via pública.** Pels carrers de la ciutat van començar a aparèixer enganxines del grup Democracia Nacional, en les que hi posava «Inmigración es el momento de decir BASTA. Alto a la invasión!»

BARCELONA. Juny. **Més de 30 bandes racistes actuen a Catalunya.** Diversos informes dels Mossos d'Esquadra i de la Policia informen que els grups estan integrats per joves de 15 a 25 anys i estan formats per entre 15 i 20 persones cadascun. La meitat dels grups actuen a Barcelona i set d'ells són considerats preocupants per la violència dels aldarulls que protagonitzen.

VALÈNCIA. Juliol. OID. **Nou partit polític d'extrema dreta.** La plataforma España 2000 es va convertir en un nou partit polític d'àmbit nacional segons la resolució del 27/07/02, del Director General de Política Interior. Els objectius d'aquesta plataforma són, segons afirmen: »contribuir democràticament a la determinació de la política nacional i a la formació de la voluntat política dels ciutadans».

VALÈNCIA. Setembre-octubre. OID. **Denegat el permís per a una manifestació racista.** El col·lectiu España 2000 va recórrer davant el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana la prohibició d'una manifestació al barri de Velluters al mes d'octubre per part de la Delegació del Govern a València. El TSJ va autoritzar la manifestació organitzada per España 2000 per al dia 11 d'octubre al barri de Velluters. La Assemblea Antifeixista va convocar una contramanifestació a la mateixa plaça on España 2000 havia convocat la seva. Davant d'aquesta situació, España 2000 es va adreçar a la Delegació del Govern exigint la protecció dels seus drets constitucionals, i l'associació de veïns va suspendre la festa que pretenia organitzar com a

jar el tancament de l'establiment. Des de SOS Racismo se l'ha ofert recolzament i un advocat. A més, compta amb el recolzament de l'Associació de Veïns del barri que fins i tot va convocar-ne una manifestació.

MADRID. Juny. **Un grup de 15 caps rapats apallissa uns dominicans tot cridant «putos negros».** Vuit clients dominicans d'un bar de Fuencarral van escoltar els crits d'«aquests putos negres han de marxar d'aquí» i «cal fer-los fora d'aquí» mentre eren apallissats per rapats d'uns 30 anys. Tres d'ells van resultar ferits de diversa consideració i un va haver de ser intervingut quirúrgicament per una ganivetada a la cama.

POZUELO (MADRID). Juny. **Tres caps rapats ataquen amb un bat una estudiant mulata de 17 anys.** Dues noies l'esperaven a la porta del col·legi i la van apallissar a cops de puny, mentre un tercer noi, amb un passamuntanyes, li colpejava l'esquena amb un bat de beisbol. L'atac va deixar la víctima amb traumatisme cranial i danys a la dentadura. Els agressors van insultar la noia dient-li «negra de merda» i que «era escòria» i «que feia fàstic».

BARCELONA. Desembre. **OID. E.M. és agredit al metro per quatre caps rapats.** E.M. anava en metro a treballar amb dos companys i van pujar al vagó quatre caps rapats que van començar a dir que «els immigrants haurien de marxar del país», a dir-li «moro de merda» i abans d'arribar a la següent parada el van empènyer i li van clavar una navalla a l'esquena a l'alçada del ronyó. A la següent parada de metro van baixar-ne, i la noia que anava amb E.M. va cridar els vigilants de seguretat, però no van poder detenir-ne els agressors. Una ambulància va traslladar E.M. a l'hospital on va ser ingressat. Va estar cinc mesos de baixa. Un cop recuperat, va denunciar els fets a SOS Racismo, a més de la denúncia policíaca ja feta i en dues rodes de reconeixement va reconèixer tres dels agressors. Des de SOS Racismo se li va oferir assistència lletrada i es va contactar amb el cap de seguretat del Metro. El Fiscal va intervenir en aquest cas per un delictes de lesions i va demanar-ne quatre anys de presó per cadascun.

MÚRCIA. DESEMBRE. **Vint caps rapats agredeixen uns joves i fan malbé cotxes, bars i faroles.** La Policia va detenir sis dels caps rapats que van arrasar amb tot el que van trobar al seu pas una nit al centre de la capital murciana i van repartir cops a tots els que es van creuar pel seu camí.

Judicis

VALÈNCIA. Novembre. **OID. Judici al grup Armagedón.** 17 membres del grup Armagedón seran jutjats per un delictes d'associació il·lícita, tinença i dipòsit d'armes de guerra, en considerar-los un grup clandestí que defensa l'ús de la violència com a instrument polític, la discriminació racial i la persecució dels homosexuals. Armagedón va reivindicar els incendis del 3 de març de 2000 contra la seu de Izquierda Unida a Xirivella, la del PSOE a Manises i la del PP a Alboraya.

mateixos, com a únic recanvi per a les institucions democràtiques que, segons ells, els rebutgen i marginen.

També a la primavera, vam viure l'aparició, a l'escena política holandesa, de Pim Fortuyn. L'assassinat d'aquest, durant la campanya electoral, va provocar un espectacular ascens electoral i va portar la seva «Llista» a entrar en un govern de coalició amb la democràcia cristiana i els liberals. Aquesta coalició no va acabar de funcionar i, en les eleccions celebrades el gener de 2003, aquest partit populista va passar de ser la segona força política amb 26 escons, a tenir 8 diputats. L'extrema dreta d'Holanda Habitable va passar, de 2, a no tenir representació al Parlament holandès.

A Dinamarca, el tercer partit és el Partit del Poble Danès, amb un 12% dels vots, actualment en el govern i en la presidència de la Unió Europea, durant l'últim semestre de 2002, i autor, conjuntament amb els conservadors, d'una duríssima reforma de la llei d'immigració.

A Itàlia, la coalició Berlusconi, Fini-Bossi, va aprovar una nova llei que estableix com a delictes la immigració clandestina. La foto d'aquests dos últims personatges, somrient i felicitant-se després de la votació parlamentària, va aparèixer en tots els diaris europeus. Algun comentarista va qualificar aquesta llei com «un manifest del nou racisme que s'està instal·lant a Europa, per mitjà de majories parlamentàries».

També a Portugal, van augmentar els vots del Partit Popular, amb el seu discurs antiimmigració, cosa que li ha permès de formar part del govern de centre dreta. Cal dir, però, que a Alemanya, l'extrema dreta no va obtenir-hi resultats estimables en les eleccions de la tardor. Aproximadament el 2% dels electors van votar candidatures d'extrema dreta (Republikaner 0,6%, NPD 0,4%, Llista Schill 0,8%).

El descens del FPÖ, en les eleccions de novembre a Àustria, representa un cert alleujament. Del 26,9% dels vots, va passar al 10,2% dels vots. Aquests resultats indiquen que els votants conservadors es mouen entre els partits conservadors clàssics, anomenats populars en alguns països, i membres de la internacional conservadora, que en alguns casos es defineixen com a democratacristians, i els partits populistes i xenòfobs. Aquest transvasament de vots és constant i ocupa un espai sociològic molt important, entre el 40 i el 55% de l'electorat.

Cal recordar que són aquests partits els que insisteixen en les arrels cristianes d'Europa, de la civilització i història europea, i que volen incorporar una menció específica, a Déu i al cristianisme, en la futura Constitució Europea. En aquests i

altres països de la UE, els discursos xenòfobs es presenten i recolzen clarament amb els propis noms dels partits extremistes, però cal tenir en compte que, en alguns països, idees similars es presenten disfressades en coalicions i partits de centre dreta.

L'extrema dreta ha aconseguit que el debat i els discursos polítics s'hagin impregnat de dosis de xenofòbia, demagògia, maniqueisme i populisme, en relació

amb els models socials i el futur de la Unió Europea, com no es recordava des de feia molt de temps, alhora que molts dels seus representants han tingut un protagonisme mediàtic exagerat, com si el centre del debat polític es fes al voltant d'aquests personatges i del que representen. Alguns dirigents d'aquests partits s'han proposat de

En alguns països, idees similars es presenten disfressades en coalicions i partits de centre dreta

aconsegueixin una certa respectabilitat social, podrien anar creant dubtes als votants del PP, o en certs sectors abstencionistes de dretes, i aconseguir atreure'ls a les seves candidatures.

En aquest Informe ens centrarem en dos partits que poden ser representatius d'aquest tipus d'iniciatives. Ens estem referint a Democracia Nacional i al Movimiento Social Republicano. Aquests dos partits anuncien que es presentaran a les properes eleccions municipals; a hores d'ara ja estan fent contactes a diferents ciutats espanyoles per presentar-hi candidatures. A Cerdanyola del Vallès, hi trobem una enganxina

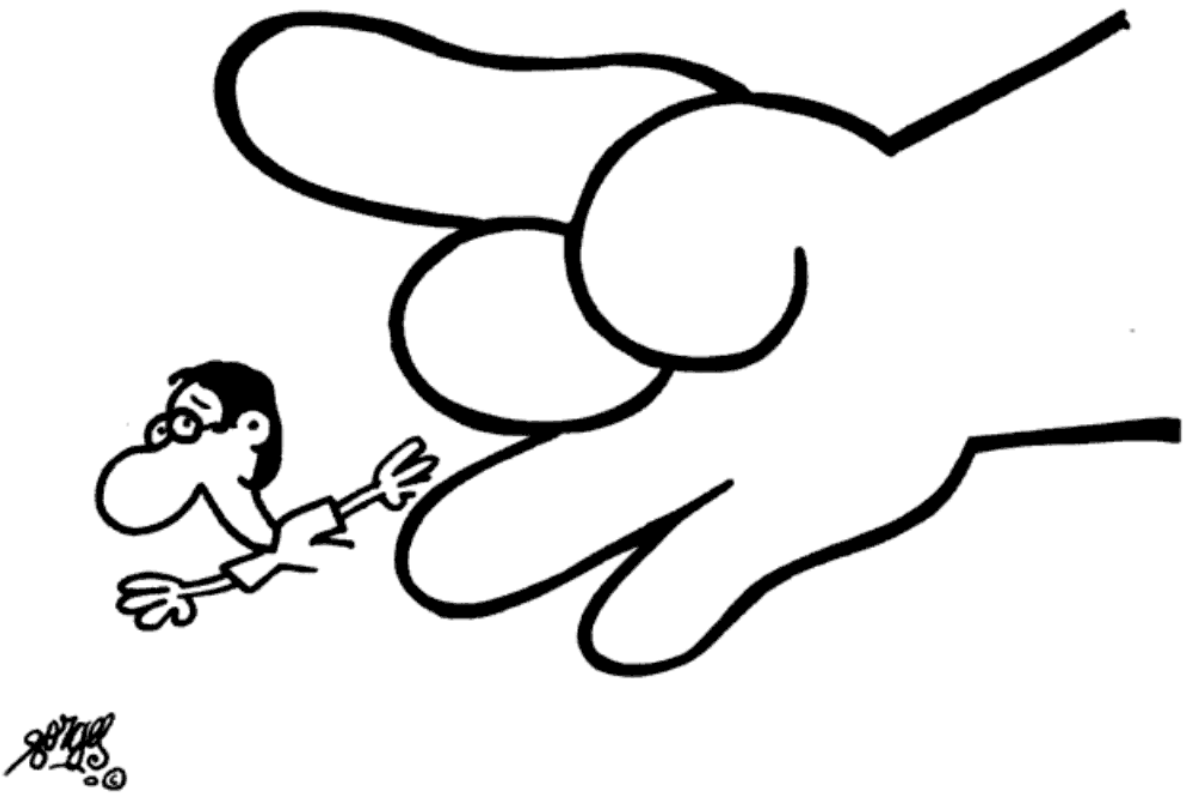
Arxiu de SOS Racismo

col·locada en algun lloc d'aquesta localitat. Hi duu escrit: «por la seguridad ciudadana contra la inmigración ilegal». Aquest és el mateix missatge de la pancarta que encapçalava la manifestació organitzada per Democracia Nacional a Torrejón de Ardoz, el 9 de novembre de 2002. Aquest grup convoca diverses concentracions, actes de protesta, inaugura seus. La convocatòria a Crevillent, el 25 de gener de 2003, insisteix en aquests lemes. La intenció és fer-se visi-

ble al carrer, sortir d'un cert anonim, arribar a un estat de normalització, no fer por, crear una mínima base social... A Barcelona, va fer-s'hi la presentació del llibre «Le Pen, el hombre que conmovió el sistema», a la qual va assistir el delegat del FN a l'Estat espanyol, un personatge, al qual les televisions públiques (Canal 33, TVE 2) van donar un protagonisme exagerat, els millors horaris d'emissió, després de la primera volta de les eleccions franceses. Els missatges de DN relacionen la immigració, amb l'atur i la delinqüència, alerten sobre la invasió dels estrangers, demanen que els espanyols tinguin prioritat, adverteixen sobre la ruptura de la unitat de l'Estat espanyol, insisteixen en l'espanyolitat de Ceuta, Melilla i les Illes Canàries i desqualifiquen els polítics, tractant-los de cacics. El Movimiento Social Republicano es presenta com a organitzador del partit dels «social patriotes». Una de les consideracions més utilitzada és la identitat. La seva retòrica recorda el falangisme clàssic, però amb un cert toc de modernitat. Relacionen l'Estat espanyol, república, socialisme, identitat dels pobles... Publica una revista que s'anomena «*Identidad*». A la portada d'un dels números de la revista, s'hi veu un dibuix del rei del Marroc. El titular és el següent: «*Marruecos, el enemigo del sur*». Aquest partit formava part de la Plataforma España 2000, que fa un temps va abandonar.

una acció de cessació contra les conductes que contravinguin allò que la Llei disposa. L'article 8 de la Llei es refereix a: Restriccions en la prestació de serveis. L'apartat 1 estableix que: «En el cas que un determinat servei de la societat de la informació atempti, o pugui atemptar, contra els principis que s'expressen a continuació, els òrgans competents de la protecció, en exercici de les funcions que se'ls atribueix legalment, podran adoptar les mesures necessàries perquè se li interrompi la prestació o per a retirar les dades que els vulneren». El paràgraf «c» d'aquest apartat diu: «El respecte a la dignitat de la persona i al principi de no discriminació per motius de raça, sexe, religió, opinió, nacionalitat, discapacitat o qualsevol altra circumstància personal o social».

L'espai d'aquest Informe no ens permet allargar-nos en més consideracions. No obstant això, pensem que, en aquest panorama, té sentit que fem esment de la novetat que representa aquesta Llei, de l'actualitat del seu contingut i de les possibilitats de futur que permet a la nostra associació, en la acció contra l'extremisme de dretes i el neonazisme. Es tracta d'evitar la tranquil·litat i impunitat en la qual, moltes vegades, es mouen aquests grups. N'estem al cas.

8

**Poble gitano:
el racisme per omisió**

La situació del poble gitano ocupa un major espai en les agendes polítiques i socials des que els Estats d'Europa central i oriental són candidats a l'ampliació de la Unió Europea, ja que en aquests països hi ha una presència important de població gitana. A més, a tot Europa, i també a l'Estat espanyol, s'ha fet visible aquests últims anys la immigració procedent d'aquests països, en particular de la comunitat gitana. A partir d'ara, la lluita contra la discriminació del poble gitano s'haurà d'acabar des d'una òptica europea, i amb la perspectiva de l'ampliació de la UE cap a l'Est.

La comunitat gitana a Europa està formada per un grup d'entre 10 i 12 milions de persones. a l'Estat espanyol i França són els països on el poble gitano és més nombros. La presència de gitanos estrangers és un repte per a la comunitat gitana que hi duu anys i segles assentada. Per aquest motiu recollim en aquest capítol l'opinió de tres associacions gitanes respecte d'aquest tema i la seva valoració sobre el moment actual. La presència d'aquesta immigració no fa res més que subratllar la diversitat i l'heterogeneïtat del poble gitano.

Les associacions gitanes reclamen polítiques públiques integrals de suport, i no només assistencials per a afrontar els reptes de la comunitat gitana. Aquestes polítiques són necessàries per a acabar la concentració del poble gitano i per a resoldre les discriminacions en l'accés a l'habitatge, al treball i a la sanitat. També és fonamental l'accés a l'educació. A poc a poc, les famílies gitanes han entès que l'escola és una clau per a sortir de la marginació i una porta d'accés al mercat laboral. L'índex d'escolarització de nens gitanos a l'Estat espanyol és del 94%, però cal fer front a un absentisme del 30%. Cal, però, que el sistema educatiu reconegui la cultura gitana. Hi ha exemples de països com Finlàndia, en el qual s'han realitzat aquestes polítiques i en el qual la Constitució reconeix al poble gitano com una minoria i la seva llengua com una llengua minoritària.

L'execució de polítiques integrals també ajudaria a combatre el racisme social i les agressions verbals o físiques de les quals és víctima el poble gitano. Segons un estudi de l'Institut andalús de la Joventut i la Unió Romaní, basat en enquestes realitzades a estudiants de 14 a 20 anys, un de cada tres joves rebutja encara els gitanos.

La transposició de la Directiva 2000/43/CE relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre les persones, independentment del seu origen racial o ètnic, forçarà a rescatar de l'oblit la situació del poble gitano, a treballar per a garantir la igualtat d'oportunitats per a aquesta comunitat i a millorar les seves condicions de vida. Amb el mateix objectiu, associacions gitanes van elaborar a

Madrid una sèrie de reivindicacions per al seu poble que van presentar als partits polítics que concorren en les eleccions municipals de maig de 2003. Entre elles, la creació d'una secretaria d'assumptes gitanos associada a la Conselleria de Presidència de la Comunitat, que totes les conselleries disposin d'un assessor d'ètnia gitana, i que la recentment creada taula regional d'assumptes gitanos sigui dotada de pressupost i contingut.

Per altra banda, la presència d'estrangers gitanos, que sofreixen la doble discriminació, comporta també una diversificació de les polítiques per acurar les necessitats de, per exemple la població nòmada. En la majoria de països europeus s'ofereixen espais adequats perquè aquestes persones puguin aparcar les seves caravanes i viure amb unes garanties d'higiene i comoditat. Cal que l'Estat espanyol tingui en compte aquestes necessitats.

Casos

Racisme Social

MUROS DE NALÓN (ASTÚRIES). Febrer. **El col·legi de San Esteban es queda només amb alumnes gitanos.** San Esteban de Pravia va ser objecte d'un pla per afavorir la convivència entre grups de diverses cultures. L'objecte del programa era pal·liar el frustrat intent d'integració cultural del col·legi Virgilio Nieto, els alumnes del qual són tots d'ètnia gitana. Els pares d'alumnes paios del col·legi de San Esteban van començar a traslladar de centre els seus fills per a evitar que compartissin pupitre amb alumnes gitanos. Davant d'això, el consistori de Muros de Nalón va sol·licitar el pla amb intenció de corregir les actituds xenòfobes detectades arran del que succeeix al centre escolar.

SEVILLA. Febrer. **Un de cada tres joves rebutja encara els gitanos.** L'Institut andalús de la Joventut i la Unió Romaní van treure conclusions a partir d'enquestes realitzades a estudiants de 14 a 20 anys. De l'estudi van obtenir que el poble gitano segueix massacrada per uns estereotips, que segueixen pesant de manera important en l'opinió dels joves. Es va recalcar la necessitat de seguir treballant en la integració, ja que un 37% dels joves sevillans enquestats sentia recel davant dels ciutadans d'ètnia gitana. El 29% limitava el seu contacte amb la comunitat gitana a les relacions veïnals i un 59% es mantenia en la creença que aquesta comunitat hauria d'esforçar-se més per integrar-se.

LLODIO. Març. OID. **Retirada de targeta de crèdit a un matrimoni gitano a la Caja Vital de Llodio.** A la Caja Vital van retirar la targeta a un matrimoni gitano i els van dir que tenien ordre de l'empresa de retirar la targeta a tots els gitanos. Des de SOS Racismo vam aconseguir confirmar per altres fonts que això era cert, així com la sanció interna a un director de sucursal per incomplir-la. SOS Racismo va comunicar que tenia coneixement dels fets i l'entitat va depositar la seva actitud.

ALACANT. Maig. **Denuncien dos taxistes de Benidorm per no auxiliar un gitano que havia sofert un infart.** Una família gitana va denunciar dos taxistes de Benidorm per negar-se a traslladar un home que sofria un infart fins a l'hospital. Enrique Maldonado, de 61 anys, va romandre uns deu minuts agonitzant a la porta de casa seva perquè els dos taxistes a qui es va avisar es van negar a portar l'home a l'hospital. Quan per fi es va contactar amb un tercer taxista que va accedir a portar-lo al centre sanitari, ja era ser massa tard. Els familiars van presentar una denúncia als jutjats per un delictes de denegació d'auxili i omissió del deure de socors. I van reiterar «que això va passar així perquè són gitanos».

BARAKALDO. Maig. **Un de cada tres veïns de Sestao demana el tancament del centre de reinserció de gitanos.** Les associacions de veïns de Sestao, junt amb les de jubilats i comerciants, van presentar 10.114 signatures a l'Ajuntament per a pressionar l'equip de Govern a tancar l'oficina de reinserció de persones d'ètnia gitana oberta un any abans. Els promotors de la campanya afirmaven que «el programa no havia donat bons resultats».

GRANADA. Juny. **La majoria de les famílies d'ètnia gitana viuen en una situació de marginalitat severa.** Un fòrum-debat va debatre a Granada les vies per fomentar la inclusió social i laboral que afecta al 6% de la població. S'hi van abordar temes com l'alt percentatge, el 70%, de les famílies d'ètnia gitana que viuen en una marginalitat severa, una situació condicionada pel fet que només un de cada cent ciutadans d'ètnia gitana té feina fixa, la qual cosa fa difícil que puguin sortir de la situació d'exclusió social.

GINEBRA. Juliol. **L'Estat espanyol discrimina nens gitanos i immigrants, segons l'ONU.** Segons l'informe presentat davant del Comitè de Drets del Nen de l'ONU, que cobreix el període entre 1994 i 1999 i actualitzat per a la reunió del passat juliol a Ginebra. Els resultats indiquen que la no discriminació, estipulada en l'article dos de la Convenció dels Drets Humans, no és aplicada als fills d'immigrants, particularment els ciutadans en situació administrativa irregular, els d'origen gitano i els menors no acompanyats, sobretot a Ceuta i Melilla. Aquests no tenen el mateix accés als centres de salut i d'educació que la resta de menors. El Comitè va denunciar la primerenca edat amb què poden contraure matrimoni, 14 anys si hi ha consentiment del jutge, i la diferència entre el mínim d'edat en matèria de dret civil en les diferents regions. Així com l'elevat nombre de nens i adolescents addictes a les drogues, l'alcohol i el tabac, i els embarassos d'adolescents. També va destacar l'augment de la delinqüència i el fracàs escolar entre els nens d'ètnia gitana i altres col·lectius marginals, com alguns dels problemes més rellevants que se succeeixen a l'Estat espanyol.

BARCELONA. Agost. OJD. **Vuit famílies gitanes són expulsades del càmping on estiuengen.** La família de P. V. estiuenga al Càmping Nàutic de l'Ametlla de Mar des de fa nou anys. L'estiu passat, l'amo del càmping va morir i aquest va passar a ser propietat de la seva germana que no els va rebre gaire bé i els va ubicar en una zona poc adequada per a acampar. Al cap d'una setmana, hi van anar uns amics de P. V., en total vuit

a urgències. El col·legi no va prendre cap mesura disciplinària contra el conserge i sí contra el xicot. Hi ha obert un judici per faltes.

Racisme institucional

MADRID. Juny. **L'Estat apel·larà la resolució que obliga a donar una pensió a una gitana viuda.** L'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) recorrerà la sentència que l'obliga a pagar una pensió a María Luisa Muñoz Díaz, el marit de la qual va cotitzar durant 20 anys com a obrer i a qui la Justícia va negar inicialment el dret a subsidi per una qüestió formal: el no reconeixement de la seva boda pel ritu gitano. El jutjat Social donava la raó per primera vegada al poble caló quan reconeixia en la decisió que el matrimoni gitano és «una forma vàlida i admesa pel costum i usos de la dita ètnia», per la qual cosa «s'havia de considerar vàlid».

ESTRASBURG. Febrer. **El Tribunal Europeu de Drets Humans condemna Bèlgica.** El Tribunal Europeu de Drets Humans va considerar que Bèlgica havia violat el dret a la llibertat i la seguretat i la prohibició d'expulsions col·lectives d'estrangers, en expulsar del país el 1999 a una família eslovaca d'origen gitano que havia demanat asil a Bèlgica després de ser atacada diverses vegades per caps rapats a Eslovàquia.

Habitatge

GIJÓN. Febrer. **El Secretariat Gitano va acusar les immobiliàries de discriminació racial.** El responsable territorial del Secretariat General Gitano a Astúries, Víctor García, va assegurar que les agències immobiliàries continuaven posant traves a l'hora que les famílies gitanes poguessin accedir al lloguer d'un habitatge.

SARAGOSSA. Març. **Cinquanta famílies de Miralbueno lluiten per conservar les seves cases.** Fa setze anys que 50 famílies del barri de Miralbueno, la meitat d'elles d'ètnia gitana, es van traslladar a uns pisos de lloguer de propietat municipal animats pel consistori saragossà. Segons els veïns, l'Ajuntament es va comprometre a firmar un conveni en què es donava als veïns l'opció de compra dels pisos al llarg dels anys. La Societat Municipal de Rehabilitació és la nova encarregada dels immobles i va començar a examinar les condicions econòmiques de les famílies. Davant d'això, els veïns es van alarmar i van demanar que no se'ls expulsés de casa seva i van sol·licitar que se'ls mantingués el lloguer o les condicions d'accés a la compra d'aquests pisos.

SARAGOSSA. Maig. **Els gitanos es veuen sense accés als habitatges de lloguer.** El col·lectiu d'associacions gitanes de Saragossa ha denunciat els problemes que pateixen les famílies d'aquesta ètnia per a poder accedir a un habitatge de lloguer, a pesar que, segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística, a la capital aragonesa hi ha 42.933 habitatges buits. Aquestes associacions critiquen també l'absència de mesu-

res per evitar la discriminació i el rebuig directe que es troben els gitanos a l'hora de llogar un habitatge. Segons els representants d'aquest col·lectiu, a moltes famílies se'ls ha negat el lloguer i la compra només pel fet de ser gitanos.

SANT CUGAT (BARCELONA). Abril. **Sant Cugat dona un ultimàtum a un campament de famílies d'ètnia gitana.** Les 100 persones de set famílies que formaven un campament gitano en Sant Cugat esperaven el desallotjament oficial amb por, però van manifestar que no abandonarien el solar públic si no rebien ajuda municipal. Els

ciutadans d'ètnia gitana se sentien «enganyats» perquè l'Ajuntament «va prometre moltes coses que no va complir».

Unión Romani

BARCELONA. Agost. **L'Ajuntament desallotja un campament de gitanos del Poblenou.** La Federació d'associacions Gitanes i SOS Racismo van acusar l'Ajuntament de Barcelona de tractar «com a mobles» els grups de gitanos romanesos, portuguesos i espanyols que van ser desallotjats del barri del Poblenou i que van haver de

buscar un nou emplaçament per a les seves caravanes. Les dues organitzacions van criticar que no els haguessin proposat cap terreny alternatiu, cosa que va mantenir preocupats als ciutadans d'ètnia gitana.

OVIEDO. Desembre. **Una associació gitana acusa el PP de fomentar el racisme.** L'associació gitana Arate va acusar els regidors del PP de fomentar el racisme amb el seu suport i presència en manifestacions que van qualificar d'«inquietants». Arate va denunciar la manipulació a què eren sotmesos els veïns de la Corredoria en l'assumpte de la concessió dels pisos socials.

Treball

CÒRDOVA. Gener. **Cinc dones gitanes aconseguen feina per mitjà del programa Kali.** El programa Kali és una iniciativa destinada a possibilitar la inserció sociolaboral a dones gitanes de la província de Còrdova. Cinc alumnes de les quinze que van participar en el programa van trobar feina en distintes empreses que col·laboren amb el projecte. La innovació de la iniciativa va ser la selecció prèvia de les empreses disposades a participar-hi, i en funció de la seva activitat i necessitats, es va dissenyar el curs formatiu. Així es garantia que les pràctiques respondrien a les necessitats reals de les empreses.

OSCA. Juny. **Balanç positiu del primer any del Programa d'Ocupació Acceder.** *Acceder* és un Programa Operatiu Pluriregional de Lluita contra la Discriminació, promogut pel Fons Social Europeu. El seu objectiu és dissenyar serveis de formació i accés a l'ocupació adaptats a la idiosincràsia gitana perquè resultin eficaços. L'atenció és individualitzada i s'estableixen itineraris d'inserció a la mesura de cada usuari. El baix nivell de formació (només el 24% dels usuaris té el graduat escolar) i les altes taxes de desocupació entre la població gitana, al costat dels prejudicis encara existents i a certa resistència cultural entre els mateixos gitanos a fer feines per compte d'altri, expliquen la necessitat d'aquest servei. Com també, la por a patir algun tipus de rebuig per ser gitano. Al llarg del primer any de funcionament es van comptabilitzar uns 1.000 Usuaris de les 13 comunitats en què s'actua. El 61% dels usuaris van ser homes i el 39% dones. Es van aconseguir 380 contractes de treball, és a dir, gairebé 4 de cada 10 persones ateses van formalitzar una relació laboral.

MADRID. Juliol. **Només el 2,7% dels contractes que aconseguen els gitanos supera l'any.** Només un 2,69% dels ciutadans d'ètnia gitana que van entrar al mercat laboral va aconseguir un treball de més de 12 mesos, enfront del 6% de la mitjana nacional. El 62% dels ciutadans gitanos que van aconseguir incorporar-se als dispositius d'ocupació no estaven registrats a l'INEM i no comptaven ni tan sols com a espanyols desocupats.

Educació

GRANADA. Gener. **Només un de cada cent gitanos arriba a la Universitat i la majoria són dones.** Hi ha uns 45.000 Gitanos a la província de Granada, un 6% de la població. D'aquests, fins a un 10% no va acudir a l'escola regularment i només un de cada cent va accedir a estudis universitaris. Una realitat canviant gràcies a la modernització de la mentalitat dels gitanos, sobretot els joves, que no veuen amb mals ulls que les dones gitanes estudiïn. Reivindiquen un lloc de treball, tenir una mínima formació i poder accedir a la Universitat.

SABADELL (BARCELONA). Abril. **L'Ajuntament i l'Associació Gitana treballen per motivar la participació gitana a la ciutat.** L'Associació Gitana de Sabadell i l'Ajuntament van començar a treballar conjuntament perquè el col·lectiu gitano participi cada vegada més en la vida cultural i social de la ciutat. L'acord tenia per objecte la col·laboració de l'Ajuntament a donar a conèixer els problemes específics del poble gitano i trobar les solucions per resoldre-les a través de serveis normalitzats de la ciutat. La voluntat de l'Ajuntament era facilitar la integració de la població gitana a Sabadell. L'entitat va mostrar la seva predisposició a col·laborar en el programa municipal de prevenció i tractament de l'abstencionisme escolar.

PAMPLONA. Febrer. **L'Ajuntament de Pamplona i el Secretariat Diocesà Gitano porten a les escoles un programa per sensibilitzar respecte a la interculturalitat.** Amb motiu del programa de sensibilització *Escuela intercultural y cultura gitana*, l'Ajunta-

ment de Pamplona al costat del Secretariat Diocesà Gitano, van recórrer diversos col·legis per a acostar als més petits la diversitat cultural que els envolta.

SANTIAGO DE COMPOSTEL·LA. Març. **Educació addueix que combatre l'absentisme a les escoles és fora de les seves competències.** El director de Centres i Inspecció de la Conselleria d'educació va afirmar que l'escolarització fins als setze anys és obligatòria, per la qual cosa el pare que no envia els seus fills al col·legi durant aquesta etapa està cometent un delictes. Per tant, això és una competència que no pertoca a l'Administració, i són els fiscals i jutges els que tenen l'última paraula en la solució d'aquests conflictes. Educació va insistir que són minoria les joves d'ètnia gitana que són retirats dels centres en edat obligatòria, encara que va assenyalar que els nens d'aquestes famílies presenten uns índexs d'escolarització en etapa infantil molt baixos. També va admetre que l'aula actua com a mecanisme d'integració de tots els escolars i que més d'un 80% dels nens d'ètnia gitana es relacionen d'una forma positiva amb els seus docents. A més, el nivell de relació amb els companys és alt i prop del 70% emet conductes positives per aconseguir la interacció social a l'aula.

ALACANT. Maig. **Alacant Kalí inicia amb mil escolars gitanos un pla d'integració per prevenir l'absentisme.** La comunitat escolar gitana presenta unes peculiaritats que els educadors o l'Administració no saben tractar. Alacant Kalí, Associació per al Desenvolupament Gitano, va dissenyar un programa de suport escolar d'aquests menors per prevenir l'absentisme i normalitzar la seva situació i la de les seves famílies. Segons aquesta associació la figura del mediador és clau en aquest procés.

ALACANT. Maig. **Denuncien que dos col·legis no escolaritzen tres menors gitanos.** Cinc educadors de la residència comarcal de menors de l'Alacantí van presentar una denúncia al jutjat d'Instrucció número set d'Alacant contra les direccions territorials d'Educació i Benestar Social, així com a dos col·legis d'Alacant per negar l'escolarització de tres nens d'ètnia gitana que van ser matriculats en ambdós centres als mesos de març i abril. Els responsables d'ambdós centres «van denegar l'entrada injustificadament», ja que segons els denunciants el director de l'Ausiàs March va al·ludir que «aquest tipus de nens no havia d'assistir a aquest col·legi i que l'inspector d'Educació estava d'acord que havien d'anar al col·legi públic Gastón Castelló, que es troba a la zona de barraques de Montoto, a què només acudeixen nens d'ètnia gitana que viuen a les barraques pròximes al col·legi. Els educadors van considerar que aquest fet, que no era la primera vegada que passava, «suposava una discriminació i la privació del dret fonamental a l'educació, al mateix temps que vulnerava allò que contempla Educació en les seves pròpies normes, com la LOGSE o l'ordre de juliol del 2001, que recomana la no segregació dels menors en règim de protecció en determinats centres, sinó la seva distribució equilibrada en col·legis normalitzats.

MADRID. Juliol. **L'escolarització dels nens gitanos millora, però l'absentisme supera el 30%.** L'escolarització dels alumnes gitanos de primària va arribar al 94% (enfront del 75% de 1994), però l'absentisme va superar el 30%. Aquesta és una de les conclusions de l'informe sobre l'educació dels alumnes gitanos de primària elaborat per

la Fundació del Secretariat General Gitano, el Ministeri d'Educació, UNICEF i Caja Sur. Aquesta falta d'assistència estaria molt relacionada amb el nomadisme de les seves famílies. L'estudi mostra que la interacció entre els nens gitanos i païos va disminuir respecte a l'anterior informe, de 1994. Mostra també l'elevat fracàs escolar dels alumnes gitanos a causa, en bona mesura, a l'absentisme, que és d'un 67%. La poca predisposició dels alumnes a fer els deures a casa seva no ajuda a millorar aquesta situació: el 57% no els fan mai, i mostren, per tant, la falta d'hàbit. Segons aquest estudi, a l'hora del pati, els nens gitanos i els païos juguen menys junts: el 1994 un 65% dels nens gitanos jugaven amb els altres nens; ara ho fa el 57%. L'estudi incideix encara en què la mentalitat dels pares d'alumnes gitanos ha de canviar. Són molt pocs els que acudeixen a les reunions del col·legi dels seus fills, el 80% no ho fa mai i el 23% considera que l'assistència dels seus fills al col·legi hauria de finalitzar quan sabessin llegir i escriure.

MADRID. Juliol. **El PSOE demana més control perquè les nenes gitanes assisteixin a l'escola.** El grup socialista a l'Ajuntament de Madrid va demanar al Govern municipal que vigilés que les nenes gitanes d'entre 14 i 16 anys vagin al col·legi, i no en siguin retirades pels seus pares. Segons les dades d'absentisme escolar de l'Ajuntament, el 47,5% del total dels nens que no acudeixen al col·legi (1.119 casos) són espanyols païos, el 39,4% (928 casos) són gitanos i el 13,15% (310) són estrangers.

BARCELONA. Setembre. **D'ençà de la reforma, els nens gitanos deixen abans el col·legi.** La reforma educativa, que prolonga fins als 16 anys l'escolarització obligatòria, està provocant que els joves gitanos abandonin abans l'escola i avancin l'edat del matrimoni, segons un estudi de la Fundació Jaume Bofill. El pas de l'escola primària a l'institut es realitza als 12 anys, dos abans que en l'anterior sistema, que l'escolarització obligatòria es prolongava fins als 14 anys, i molts nens gitanos la completaven. Amb la reforma molts deixen l'escola als 12 anys, perquè deixen el centre de primària però no es matriculen a l'institut.

Gitanos estrangers

SABADELL (BARCELONA). Abril. **Abandonats a Sabadell 80 romanesos amb ocupacions falses.** Un grup de 80 romanesos estafats per una presumpta xarxa de tràfic il·legal de persones van arribar a Sabadell amb la promesa d'una feina. Van pagar gairebé mil euros per cap per un futur millor, però van ser abandonats sense ocupació ni diners a les pensions on s'hostatjaven en desaparèixer els organitzadors del viatge. 37 d'ells van arribar a una situació insostenible, fins a haver de dormir al carrer. La majoria van ser repatriats al seu país d'origen.

BARCELONA. ABRIL. **Un romanès denuncia al jutjat una pallissa a la Verneda.** Petre Popovici, va presentar una denúncia al jutjat de guàrdia de Barcelona en la qual va relatar haver estat víctima d'una pallissa propinada per un agent al centre d'Internament d'Estrangers que hi ha a la comissaria de la Verneda. El denunciant es trobava

en situació administrativa irregular a l'Estat espanyol des de feia més d'un any. En un requeriment ordinari d'identificació es va comprovar el seu expedient d'expulsió i va ser traslladat al Centre d'Internament de la Verneda on presumptament es van cometre els abusos que va denunciar.

VIGO. Juny. **La majoria dels gitanos viuen en infrahabitatsges i no són conflictius.** Càrites va presentar un estudi sobre la població gitana (gitanos d'origen portuguès) de la ciutat. No tenen cap relació amb els gitanos espanyols i els seus costums també són força diferents perquè provenen del món rural. L'estudi analitzava la situació de 150 persones agrupades en 37 famílies, establertes des de feia anys a l'Estat espanyol. L'estudi va revelar que la majoria dels gitanos vivia en infrahabitatsges i que no són un grup conflictiu.

VALÈNCIA. Juliol. **OID. Una xarxa explota immigrants romanesos i els obliga a pidolar.** Una xarxa obligava discapacitats romanesos a pidolar als semàfors. Des de les deu del matí fins a les nou de la nit, eren obligats a romandre al semàfor; només tenien mitja hora per menjar un entrepà i cada dues hores un membre de l'organització anava a recollir els guanys. Havien de saldar un deute de dos milions de pessetes amb els extorsionadors.

situació és suficientment greu com per prendre-hi mesures que serveixin per millorar-la o eradicar-la.

Representació políticossocial dels gitanos

L'avenç dels gitanos en els darrers 30 anys en relació a la seva situació social és obvia i s'ha produït fonamentalment pel benefici que ocasiona la universalització dels sistemes de protecció social (accés a l'educació, accés a la salut pública, habitatges socials...) i els serveis que ofereix l'Estat de benestar social. Cal destacar que allà on les administracions s'han mostrat més sensibles, els gitanos han accedit amb major facilitat a aquests serveis, i allà on les administracions no han mostrat tanta sensibilitat, els gitanos han tingut més dificultats. Apreciem un canvi de mentalitat de la comunitat gitana, que avui dia lluita per exercir la seva ciutadania de ple dret, amb un major reconeixement cultural i un paper més actiu dins la societat.

Un dels problemes actuals de la comunitat gitana és que no està prou estructurada i organitzada per tal de ser capaç de defensar els seus drets com a ciutadans espanyols, i malauradament el món de l'associacionisme gitano no té la força de pressió que cal per reivindicar totes aquestes qüestions davant l'administració pública. Tradicionalment la comunitat gitana ha tingut una clara idea de diferència respecte de la comunitat no gitana i aquest ha estat el principi fonamental de la seva identitat. No obstant això, la organització intraètnica sempre s'ha fet en base al llinatge i a les famílies extenses, i no al conjunt del grup, i tot i que és admirable aquest fort sentiment d'unió, el poble gitano no té consciència de «poble» en el sentit polític de la paraula, encara que avui dia alguns dels gitanos més promocionats orienten el seu discurs cap a la presa de consciència d'aquest concepte tot estimulant i fomentant la participació política i social de la seva comunitat.

Hem de tenir en compte que l'Estat no pot eximir-se de garantir els drets dels ciutadans pel fet que aquests no s'organitzin ni pressionin, escudant-se de vegades en una falta de responsabilitat política en relació al traspàs de competències des de l'administració central cap a l'administració autonòmica o local o en altres premisses poc fonamentades.

Recordem que parlem de drets fonamentals i de caràcter universal i que la flexibilitat de condicions per part de les administracions determinarà que part dels ciutadans accediran a aquests serveis, havent de garantir aquest accés a persones que tenen circumstàncies especials i amb una situació de partida diferent. El discurs institucional generalitzat avui dia és que les institucions i els serveis públics estan oberts als gitanos igual que a la resta de la població, però les pràctiques, bé sigui pels estereotips, bé pel desconeixement cultural o pel distanciament provocat per segles d'història, fan que en molts casos es reproduïxin actes de rebuig i conductes discriminatòries en moltes situacions.

Tradicionalment la comunitat gitana ha tingut una clara idea de diferència respecte de la comunitat no gitana i aquest ha estat el principi fonamental de la seva identitat

A l'Estat espanyol existeixen algunes associacions puntuals amb gitanos (Programa de Desenvolupament Gitano, gestionat des del Ministeri de Treball i Afers Socials en col·laboració amb administracions autonòmiques i locals), però no hi ha una política social específica recolzada per un pla nacional, unes directrius d'actuació, etc. en comparació amb altres col·lectius desfavorits. Els problemes dels gitanos en aquest país, tant pel nombre que representen en la societat espanyola com per la situació en que es troben, són tan rellevants com els problemes que tenen altres sectors i col·lectius socials pel que cal que es contempli un pla d'actuació que englobi una estratègia global, decidida i amb els recursos necessaris, tot incorporant tots els aspectes socials i culturals que permetin un desenvolupament efectiu de les seves condicions.

El que s'ha dit anteriorment conclou en el foment d'interlocució dels gitanos amb les administracions i organismes de l'estat, potenciant la seva presència en els partits polítics i en les institucions.

Discriminació i comunitat gitana

És innegable que els gitanos a l'Estat espanyol són víctimes de profunds prejudicis i pràctiques discriminatòries, les quals es manifesten en quasi bé tots els àmbits socials i institucionals. En la mateixa mesura és innegable l'insuficient reconeixement d'aquests prejudicis i pràctiques discriminatòries, i la falta d'investigacions en profunditat per tal de conèixer, quantificar i analitzar els processos i mecanismes de discriminació. Fins i tot com es ressenyava al principi d'aquest article, l'absència de dades i estudis en general sobre els gitanos de l'Estat espanyol mostra un altre reflex de la marginació social que pateixen.

A priori el fet de que un grup estigui sobrerrepresentat en una sèrie d'indicadors d'exclusió social no té per què ser producte de pràctiques i dinàmiques discriminatòries per part de la societat majoritària. No obstant això, pensem que no és arriscat afirmar que en un grau o un altre existeix una important relació entre exclusió i discriminació pel que fa a la població gitana. Veurem a continuació alguns camps com l'educació, l'habitatge o els serveis socials que posen de manifest mecanismes i efectes discriminatoris envers el grup.

Existeixen diverses dinàmiques de discriminació en l'àmbit de *la educació*. Hi ha diversos casos coneguts de pressions per part de pares d'alumnes i resistència per part de les direccions de centres a admetre nens gitanos, més encara a les escoles concertades. També a molts llocs hi ha una manca de programació específica orientada cap a les necessitats de nens i nenes gitanos (40% dels professors opina que no calen). Existeixen dinàmiques de «guetització» d'escoles públiques, amb alts percentatges d'estudiants gitanos i immigrants i es detecten pràctiques de segregació dins de les escoles que mantenen alumnes gitanos en aules a part. Igualment, s'hi observen actituds de prejudici per una part del professorat que en perjudica l'aprenentatge. Les mostres de rebuig dels alumnes païos són una altra font de discriminació. Dades recents recollides en una enquesta elaborada per l'Institut Andaluz de Juventud i la Unió Romaní entre joves d'edats compreses entre els 14 i els 25 anys

refleixen que el 20% dels joves andalusos pensa que no s'ha d'ajudar la població gitana.

Es detecten obstacles importants en l'accés a un habitatge digne i el nombre de nuclis de barraques que en condicions infrahumanes continuen existint és inadmissible. Per una banda, existeixen deficiències en molts municipis en la lluita per eradicar el barraquisme i en els processos de real·lotjament, tant per falta de voluntat de les autoritats com per resistències veïnals. Per últim, les actituds dels propietaris resulten de vegades obstacles insalvables. Destacarem els problemes a l'hora de llogar o comprar un habitatge, tant per la resistència dels propis propietaris, com per veïns i entitats financeres.

Malgrat l'existència d'un mite perjudicial segons el qual els gitanos acaparen recursos de serveis socials, sembla que el seu ús es limita fonamentalment a les prestacions econòmiques. El cost d'aquestes prestacions és molt inferior a altres prestacions tècniques i prestacions en espècie a penes utilitzades per població gitana, com poden ser les residències de la tercer edat, els centres d'acollida o l'ajuda a domicili. S'han documentat alguns casos de negació de prestacions econòmiques, però no hi ha estudis per quantificar aquest problema o per mostrar les possibles discriminacions en l'accés a altres prestacions no monetàries.

Sí que pot parlar-se d'un dèficit d'adequació de molts serveis adequats a les necessitats de la comunitat gitana. Existeixen problemes de l'aplicació de normatives i actituds de professionals que estan condicionades per un judici de valor cultural negatiu sobre les tradicions o costums d'una part dels possibles usuaris gitanos i que limita el seu accés. S'observen actituds per part dels professionals que poden ser qualificats com a «assimilacionistes». (Vegeu *¿Pobres o Excluidos?* d'Araceli Serrano i Ana Arriba. Ed Argentaria.)

Diversos indicadors mostren que la salut dels gitanos i gitanes és pitjor que la mitjana nacional, malgrat que no són molt clares les variables que estan influïnt (pobresa, habitatge insalubre, exclusió, efectes destructius de percepcions de rebuig social, etc.)

Respecte de la justícia i ordre públic, hi ha indicis que els gitanos tenen més problemes per ser defensats quan són víctimes de delictes i no va ser fins al 1978 que es van anul·lar els articles de vigilància especial sobre els gitanos en el reglament de la Guàrdia Civil. Tanmateix, hi ha suficient evidència anecdòtica per indicar que un gitano té més possibilitats de ser aturat i registrat per la policia que no pas un paio. Aquesta vigilància s'estén també a la seguretat privada en establiments de comerç i llocs públics, i inclou nombrosos casos de no admissió per ser gitano a botigues, bars o discoteques.

En relació als mitjans de comunicació, l'últim estudi sobre la «Prensa Española ante el Pueblo gitano,» publicat per la Unió Romaní, informa que l'any 2001 el 5,4% de les notícies publicades sobre gitanos van ser positives enfront del 17,5% de negatives. Tot i que s'observa una millora en el respecte dels diversos codis ètics que s'han

Es detecten obstacles importants en l'accés a un habitatge digne i el nombre de nuclis de barraques que en condicions infrahumanes continuen existint és inadmissible

desenvolupat en relació amb el tracte atorgat a grups ètnics a la premsa, segueixen existint exemples d'ús d'estereotips negatius. Aquest mateix informe apunta que no es recorre als gitanos com a font d'informació ni se'ls atorga espai per tal que pugin fer sentir les seves opinions.

¿Com treballen des de la seva associació els reptes que planteja la nova població de gitanos estrangers?

Per últim, recalcar la presència de gitanos procedents dels països de l'Est al territori espanyol que no es pot considerar ni un fet recent, ni tampoc un fenomen aïllat. Al marge d'algunes famílies que han vingut històricament (els anomenats habitualment hongaresos), a l'Estat espanyol des de l'any 1989 es ve detectant una progressiva aflluència de minories ètniques de l'est, concretament de gitanos. L'arribada va començar amb grups nòmades polonesos, als quals van seguir els romanesos i, més recentment gitanos croats i bosnis. La seva arribada sol ser per les fronteres franceses i encara que es troben en moltes ciutats espanyoles, acostumen a establir un circuit que els facilita les seves activitats econòmiques. El seu rebuig social és notable per la seva visibilitat amb accions com la mendicitat o la venda de la publicació *La Farola* en centres comercials o semàfors.

Els gitanos estrangers han estat motiu de preocupació de la FSGG i des de fa quatre anys, es pren una posició institucional insistint a la administració pública i ONG especialitzades en la creació de dispositius d'acollida i d'inserció adaptats a aquest col·lectiu. S'ha contribuït de forma activa al disseny d'aquestes accions, insistint en el doble fet d'exclusió que representa aquesta població en la seva condició de gitanos i d'immigrants

Mesures d'actuació

Malgrat que en els darrers anys el tema de les minories ha adquirit una major rellevància en els polítics d'actuació d'organismes internacionals, a l'Estat espanyol la qüestió gitana ha quedat a l'ombra enfront d'altres problemàtiques com la immigració.

Per a la FSGG, segueix essent prioritari i urgent el reconeixement i l'acceptació del poble gitano mitjançant diferents línies d'actuació. Algunes iniciatives proposades:

- Creació d'un pla nacional específic per la població gitana que abordi elements d'exclusió social, problemes socials i identitat cultural (Llengua, literatura, artesanía, música...)
- Posada en marxa de programes, accions, mesures d'acció social (treball, educació, habitatge...) entre la administració autonòmica i l'administració central o la generació de sinergies en comú entre diferents comunitats autònomes.
- Accions intenses de sensibilització i educació social que transmetin una imatge positiva del poble gitano, tendint a la idea d'una societat intercultural.
- Accions encaminades a detectar i eradicar la discriminació que els membres de la comunitat gitana pateixen contínuament en els àmbits que hem anat veient, i

que sens dubte constitueixen la principal barrera per a l'exercici d'una ciutadania plena.

Associació Nacional Presencia Gitana

Manuel Martín Ramírez

Apunts per a una història del futur

Després de la mort de l'últim dictador, la qual ens va tractar a tots com a gitanos (amb perdó dels gitanos) durant quaranta resistits però feliçment conclusos anys, l'associació nacional Presencia Gitana, constituïda com a entitat civil el 1972, va reivindicar del Govern de la transició a la democràcia la posada en marxa d'un «Pla Estatal d'urgència per al desenvolupament del Poble Gitano». ¿Objectius?: redimir definitivament la seva situació -històrica i de present— de prostració, rebuig i exclusió, discriminació i desfavoriment; promoure el seu reconeixement com a poble entre els pobles, nacionalitats i regions de la nostra màtria de pàtries; assolir la seva equiparació anivelladora amb les coordenades definidores dels estàndards mitjans de la societat majoritària, i instal·lar i consolidar la seva presència real i activa en les consciències individuals i col·lectives en la opinió pública i en la vida quotidiana, tant de l'Estat espanyol com del context internacional, atesa la seva condició de poble transnacional de base multiestatal.

El pla preveia un temps d'execució de vint anys, a comptar des del moment en què es disposés d'un estudi exhaustiu, real, actualitzat i fiable, dels problemes que aleshores afectaven el poble gitano, i es conegués sobre quin total de la seva població s'havia d'actuar (on eren, quants n'eren i què els passava). En tot cas, es proposava la seva posada en marxa tan bon punt l'Estat espanyol es constituís en Estat democràtic i de Dret. Seqüencialment, les intervencions inter-institucionals a dissenyar per a coordinar les actuacions dels poders públics, a tots els nivells i en tot el territori nacional —política global sistemàtica i sostinguda, sincronitzada i compassada des d'una Secretaria d'Estat per la Comunitat Gitana, configurada ad hoc—, havien d'assolir el remei anual acumulatiu del 5 per cent sostingut dels problemes heretats i de les necessitats sobrevingudes, detectades durant el procés reparador, inclòs l'anomenat «creixement vegetatiu endògen» d'aquest significatiu sector d'espanyols fins aleshores relegats. La fita era, doncs, assolir un nivell a partir del qual fixar les bases per a una vertadera reparació històrica de futur, mitjançant la promoció de la seva digna condició de poble de l'Estat espanyol, de l'exercici de la universalitat dels seus drets a protegir i respectar —molt especialment de la seva cultura, llengua i tradicions—, dels seus deures a assumir, de les seves responsabilitats a compartir.

No va faltar autoritat que fes burla sobre la possible incoherència o paradoxa que suposava que la «urgència» de la nostra insòlita pretensió (mesures urgents per a una

iniciatives va tenir la fortuna de ser considerada. El text de la Constitució Espanyola, aprovat per les Corts, ratificat pel poble espanyol, sancionat pel Rei i publicat en el butlletí oficial de l'Estat, entraria en vigor el 29 d'octubre de 1978, amb els forats esmentats, consagrant per tant una discriminació que no s'ha corregit; però, amb tot, el reconeixement, per primer cop a la història, de la plena ciutadania dels gitanos espanyols, obria horitzons inèdits i inaugurava un futur d'esperances i certeses.

Així que passin vint-i-cinc anys

Així que passin vint-i-cinc anys, dèiem aleshores, els espanyols gitanos sortiran del pou sense parets en el qual han romàs fins avui i deixaran de ser subjectes passius de la història.

Un afany paral·lel i complementari al descrit davant dels legisladors, exercitat davant del poder executiu, va donar com a resultat la creació, per Reial Decret de l'11 de gener de 1979, d'una Comissió Interministerial per a l'estudi dels problemes que afecten la Comunitat Gitana: la primera norma específica dictada per als espanyols gitanos que no era negativa, discriminatòria, perjudicial o persecutòria, que reconeixia la necessitat de que «l'Administració accentuï el seu servei a tots els grups socials, fent arribar als gitanos espanyols els mateixos drets i llibertats públiques que a tots els ciutadans».

Conscients, tant aleshores com ara, que «en la mesura en què l'àrea de la nostra llibertat no depèn de nosaltres mateixos, sinó de determinades condicions socials, la llibertat es tradueix i consisteix en llibertats» (Luis Rosales dixit), hem treballat durant tots aquests anys per tractar de modificar les circumstàncies negatives que condicionen la llibertat del poble que ens convoca. Entenent metodològicament per llibertat —amb Karl Jaspers— «l'estat col·lectiu en el qual tots els individus tenen les màximes oportunitats», sabem com la raça, la classe social, la història de la comunitat a la qual pertanyen, les condicions i situacions en què viuen des de la infància a la senectut, entre un altre cúmul de circumstàncies heretades i sobrevingudes, han compromès les opcions de llibertat i condicionat les pròpies capacitats dels gitanos espanyols en els anys transcorreguts.

Per tot el que hem esmentat, convidats a aportar, en el document general en el qual s'insereix el nostre punt de vista sobre la situació, hem cregut que, en lloc d'aixecar l'inventari d'inclemències sofertes, convenia aportar aquests apunts, que es pretenen, més que ressenya del passat, projectats cap al futur, com a punt de partida per a una invitació a posar en marxa un balanç-avaluació d'aquest primer quart de segle de la democràcia, des de la perspectiva que els informes de SOS Racismo enfoquen, atès que en el proper any 2003 assolirem, d'una banda, els vint-i-cinc anys de vigència de la nostra Constitució i es complirà, de l'altra, el Tercer Decenni de Lluita contra el Racisme i la Discriminació Racial promogut per les Nacions Unides, moment en què els Estats membres hauran d'analitzar els seus programes nacionals al respecte.

Aquestes línies es proposen, doncs, emplaçar-nos a tots per a fer l'examen de consciència i la catarsi a la que aquest quart de segle d'arribada imminent ens convida.

Disposem d'un any per a tractar de desvetllar-ne les raons, si n'hi hagués, per les quals la Comunitat gitana, segueix essent a l'Estat espanyol (com plantejàvem en un document redactat entre desembre del 1998 i gener del 1999) blanc preferentment de recança, la prevenció i la discriminació excloent; per que, lluny de refredar-se i reduir-se amb la democràcia, en l'Estat de Dret que va seguir a la dictadura, el brou de cultiu del prejudici antigitano ha anat desinhibint-se de dissimulacions impostades i augmentant el grau de cocció creixent, fins a bullir com racisme militant, paradoxalment quan les lleis vigents han vingut a corregir un buit legal que embargava tot el passat anterior; per que, des de la espaiosa abominació genèrica dels estranys, amb la clara i massiva animadversió als estranys d'abans, s'ha donat pas a la hostilitat racista pura i dura, i fins i tot a la violència heterofòbica d'enguany, estesa als diferents «aliens» — aquells «no ciutadans» de nou encuny— que són, sobre tot, els immigrants.

A instàncies de Presència Gitana, el 4 de març del 1999, el Col·legi de Defensors del Poble de l'Estat Espanyol llençava un Manifest en defensa de la reparació històrica del Poble Gitano, davant la duplicada ocasió cronològica per la meditació commemorativa dels 500 anys de la Pragmàtica signada pels Reis Catòlics a Madrid (primera disposició legal antigitana al nostre país) i els 250 anys de la presó general dels gitanos decretada per en Ferran VI el 30 de juliol de 1749. En el document, el comissionat de les Corts i els comissionats parlamentaris de les diferents autonomies que tenen instituïda aquest figura, manifestaven que la «Constitució espanyola de 1978, en garantir a totes les persones, també a les d'ètnia gitana, la plena ciutadania, la igualtat i la no discriminació per motius de raça, estableix els fonaments d'una convivència democràtica, respectuosa amb la pluralitat i amb les identitats de referència dels diversos grups, comunitats i pobles», que «han de veure's lliures definitivament de tota forma de rebuig, així com de qualsevol intent d'assimilació imposada», recomanaven que «tant les institucions públiques com les organitzacions socials promoguin iniciatives per tal d'estimular actituds de concòrdia i convivència (...) imprescindibles per a que la reparació d'injustícies històriques comeses contra determinats pobles i ètnies superi les formulacions retòriques i es concreti en realitats tangibles», i expressaven el seu desig que «la societat espanyola s'aboqui al nou mil·leni amb la satisfacció d'haver reparat les injustícies comeses amb les minories».

Així, haurà de ser matèria de reflexió el recurs a la política institucional —quan n'hi ha— que ve plantejant com única via política, teòrica i pràctica, per al tractament de la qüestió de la integració dels diferents a través del handicap, caient en la temptació de tractar psicològicament, social i cultural de manera «especialitzada» als qui «tenen problemes» i als qui els plantegen, als marginats i als incompresos, sense respectar les seves dinàmiques ni la seva autonomia (quan integració equival a desintegració), amb el qual, ni acreditada ni respectada l'originalitat i la qualitat de la seva identitat, es relega als així «marcats». Per a sortir-se'n cal, com ha explicat en Jean-Pierre Liégeois, «re-culturitzar» l'anàlisi de les situacions en termes d'interculturalitat, tot omplint el sot entre discurs i pràctica.

Lluny de refredar-se i reduir-se amb la democràcia, el brou de cultiu del prejudici antigitano ha anat desinhibint-se de dissimulacions

Algun indici de l'enfocament que cal, a l'Estat espanyol i a Europa, podem trobar-lo en l'Informe anual sobre les activitats de la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), editat pel Consell d'Europa a finals de maig de l'any passat, revelador de les grans tendències de la situació: la persistència de la discriminació racial a diferents nivells, lligada a la falta de disposicions antidiscriminatòries eficaces; la banalització del racisme i la intolerància i la trivialització de la violència; el ressorgir de noves formes insidioses de racisme, alimentat per la incitació a la intolerància o a l'odi racial; el bruscat increment recent dels prejudicis contra comunitats de més recent acollida i el creixement d'actituds genèricament negatives i estereotipades (negrofòbia, islamofòbia, neo-antisemitisme) que resulten ser un reflex o còpia de les assetjades i exercides «tradicionalment» contra els gitanos. En aquest clima de fustigació i de discriminació, els romà/gitanos segueixen sent el grup humà més exposat al racisme i als prejudicis de l'opinió pública i de les institucions en nombrosos àmbits de la vida econòmica i social de quasi tots els països, mentre es detecta encara aquí i allà, una certa incapacitat dels governants per a aplicar lleis vigents als seus Estats, les directives europees i les convencions internacionals, i per prioritzar en les seves polítiques interiors la lluita contra el racisme, la discriminació i la intolerància, consagrant els recursos suficients a la lluita contra la distància social i la pauperització, amb prou freqüència aparellades com causes i concauses d'unes situacions que han d'enfrontar-se a la vegada.

El balanç que suggerim que hauria de presentar a la societat espanyola el mirall de la realitat, per tal que quedi a l'abast de tothom el reconeixement formal i verificable en els fets, dels beneficis i millores de natura estructural, econòmica o cultural que ha portat la democràcia a les minories, i no només a la comunitat gitana, i les pèrdues, retrocessos o perjudicis que, per acció o omisió, per reduccionisme o exclusió, s'han produït o acumulat en greuge o demèrit d'aquelles comunitats o grups humans que no han vist satisfetes «les seves demandes en l'ordre del reconeixement de les seves pròpies peculiaritats, del treball, de la vida familiar, de la cultura i la igualtat efectiva de les oportunitats en l'exercici quotidià de la llibertat», per dir-ho amb les paraules que va emprar el Cap d'Estat per sancionar la Constitució, en el seu discurs davant les Corts, el 27 de desembre de 1978. Hi quedem convocats.

Breu presentació de la situació del poble gitano a Europa: obstacles a la millora de la situació i reptes per al futur

Françoise Kempf

Centre d'Investigacions Legals i Socials, Madrid

La qüestió de la situació de les comunitats romanís,¹ sobretot a l'Europa central i oriental, és a l'ordre del dia dels governs europeus des que els estats de l'Europa central i oriental són candidats a l'adhesió a la Unió Europea. El fenomen de migracions de grups romanís de l'Europa central i oriental, cada vegada més visible durant els dos últims anys, ha fet que nombrosos estats membres de la Unió Europea també hagin començat a estudiar aquesta qüestió. Els organismes internacionals, preocupats per la violència i la discriminació que han patit els romes des del final del comunisme, estan portant a terme accions des de fa uns deu anys. Aquesta atenció a la situació d'un dels grups més rebutjats i «oblidats» de la història europea contrasta amb un deteriorament de les condicions de vida i una marginalització creixent d'un bon nombre de comunitats romanís, tant a l'Europa central i oriental, als Balcans, als països de l'antiga URSS com a nombrosos estats membres de la Unió Europea. En aquest article, intentarem donar una idea de la situació dels roma a la «gran Europa» (de la Unió Europea a Rússia), fer un breu inventari dels principals problemes a què s'enfronten actualment i oferir al lector una presentació general de les polítiques, tant nacionals com internacionals, que s'estan portant a terme en l'actualitat.

Els roma a Europa: algunes dades i reflexions referents a la situació actual

S'estima que les comunitats romanís, presents a Europa des de fa més de cinc segles, estan formades per entre 10 i 12 milions de persones, repartides per tot el continent.² En certs països de l'Europa central, com Romania o Eslovàquia, les estimacions donen un percentatge de prop del 10 % de la població total. A l'Europa occidental, l'Estat espanyol i França són els països que tenen les comunitats romanís més importants.³

1. Fem servir els termes *roma* i *romaní(s)* —adj.— de forma genèrica, entenent que engloben una gran diversitat de comunitats: sinti, manouches, gitanos...

2. És difícil saber exactament les xifres de la població romaní als diversos països europeus a causa, per una banda, de la quasi absència de cens de població i de qualsevol tipus d'estadística que inclogui un component ètnic i, per l'altra, de la reticència de la població romaní a declarar-se com a tal.

3. Per a estimacions més precises, vegeu l'obra de Jean-Pierre Liégeois, *Roma, Tsiganes, Voyageurs*. Editions du Conseil de l'Europe, 1994. Sobre les estadístiques, vegeu també l'informe del Consell d'Europa *Les Roms et les Stadistiques*, MG-S-ROM (2000) 13.

Europa central i oriental

Una gran part de la població romaní, comunitat discriminada i perseguida durant tota la seva història europea, ha vist empitjorar les condicions de vida amb el final del comunisme. Podem afirmar que van ser els principals relegats en l'economia de mercat a Europa central i oriental. A més, els seus drets fonamentals, començant pel dret a viure amb seguretat, han estat, al llarg d'aquests últims deu anys, freqüentment ignorats, i els roma s'han convertit en els bocs expiatoris de les frustracions de la població majoritària durant la transició cap a l'economia de mercat. A més, en nombrosos països on no es produeix una immigració substancial procedent de països no europeus i on no existeixen, doncs, grups importants de persones d'un color de pell diferent, ells són l'única minoria visible, amb la qual cosa concentren tot el rebuig i l'agressivitat de la població majoritària.

Els actes de violència als quals s'enfronten des de fa uns deu anys van des d'insults racistes, atacs de *caps rapats*, brutalitat policíaca, formes de violència col·lectiva que recorden els *pogroms* (incendis de barris romanís, expulsions, espoliacions de béns i, a vegades, assassinats) portats a una situació extrema durant el conflicte armat dels Balcans. Durant la guerra en l'antiga Iugoslàvia, i en particular durant el conflicte a Kòssovo, els roma van estar entre els grups més perjudicats a causa de la seva vulnerabilitat històrica, del seu aïllament i de la seva pertinença, segons la seva implantació geogràfica, a les diverses comunitats que es van enfrontar durant el conflicte. Actualment, el resultat és que un gran nombre de roma segueixen vivint en països tercers, en una situació jurídica precària i, sovint, sota l'amenaça de repatriació forçada en zones on la seva seguretat està amenaçada (com per exemple en el cas de Kòssovo). Sovint, també, els roma refugiats en un o un altre dels nous estats de la regió, o repatriats des de països de la Unió Europea, es troben sense nacionalitat⁴ i en condicions d'existència molt precàries.

La violència física exercida contra els grups roma també es manifesta en la vida quotidiana a través d'actes d'expulsió i d'expropiació, especialment després de la privatització de la terra que ha tingut lloc en la majoria dels països de l'Est, de la segregació en l'espai (formació o manteniment de guetos, construcció de murs de separació, aïllament en escoles anomenades «especials»,⁵ exclusió física del sistema educatiu i sanitari, etc.). Tot això s'aplica en la majoria dels països de l'Europa central i oriental, inclosa Rússia, del sud de la qual, especialment dels Urals, ens han arribat recentment informacions sobre expulsions, incendis i atacs, si bé els roma són lluny de ser-hi l'única minoria visible.

A més de la violència, el rebuig es manifesta a través de la discriminació, directa i indirecta, en les lleis i en les pràctiques de diversos estats de l'Europa central i

4. Vegeu: *Report on obstacles facing the Roma minority of Croatia in accessing citizenship, housing, health and social assistance rights*, by Ina Zoon, under the joint Programme Council of Europe/OSCE-ODIHR/European Commission: «Roma under the Stability Pact», Sept. 2002.

5. Vegeu: European Roma Rights Centre: «*A special remedy: Roma and schools for the mentally handicapped in the Czech Republic*». June, 1999.

lada nacionalista, com ha ocorregut repetides vegades durant algunes campanyes electorals recents. Encara que estiguin començant a desenvolupar-se, els partits polítics i les organitzacions romanís segueixen estant marginats i fragmentats. D'altra banda, si bé l'aportació dels roma a la vida cultural, intel·lectual i artística és considerable, queda relegada al folklore i a certs estereotips tradicionals presents en l'esperit de la majoria de l'opinió pública. Per exemple, dels periodistes roma o dels pocs personatges polítics roma, no podem esperar gran cosa més que s'ocupin de qüestions relacionades amb el poble romaní i no de qüestions de societat en general. Podem considerar que es tracta d'una forma de «guetificació» cultural.

Pensem que el sùmmum de l'exclusió està molt ben exemplificat amb la llei txeca sobre la ciutadania, adoptada al 1993 després de la partició de Txecoslovàquia, i que va provocar, a causa de les condicions extremament restrictives, que milers de ciutadans roma, txecs i eslovacs, residents a la República Txeca des de feia molts anys, esdevinguessin d'un dia per l'altre apàtrides. Gràcies a la pressió internacional i de les ONG, nombroses esmenes van ser afegides a la llei, i es van resoldre els casos d'apatrídia.⁹ No obstant això, aquest esdeveniment ha deixat empremtes que encara avui perduren i, segons la nostra opinió, il·lustra una voluntat de no reconèixer els roma com a ciutadans amb plens drets als països en què viuen. En els estats de l'antiga Iugoslàvia, les ONG han informat sobre nombrosos casos semblants en els quals un gran nombre de ciutadans roma segueixen tenint un estatus poc definit o són apàtrides de fet,¹⁰ a causa de la partició del país i a l'entrada en vigor de noves lleis que tenen un efecte de discriminació indirecta. Un altre exemple que ens resulta xocant sobre la voluntat de no considerar els roma com a conciutadans amb què hi ha una comunitat de destí, és el d'Eslovàquia on responsables polítics extremistes s'alarmen de l'augment de la població romaní respecte a la majoria «blanca».¹¹ ONG i experts independents van informar fa poc de pràctiques d'esterilització¹² no voluntària a dones romanís a Eslovàquia de l'est, així com de maltractaments i insults racistes.

Aquestes pràctiques i lleis procedeixen del fet que la majoria dels roma no poden sentir-se ciutadans de ple dret als països on viuen, no poden participar en la vida de la societat majoritària i, per consegüent, no poden tenir un sentiment de pertinença a una col·lectivitat arrelada en un territori i amb una història comuna. Aquest dèbil sentiment de pertinença és, per a nosaltres, una de les causes que poden explicar els moviments migratoris de la comunitat romaní de l'Est cap a la Unió Europea durant

9. Vegeu: Rapport des experts du Conseil de l'Europe sur les lois de la République tchèque et de la Slovaquie relatives à la citoyenneté et à leur mise en oeuvre et réponses des gouvernements de la République tchèque et de la Slovaquie; Strasbourg, 2 avril 1996. (DIR/JUR (95) 4).

10. Vegeu, per exemple: *Report on obstacles facing the Roma minority of Croatia in accessing citizenship, housing, health and social assistance rights*, by Ina Zoon, Conseil de l'Europe, 2002.

11. A certs països d'Europa central i, especialment, a la República Txeca i a Eslovàquia, és habitual utilitzar els termes «negres» i «blancs» per 'parlar respectivament de romanís i no-romanís.

12. *Body and Soul, Forced Sterilization and Other Assaults on Roma Reproductive Freedom in Slovakia*, Center for Reproductive Rights (New York) and Poradna pre občianske a ľudské práva, in consultation with Ina Zoon, 2003.

troben aïllats en «camps per a nòmades» situats a la perifèria de les ciutats. Les condicions de vida en aquests camps són pèssimes (no tenen accés a aigua ni a electricitat, ni a la recollida d'escombraries, i les condicions de l'habitatge són deplorables). Les persones que viuen en aquests camps troben grans dificultats a l'hora d'accedir a l'educació, a l'ocupació i a la sanitat; a més, estan exposades a la brutalitat policíaca: són freqüents les «operacions policíiques» violentes, sovint nocturnes, que comporten expulsions i la destrucció dels seus béns. Trobem una situació relativament semblant a Grècia,¹⁷ on una bona part dels roma viuen en barraques, sovint sense papers, i són periòdicament expulsats d'una localitat a una altra. Hi ha poblacions importants amb un mode de vida no sedentari o semisedentari (viatgen una part de l'any) als països següents: França, Països Baixos, Bèlgica, Gran Bretanya, Irlanda, Suïssa i algunes regions d'Alemanya. Aquests grups són en la seva majoria sinti, o a la Gran Bretanya i Irlanda *travellers*, i no són d'origen rom però, a causa d'un mode de vida semblant i una història de rebuig compartit, tenen actualment els mateixos problemes que els roma no sedentaris i reben el mateix tracte per part de les autoritats. Una vegada més, la naturalesa dels problemes a què s'enfronten aquests grups és, en la nostra opinió, idèntica a la de les poblacions sedentàries: discriminació i rebuig heretats d'una llarga història d'incomprensió per part de la població majoritària. A Suïssa, per exemple, i fins fa poc, existia una fundació pública la tasca de la qual consistia a prendre els nens «viatgers» i Yéniches a les seves famílies i internar-los en institucions. Els estigmes d'aquest tipus de polítiques es materialitzen en la desconfiança i fins i tot la por dels grups nòmades cap a tot el que representa l'autoritat pública i són un obstacle afegit per al diàleg. Els problemes dels «viatgers» estan relacionats principalment amb el dret a la lliure circulació i a un altre dret unit a aquest, com és el de detenir-se o estacionar, el qual no existeix realment en les legislacions actuals. L'arrel dels problemes es troba efectivament en les lleis que regeixen la circulació i l'estacionament, que pretenen limitar la lliure circulació dels «viatgers», posant obstacles als llocs on passen. A més, els «viatgers» han sigut sotmesos històricament a un fort control policíic i depenen, en la seva vida quotidiana, de la bona voluntat de les autoritats locals. Això els empeny insidiosament a ser més sedentaris. No obstant això, les males condicions provocades pel sedentarisme, que sovint ve imposat per la força (a causa de la impossibilitat de seguir viatjant), en zones marginals i sense possibilitat d'inserció social en el respecte de la diversitat cultural fan que, d'una banda, els grups sedentaris s'enfrontin a la desocupació, a les males condicions de l'habitatge, a la marginalitat, a la desestructuració dels grups i, en ocasions, a l'aculturització i que, d'altra banda, moltes comunitats que havien esdevingut sedentàries tornin a la vida nòmada. Els conflictes als llocs d'aturada són nombrosos: a França, per exemple, la llei Besson del 1990, esmenada al 2001, obliga els municipis de més de 5.000 habitants a crear un terreny d'estacionament. El fet que gairebé els dos terços dels municipis no compleixin la seva obligació i es neguin

17. European Roma Rights Centre, Roma Rights Quarterly, Nr 3-4, 2002: informe sobre el terreny: *Tenuous Living Conditions for Roma Throughout Greece* i fotografies: *Police Abuse of Roma in Greece*; *Commissioner for Human Rights of the Council of Europe Visits Greece*.

ministeris i instàncies públiques i que està estretament associat a totes les accions destinades a millorar la situació dels roma. En la constitució finlandesa es reconeix els roma com una minoria nacional i la llengua romaní com una llengua minoritària protegida en el marc de la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries.

Els remeis: l'acció de les organitzacions internacionals, les polítiques nacionals de millora de la situació dels roma, la participació

Les estratègies nacionals

Al llarg dels 5 o 6 darrers anys, i a causa de la pressió exercida per les organitzacions internacionals i, sobretot, en el cas dels estats candidats, per la perspectiva d'haver de respectar els criteris polítics establerts per a l'adhesió a la Unió Europea (que inclouen el respecte dels drets de les minories),¹⁹ la major part dels estats de l'Europa central i oriental han desenvolupat i adoptat estratègies nacionals per a millorar la situació dels roma. Sota l'impuls de països com Finlàndia, la Unió Europea²⁰ va adoptar al 1999 directrius relatives a les polítiques destinades als roma que hauran de servir al mateix temps com a model i criteri per a avaluar els progressos realitzats pels estats candidats en aquest aspecte.

El punt de partida d'aquestes accions ha estat en general el reconeixement dels roma com a minoria nacional. Hongria en primer lloc i després Bulgària, Romania, la República Txeca, Eslovàquia i Polònia han redactat estratègies nacionals i/o regionals a llarg termini, mitjançant una acció coordinada de tots els ministeris corresponents i en col·laboració amb les autoritats regionals i locals, per solucionar a mitjà i llarg termini els greus problemes que troben les seves comunitats romanís en l'àmbit de l'ocupació, l'educació, l'habitatge i la salut, però també en el de la protecció i el desenvolupament de la cultura romaní i, en menor mesura, al camp de les polítiques de lluita contra els prejudicis i el racisme al si de la població majoritària. Els estats de l'antiga Iugoslàvia comencen també a avançar pel mateix camí. L'elaboració d'aquestes estratègies no ha estat una tasca fàcil: a més de les dificultats per a convèncer els diversos ministeris perquè s'hi impliquin activament i desbloquegin pressupostos adequats, les fortes reticències de la població majoritària, que generalment accepta malament la idea d'acció positiva cap als roma i la falta de voluntat de molts responsables locals, un dels principals reptes ha estat la manera d'implicar els representants roma en la concepció, l'elaboració i l'aplicació de les estratègies. Al llarg dels últims

19. Els criteris anomenats de Copenhague. Vegeu Open Society Institute: «Monitoring the EU Accession Process: Minority Protection», Vol. I i II, 2001 i 2002.

20. *Situation of Roma in the candidate countries: background document*: Principis rectors per millorar la situació dels roma d'acord amb les recomanacions del Grup Especialista del Consell d'Europa en roma/gitanos i amb les recomanacions de l'Alt Comissariat de la OSCE per a les Minories (adoptats per la Unió Europea (grup Cocen) a la cimera de Tampere, desembre de 1999).

Unió Europea, i en condicions econòmiques i socials molt més difícils. Aquests avenços es deuen lògicament també al desenvolupament d'un moviment reivindicatiu rom i, al seu torn, ofereixen una oportunitat a aquest moviment per estructurar-se i reforçar-se a mesura que es desenvolupen les polítiques esmentades. Podem apostar que la pròxima entrada dels països de l'Europa central a la Unió Europea i la possibilitat d'utilitzar fons estructurals europeus permetran avançar per millorar les condicions de vida dels roma.

No obstant això, molts es preocupen que, una vegada integrats en la Unió, aquests països deixaran d'esforçar-se per assegurar el respecte dels drets de les minories i millorar la situació dels roma en particular. Per analogia, constatem que efectivament la majoria dels estats que ja en són membres donen poca importància al problema dels roma. Efectivament, a excepció de Finlàndia, pocs països es mostren actius en aquest àmbit: l'Estat espanyol, que va ser el primer país a desenvolupar una estratègia global a llarg termini, sembla haver deixat caure aquesta qüestió en l'oblit i es veu clarament que s'hauria d'espolsar el Pla de Desenvolupament Gitano per repensar-lo, tornar a discutir-lo amb les organitzacions romanís i tornar a incloure'l a l'ordre del dia de l'agenda política. A França, els avenços dels últims mesos quant a la situació dels «viatgers» han estat qüestionats per l'actual Govern, per al qual la major prioritat és la seguretat. A Itàlia no hi ha estratègies ni canvis a la vista. A Grècia, el Govern acaba de desbloquejar fons i de redactar una estratègia, però queda per veure quins seran els resultats de la seva aplicació. A la Gran Bretanya, sembla que la major prioritat és també la repressió de l'estacionament il·legal, més que la recerca de solucions concertades. A Alemanya, la situació varia d'un *land* a un altre, però no sembla que hi hagi cap acció global concertada i els nombrosos refugiats roma de l'antiga Iugoslàvia es troben en una situació incerta.

En conclusió, els països membres de la Unió Europea haurien de mirar el que es fa als països de l'Est i aprofitar l'experiència dels seus veïns, tant negativa com positiva, per a començar a prendre's més seriosament el problema dels roma i desenvolupar polítiques actives. El fet que la qüestió només es tracti des de l'angle dels demandants d'asil roma de l'Est que arriben cada dia a l'espai Schengen i amb l'única obsessió de frenar-ne el flux i impedir que en vinguin més ens sembla una visió limitada: els migrants roma no són més que la part visible de l'iceberg!

A més, és injust imposar condicions i un control estrictes quant a la protecció dels roma als països candidats quan els estats membres poden permetre's ignorar gairebé completament la qüestió. Aquest punt sembla una de les qüestions importants per al futur de la Unió Europea en matèria de drets humans. El sector no governamental reclama actualment a la Comissió Europea la implantació d'un sistema per controlar els compromisos dels estats pel que fa als drets humans i a la protecció de les minories, que permetria seguir recordant les seves obligacions a tots els estats de la Unió Europea quan siguin 25 i també servir d'exemple als estats europeus que seguiran encara un temps al marge de la Unió.²² La pròxima entrada en vigor de la

22. Vegeu el programa de l'Open Society Institute: «*Monitoring the EU Accession Process: Minority Protection*», Vol. I i II, 2001 i 2002.

Per ampliar la reflexió

Avui, com ahir

Eugeni Madueño
Periodista

«Els nous immigrants són, per poc que vulguem fer-ne memòria, una mena de mirall de nosaltres mateixos fa només trenta o quaranta anys.»¹

Visito l'exposició «Catalunya, terra d'acollida» al Museu d'Història de Catalunya. Ha estat una mostra itinerant muntada part dedins d'un tren, que ha recorregut nombroses ciutats espanyoles amb la intenció de desmuntar els tòpics i malentesos sobre els catalans i mostrar-hi una realitat de Catalunya. Un esforç per anar a explicar-s'hi on malparlen d'un. No sé pas si ho ha aconseguit. Com diuen en el meu poble després de l'enèsima discussió sobre l'assumpte, «en el fons el que passa és que als catalans us tenim enveja».

Un dels arguments que serveixen per a desmentir-ne els tòpics i reflectir millor la realitat catalana actual és la immigració. A l'últim segle, Catalunya va triplicar la seva població gràcies a les migracions interiors. El desplaçament més important i intens es va produir entre les dècades 60 i 70. En aquests anys, van arribar a Catalunya prop d'un milió d'immigrants, la majoria andalusos. Jo era un d'ells. La meva família va arribar a Barcelona a bord d'un d'aquells trens mítics batejats amb dos noms. A Catalunya, hi era conegut com a «El Sevillà» i, a Andalusia, n'hi deien «El Català». El text de «Catalunya terra d'acollida» que obre l'apartat dedicat a les migracions d'aquests anys és meu. Ha estat extret d'un llibre, *El somni català*, de Gabriel Pernaú (editorial La Campana), en el qual explico la impressió que vaig tenir en arribar a Barcelona.

«Fou fantàstic, com descobrir el món. Em van deixar records que mai no oblidaré. Hi anàvem tots amuntegats, els compartiments plens, tothom duia força maletes de cartró amarrades amb cordes i paquets de totes les mesures. La gent cridava i hi feia molta calor. Era impossible de dormir, hi havia molt de xivarri, n'hi havia que cantaven... La majoria eren parelles joves, que anaven a Barcelona, un lloc meravellós, perquè hi trobaven treball».

A l'últim segle, Catalunya va triplicar la seva població gràcies a les migracions interiors

1. «Los inmigrantes dejarán de serlo». SALVADOR CARDUS. La Vanguardia, 23/1/2003

Llegit quaranta anys després, aquell somni n'evoca d'altres, de ressons. Cloc els ulls i oloro la barreja de suor i pixats del tren que esbufega al costat de les andanes d'una Estació de França abarrotada de familiars abraçant-s'hi. Després em veig esclafit contra la finestreta d'un cotxe estranyament pintat de negre i groc mentre escolto, com en el tren, el tabaleig de les rodes sobre les llambordes. Després de les finestres veig la ciutat il·luminada i imagino quina fila farà la Barcelona que es disposa d'anar a dormir. (...)

A Caracas, en Teo tenia un amic nascut a Madrid, José Antonio. La tarda que li va anunciar que se n'anava a Barcelona, el madrileny li va dir: «Però si allò no és Espanya. Parlen en xinès i no els entendràs pas.» En Teo va agafar l'avió aterrit, tot pensant que se n'anava a la Xina. Els dies previs a la seva partença, es va dedicar a repassar mentalment tot el que li havien ensenyat a l'escola sobre Espanya: Cristòfol Colom. La Pinta, la Niña i la Santa Maria. Espanya, capital Madrid. Pili i Mili. Els emigrants gallecs. El flamenc i les sevillanes. De l'existència de Catalunya «no sabia ná».

Des de la finestra del taxi, tot el que en veié durant el trajecte entre l'aeroport del Prat i la plaça del Pi, on tenia reservada una habitació, li va encantar. «La catedral em garratibà, m'al·lucinaren les Rambles, els edificis vells eren bellíssims. La ciutat sencera em semblà màgica. Pocs minuts després d'estar a Barcelona, em vaig dir: Teíto, tu et quedas a viure aquí».² (...)

Escolto dir «negrito» o «negret» per a referir-se al cuiner del restaurant en el qual esmorzar amb un grup d'amics. La propietària distingeix entre «negritos» i «moros», i n'enumera una tirallonga de diferències culturals i laborals a favor dels primers. Pel color de la pell, pel seu gentilici, per la seva religió o la seva cultura, als últims de l'escala social sempre són anomenats d'una altra manera. A la dècada dels anys 20-30, el gentilici «murcià» tenia, com «xarnego», les mateixes aplicacions i connotacions. «Murcià» era un genèric que tant servia per a anomenar els 30.000 immigrants de la regió de Múrcia arribats a Catalunya, com a la resta d'immigrants. (...)

Recordo el títol d'un reportatge que vaig fer a la fi dels anys 70 per al diari «TeleXprés»: «Com exploten els malanomenats moros», el vaig titular. Hi explicava que, al barri de El Fondo, on ara es calcula que un terç dels habitants són xinesos, hi havia grups de magribins dormint «de patrona» en unes condicions lamentables. Vivien amuntegats, amb un ridícul lavabo per a tots, sense condicions d'higiene ni d'habitabilitat. Llavors Barcelona no era ciutat de destinació, sinó de passada. Els magribins es dirigien a França, i esperaven, semiocults a Barcelona, el moment de «passar» els Pirineus. Les màfies —¡quina vella institució!— venien a buscar-los en furgonetes i els deixaven a pocs metres dels passos fronterers que abans havien utilitzat els republicans que fugien de les tropes franquistes. Que els duguessin prop de la frontera els costava una calerada. A molts (espantats, ignorants, desemparats) els enganyaven miserablement. Els deixaven al tombant d'un camí del Montseny i els prometien que dos-cents metres més enllà trobarien gent que parlava francès. A uns altres els abandonaven a les engires d'una caserna de la Guàrdia Civil.

La «patrona» que els allotjava provisionalment, per uns dies o unes setmanes, en un barracot construït al pati de casa seva, tot esperant que emprenguessin la marxa cap a França, també els cobrava bastant pel lloguer, per l'aigua, pel menjar. Vaig aconseguir d'assabentar-me'n —i d'escriure'n el reportatge— perquè era la mare d'una amiga meva. Era una senyora andalusa que havia immigrat uns anys abans que nosaltres. Aleshores viure com a rellogat era habitual. No hi havia habitatges per a acollir tanta gent com arribàvem diàriament. Els «llits calents» que ara es lloguen per hores en alguns pisos del Raval de Barcelona no són pas cap novetat. Tampoc no són un invent d'avui les lliteres de tres places, com la que vaig tenir ocasió de contractar per a un amic equatorià. Instal·lades al passadís d'un pis del barri de Sants, la hi van deixar, gairebé com un favor, per un mòdic lloguer de 120 euros mensuals.

Tampoc és nou el cinisme dels arrendataris, ¡oh trista condició humana!, aspirants tots ells a germanetes de la caritat.

— Jo, que consti que ho faig per ajudar-los, eh? Perquè si no fos per mi, ¿on anirien a dormir aquestes persones? (...)

Trobar habitatge als 60 va resultar més fàcil que no pas ara. El país sencer era políticament més salvatge, socialment més endarrerit i legalment menys regulat. Al meu carrer, la gent es construïa el pis a la nit, quan tornaven de la fàbrica. Els sargits, els acabats o les ampliacions les remataven els caps de setmana. Tots eren capaços d'alçar-hi un envà, penjar unes bigues o arrebossar una façana. La casa del meu avi es va alçar així, a trompades. Al meu poble cordovès, El Garabato, el meu avi hi tenia una finca molt gran i bonica. Delimitava amb un rierol i un bosc d'eucaliptus. La casa era sòlida i molt espaiosa, amb estables a la planta baixa i molt de ramat.

La hi deuria vendre molt malament, perquè amb el que li van donar, a Santa Coloma va tenir per a comprar una d'aquestes casetes estretes, de només tres plantes i un pati interior on tot just van poder construir una barraca. Els esforços es van dedicar a guanyar espai abans que a embellir-ne la façana. Encara ara la casa es distingeix de la resta pel fet que, al pis del meu avi, encara hi ha la façana pendent de d'arrebossar, amb la «totxana» a la vista.

Els meus pares, el meu germà i jo vam ocupar-ne la planta baixa. Era lúgubre i humida. L'«arquitecte» hi havia distribuït l'espai sense cap ni una idea. La cuina era al passadís. No hi havia aigua corrent. Teníem un infernet de petroli que podia. Al bany, només hi cabia una tassa de wàter. Havíem de banyar-nos al menjador, en un gibrell. Al meu pare, se li va ocórrer que podíem ampliar la cambra de bany tot excavant-ne la paret. Vam passar força caps de setmana traient-ne sacs i sacs de terra. Hi vam fer una cova. El meu pare va col·locar-hi una bombeta, la meva mare va emblanquinar-ne les parets. Penjàrem una regadora del sostre i el gibrell al sòl. A partir d'aleshores, dutxar-se va començar de ser un acte íntim. (...)

Tornem a la Barcelona del 2003, febrer. En el Foment de les Arts Decoratives (FAD) un grup d'arquitectes hi ha organitzat el Fòrum Barraca Barcelona. Alerten de l'existència, a nombrosos barris de la ciutat, d'un «barraquisme invisible» forçat per la forta demanda d'habitatge per part dels immigrants d'ara. En el vestíbul del FAD, els organitzadors de la mostra hi han disposat una «instal·lació» amb lliteres i flassades

**Al meu carrer, la gent es
construïa el pis a la nit, quan
tornaven de la fàbrica**

A l'època pretèrita que hi evoquem, s'hi van produir altres exemples que perseguien objectius similars. Aleshores l'obstinació de la dreta era impedir que ens sentíssim ciutadans de Catalunya. Per a aconseguir-lo van fer de tot, especialment alimentar els sentiments de nostàlgia per la terra i la cultura d'origen. Que, per altra banda, en el cas de la immigració andalusa, no va ser mai per la veritable cultura d'origen, sinó per l'híbrid de toros, flamenc i pandereta que el franquisme havia convertit en sinònim de cultura espanyola.

Fraga en persona va fomentar les cases regionals a Catalunya, a més d'altres invents polítics que van perseguir sempre la mateixa cosa: dividir la societat catalana per a impedir que el sentiment català arribés a ser més fort o diluís l'espanyol. Afortunadament tots els intents de la dreta per dividir-nos en dues comunitats han fracassat, com ha de fracassar la seva obstinació actual per impedir la incorporació social i política dels nous immigrants. (...)

Les pràctiques excloents de la dreta espanyola en els setanta es reproduïen ara en l'actuació de la dreta que governa a Catalunya. Els polítics de l'un i l'altre lloc comparteixen actituds i sentiments. Recordo les paraules mancades de pietat de Marta Ferrusola envers els immigrants pobres, o les opinions xenòfobes de Heribert Barrera —compartides pel secretari general d'ERC, Carod Rovira— així com les exigències altives d'Artur Mas respecte de les obligacions lingüístiques dels nous catalans.

Hi ha un exemple que il·lustra aquestes actituds amb els immigrants dels 60, que sens dubte tindran la seva rèplica amb els d'ara, quan aquests s'organitzin millor i es prestin a comercialitzar suports. Es tracta de la forma com s'hi ha plantejat la integració cultural. O millor dit, com es fa perquè la integració plena, el mestissatge, no sigui complet. És la política de suport que partits i institucions donen a les entitats que promouen les expressions culturals particularistes, especialment les andaluses. Hi ha molt pocs partits que s'hagin resistit de donar suport a les cases regionals, les penyes flamenques, les germandats «rocieras» i altres entitats organitzadores de fires, processons, romiatges i altres trobades festives, vàlids sempre per a exaltar la nostàlgia per la terra d'origen (i fer importants negocis econòmics i polítics).

Amb l'explosió d'aquestes manifestacions particularistes —explica Jaume Botey— s'han accentuat tant la instrumentalització política i partidista del sentiment d'«alteritat» com les tendències a «essencialitzar la identitat catalana» com un cos rebut i fix. «Sou tan diferents, que val la pena que ho sigueu del tot —és el raonament—. Fomenteu la nostàlgia; així no sereu mai dels 'nostres'.» Només cal veure quin grup polític dona suport a l'un i l'altre capdavanter del moviment nostàlgic. I com després d'anys de col·laboració les elits del nacionalisme català i les de l'andalucisme militant han aconseguit mantenir separades les dues identitats culturals.

Sempre recordaré Pura Fernández, de Cambil (Jaén) que va morir a Belvitge el 1997. Va arribar a Barcelona el 1948 amb 27 anys. Militant del PSUC, va ser detinguda l'11 de setembre del 1957 davant del monument a Rafael de Casanova defensant —i l'any 1957!— les llibertats per a Catalunya. En el seu poble havia estat cantaora de flamenc. Aquí es negava a cantar i només ho feia en privat. Considerava que la utilització que el franquisme feia del que ella tant estimava, el flamenc, era una burla per a Andalusia i un intent de dividir Catalunya i la classe obrera»

Oficina d'Informació i Denúncies

Federación de Asociaciones de SOS Racismo en el Estado español

SOS Racismo és una associació de defensa dels drets humans que basa la seva actuació en la lluita contra el racisme i la xenofòbia i que utilitza com eina clau la denúncia.

SOS Racismo treballa per aconseguir aquests objectius en dos àmbits: l'àmbit pedagògic i la difusió dels valors de la multiculturalitat; i l'àmbit de la denúncia de les actituds, els fets o les legislacions discriminatòries, tant mitjançant la sensibilització com per la via jurídica.

Dintre de l'estructura general de l'associació, l'Oficina d'Informació i Denúncies (OID) assumeix gran part d'allò que representa la denúncia del racisme en la nostra societat, tant en els casos de greuges individuals com en els d'actituds col·lectives. Les OID són una eina important dintre de l'activitat de SOS Racismo, no només per la denúncia, sinó perquè ens permet estar en contacte directe amb allò que passa en la nostra societat, i fer un diagnòstic anual de la situació a partir de les denúncies personals que es fan a les OID. Per aquest motiu, són una peça clau en l'elaboració de l'Informe Anual sobre el racisme a l'Estat espanyol.

L'objectiu de les OID és denunciar social i políticament fets, comportaments i criteris racistes i xenòfobs que es donen a instàncies col·lectives o individuals, privades o públiques. Les agressions i la vulneració de drets fonamentals de qualsevol persona, l'aplicació desigual de drets i la desigualtat d'oportunitats respecte de les minories ètniques i immigrants.

El funcionament de les OID s'inicia a partir de la denúncia d'un fet o situació que vulneri els drets de les persones, les discrimini o agredeixi amb un component de caràcter racista o xenòfob. Enfront de les demandes concretes, les OID ofereixen, segons cada territori:

- Orientació i adreça jurídica en el cas de denúncies i d'agressions o actituds discriminatòries, racistes i xenòfobes.
- Atenció a les persones o col·lectius que hagin estat objecte de discriminació, tramitant, gestionant i solucionant, en la mesura de les nostres possibilitats, les reclamacions i/o denúncies que s'hi presentin per les vies que en cada moment siguin més adients.
- Suport psicològic en els casos d'agressió o discriminació sempre que el denunciant ho sol·liciti.
- Mediació de casos de conflicte mitjançant el diàleg.
- Informació i assessorament a persones immigrades pertanyents a minories ètniques sobre els drets i deures que tenen com a ciutadans.
- Tramitació de permisos.

Conclusions

Quan s'associa reiteradament immigració i delinqüència, quan es neguen els drets bàsics als immigrants que «entren per la finestra», quan s'utilitza la xenofòbia com a arma electoral, quan es permet l'explotació laboral, quan es nega als immigrants regularitzats el dret al vot, hi ha arguments fundats per parlar de racisme institucional.

Aquest és el panorama de l'any 2002. Un panorama que es mou al son dels tambors de guerra, contestat per mobilitzacions mundials massives. Ara tenim la necessitat i el repte, davant d'un model mundial en qüestió, d'estendre a la lluita contra el racisme aquesta oposició ciutadana. A reclamar la universalitat dels drets humans, amb independència de l'origen o de l'estatus legal de les persones. A descobrir els elements xenòfobs que acompanyen el discurs proguerra. A mostrar que, tal i com passa en el tema de la guerra, el tracte que es dona a la immigració respon també a uns interessos reals no confessats: permetre l'explotació laboral, buscar en l'obsessió per la seguretat un tema que allunyi d'altres problemes socials, fer de la immigració el boc emissari d'un model econòmic, social i polític inacceptable.

A continuació exposarem els eixos més significatius que hem observat durant l'any 2002.

Augmenten les agressions i intimidacions per part dels cossos policíacs i de les forces de seguretat privades

Aquesta és una tendència que s'observa en els casos recollits per les oficines d'informació i denúncia que SOS Racismo té en diferents ciutats de l'Estat espanyol. En relació amb l'any anterior, s'hi aprecia un augment significatiu d'aquest tipus de conductes racistes. En alguns casos es tracta d'intimidacions verbals i insults, en d'altres s'arriba a l'agressió física de major o menor gravetat. Quan la víctima presenta denúncia, cosa que no sempre ocorre, en moltes ocasions resulta que la víctima és denunciada per desacatament o per resistència.

Hi ha casos d'agressions i intimidacions en diferents cossos policíacs i en diverses empreses de seguretat privada. La interpretació més plausible és que els maltractaments augmenten amb la sensació d'impunitat i que aquesta és veu augmentada per la visió negativa i criminalitzadora de la immigració que es transmet des d'alguns poders públics. Durant l'any 2002, hem observat com les idees xenòfobes s'expressen cada cop de forma més explícita, tan per part d'alguns responsables polítics,

com per part d'alguns ciutadans. Els agressors se senten d'alguna manera legitimats per aquesta situació, abrigats per una aprovació social tàcita.

Davant d'aquesta greu situació, és responsabilitat de les forces de seguretat ser absolutament estrictes en el tracte digne i igual a totes les persones, sancionant-ne els agressors i portant a terme programes preventius de formació, com els que ja s'estan realitzant en alguns casos. Però, a més, aquestes conductes han de ser condemnades de forma explícita per part dels responsables polítics, tant de forma directa com en els discursos globals que es facin sobre immigració.

Davant de l'increment del racisme social, cal abordar els problemes socials reals que el fomenten

Vivim cada cop més situacions similars a les que en altres països europeus han propiciat l'auge del populisme d'extrema dreta: convivència amb una població estrangera que viu en una situació precària, reducció dràstica dels pressupostos socials i de l'estat del benestar, desconexió de la majoria de forces polítiques amb els problemes quotidians de la població.

Davant d'aquesta situació, la resposta ha sigut centrar el discurs polític en el tema de la seguretat, reduint el concepte de seguretat a la protecció contra la petita delinqüència i associant-la de forma generalitzada amb la immigració. Els discursos i les pràctiques que veníem observant des de l'any 2001 (operació LUDECO, per exemple) han cristal·litzat el gener de 2003 en la reforma del Codi Penal, que preveu, entre d'altres mesures, l'expulsió automàtica de tots els estrangers acusats (és a dir, abans de ser jutjats) de delictes castigats amb penes inferiors als 6 anys de presó. A més d'atemptar contra les bases de l'estat de dret (presumpció d'innocència, proporcionalitat de la pena), aquesta reforma consolida l'associació d'immigració i delinqüència. Això es produeix en l'àmbit d'una política general de «lleï i ordre» que no es planteja polítiques preventives ni contempla actuar en el context socioeconòmic que pot afavorir (entre altres factors, com ara una major pressió policíaca sobre les persones estrangeres) l'aparició de petits delictes.

La disminució dels pressupostos socials i de les inversions públiques contribueix també a l'aparició del racisme social. Per exemple, la falta d'inversió en ensenyament públic no permet atendre correctament les necessitats dels alumnes estrangers que s'incorporen al sistema educatiu, amb la qual cosa es creen centres gueto en què no se solen matricular alumnes autòctons. Aquesta segregació educativa, que ara es produeix de fet, es produirà amb la Llei de qualitat com un fet impulsat per la mateixa legislació. Una cosa similar ocorre amb les ajudes socials, insuficients en augmentar el nombre de receptors potencials. Com que part de la població estrangera té menor poder adquisitiu, es converteix en receptora, no per estrangera, sinó per renda, però això ho rep la població autòctona com una usurpació, ja que ella ha deixat de rebre l'ajuda.

A la base del racisme social es troben problemes reals, que cal abordar amb polítiques i amb pressupostos per tal de frenar-li el pas. Combatre el racisme no passa per culpabilitzar per racista la població autòctona que es troba en una situació

El Govern vulnera la seva pròpia Llei d'Estrangeria

En els processos de devolució i expulsió es produeixen nombroses irregularitats. En ocasions, no s'informa els immigrants dels seus drets, hi manquen intèrprets i l'assistència no és individual, sinó col·lectiva. Les conseqüències són que poques vegades s'hi presenten al·legacions contra les ordres de devolució i que s'hi presenten molt poques sol·licituds d'asil polític.

Un cas especialment greu de l'any 2002 va ser la repatriació de menors des de Melilla. Els acords internacionals de protecció als menors fan prevaler la condició de menor sobre la d'immigrant, i en conseqüència la llei obliga les administracions a tutelar aquests menor, a prestar-los assistència i a tramitar-ne la documentació al cap d'un cert temps. Només es pot repatriar un menor si s'ha contactat prèviament amb la família i si hi ha garanties que no quedi desprotegit. L'ONU va denunciar l'Estat espanyol el mes de juliol pel tracte cap als menors immigrants, i va destacar en el seu informe maltractaments per part de la policia durant les expulsions, saturació i males condicions dels centres d'acollida, incompliment en la concessió de la residència temporal, denegació de l'accés a la salut i a l'educació, i expulsions sumàries sense comprovar que els menors tornen amb les seves famílies. Un informe de la fiscalia de Màlaga, de la qual en depèn Melilla, denunciava que se li comunicaven les devolucions el mateix dia en què s'efectuaven, amb la qual cosa no podien recórrer-les. SOS Racismo va elaborar el mes de setembre un informe amb recomanacions als organismes públics competents en la tutela de menors.

Les condicions als centres d'internament també van ser denunciats durant l'any 2002 pel defensor del poble i per diverses organitzacions. Saturació, pèssimes condicions d'higiene i alimentació, falta de ventilació, assistència mèdica i jurídica deficient, vulneració de la prohibició d'internar-hi menors, prohibició de visites a familiars i d'utilització del telèfon, així com la manca d'intèrprets, són les denúncies més greus d'uns centres, l'existència dels quals ja és, de per si, denunciable, ja que priven de llibertat per un màxim de 40 dies a persones que no han comès cap delictes, sinó que únicament han comès la falta administrativa d'estar en situació irregular. Un altre incompliment de la normativa d'estrangeria és la pràctica habitual de tancar en centres d'internament durant un temps prolongat immigrants arribats en pasteres, quan la llei diu que, si la devolució no es produeix en un termini de 72 hores, han de ser posats en llibertat.

Un altre aspecte denunciable són els retards, les arbitrarietats i el caos en la gestió dels permisos. Al tracte degradant que reben els immigrants a les cues, on perden molt de temps, que en nombroses ocasions afecta la seva activitat laboral, i a la tradicional lentitud dels processos de tramitació dels permisos s'hi han d'afegir els efectes de la pràctica administrativa diària. Es deneguen permisos de residència per causes penals ja prescrites o per simples antecedents, fet que viola la presumpció d'innocència. No és fa gens de cas dels principis de necessitat de motivació, contradicció i proporcionalitat de les resolucions. En la reagrupació familiar, les sol·licituds en el consolat del país d'origen s'eternitzen i impedeixen l'exercici real d'aquest dret. Aquestes pràctiques han motivat una jurisprudència reiterada dels tribunals de totes les instàncies.

Exigim l'aplicació de la normativa europea antidiscriminatòria, especialment important per al poble gitano.

El 29 de juny de 2000, la Unió Europea va aprovar la *Directiva 2000/43/CE, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre les persones, independentment del seu origen racial o ètnic*, que estableix mesures antidiscriminatòries concretes que s'hauran d'incorporar a les legislacions dels estats membres abans del 19 de juliol de 2003.

La transposició d'aquesta Directiva Comunitària ens força a donar dos passos necessaris: rescatar de l'oblit la situació del poble gitano i situar-nos en un nou context en què hi ha cada cop més persones espanyoles (fills i filles d'immigrants, que ja no són immigrants) amb diferents colors de pell, cognoms, creences religioses, etc.

La Directiva 2000/43/CE prohibeix la discriminació directa i indirecta; inclou l'assetjament com a discriminació racista, seguint la línia oberta per la introducció de l'assetjament sexual i moral com a delicte; obre la possibilitat d'adoptar mesures d'acció positiva per compensar o prevenir desavantatges que afecten «persones d'un origen racial o ètnic complet»; permet que les associacions puguin iniciar, en nom del demandants o recolzant-lo, qualsevol procediment judicial o administratiu per exigir el compliment de la Directiva; estableix que, si la víctima prova fets que permetin presumir l'existència de discriminació, serà l'acusat qui haurà de provar que no hi ha hagut desigualtat de tractament, i exigeix els estats la creació d'un organisme especialitzat en promoure la igualtat de tracte i prestar assistència a les víctimes.

Des de SOS Racismo instem a una transposició completa i efectiva de la Directiva, i a que el paper que la Directiva atorga a les associacions en la defensa de la igualtat de tractament es prengui seriosament i dut a terme.

La Directiva és especialment important en el cas del poble gitano, la discriminació històrica del qual no procedeix d'una desigualtat de drets, com en el cas de la població immigrant, sinó d'un desigualtat d'oportunitats. El caràcter europeu de la Directiva, juntament amb la incorporació a la UE de països de l'est, donarà un major protagonisme a la situació del poble gitano en l'àmbit europeu i donarà també major visibilitat a la diversitat interna del col·lectiu.

En l'àmbit europeu, que cada cop té major protagonisme en la lluita contra el racisme, ha de redactar-se abans de finalitzar l'any 2003 la Carta de Drets Fonamentals, que s'hauria de regir els principis d'igualtat i d'inclusió de totes aquelles persones que resideixen a la Unió Europea. Ara, cal un projecte polític a partir del qual es pugui canviar el rumb d'una política d'immigració que s'ha limitat a la coordinació del control policíac de fronteres i de les expulsions.

La realitat europea, en què una part important de la població estrangera ja ha realitzat el procés d'assentament, exigeix el reconeixement del dret al sufragi. Aquesta també és una exigència per a l'Estat espanyol: si algú resideix aquí i li afecten les lleis i les polítiques, és lògic que tingui accés als mecanismes de decisió. La incorporació de noves persones ha de desembocar a curt termini en l'accés a la ciutadania plena.

Annex de dades

Estrangers residents a l'Estat espanyol a 30 de juny de 2002

Font: Delegació del Govern per a l'Estrangeria i la Immigració, El País 4/1/2003

		Por països		Estrangers residents de 1992 a 2002	
				Any	N.º residents
R. General	826.956	Marroc	20,22%	1992	393.100
R. Comunitari	497.045	Equador	10,19%	1993	430.422
Total	1.324.001	Colòmbia	6,28%	1994	461.364
		Regne Unit	6,28%	1995	499.773
		Alemanya	4,79%	1996	538.984
		França	3,48%	1997	609.813
		Portugal	3,28%	1998	719.647
		Xina	3,27%	1999	801.329
		Itàlia	3,02%	2000	895.720
		Romania	2,99%	2001	1.109.060
		Perú	2,91%	2002	1.324.001
		Altres	33,30%		

Asil i Refugi, peticions 2002

Font: Roda de premsa d'Ignacio González, Director del Govern d'estrangeria i immigració, 3/1/2003

Peticions	6.227
Aceptades	1.572
Refusades	4.131
Renúncies	68

Balanç oficial de l'arribada a les costes

Font: Roda de premsa d'Ignacio González, Director del Govern d'estrangeria i immigració, 3/1/2003

	Detinguts	Naufregio	Ofegats	Desapareguts	Màfies
2001	18.517	43	86	26	362
2002	16.504	9	35	20	735

Expulsions

Font: Càrites Espanyola, El País, 6/3/2003

	Expulsions ordenades	Expulsions realitzades	
2001	23.487	3.805	16,2%
2002	40.131	12.159	30,3%

Estat de les expulsions

Font: Càrites Espanyola, El País, 6/3/2003

	Iniciada	Arxivada	Realitzada	Pendent	
Marroc	10.169	94	5.416	4.753	46,7%
Romania	4.713	92	1.384	3.329	70,6%
Equador	4.004	36	314	3.690	92,2%
Colòmbia	3.528	116	704	2.824	80,0%
Algèria	3.465	91	878	2.587	74,7%
Nigèria	1.471	26	1.404	67	4,6%
Ucraïna	1.304	34	236	1.068	81,9%
Rússia	852	21	220	632	74,2%
Bulgària	822	13	159	663	80,7%
Lituània	643	11	129	514	79,9%
Total	40.131	749	12.159	27.972	69,7%

Repatriacions realitzades

Font: Càrites Espanyola, El País, 6/3/2003.

	Ordre d'Expulsió	Devoluc. art. 58.2	Refusament en frontera	Total
Marroc	5.416	13.564	3.011	21.991
Equador	314	92	4.675	5.081
Romania	1.384	152	241	1.777
Nigèria	1.404	1	19	1.424
Algèria	878	33	252	1.163
Colòmbia	704	26	248	978
Bolivia	43	15	856	914
Rússia	220	39	183	442
Brasil	65	9	279	353
Ucraïna	236	29	39	304
Total	12.159	14.275	11.698	38.132

Contingent previst 2002-2003

Font: Informe Anual de SOS Racismo

	2002	2003
Llocs temporals	21.145	13.672
Llocs estables	10.884	10.575

Resultat del contingent 2002

Font: Delegació del Govern per a l'estrangeria i l'immigració, El País, 4/1/2003

Estables

Madrid	1.079
Catalunya	1.061
Castilla i León	304
Castilla la Mancha	145
País Valencià	142
Aragó	80
Andalusia	66
Cantàbria	63
Múrcia	62
Galícia	58
País Basc	38
Navarra	12
Extremadura	3
Total	3.113

Temporals

Andalusia	6.705
Catalunya	1.826
Madrid	566
Canàries	381
Castilla i León	195
Múrcia	163
Aragó	161
Altres	523
Total	10.520

Contingent d'immigrants de l'any 2003

Font: BOE núm.14, 16/1/2003

Llocs de caràcter estable

Sector	Nº de llocs
Agricultura	407
Construcció	1.846
Serveis	2.479
Ind. del metall	1.092
Ind. alimentària	361
Hoteleria	1.927
Resta	2.463
Total	10.575

Llocs de caràcter temporal

Sector	Nº de llocs
Agricultura	11.183
Construcció	414
Serveis	244
Ind. del metall	25
Ind. alimentària	75
Hoteleria	1.406
Resta	325
Total	13.672

Little Senegal. 1h 38'. Ficció. Explica l'odissea d'un senyor gran que busca uns familiars llunyans que li han de descobrir les seves arrels.

No me vengas con historias! 12 regards sur le racisme au quotidien. VVAA. 71'. Ficció.

Poniente. Chus Gutiérrez. Ficció. Lucía, una professora, torna a la seva terra després de morir el seu pare. Allí descobrirà que el poble a on va néixer és un univers de plàstic, un món pluriètnicofruit de successives migració.

Revistes

GITANOS, PENSAMIENTO Y CULTURA. Revista bimestral de la Fundación Secretariado General Gitano.

MIGRACIONES. Publicació de l'Instituto Universitario de Estudios sobre Migraciones, de la Universidad Pontificia Comillas. Madrid. Se centra en les migracions internacionals. Els articles dedicats a les legislacions sobre immigración són el seu punt fort.

MUGAK. Editada por el Centro de Estudios y Documentación sobre el Racismo y la Xenofobia. SOS Arrazakeria. Donosti. Conté articles de actualitat, a més de estudis històrics relacionats amb el racisme i les migracions internacionals. També inclou informació sobre les novetats editorials, revistes i vídeos relacionats amb el racisme i la xenofòbia.

I TCHATCHIPEN. Revista trimestral d'investigació gitana. Editada per el Instituto Romanò de Servicios Sociales y Culturales. Ens descobreix la realitat del poble gitano amb aportacions multidisciplinars. En les seves pàgines podem trobar articles sobre la seva llengua, legislació, història, actualitat...

Recursos en internet

www.ercorner.org

Centre d'investigació europeu sobre migracions i relacions interètniques.

www.eumc.at

Xarxa europea d'informació sobre racisme i xenofòbia.

www.refugeenet.org

Xarxa europea d'informació d'integració de refugiats.

www.imsersomigracion.upco.es

Pàgina web del Ministeri de Treball i Afers Socials sobre la immigració a l'Estat espanyol, amb estadístiques, publicacions, anàlisi de mitjans de comunicació...

www.reicaz.es/extranjeria

Pàgina web de l'Àrea d'Estrangeria del Reial Col·legi d'Advocats de Saragossa. Conté marc legal, informació i documents sobre estrangeria i immigració.

www.asgg.org

Fundació Secretariat General Gitano.

www.unionromani.org

Pàgina web de la Unió del Poble Gitano.

www.seu.iaa.upf.es

Fòrum d'Investigadors sobre Món Àrab i Musulmà (FIMAM).

www.migracom.org

Pàgina web del Grup MIGRACOM de la UAB

www.sosracisme.org

Pàgina web de SOS Racismo Catalunya

www.sosracismo-madrid.org

Pàgina web de SOS Racismo Madrid

Llistat de mitjans i fonts consultades

Prensa escrita

Àmbit Estatal

1. ABC
2. El Mundo
3. El País
4. La Razón
5. La Vanguardia

Andalusia

6. ABC Sevilla
7. Área
8. Córdoba
9. Correo de Andalucía
10. Diario de Jerez
11. Diario de Málaga-Costa del Sol
12. Europa Sur
13. Huelva Información
14. Ideal de Granada
15. Información de Jerez
16. Jaén
17. La Voz de Almería

Aragó

18. Diario del Alto Aragón
19. El Periódico de Aragón
29. Heraldo de Aragón
21. El Diario de Teruel

Astúries

22. El Comercio
23. La Nueva España
24. La Voz de Asturias
25. La Voz de Avilés

Illes Balears

26. Baleares
27. Diario de Ibiza
28. El Día del Mundo
29. Última Hora
30. Diario de Mallorca

Canàries

31. Canarias
32. Diario de Avisos
33. Diario de Tenerife

Cantàbria

34. Alerta
35. El Diario Montañés

Castella

36. Diario de Ávila
37. Diario de León
38. Diario de Soria
39. El Adelanto de Salamanca
40. El Adelanto de Segovia
41. Diario Palentino
42. El Mundo de Valladolid
43. El Norte de Castilla
44. La Crónica 16 de León
45. La Gaceta de Salamanca
46. La Opinión de Zamora
47. La Tribuna de Salamanca
48. El Diario de Toledo
49. El Día de Cuenca
50. La Tribuna de Albacete
51. La Tribuna de Toledo
52. Lanza

Catalunya

53. Abc Cataluña
54. Avui
55. Diari de Sabadell
56. Diari de Tarragona
57. Diari de Terrassa
58. El Nou 9 Osona
59. El 9 Nou Vallès Occidental
60. El 9 Nou Vallès Oriental
61. El Dossier Econòmic
62. El Mundo de Catalunya
63. El País Cataluña
64. El Periódico de Catalunya
65. El Punt Barcelonés Nord
66. El Punt Girona
67. El Punt Maresme
68. El Vigía
69. La Mañana
70. Marítimas
71. Regió Z
72. Regió Z Igualada
73. Segre

Euskadi

74. El Correo Español
75. Deia
76. Diario Vasco
77. El Mundo del País Vasco

78. Gara

79. El Periódico de Álava

Extremadura

80. Extremadura
81. Hoy

Galícia

82. El Progreso
83. La Voz de Galicia
84. El Faro de Vigo
85. El Ideal Gallego
86. El Correo Gallego
87. Diario de Pontevedra

La Rioja

88. La Rioja

Madrid

89. Cinco Días
90. Expansión
91. Gaceta de Negocios

Múrcia

92. La Opinión de Murcia
93. La Verdad de Murcia

Navarra

94. Diario de Navarra
95. Diario de Noticias

País Valencià

96. El Levante
97. Información Alicante
98. La Verdad de Alicante
99. Las Provincias
100. Mediterráneo

Llistat de revistes

Actualitat i informació

101. Ajo Blanco
102. Entrevista
103. Primera Línea

Econòmiques

104. Actualidad Económica
105. Cambio 16
107. El Economista
107. Época
108. Tiempo

Adreces de les associacions de SOS Racismo a l'Estat espanyol

Seu Central

Barcelona. Bou de Sant Pere 3
08003 Barcelona
Tel: (+34) 93 30 105 97 y (+34) 93 412 00 34.
Fax: (+34) 93 268 16 37
E-mail: sosracisme@sosracisme.org

Andalusia. Granada

Julio Méndes Dávila 2, Bloque A 2°C
18011 Granada
Tel: (+34) 958 17 26 35
E-mail: sosracismogranada@telefonica.net

Aragó

Saragossa
Espoz Mina 6, 3º
50003 Zaragoza
Tel y Fax: (+34) 976 29 02 14
E-mail: sos@encomix.es

Oscá

Miguel fleta, s/n (A. VV. Perpetuo Socorro)
22006 Huesca
Tel: (+34) 974 23 05 72

Astúries. Oviedo

La Gascona 12, 3º
33001 Oviedo
Tel: (+34) 985 20 31 22
Fax: (+34) 985 20 56 28
E-mail: llar@nodo50.org

Castella-Lleó. Palencia

Apdo. Correos, 445
34080 Palencia
E-mail: sosracismopalencia@hotmail.com

Catalunya. Barcelona

Bou de Sant Pere 3
08003 Barcelona
Tel: (+34) 93 301 05 97 / (+34) 93 412 00 34
Of. de Denuncias: (+34) 93 412 60 12
Fax: (+34) 93 268 16 37
E-mail: sosracisme@sosracisme.org
www.sosracisme.org

Euskadi

Bilbao
Zumarraga 3, bajos, derecha
48006 Bilbao
Tel: (+34) 94 479 03 10
Fax: (+34) 94 479 04 98
E-mail: sosracismo@euskalnet.net

Donostia

Edificio Txara 1 Lankide
Pº Zarategui 100,
20015 Donostia
Tel y Fax: (+34) 943 48 26 02
E-mail: sosarrazakeria@euskalnet.net

Vitòria

Zapateria 59, bajos
01001 Vitoria
Tel y Fax: (+34) 945 26 59 09
E-mail: zalu@zalu.euskalnet.net

Madrid. Madrid

Campomanes 13, 2º izquierda
28013 Madrid
Tel y Fax: (+34) 91 559 29 06
E-mail: sosracismomad@hotmail.com
www.sosracismo-madrid.org

Navarra

Pamplona
Zapatería 31,1º
31001 Pamplona
Tel: (+34) 948 21 15 21
Fax: (+34) 948 21 27 58
sosracismonavarra@nodo50.org

Tudela

Apdo. de Correos, 339
31500 Tudela

País Valencià. València

Vinatea 16
46001 Valencia
Tel: (+34) 96 392 09 96 - Fax: (+34) 96 391 77 45
E-mail: sosracismepv@hotmail.com

Tenim davant nostre el repte d'estendre la consciència ciutadana emergent en la lluita contra el racisme, enfront unes polítiques i uns discursos cada vegada més obertament xenòfobs i racistes. El vuitè *Informe anual sobre el racisme a l'Estat espanyol*, elaborat per SOS Racismo, ofereix una visió global, però basada en casos concrets, de les múltiples manifestacions del racisme al nostre país.

Amb la seva denúncia pública volem contribuir a eliminar els nombrosos obstacles legals, socials i mentals que impedeixen que, en la vida concreta de cada dia, totes les persones puguin tenir els mateixos drets i oportunitats.

S.O.S. RACISMO

ISBN 84-7426-639-4

9 788474 266399